This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 02267017 2

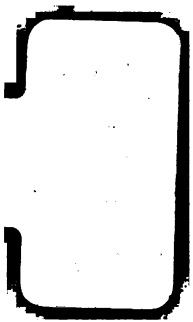

DIOGENIS LAERTII
DE
VITIS PHILOSOPHORUM
LIBRI X.

EDITIO STEREOTYPA.

Tom. II. Lib. VII—X.

LIPSIAE
EX OFFICINA CAROLI TAUCHNITII.
1833.

Διογένους Λαερτίου
φιλόσοφος ἱστορία, ἢ περὶ βίων, δογμάτων
καὶ ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ
εὐδοκιμησάντων βιβλία δέκα.

DIOGENIS LAERTII
DE
VITIS PHILOSOPHORUM
LIBRI X.

CUM INDICE RERUM.

AD
OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM
ACCURATE EDITI.

EDITIO STEREOTYPA.

Tom. II. Lib. VII—X.

LIPSIAE
SUMTIBUS ET TYPIS CAR. TAUCHNITII
1833.

Diog.

Διογένους Λαερτίου
φιλόσοφος ἱστορία, ἢ περὶ βίων, δογμάτων
καὶ ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ
εὐδοκιμησάντων βιβλία δέκα.

DIOGENIS LAERTII
DE
VITIS PHILOSOPHORUM
LIBRI X.

CUM INDICE RERUM.

AD
OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM
ACCURATE EDITI.

EDITIO STEREOTYPA.

Tom. II. Lib. VII—X.

LIPSIAE
SUMTIBUS ET TYPIS CAR. TAUCHNITII.
1833.

Diog

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
790144 A
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1935 L

DIOGENIS LAERTII
DE
VITIS PHILOSOPHORUM
LIBER SEPTIMUS.

CAPUT I.
ZENO.

I. 1. Ζήνων, Μνασέου ἢ Δημέου, Κιττιεύς, ἀπὸ Κύπρου πολίσματος Ἑλληνικοῦ, Φοίνικας ἐποίκους ἐσχηκότος.

II. Τὸν τράχηλον ἐπὶ θάτερα νενευκὼς ἦν, ὡς φησι Τιμόθεος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ βίων. Καὶ Ἀπολλώνιος δέ φησιν ὁ Τύριος, ὅτι ἰσχνὸς ἦν, ὑπομήκης, μελάγχρως, (ὅθεν τις αὐτὸν εἶπεν Αἰγυπτίαν κληματίδα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν πρώτῳ παροιμιῶν) παχύκνημός τε, καὶ ἀπαγής, καὶ ἀσθενής· διὸ καί φησι Περσαῖος ἐν ὑπομνήμασι συμποτικοῖς, τὰ πλεῖστα αὐτὸν δεῖπνα παραιτεῖσθαι. Ἔχαιρε δέ, φασὶ, σύκοις χλωροῖς, καὶ ἡλιοκαίοις.

III. 2. Διήκουσε δὲ, καθάπερ προείρηται, Κράτητος· εἶτα καὶ Στίλπωνος ἀκοῦσαι φασὶν αὐτὸν καὶ Ξενοκράτους ἔτη δέκα, ὥς Τιμοκράτης ἐν τῷ Λίωνι, ἀλλὰ καὶ Πολέμωνος. Ἑκάτων δέ φησι καὶ Ἀπολλώ-

WOR 20JUN 84

νιος ὁ Τύριος ἐν πρώτῳ περὶ Ζήνωνος, χρηστηριαζομένου αὐτοῦ τί πράττων ἄριστα βιώσεται, ἀποκρίνασθαι τὸν θεὸν, εἰ συγχρωτίζοιτο τοῖς νεκροῖς. Ὅθεν ξυνέντα, τὰ τῶν ἀρχαίων ἀναγινώσκειν. Τῷ γοῦν Κράτητι παρέβαλε τοῦτον τὸν τρόπον. Πορφύραν ἐμπεπορευμένος ἀπὸ τῆς Φοινίκης, πρὸς τῷ Πειραιεῖ ἐναυάγησεν. Ἀνελθὼν δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας ἤδη τριακοντούτης, ἐκάθισε παρά τινα βιβλιοπώλην. 3. Ἀναγινώσκοντος δὲ ἐκείνου τὸ δεύτερον τῶν Ξενοφῶντος ἀπομνημονευμάτων, ἥσθεὶς ἐπύθετο ποῦ διατρίβοιεν οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες. Εὐκαίρως δὲ παριόντος Κράτητος, ὁ βιβλιοπώλης δείξας αὐτὸν, φησὶ, Τούτῳ παρακολούθησον. Ἐντεῦθεν ἦκουε τοῦ Κράτητος, ἄλλως μὲν εὐτόνως πρὸς φιλοσοφίαν, αἰδήμων δὲ ὡς πρὸς τὴν Κυνικὴν ἀναισχυντίαν. Ὅθεν ὁ Κράτης, βουλόμενος αὐτῷ καὶ τοῦτο θεραπεῦσαι, δίδωσι χύτραν φακῆς διὰ τοῦ Κεραμεικοῦ φέρειν. Ἐπεὶ δὲ εἶδεν αἰδούμενον, καὶ παρακαλύπτοντα, παίσας τῇ βακτηρίᾳ κατέρρηγνυσι τὴν χύτραν. Φεύγοντος δὲ αὐτοῦ, καὶ τῆς φακῆς κατὰ τῶν σκελῶν ῥεούσης, φησὶν ὁ Κράτης, Τί φεύγεις, φοινικίδιον; οὐδὲν δεινὸν πέπονθας. 4. Ἕως μὲν οὖν τινὸς ἤκουε τοῦ Κράτητος.

IV. Ὅτε καὶ τὴν πολιτείαν αὐτοῦ γράψαντος, τινὲς ἔλεγον παίζοντες, ἐπὶ τῆς τοῦ κυνὸς οὐρᾶς αὐτὴν γεγράφθαι. Γέγραφε δὲ πρὸς τῇ πολιτείᾳ καὶ τάδε· Περὶ τοῦ κατὰ φύσιν βίου, Περὶ ὁρμῆς, ἢ Περὶ ἀνθρώπου φύσεως, Περὶ παθῶν. Περὶ τοῦ καθήκοντος, Περὶ νόμου, Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, Περὶ ὄψεως, Περὶ τοῦ ὅλου, Περὶ σημείων,

Πυθαγορικά, Καθολικά, Περὶ λέξεων, Προβλημάτων Ὁμηρικῶν πέντε, Περὶ ποιητικῆς ἀκροάσεως. Ἔστι δ' αὐτοῦ καὶ Τεχνικαὶ λύσεις, καὶ Ἔλεγχοι δύο, Ἀπομνημονεύματα, Κράτητος ἠθικά. Καὶ τάδε μὲν τὰ βιβλία.

V. Τελευταῖον δὲ ἀπέστη, καὶ τῶν προειρημένων ἤκουσεν ἕως ἐτῶν εἴκοσιν· ἵνα καὶ φασὶν αὐτὸν εἰπεῖν, Νῦν εὐπλόηκα, ὅτε νεναυάγηκα. Οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ Κράτητος τοῦτ' αὐτὸν εἰπεῖν. 5. Ἄλλοι δὲ, διατρίβοντα ἐν ταῖς Ἀθήναις ἀκοῦσαι τὴν ναυαγίαν, καὶ εἰπεῖν, Εὖγε ποιεῖ ἡ τύχη προσελαύνουσα ἡμᾶς φιλοσοφίᾳ. Ἔνιοι δὲ, διαθέμενον Ἀθήνησι τὰ φορτία, οὕτω τραπῆναι πρὸς φιλοσοφίαν.

VI. Ἀνακάμπτων δὲ ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ τῇ καὶ Πεισιανακτείῳ καλουμένῃ, ἀπὸ δὲ τῆς γραφῆς τῆς Πολυγνώτου, ποικίλῃ, διέθετο τοὺς λόγους, βουλόμενος καὶ τὸ χωρίον ἀπερίστατον ποιῆσαι. Ἐπὶ γὰρ τῶν τριάκοντα, τῶν πολιτῶν πρὸς τοὺς χιλίους τετρακοσίους ἀκήρηκτο ἐν αὐτῷ.

VII. Προσῄεσαν δὴ λοιπὸν ἀκούοντες αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο Στωϊκοὶ ἐκλήθησαν καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ὁμοίως, πρότερον Ζηνώνειοι καλούμενοι, καθά φησι καὶ Ἐπίκουρος ἐν ἐπιστολαῖς. Καὶ πρότερόν γε Στωϊκοὶ ἐκαλοῦντο οἱ διατρίβοντες ἐν αὐτῇ ποιηταὶ, καθά φησι καὶ Ἐρατοσθένης ἐν ὀγδόῃ περὶ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας· οἳ καὶ τὸν λόγον ἐπὶ πλεῖον ηὔξησαν. 6. Ἐτίμων δὴ οὖν Ἀθηναῖοι σφύδρα τὸν Ζήνωνα οὕτως, ὥστε καὶ τῶν τειχῶν αὐτῷ τὰς κλεῖς παρακαταθέσθαι, καὶ χρυσῷ στεφάνῳ τιμῆσαι, καὶ χαλκῇ εἰκόνι. Τοῦτο δὲ καὶ τοὺς πολίτας αὐτοῦ ποιῆσαι,

νόμον ἡγουμένους τὴν τἀνδρὸς εἰκόνα. Ἀπεποιοῦντο δ' αὐτοῦ καὶ οἱ ἐν Σιδῶνι Κιττιεῖς.

VIII. Ἀπεδέχετο αὐτὸν καὶ Ἀντίγονος, καὶ εἴ ποτε Ἀθήναζε ἦκοι, ἤκουεν αὐτοῦ· πολλά τε παρεκάλει ἀφικέσθαι ὡς αὐτόν. Ὁ δὲ τοῦτο μὲν παρῃτήσατο, Περσαῖον δὲ ἕνα τῶν γνωρίμων ἀπέστειλεν, ὃς ἦν Δημητρίου μὲν υἱὸς, Κιττιεὺς δὲ τὸ γένος, καὶ ἤκμαζε κατὰ τὴν τριακοστὴν καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα, ἤδη γέροντος ὄντος Ζήνωνος. Ἡ δὲ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀντιγόνου τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον, καθὰ καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τύριος ἐν τοῖς περὶ Ζήνωνός φησι.

7. Βασιλεὺς Ἀντίγονος Ζήνωνι φιλοσόφῳ χαίρειν.

Ἐγὼ τύχῃ μὲν καὶ δόξῃ νομίζω προτερεῖν τοῦ σοῦ βίου, λόγων δὲ καὶ παιδείας καθυστερεῖν, καὶ τῆς τελείας εὐδαιμονίας, ἣν σὺ κέκτησαι. Διόπερ ἔκρινα προσφωνῆσαί σοι παραγενέσθαι πρὸς ἐμὲ, πεπεισμένος σε μὴ ἀντερεῖν πρὸς τὸ ἀξιούμενον. Σὺ οὖν πειράθητι ἐκ παντὸς τρόπου συμμίξαι μοι, διειληφὼς τοῦτο, διότι οὐχ ἑκὼς ἐμοῦ παιδευτὴς ἔσῃ, πάντων δὲ Μακεδόνων συλλήβδην. Ὁ γὰρ τὸν τῆς Μακεδονίας ἄρχοντα καὶ παιδεύων καὶ ἄγων ἐπὶ τὰ κατὰ ἀρετὴν, φανερός ἐστι καὶ τοὺς ὑποτεταγμένους παρασκευάζων πρὸς εὐανδρίαν. Οἷος γὰρ ἂν ὁ ἡγούμενος ᾖ, τοιούτους εἰκὸς ἂς ἐπισπολὺ γίγνεσθαι καὶ τοὺς ὑποτεταγμένους.

Καὶ ὁ Ζήνων ἀντιγράφει ὧδε·

8. Βασιλεῖ Ἀντιγόνῳ Ζήνων χαίρειν.

Ἀποδέχομαί σου τὴν φιλομάθειαν, καθόσον τῆς ἀληθινῆς καὶ εἰς ὄντως τεινούσης, ἀλλ' οὐχὶ τῆς

δημώδους καὶ εἰς διαστροφὴν ἠθῶν, ἀντέχῃ παιδείας. Ὁ γὰρ φιλοσοφίας ἀρχόμενος, ἐκλίνων δὲ τὴν πολυθρύλλητον ἡδονὴν, ἢ τινῶν θηλύνει νέων ψυχὰς, φανερὸς εἶ οὐ μόνον φύσει πρὸς εὐγένειαν κλίνων, ἀλλὰ καὶ προαιρέσει. Φύσις δὲ εὐγενὴς μετρίαν ἄσκησιν προσλαβοῦσα, ἔτι δὲ τὸν ἀφθόνως διδάξοντα, ῥᾳδίως ἔρχεται πρὸς τὴν τελείαν ἀνάληψιν τῆς ἀρετῆς. 9. Ἐγὼ δὲ συνέχομαι σώματι ἀσθενεῖ διὰ γῆρας. Ἐτῶν γάρ εἰμι ὀγδοήκοντα, διόπερ οὐ δύναμαί σοι συμμίξαι. Ἀποστέλλω δέ σοι τινὰς τῶν ἐμαυτοῦ συσχολαστῶν, οἳ τοῖς μὲν κατὰ ψυχὴν οὐκ ἀπολείπονται ἐμοῦ· τοῖς δὲ κατὰ σῶμα, προτεροῦσιν. Οἷς συνὼν, οὐδενὸς καθυστερήσεις τῶν πρὸς τὴν τελείαν εὐδαιμονίαν ἡκόντων.

Ἀπέστειλε δὲ Περσαῖον καὶ Φιλονίδην τὸν Θηβαῖον, ὧν ἀμφοτέρων Ἐπίκουρος μνημονεύει, ὡς συνόντων Ἀντιγόνῳ, ἐν τῇ πρὸς Ἀριστόβουλον τὸν ἀδελφὸν ἐπιστολῇ.

X. Ἔδοξε δέ μοι καὶ τὸ ψήφισμα τὸ περὶ αὐτοῦ τῶν Ἀθηναίων ὑπογράψαι. 10. Καὶ ἔχει ὧδε·

ψήφισμα.

Ἐπ᾽ Ἀρίφρονίδου ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς Ἀκαμαντίδος, πέμπτης πρυτανείας, Μαιμακτηριῶνος δεκάτῃ ὑστέρᾳ, τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ τῆς πρυτανείας, ἐκκλησία κυρία τῶν προέδρων ἐπεψήφισεν, Ἵππων, Κρατιστοτέλης, Ξυμπετιέων, καὶ οἱ συμπρόεδροι, Θρᾶσων Θράσωνος Ἀναφλυστίος εἶπεν. Ἐπειδὴ Ζήνων Μνασέου, Κιτιεὺς, ἔτη πολλὰ κατὰ φιλοσοφίαν ἐν τῇ πόλει γενόμενος, ἔν τε τοῖς λοιποῖς ἀνὴρ ἀγαθὸς ὢν διατέλεσι, καὶ τοὺς εἰς σύστασιν αὑτῷ τῶν νέων πορευο-

μένους παρακαλῶν, ἐπ' ἀρετὴν καὶ σωφροσύνην παρώρμα, πρὸς τὰ βέλτιστα παράδειγμα τὸν ἴδιον βίον ἐκθεὶς ἅπασιν, ἀκόλουθον ὄντα τοῖς λόγοις οἷς διελέγετο· 11. τύχῃ τῇ ἀγαθῇ δεδόχθαι τῷ δήμῳ, ἐπαινέσαι μὲν Ζήνωνα Μνασέου Κιττιέα, καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ κατὰ τὸν νόμον, ἀρετῆς ἕνεκα καὶ σωφροσύνης· οἰκοδομῆσαι δὲ αὐτῷ καὶ τάφον ἐπὶ τοῦ Κεραμεικοῦ δημοσίᾳ. Τῆς δὲ ποιήσεως τοῦ στεφάνου, καὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ τάφου, χειροτονῆσαι τὸν δῆμον ἤδη τοὺς ἐπιμελησομένους πέντε ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων. Ἐγγράψαι δὲ τὸ ψήφισμα τὸν γραμματέα τοῦ δήμου, ἐν στήλαις δυσί. Καὶ ἐξεῖναι αὐτῷ θεῖναι τὴν μὲν, ἐν Ἀκαδημίᾳ· τὴν δὲ, ἐν Λυκείῳ. Τὸ δ' ἀνάλωμα τὸ εἰς τὰς στήλας γινόμενον μερίσαι τὸν ἐπὶ τῆς διοικήσεως· ὅπως ἅπαντες ἴδωσιν ὅτι ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων τοὺς ἀγαθοὺς, καὶ ζῶντας τιμᾷ καὶ τελευτήσαντας. 12. Ἐπὶ δὲ τὴν οἰκοδομὴν κεχειροτόνηται Θράσων Ἀνακαιεὺς, Φιλοκλῆς Περαιεὺς, Φαῖδρος Ἀναφλύστιος, Μίδων Ἀχαρνεὺς, Μίκυθος Συμπαλληνεὺς, Δίων Ποιανιεύς. Καὶ τὸ ψήφισμα μὲν ὧδε ἔχει.

X. Φησὶ δ' Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος οὐκ ἀρνεῖσθαι αὐτὸν εἶναι Κιττιέα. Τῶν γὰρ εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ λουτρῶνος συμβαλλομένων εἷς ὢν, καὶ ἀναγραφόμενος ἐν τῇ στήλῃ, Ζήνωνος τοῦ φιλοσόφου, ἠξίωσε καὶ τὸ Κιττιεὺς προσθεῖναι.

XI. Ποιήσας δέ ποτε κοῖλον ἐπίθημα τῇ ληκύθῳ περιέφερε, νόμισμα, λύσιν ἑτοίμην τῶν ἀναγκαίων ἵν' ἔχοι Κράτης ὁ διδάσκαλος. 13. Φασὶ δ'

αὐτὴν ὑπὲρ χιλίας τάλαντα ἔχουσα διαθεῖν ἐς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ταῦτα δανείζειν ναυτικῶς.

XII. Ἡσθεὶς δὲ ἀρτίδιον, καὶ μέλι, καὶ ὀλίγον τυρόπηνος σικαρίου ἔπιε.

XIII. Παιδαρίοις τε ἐχρῆτο σπανίως, ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ προδείπνου τινὶ, ἵνα μὴ δοκοίη μισογύνης εἶναι. Σὺν τε Περσαίῳ τῷ αὐτῆς υἱῷ ἐφίλει. Καὶ αὐτοῦ αὐλητρίδιον εἰσαγαγόντος πρὸς αὐτὸν, ἀποστρεφόμενος πρὸς τὸν Περσαῖον αὐτὸ ἀπήγαγεν.

XIV. Ἦν τε, φασὶν, εὐσωματέφορος, ὡς πολλάκις Ἀντίγονον τὸν βασιλέα ἐπικωμάσαι αὐτῷ, καὶ πρὸς Ἀριστοκλέα τὸν κιθαρῳδὸν ἅμα φεύγειν ἐπὶ κῶμον, εἶτα μέγα ὑποδῦναι.

XV. 14. Ἐφίλησε δέ φασι καὶ τὸ πολυθημῶδες, ὥστ' ἐπ' ἄκρου καθίζεσθαι τοῦ βάθρου, περδικίσκου τὸ γοῦν ἕτερον μέρος τῆς ἐνοχλήσεως. Οὐ μὴν οὐδὲ μετὰ πλειόνων δύο ἢ τριῶν περιεπάτει. Ἐνίοις δὲ καὶ χαλκοῦν εἰσέπραττε τοὺς περιϋσταμένους τοῦ διδύναι μὴ ἐνοχλεῖν, καθά φησι Κλεάνθης ἐν τῷ περὶ χαλκοῦ. Πλούσιον δὲ περιστάντων αὐτὸν, δείξας ἐν τῇ συρῇ κατ' ἄκρου τὸ ξύλινον περιφερὲς καὶ βωμῷ, ἔφη, Πῶς ποτὲ ἐν μέσῃ ἔκεισο, διὰ δὲ τὸ ἐμὲ ποδίζειν, ἰδίᾳ ἐτέθη. Καὶ ὑμεῖς μὲν ἐκ τοῦ μέσου βυστάσαντες αὐτοὺς, ἥκετε ἡμῖν ἐνοχλήσετε.

XVI. Δημοχάρους δὲ τοῦ Λάμπτρου αὐτὸν καζομένου αὐτοῦ, καὶ φάσκοντος λήψεσθαι καὶ γράψειν ὧν ἂν χρείαν ἔχῃ πρὸς Ἀντίγονον, ὃς ἀεὶ τοῦτο παρέξοντος, ἀπούσης αὐτῷ αὐτοῦ συνδιέτριψε. 15. Λέγεται δὲ καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ Ζήνωνος κληθῆναι τὸν Ἀντίγονον, αἰρεῖ δεῖν θέατρον ἐπολιλαικός. Ὅθεν

καὶ διὰ Θράκων πρεσβευτὴς παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἦτησεν αὐτῷ τὴν ἐν Κεραμεικῷ ταφήν. Ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί θαυμάζει αὐτόν; Ὅτι, ἔφη, πολλῶν καὶ μεγάλων αὐτῷ διδομένων ὑπ' ἐμοῦ, οὐδέποτε ἐκαυχήθη, οὐδὲ ταπεινὸς ἄφθη.

XVII. Ἦν δὲ καὶ ζητητικός, καὶ περὶ πάντων ἀκριβολογούμενος. Ὅθεν καὶ ὁ Τίμων ἐν τοῖς Σίλλοις φησὶν οὕτως·

Καὶ Φοίνισσαν ἴδον λιχνόγραυν σκιερῷ ἐνὶ τύφῳ
Πάντων ἰμείρουσαν, ὃ δ' ἔφρει γύργαθος ὡς τις,
Μικρὸς ἐών, νοῦν δ' εἶχεν ἑλάσσονα σκιδαψοῖο.

16. Ἐπιμελῶς δὲ καὶ πρὸς Φίλωνα τὸν διαλεκτικὸν διεκρίνετο, καὶ συνεσχόλαζεν αὐτῷ. Ὅθεν καὶ θαυμασθῆναι ὑπὸ Ζήνωνος τοῦ κωτίδου, οὐχ ἧττον Διοδώρου τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ.

XVIII. Ἦσαν δὲ περὶ αὐτὸν καὶ γυμνοῤῥύπαροί τινες, ὥς φησι καὶ ὁ Τίμων·

Ὀφρὰ πενιστάων σύναγεν νέφος, οἳ περὶ πάντων
Πτωχότατοί τ' ἦσαν καὶ κουφότατοι βροτοὶ ἀστῶν.

Αὐτὸν δὲ στυγνόν τε εἶναι καὶ πικρόν, καὶ τὸ πρόσωπον συνεσπασμένον. Ἦν εὐτελής τε σφόδρα, καὶ βαρβαρικῆς ἐχόμενος μικρολογίας, προσχήματι οἰκονομίας.

XIX. Εἴ δέ τινα ἐπισκώπτοι, παρισταλμένως καὶ οὐκ ἄδην, ἀλλὰ πόῤῥωθεν. Λέγω δὲ οἷον ἐπὶ τοῦ παλλωπιζομένου ποτέ ἔφη. 17. Ὀφείλον γάρ τε ὀκνηρῶς αὐτοῦ ὑπερβαίνοντος, Δικαίας, εἶπεν, ὑφορᾷ τὸν πηλόν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν αὐτῷ κατροπτρίσασθαι. Ὡς δὲ Κυνικός τις οὐ φήσας ἔλαιον ἔχειν ἐν τῇ ληκύθῳ, προσῄτησεν αὐτόν, οὐκ ἔφη δώσειν. Ἀπει-

θόντα μέντοι ἐκέλευε σκέψασθαι, ὁπότερος εἴη ἀναιδέστερος. Ἐρωτικῶς δὲ διακείμενος Χρεμωνίδου, παρακαθιζόντων αὐτοῦ τε καὶ Κλεάνθους, ἀνέστη. Θαυμάζοντος δὲ τοῦ Κλεάνθους, ἔφη, Καὶ τῶν ἰατρῶν ἀκούω τῶν ἀγαθῶν, κράτιστον εἶναι φάρμακον πρὸς τὰ φλεγμαίνοντα, ἡσυχίαν. Δυοῖν δ' ὑπερανακειμένοιν ἐν πότῳ, καὶ τοῦ ὑπὲρ αὐτὸν τὸν ὑφ' ἑαυτὸν σκιμαλίζοντος τῷ ποδὶ, αὐτὸς ἐκεῖνον τῷ γόνατι. Ἐπιστραφέντος δὲ, Τί οὖν οἴει τὸν ὑποκάτω σου πάσχειν ὑπὸ σοῦ; 18. Πρὸς δὲ τὸν φιλόπαιδα, Οὔτε τοὺς διδασκάλους, ἔφη, φρένας ἔχειν, ἀεὶ διατρίβοντας ἐν παιδαρίοις, οὔτε ἐκείνους. Ἔφασκε δὲ τοὺς μὲν τῶν ἀσολοίκων λόγους, καὶ ἀπηρτισμένους, ὁμοίους εἶναι τῷ ἀργυρίῳ τῷ Ἀλεξανδρινῷ· εὐοφθάλμους μὲν καὶ περιγεγραμμένους, καθὰ καὶ τὸ νόμισμα, οὐδὲν δὲ διὰ ταῦτα βελτίονας. Τοὺς δὲ τοὐναντίον ἀφωμοίου τοῖς Ἀττικοῖς τετραδράχμοις, εἰκῆ μὲν κεκομμένους, καὶ σολοίκους, καθέλκειν μέντοι πολλάκις τὰς κεκαλλιγραφημένας λέξεις. Ἀρίστωνος δὲ τοῦ μαθητοῦ πολλὰ διαλεγομένου οὐκ εὐφυῶς, ἔνια δὲ καὶ προπετῶς καὶ θρασέως, Ἀδύνατον, εἶπεν, εἰ μή σε ὁ πατὴρ μεθύων ἐγέννησεν. Ὅθεν αὐτὸν καὶ λάλον ἀπεκάλει, βραχυλόγος ὤν. 19. Πρὸς δὲ τὸν ὀψοφάγον, μηδὲν τοῖς συμβιωταῖς καταλιπόντα, παρατεθέντος ποτὲ μεγάλου ἰχθύος, ᾄρας οἷός τ' ἦν κατεσθίειν. Ἐμβλέψαντι δὲ, Τί οὖν, ἔφη, τοὺς συμβιωτὰς οἴει πάσχειν καθ' ἡμέραν, εἰ σὺ μὴ δύνασαι μίαν ἡμέραν ἐνεγκεῖν τὴν ἐμὴν ὀψοφαγίαν; Μειρακίου δὲ περιεργότερον παρὰ τὴν ἡλικίαν ἐρωτῶντος ζήτημά τι, προσήγαγε πρὸς κάτο-

πτρον; καὶ ἐκέλευσεν ἐμβλέψαι. Ἔπειτ' ἠρώτησεν εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἁρμόττοντα εἶναι ὄψει τοιαύτῃ ζητήματα. Πρὸς δὲ τὸν φάσκοντα ὡς ταπολλὰ αὐτῷ Ἀντισθένης οὐκ ἀρέσκει, χρείαν Σοφοκλέους προενεγκάμενος, ἠρώτησεν εἴ τινα καὶ καλὰ ἔχειν αὐτῷ δοκεῖ. Τοῦ δ' οὐκ εἰδέναι φήσαντος, Εἶτ' οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, εἰ μέν τι κακὸν ἦν εἰρημένον ὑπ' Ἀντισθένους, τοῦτ' ἐπλεγόμενος καὶ μνημονεύων· εἰ δέ τι καλὸν, οὐδ' ἐπιβαλλόμενος κατέχειν; 20. Εἰπόντος δέ τινος ὅτι μικρὰ αὐτῷ δοκεῖ τὰ λογάρια τῶν φιλοσόφων, Λέγεις, εἶπε, τἀληθῆ· δεῖ μέντοι καὶ τὰς συλλαβὰς αὐτῶν βραχείας εἶναι, εἰ δυνατόν. Λέγοντος δέ τινος αὐτῷ περὶ Πολέμωνος, ὡς ἄλλα προθέμενος, ἄλλα λέγει, σκυθρωπάσας ἔφη, Πόσου γὰρ ἠγάπας τὰ διδόμενα; Λεῖν δὲ ἔφη τὸν διαλεγόμενον, ὥσπερ τοὺς ὑποκριτὰς, τὴν μὲν φωνὴν καὶ τὴν δύναμιν μεγάλην ἔχειν· τὸ μέντοι στόμα μὴ διέλκειν· ὃ ποιεῖν τοὺς πολλὰ μὲν λαλοῦντας, ἀδύνατα δέ. Τοῖς εὖ λεγομένοις οὐκ ἔφη δεῖν καταλείπεσθαι τόπον, ὥσπερ τοῖς ἀγαθοῖς τεχνίταις εἰς τὸ θεάσασθαι· τοὐναντίον δὲ τὸν ἀκούοντα οὕτω πρὸς τοῖς λεγομένοις γίνεσθαι, ὥστε μὴ λαμβάνειν χρόνον εἰς τὴν ἐπισημείωσιν. 21. Νεανίσκου πολλὰ λαλοῦντος, ἔφη, Τὰ ὦτά σου εἰς τὴν γλῶτταν συνεῤῥύηκε. Πρὸς τὸν καλὸν, εἰπόντα ὅτι οὐ δοκεῖ αὐτῷ ἐρασθήσεσθαι ὁ σοφὸς, Οὐδὲν, ἔφη, ὑμῶν ἀθλιώτερον ἔσεσθαι τῶν καλῶν. Ἔλεγε δὲ καὶ τῶν φιλοσόφων τοὺς πλείστους, τὰ μὲν πολλὰ ἀσόφους εἶναι, τὰ δὲ μικρὰ καὶ τυχηρὰ, ἀμαθεῖς. Καὶ προεφέρετο τὰ τοῦ Καφησίου· ὃς, ἐπιβαλλομένου τινὸς τῶν μαθητῶν μεγάλα φυσᾶν, πατάξας εἶπεν,

ὡς οὐκ ἐν τῷ μεγάλῳ, τὸ εὖ κείμενον εἴη· ἀλλ' ἐν τῷ εὖ, τὸ μέγα. Νεανίσκου δέ τινος θρασύτερον διαλεγομένου, Οὐκ ἂν εἴποιμι, ἔφη, μειράκιον, ὃ ἐπέρχεταί μοι. 22. Ῥοδίου δέ τινος καλῶ καὶ πλουσίου, ἄλλως δὲ μηδὲν, προσκειμένου αὐτῷ, μὴ βουλόμενος ἀνέχεσθαι, πρῶτον μὲν ἐπὶ τὰ κεκονιμένα τῶν βάθρων ἐκάθιζεν αὐτὸν, ἵνα μολύνῃ τὴν χλανίδα· ἔπειτα εἰς τὸν τῶν πτωχῶν τόπον, ὥστε συναναστρίβεσθαι τοῖς ῥάκεσιν αὐτῶν. Καὶ τέλος ἀπῆλθεν ὁ νεανίσκος. Πάντων ἔλεγεν ἀπρεπέστερον εἶναι τὸν τῦφον, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν νέων. Μὴ τὰς φωνὰς καὶ τὰς λέξεις δεῖν ἀπομνημονεύειν, ἀλλὰ περὶ τὴν διάθεσιν τῆς χρείας τὸν νοῦν ἀσχολεῖσθαι, μὴ ὥσπερ ἕψησίν τινα, ἢ σκευασίαν ἀναλαμβάνοντας. Δεῖν τε ἔλεγε τοὺς νέους πάσῃ κοσμιότητι χρῆσθαι, καὶ πορείᾳ, καὶ σχήματι, καὶ περιβολῇ. Συνεχές τε προεφέρετο τοὺς ἐπὶ τοῦ Καπανέως Εὐριπίδου στίχους, ὅτι

23. Βίος μὲν ἦν [αὐτῷ,] ἥκιστα δ' ὄλβῳ γαῦρος ἦν,
Φρόνημα δ' οὔτι μεῖζον εἶχεν, ἢ πένης [ἀνήρ.]

Ἔλεγε δὲ μηδὲν εἶναι τῆς οἰήσεως ἀλλοτριώτερον πρὸς κατάληψιν τῶν ἐπιστημῶν. Μηδενός τε ἡμᾶς οὕτως εἶναι ἐνδεεῖς ὡς χρόνου. Ἐρωτηθεὶς τίς ἐστι φίλος; Ἄλλος, ἔφη, ἐγώ. Δοῦλον ἐπὶ κλοπῇ, φασιν, ἐμαστίγου· τοῦ δ' εἰπόντος, Εἵμαρτό μοι κλέψαι· Καὶ δαρῆναι, ἔφη. Τὸ κάλλος εἶπε τῆς φωνῆς ἄνθος εἶναι. Οἱ δὲ, τοῦ κάλλους τὴν φωνήν. Τῶν γνωρίμων τινὸς παιδάριον μεμωλωπισμένον θεασάμενος, πρὸς αὐτὸν, Ὁρῶ σου, ἔφη, τοῦ θυμοῦ τὰ ἴχνη. Πρὸς τὸν κεχρισμένον τῷ μύρῳ, Τίς ἐστιν,

ἔφη, ὁ γυναικὸς ἔζων; Διονυσίου δὲ τοῦ Μιτυθέμνου ἀπόντος αὐτῷ, διὰ τί αὐτὸν μόνον οὐ διορθοῖ; Ἔφη, Οὐ γάρ σοι πιστεύω. Πρὸς τὸ φλυαροῦν μειράκιον, Διὰ τοῦτο, εἶπε, δύο ὦτα ἔχομεν, στόμα δὲ ἕν, ἵνα πλείω μὲν ἀκούωμεν, ἧττονα δὲ λέγωμεν. 24. Ἐν συμποσίῳ κατακείμενος σιγῇ, τὴν αἰτίαν ἠρωτήθη. Ἔφη οὖν τῷ προκαλέσαντι ἀπαγγεῖλαι πρὸς τὸν βασιλέα, ὅτι παρῆν τις σιωπᾶν ἐπιστάμενος. Ἦσαν δὲ οἱ ἐρωτήσαντες παρὰ Πτολεμαίου πρέσβεις ἀφικόμενοι, καὶ βουλόμενοι μαθεῖν, τί εἴποιεν περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα. Ἐρωτηθεὶς πῶς ἔχει πρὸς λοιδορίαν, Καθάπερ, εἶπεν, εἰ πρεσβευτὴς ἀναπόκριτος ἀποστέλλοιτο. Φησὶ δ' Ἀπολλώνιος ὁ Τύριος, ἕλκοντος αὐτὸν Κράτητος τοῦ ἱματίου ἀπὸ Στίλπωνος, εἰπεῖν, Ὦ Κράτης, λαβὴ φιλοσόφων ἐστὶν ἐπιδέξιος ἡ διὰ τῶν ὤτων· πείσας οὖν, ἕλκε τοῦτον. Εἰ δέ με βιάζῃ, τὸ μὲν σῶμα παρά σοι ἔσται, ἡ δὲ ψυχὴ παρὰ Στίλπωνι.

XX. 25. Συνδιέτριψε δὲ καὶ Διοδώρῳ, καθά φησιν Ἱππόβοτος· παρ' ᾧ καὶ τὰ διαλεκτικὰ ἐξεπόνησεν. Ἤδη δὲ προκόπτων εἰσῄει καὶ πρὸς Πολέμωνα ὑπ' ἀτυφίας. Ὥστε φασὶ λέγειν ἐκεῖνον, Οὐ λανθάνεις, ὦ Ζήνων, ταῖς κηπαίαις παρεισρέων θύραις, καὶ τὰ δόγματα κλέπτων φοινικικῶς μεταμφιεννύς. Καὶ πρὸς τὸν δείξαντα δὲ αὐτῷ διαλεκτικὸν ἐν τῷ θερίζοντι λόγῳ ἑπτὰ διαλεκτικὰς ἰδίας, πυθέσθαι πόσας εἰσπράττεται μισθοῦ· ἀκούσαντα δὲ ἑκατόν, διακοσίας αὐτῷ δοῦναι. Τοσοῦτον ἧσκει φιλομάθειαν.

XXI. Φασὶ δὲ καὶ πρῶτον καθῆκον ὠνομακέ-

ναι, καὶ λόγον περὶ αὐτοῦ πεποιῆκέναι. Τούς τε Ἡσιόδου στίχους μεταγράφειν οὕτω,

Κεῖνος μὲν πανάριστος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται·
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει.

26. Κρεῖττονα γὰρ εἶναι τὸν ἀκοῦσαι καλῶς δυνάμενον τὸ λεγόμενον καὶ χρῆσθαι αὐτῷ, τοῦ δὲ αὐτοῦ τὸ πῶν συννοήσαντος. Τῷ μὲν γὰρ εἶναι μόνον τὸ συνιέναι· τῷ δ' εὖ πεισθέντι προσεῖναι καὶ τὴν πρᾶξιν.

XXII. Ἐρωτηθεὶς, φησὶ, διὰ τί αὐστηρὸς ὤν, ἐν τῷ πότῳ διαχεῖται; Ἔφη, Καὶ οἱ θέρμοι πικροὶ ὄντες βρεχόμενοι γλυκαίνονται. Φησὶ δὲ καὶ Ἑκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν χρειῶν, ἀνίεσθαι αὐτὸν ἐν ταῖς τοιαύταις κοινωνίαις. Ἔλεγέ τε κρεῖττον εἶναι τοῖς ποσὶν ὀλισθεῖν ἢ τῇ γλώττῃ. Τὸ εὖ, γίνεσθαι μὲν παρὰ μικρὸν, οὐ μὴν μικρὸν εἶναι. Οἱ δὲ, Σωκράτους τοῦτο εἶναι.

XXIII. Ἦν δὲ παρτερικώτατος καὶ λιτώτατος, ἀπύρῳ τροφῇ χρώμενος, καὶ τρίβωνι λεπτῷ. Ὥστε λέγεσθαι ἐπ' αὐτοῦ,

27. Τὸν δ' οὔτ' ἂρ χειμὼν κρύοεις, οὐκ ὄμβρος ἀπείρων,
Οὐ φλὸξ ἠελίοιο δαμάζεται, οὐ νόσος αἰνὴ,
Οὐχ ὡς τις θήμου ἐναριθμιος, ἀλλ' ὅγ' ἀτειρὴς
Ἀμφὶ διδασκαλίῃ τέτατται νύκτας τε καὶ ἦμαρ.

XXIV. Οἵγε μὴν Κωμικοὶ ἐλάνθανον ἐπαινοῦντες αὐτὸν διὰ τῶν ὑκωμμάτων. Ἴτά καὶ Φιλήμων φησὶν οὕτως ἐν δράματι Φιλοσόφοις,

Εἰς ἄρτον ὄψον ἰσχάς, ἐπιπιεῖν ὕδωρ.
Φιλοσοφίαν καινὴν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ,
Πεινῆν διδάσκει, καὶ μαθητὰς λαμβάνει.

Οἱ δὲ, Ποσειδίππου. Ἤδη δὲ καὶ ὡς παροιμίαν σχεδὸν ἐχώρησεν. Ἐλέγετο γοῦν ἐπ' αὐτῷ, Τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος ἐγκρατέστερος. Ἀλλὰ καὶ Ποσειδίππος Μεταφερομένοις,

28. Ὥστ' ἐν ἡμέραις δέκα
Εἶναι δοκεῖν Ζήνωνος ἐγκρατέστερον.

XXV. Τῷ γὰρ ὄντι πάντας ὑπερεβάλλετο τῷ τε εἴδει τούτῳ, καὶ τῇ σεμνότητι, καὶ δὴ καὶ τῇ Δία καὶ μακροβιότητι. Οὕτω γὰρ πρὸς τοῖς ἐννήκοντα βιοὺς ἔτη κατέστρεψεν, ἄνοσος καὶ ὑγιὴς διατελέσας. Περσαῖος δέ φησιν ἐν ταῖς ἠθικαῖς σχολαῖς, δύο καὶ ἑβδομήκοντα ἐτῶν τελευτῆσαι αὐτόν. Ἔλθεῖν δὲ Ἀθήναζε δύο καὶ εἴκοσιν ἐτῶν. Ὁ δ' Ἀπολλώνιός φησιν ἀφηρῆσθαι τῆς σχολῆς αὐτὸν ἔτη δυοῖν δέοντα ἑξήκοντα.

XXVI. Ἐτελεύτα δὴ οὕτως. Ἐκ τῆς σχολῆς ἀπιὼν προσέπταισε, καὶ τὸν δάκτυλον περιέρρηξε. Παίσας δὲ τὴν γῆν τῇ χειρὶ, φησὶ τὸ ἐκ τῆς Νιόβης,

29. Ἔρχομαι, τί μ' αὔεις;

καὶ παραχρῆμα ἐτελεύτησεν, ἀποπνίξας ἑαυτόν. Ἀθηναῖοι δ' ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ Κεραμεικῷ, καὶ ψηφίσμασι τοῖς προειρημένοις ἐτίμησαν, τὴν ἀρετὴν αὐτῷ προσμαρτυροῦντες. Καὶ Ἀντίπατρος ὁ Σιδώνιος ἐποίησεν οὕτως·

Τῆνος ὅδε Ζήνων Κατίῳ φίλος, ὃς ποτ' Ὄλυμπον
Ἔδραμεν, οὐκ Ὄσσῃ Πήλιον ἐνθέμενος.
Οὐ δὲ τάγ' Ἡρακλῆος ἀέθλια, τὰν δὲ πόλ' ἄστρα
Ἀτραπιτὸν μούνας εὗρε σοφροσύνας.

Καὶ ἄλλο Ζηνόδοτος ὁ Στωϊκὸς, Διογένους μαθητής·

30. Ἔκτισας αὐτάρκειαν, ἀφεὶς κενεαυχέα πλοῦτον,

Ἕλλην, σὺν πολλῷ σεμνὸς ἐπισκυνίῳ.
Ἄρσενα γὰρ λόγον εὗρες, ἀναθλήσω δὲ προνοίᾳ
Λίσσουν, ἀτρέστου μητρὸς ἐλευθερίας.
Εἰ δὲ πάτρα Φοίνισσα, τίς ὁ φθόνος; ἦν καὶ ὁ Κάδμος
Μίσθιος ἀφ' οὗ γραπτὰν Ἑλλὰς ἔχει στέλλδα.

Καὶ κωμῳδιοποιὸς καὶ παρὰ πάντων τῶν Στωϊκῶν Ἀθήναιος ὁ ἐπιγραμματοποιὸς φησὶν οὕτως·

Ἀ Ζανθικὰν μυθῶν εἰδήμονες, ὦ πανάριστα
Μύρμυνα ναῦς ἑρμῖς ἀνθέμενοι στέλλοι;
Οὐκ ἀμφὶν ψυχῆς ἀγαθὸν μόνον· ἆδε γὰρ ἀν-
δρῶν
Μούνανδρι βιοτὰν ῥύσανο καὶ πόλιας,
Ἐμπὸς ὁ ἀδυπάθημα, φίλων τέλυς ἀνθράσιν ἀπ-
λοις,
Ἀμὲ τῶν Μικήνης ἥνυσε θυγατέρων.

31. Εἰπόμεν ὡς τελεύτα ὁ Ζήνων, καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ παμμέτρῳ τοῦτον τὸν τρόπον·

Τὸν Κιτιᾶ Ζήνωνα Φοινίκη λόγος, ὃς ὑπὸ γήρως
Πολλὰ καμὼν ἐλόᾳ οἱ δὲ, μένων ἔστος·
Οἱ δ', ὅτι πρυσιὸ ὑας πόδ' ἔφη, χερὶ γαῖαν ἁλοί-
σας,
Ἔρχομαι αὐτόματος· θῆ τί κακεῖς με, μόρε;
Ἔνιοι γὰρ καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τελευτῆσαι φασὶν αὐτόν. Καὶ παρὰ μὲν τῆς τελευτῆς ταῦτα.

XXVII. Φησὶ δὲ Ἡμιήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς ὁμωνύμοις, τὸν πατέρα αὐτοῦ Μνασέαν πολλάκις, ὅτε ἔμπορον, Ἀθήναζε παραγίνεσθαι, καὶ πολλὰ τῶν Σωκρατικῶν βιβλίων ἀποφέρειν ἔτι παιδὶ ὄντι τῷ Ζήνωνι. 32. Ὅθεν καὶ ἐν τῇ πατρίδι συγκεκροτη-

σθαι. Καὶ οὕτως ἐλθόντα εἰς Ἀθήνας, Κράτητι παραβαλεῖν. Δοκεῖ δὲ (φησὶ) καὶ τὸ τέλος αὐτὸς ὁρίσαι τῶν πλανωμένων περὶ τὰς ἀποφάσεις. Ὤμνυε δὲ (φασὶ) καὶ κάππαριν, καθάπερ Σωκράτης τὸν κύνα.

XXVIII. Ἔνιοι μέντοι (ἐξ ὧν εἰσιν οἱ περὶ Κάσσιον τὸν Σκεπτικὸν) ἐν πολλοῖς κατηγοροῦντες τοῦ Ζήνωνος, πρῶτον μὲν τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν ἄχρηστον ἀποφαίνειν, λέγοντα ἐν ἀρχῇ τῆς πολιτείας δεύτερον, ἐχθροὺς, καὶ πολεμίους, καὶ δούλους, καὶ ἀλλοτρίους, λέγειν αὐτὸν ἀλλήλων εἶναι πάντας τοὺς μὴ σπουδαίους, καὶ γονεῖς τέκνων, καὶ ἀδελφοὺς ἀδελφῶν, οἰκείους οἰκείων. 33. Πάλιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, παριστάντα πολίτας, καὶ φίλους, καὶ οἰκείους, καὶ ἐλευθέρους τοὺς σπουδαίους μόνον. Ὥστε τοῖς Στωϊκοῖς οἱ γονεῖς καὶ τὰ τέκνα ἐχθροί· οὐ γάρ εἰσι σοφοί. Κοινάς τε τὰς γυναῖκας δογματίζειν, ὁμοίως Πλάτωνι ἐν τῇ πολιτείᾳ. Καὶ κατὰ τοὺς διακοσίους, μήτε ἱερὰ, μήτε δικαστήρια, μήτε γυμνάσια ἐπὶ ταῖς πόλεσιν οἰκοδομεῖσθαι. Περί τε νομίσματος οὕτως γράφειν, Νόμισμα δ' οὔτ' ἀλλαγῆς ἕνεκεν οἴεσθαι δεῖν κατασκευάζειν, οὔτε ἀποδημίας ἕνεκεν. Καὶ ἐσθῆτι δὲ τῇ αὐτῇ κελεύει χρῆσθαι ἄνδρας καὶ γυναῖκας, καὶ μηθὲν μόριον ἀποκεκρύφθαι.

XXIX. 34. Ὅτι δ' αὐτοῦ ἐστιν ἡ Πολιτεία, καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ πολιτείας φησί. Περί τε ἐρωτικῶν διήλεκται, κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιχραφομένης Ἐρωτικῆς τέχνης. Ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς διατριβαῖς τὰ παραπλήσια γράφει. Τοιουτότροπά τινά ἐστι παρὰ τῷ Κασσίῳ, ἀλλὰ καὶ Ἰσιδώρῳ τῷ Περ-

γαμηθῆ ῥήτορι· ὃς καὶ ἐκτεθῆναί φησιν ἐκ τῶν βιβλίων τὰ κακῶς λεγόμενα παρὰ τοῖς Στωϊκοῖς ὑπ' Ἀθηνοδώρου τοῦ Στωϊκοῦ, πιστευθέντος τὴν ἐν Περγάμῳ βιβλιοθήκην· εἶτα ἀντιτεθῆναι αὐτὰ, φωραθέντος τοῦ Ἀθηνοδώρου, καὶ μηδυκεύσαντος. Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν ἀθετουμένων αὐτοῦ.

XXX. 35. Γεγόνασι δὲ Ζήνωνες ὀκτώ· πρῶτος, ὁ Ἐλεάτης, περὶ οὗ λέξομεν· δεύτερος, αὐτὸς οὗτος· τρίτος, Ῥόδιος, τὴν ἐντάπιον γεγραφὼς ἱστορίαν ἰνιείαν· τέταρτος, ἱστορικὸς, τὴν Πύῤῥου γεγραφὼς ἱστορίαν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπιτομὴν τῶν πεπραγμένων Ῥωμαίοις τε καὶ Καρχηδονίοις· πέμπτος, Χρυσίππου μαθητὴς, βιβλία μὲν ὀλίγα γεγραφὼς, μαθητὰς δὲ πλείστους καταλελοιπώς· ἕκτος, ἰατρὸς Ἡροφίλειος, νοῆσαι μὲν ἱκανός, γράψαι δὲ ἄτονος· ἕβδομος, γραμματικὸς, οὗ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπιγράμματα φέρεται. Ὄνδοος, Σιδώνιος τὸ γένος, φιλόσοφος Ἐπικούρειος, καὶ νοῆσαι καὶ ἑρμηνεῦσαι σαφής.

XXXI. 36. Μαθηταὶ δὲ Ζήνωνος πολλοὶ μὲν, ἔνδοξοι δὲ, Περσαῖος Δημητρίου Κιτιεὺς, ὃν οἱ μὲν, γνώριμον αὐτοῦ· οἱ δὲ, οἰκέτην ἕνα τῶν εἰς βιβλιογραφίαν πεμπομένων αὐτῷ παρὰ Ἀντιγόνου, οὗ καὶ τροφεὺς ἦν τοῦ παιδὸς Ἀλκυονέως. Διάπειραν δή ποτε βουληθεὶς λαβεῖν αὐτοῦ ὁ Ἀντίγονος, ἐποίησεν αὐτῷ πλαστῶς ἀγγελθῆναι, ὡς εἴη τὰ χωρία αὐτοῦ πρὸς τῶν πολεμίων ἁρπαγμένα· καὶ σκυθρωπάσαντος, Ὁρᾷς, ἔφη, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ πλοῦτος ἀδιάφορον; Βιβλία δὲ αὐτοῦ φέρεται τάδε· Περὶ βασιλείας. Πολιτεῖα Λακωνική. Περὶ γάμου. Περὶ ἀσεβείας.

Θυέστης. Περὶ ἐρώτων. Προτρεπτικοί. Διατριβῶν, Χρειῶν τέσσαρα. Ἀπομνημονεύματα. Πρὸς τοὺς Πλάτωνος νόμους, ἑπτά. 37. Ἀρίστων Μιλτιάδους, Χῖος, ὁ τὴν ἀδιαφορίαν εἰσηγησάμενος. Ἥριλλος Καρχηδόνιος, ὃ τὴν ἐπιστήμην τέλος εἰπών. Διονύσιος, ὁ μεταθέμενος εἰς τὴν ἡδονήν. Διὰ γὰρ σφοδρὰν ὀφθαλμίαν ὤκνησεν ἔτι λέγειν τὸν πόνον ἀδιάφορον· οὗτος ἦν Ἡρακλειώτης. Σφαῖρος Βοσποριανός. Κλεάνθης Φανίου Ἄσιος, ὁ διαδεξάμενος τὴν σχολήν, Ὃν καὶ ἀφωμοίου ταῖς σκληροκήροις δέλτοις, αἳ μόλις μὲν γράφονται, διατηροῦσι δὲ τὰ γραφέντα. Διήκουσε δ' ὁ Σφαῖρος καὶ Κλεάνθους μετὰ τὴν Ζήνωνος τελευτήν. Καὶ λέξομεν περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ περὶ Κλεάνθους. 38. Ἦσαν δὲ Ζήνωνος μαθηταὶ καὶ οἵδε, (καθά φησιν Ἱππόβοτος) Ἀθηνόδωρος Σολεύς· Φιλωνίδης Θηβαῖος· Καλλιππος Κορίνθιος· Ποσειδώνιος Ἀλεξανδρεύς· Ζήνων Σιδώνιος.

XXXII. Κοινῇ δὲ περὶ πάντων τῶν Στωϊκῶν δογμάτων ἔδοξέ μοι ἐν τῷ Ζήνωνος εἰπεῖν βίῳ, διὰ τὸ τοῦτον κτίστην γενέσθαι τῆς αἱρέσεως. Ἔστι μὲν οὖν αὐτοῦ καὶ τὰ προσγεγραμμένα βιβλία πολλὰ, ἐν οἷς ἐλάλησεν ὡς οὐδεὶς τῶν Στωϊκῶν. Τὰ δὲ δόγματα κοινῶς ἐστι τάδε. Διελέχθω δ' ἐπὶ κεφαλαίων, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ποιεῖν εἰώθαμεν.

XXXIII. 39. Τριμερῆ φασὶν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσοφίαν λόγον. Εἶναι γὰρ αὐτοῦ τὸ μέν τι, φυσικόν· τὸ δὲ, ἠθικόν· τὸ δὲ, λογικόν. Οὕτω δὲ πρῶτος διεῖλε Ζήνων ὁ Κιττιεὺς ἐν τῷ Περὶ λόγου, καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ λόγου, καὶ ἐν τῇ

πρώτη τῶν φυσικῶν, καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἔφιλλος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν εἰς τὰ δόγματα εἰσαγωγῶν, καὶ Εὔδρομος ἐν τῇ ἠθικῇ στοιχειώσει, καὶ Διογένης ὁ Βαβυλώνιος, καὶ Ποσειδώνιος. Ταῦτα δὲ τὰ μέρη ὧν μὲν Ἀπολλόδωρος τόπους καλεῖ· ὁ δὲ Χρύσιππος καὶ Εὔδρομος, εἴδη· ἄλλοι, γένη. 40. Εἰκάζουσι δὲ ζῴῳ τὴν φιλοσοφίαν, ὀστοῖς μὲν καὶ νεύροις τὸ λογικὸν προσομοιοῦντες· τοῖς δὲ σαρκώδεσι, τὸ ἠθικόν· τῇ δὲ ψυχῇ, τὸ φυσικόν. Ἢ πάλιν ᾠῷ· τὰ μὲν γὰρ ἐκτὸς, εἶναι τὸ λογικόν· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα, τὸ ἠθικόν· τὰ δ' ἐσωτάτω, τὸ φυσικόν. Ἢ ἀγρῷ παμφόρῳ· οὗ τὸν μὲν περιβεβλημένον φραγμὸν εἶναι, τὸ λογικόν· τὸν δὲ καρπὸν, τὸ ἠθικόν· τὴν δὲ γῆν, ἢ τὰ δένδρα, τὸ φυσικόν. Ἢ πόλει καλῶς τετειχισμένῃ, καὶ κατὰ λόγον διοικουμένῃ, καὶ οὐθὲν μέρος τοῦ ἑτέρου προκεκρίσθαι, (καθά τινες αὐτῶν φασιν) ἀλλὰ μεμίχθαι αὐτά. Καὶ τὴν παράδοσιν μικτὴν ἐποίουν. Ἄλλοι δὲ πρῶτον μὲν τὸ λογικὸν τάττουσι· δεύτερον δὲ, τὸ φυσικόν· καὶ τρίτον, τὸ ἠθικόν. Ὧν ἐστι Ζήνων ἐν τῷ Περὶ λόγου, καὶ Χρύσιππος, καὶ Ἀρχέδημος, καὶ Εὔδημος· 41. ὁ γὰρ Πτολεμαεὺς Διογένης ἀπὸ τῶν ἠθικῶν ἄρχεται· ὁ δ' Ἀπολλόδωρος, δεύτερα τὰ ἠθικά· Παναίτιος δὲ καὶ Ποσειδώνιος, ἀπὸ τῶν φυσικῶν ἄρχονται, καθά φησι Φανίας ὁ Ποσειδωνίου γνώριμος, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ποσειδωνείων σχολῶν. Ὁ δὲ Κλεάνθης ἓξ μέρη φησί· διαλεκτικὸν, ῥητορικὸν, ἠθικὸν, πολιτικὸν, φυσικὸν, θεολογικόν. Ἄλλοι δὲ οὐ τοῦ λόγου ταῦτα μέρη φασὶν, ἀλλ' αὐτῆς τῆς φιλοσοφίας· ὡς Ζήνων ὁ Ταρσεύς.

XXXIV. Τὸ δὲ λογικὸν μέρος φασὶν ἔνιοι εἰς δύο διαιρεῖσθαι ἐπιστήμας, εἰς ῥητορικὴν, καὶ εἰς διαλεκτικήν. Τινὲς δὲ καὶ εἰς τὸ ὁρικὸν εἶδος, τὸ περὶ κανόνων καὶ κριτηρίων. Ἔνιοι δὲ τὸ ὁρικὸν παραδιαιροῦσι. 42. Τὸ μὲν οὖν περὶ κανόνων καὶ κριτηρίων παραλαμβάνουσι πρὸς τὸ τὴν ἀλήθειαν εὑρεῖν· (ἐν αὐτῷ γὰρ τὰς τῶν φαντασιῶν διαφορὰς ἀπευθύνουσι) καὶ τὸ ὁρικὸν δὲ ὁμοίως πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. Διὰ γὰρ τῶν ἐννοιῶν τὰ πράγματα λαμβάνεται. Τήν τε ῥητορικὴν ἐπιστήμην οὖσαν, τοῦ εὖ λέγειν περὶ τῶν ἐν διεξόδῳ λόγων, καὶ τὴν διαλεκτικὴν τοῦ ὀρθῶς διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἐν ἐρωτήσει καὶ ἀποκρίσει λόγων. Ὅθεν καὶ οὕτως αὐτὴν ὁρίζονται, ἐπιστήμην ἀληθῶν καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων. Καὶ τὴν μὲν ῥητορικὴν αὐτὴν εἶναι λέγουσι τριμερῆ· τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς, εἶναι συμβουλευτικόν· τὸ δὲ, δικανικόν· τὸ δὲ, ἐγκωμιαστικόν. 43. Εἶναι δ' αὐτῆς τὴν διαίρεσιν, εἴς τε τὴν εὕρεσιν, καὶ εἰς τὴν φράσιν, καὶ εἰς τὴν τάξιν, καὶ εἰς τὴν ὑπόκρισιν. Τὸν δὲ ῥητορικὸν λόγον, εἴς τε τὸ προοίμιον, καὶ εἰς τὴν διήγησιν, καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους, καὶ τὸν ἐπίλογον.

XXXV. Τὴν διαλεκτικὴν διαιρεῖσθαι, εἴς τε τὸν περὶ τῶν σημαινομένων καὶ τῆς φωνῆς τόπον. Καὶ τὸν μὲν τῶν σημαινομένων, εἴς τε τὸν περὶ τῶν φαντασιῶν τόπον, καὶ τῶν ἐκ τούτων ὑφισταμένων λεκτῶν, ἀξιωμάτων, καὶ αὐτοτελῶν, καὶ κατηγορημάτων, καὶ τῶν ὁμοίων ὀρθῶν καὶ πτώσεων, καὶ γενῶν καὶ εἰδῶν· ὁμοίως δὲ καὶ λόγων καὶ τρόπων καὶ συλλογισμῶν, καὶ τῶν παρὰ τὴν φωνὴν καὶ τὰ πράγ-

μάτα σοφισμάτων. 44. Ὧν εἶναι ψευδομένους λόγους, καὶ ἀληθεύοντας, καὶ ἀποφάσκοντας, σωρείτας τε καὶ τοὺς ὁμοίους τούτοις, ἐλλιπεῖς καὶ ἀπόρους, καὶ περαίνοντας, καὶ ἐγκεκαλυμμένους, κερατίδας τε καὶ οὐτιδας καὶ θερίζοντας. Εἶναι δὲ τῆς διαλεκτικῆς ἴδιον τόπον καὶ τὸν προειρημένον περὶ αὐτῆς τῆς φωνῆς, ἐν ᾧ δείκνυται ἡ ἐγγράμματος φωνή, καὶ τίνα τὰ τοῦ λόγου μέρη· καὶ περὶ σολοικισμοῦ, καὶ βαρβαρισμοῦ, καὶ ποιημάτων, καὶ ἀμφιβολιῶν, καὶ περὶ ἐμμελοῦς φωνῆς, καὶ περὶ μουσικῆς, καὶ περὶ ὅρων (κατά τινας) καὶ διαιρέσεων, καὶ λέξεων. 45. Εὐχρηστοτάτην δὲ φάσιν εἶναι τὴν περὶ τῶν συλλογισμῶν θεωρίαν· τὸ γὰρ ἀποδεικτικὸν ἐμφαίνειν, ὅπερ συμβάλλεσθαι πολὺ πρὸς διόρθωσιν τῶν δογμάτων· καὶ τάξιν καὶ μνήμην τὸ ἐπιστατικὸν κατάλημμα ἐμφαίνειν. Εἶναι δὲ τὸν λόγον αὐτὸν συστημάτων καὶ ἐπιφορᾶς· τὸν δὲ συλλογισμὸν, λόγον συλλογιστικὸν ἐκ τούτων. Τὴν δὲ ἀπόδειξιν, λόγον, διὰ τῶν μᾶλλον καταλαμβανομένων, τὸ ἧττον καταλαμβανόμενον περὶ πάντων. Τὴν δὲ φαντασίαν εἶναι τύπωσιν ἐν ψυχῇ, τοῦ ὀνόματος οἰκείως μετενηνεγμένου ἀπὸ τῶν τύπων ἐν τῷ κηρῷ ὑπὸ τοῦ δακτυλίου γινομένων. 46. Τῆς δὲ φαντασίας, τὴν μὲν, καταληπτικὴν· τὴν δὲ, ἀκατάληπτον. Καταληπτικὴν μὲν, ἣν κριτήριον εἶναι τῶν πραγμάτων φασὶ, τὴν γινομένην ἀπὸ ὑπάρχοντος κατ' αὐτὸ τὸ ὑπάρχον, ἐναπεσφραγισμένην καὶ ἐναπομεμαγμένην. Ἀκατάληπτον δὲ, τὴν μὴ ἀπὸ ὑπάρχοντος· ἢ ἀπὸ ὑπάρχοντος μὲν, μὴ κατ' αὐτὸ δὲ τὸ ὑπάρχον· τὴν μήτραν ἔχουσαν, μηδὲ

ἔκτυπον. Αὐτὴν δὲ τὴν διαλεκτικὴν ἀναγκαίαν εἶναι, καὶ ἀρετὴν ἐν εἴδει περιέχουσαν ἀρετάς· τήν τε ἀπροπτωσίαν, ἐπιστήμην τοῦ πότε δεῖ συγκατατίθεσθαι, καὶ μή· τὴν δὲ ἀνεικαιότητα, ἰσχυρὸν λόγον πρὸς τὸ εἰκὸς, ὥστε μὴ ἐνδιδόναι αὐτῷ. 47. Τὴν δὲ ἀνελεγξίαν, ἰσχὺν ἐν λόγῳ, ὥστε μὴ ἀπάγεσθαι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἀντικείμενον. Τὴν δὲ ἀματαιότητα, ἕξιν ἀναφέρουσαν τὰς φαντασίας ἐπὶ τὸν ὀρθὸν λόγον. Αὐτήν τε τὴν ἐπιστήμην φασὶν ἢ κατάληψιν ἀσφαλῆ, ἢ ἕξιν ἐν φαντασιῶν προσδέξει, ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου. Οὐκ ἄνευ δὲ τῆς διαλεκτικῆς θεωρίας τὸν σοφὸν ἄπτωτον ἔσεσθαι ἐν λόγῳ· τό, τε γὰρ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος διαγινώσκεσθαι ὑπ' αὐτῆς, καὶ τὸ πιθανὸν, τό, τε ἀμφιβόλως λεγόμενον διευκρινεῖσθαι. Χωρίς τε αὐτῆς, οὐκ εἶναι ὁδῷ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνασθαι. 48. Διατείνειν δὲ τὴν ἐν ταῖς ἀποφάσεσι προπέτειαν καὶ ἐπὶ τὰ γινόμενα, ὥστε εἰς ἀκοσμίαν καὶ εἰκαιότητα τρέπεσθαι τοὺς ἀγυμνάστους ἔχοντας τὰς φαντασίας. Οὐκ ἄλλως τε ὀξὺν, καὶ ἀγχίνουν, καὶ τὸ ὅλον δεινὸν ἐν λόγοις φανήσεσθαι τὸν σοφόν· τοῦ γὰρ αὐτοῦ εἶναι ὀρθῶς διαλέγεσθαι καὶ διαλογίζεσθαι, καὶ τοῦ αὐτοῦ πρός τε τὰ προκείμενα διαλεχθῆναι, καὶ πρὸς τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνασθαι, ἅπερ ἐμπείρου διαλεκτικῆς ἀνδρὸς εἶναι. Ἐν οὖν τοῖς λογικοῖς ταῦτά τε αὐτοῖς δοκεῖν κεφαλαιωδῶς.

XXXVI. Καὶ, ἵνα καὶ κατὰ μέρος εἴποιμεν καὶ τάδε, ἅπερ αὐτῶν εἰς τὴν εἰσαγωγικὴν τείνει τέχνην, καὶ αὐτὰ ἐπὶ λέξεως τίθησι Διοκλῆς ὁ Μάγνης ἐν τῇ ἐπιδρομῇ τῶν φιλοσόφων, λέγων οὕτως· 49.

Ἀρέσκει τοῖς Στωϊκοῖς τὸν περὶ φαντασίας καὶ αἰσθήσεως προτάττειν λόγον, καθότι τὸ κριτήριον, ᾧ ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων γινώσκεται, κατὰ γένος φαντασία ἐστί, καὶ καθότι ὁ περὶ συγκαταθέσεως, καὶ ὁ περὶ καταλήψεως καὶ νοήσεως λόγος προάγων τῶν ἄλλων, οὐκ ἄνευ φαντασίας συνίσταται. Προηγεῖται γὰρ ἡ φαντασία· εἶθ' ἡ διάνοια, ἐκλελῃτικὴ ὑπάρχουσα, ὃ πάσχει ὑπὸ τῆς φαντασίας, τοῦτο ἐκφέρει λόγῳ. 50. Διαφέρει δὲ φαντασία καὶ φάντασμα. Φάντασμα μὲν γάρ ἐστι δόκησις διανοίας, οἷα γίνεται κατὰ τοὺς ὕπνους· φαντασία δὲ ἐστι τύπωσις ἐν ψυχῇ, τουτέστιν, ἀλλοίωσις, ὡς ὁ Χρύσιππος ἐν τῇ δυωδεκάτῃ Περὶ ψυχῆς ὑφίσταται. Οὐδὲ γὰρ δεκτέον τὴν τύπωσιν οἱονεὶ τύπον σφραγιστῆρος· ἐπεὶ ἀνένδεκτόν ἐστι πολλοὺς τύπους κατὰ τὸ αὐτὸ περὶ τὸ αὐτὸ γίνεσθαι· νοεῖται δὲ ἡ φαντασία ἡ ἀπὸ ὑπάρχοντος κατὰ τὸ ὑπάρχον ἐναπομεμαγμένη, καὶ ἐναποτετυπωμένη, καὶ ἐναπεσφραγισμένη, οἷα οὐκ ἂν γένοιτο ἀπὸ μὴ ὑπάρχοντος. 51. Τῶν δὲ φαντασιῶν, κατ' αὐτούς, αἱ μέν εἰσιν αἰσθητικαί· αἱ δ', οὔ. Αἰσθητικαὶ μέν, αἱ δι' αἰσθητηρίου ἢ αἰσθητηρίων λαμβανόμεναι· οὐκ αἰσθητικαὶ δέ, αἱ διὰ τῆς διανοίας, καθάπερ τῶν ἀσωμάτων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν λόγῳ λαμβανομένων. Τῶν δὲ αἰσθητικῶν ἀπὸ ὑπαρχόντων μετὰ εἴξεως καὶ συγκαταθέσεως γίνονται. Εἰδὴ δὲ τῶν φαντασιῶν καὶ ἐμφάσεις, αἳ ὡς αἱ ἀπὸ ὑπαρχόντων γινόμεναι. Ἔτι τῶν φαντασιῶν αἱ μέν εἰσι λογικαί· αἱ δὲ ἄλογοι. Λογικαὶ μέν, αἱ τῶν λογικῶν ζώων· ἄλογοι δέ, αἱ τῶν ἀλόγων. Αἱ μὲν οὖν λογικαὶ νοήσεις εἰσίν· αἱ δ'

ἄλογοι, οὐ τετυχήκασιν ὀνόματος. Καὶ αἱ μὲν εἶναι τεχνικαί· αἱ δὲ ἄτεχνοι. Ἄλλως γοῦν θεωρεῖται ὑπὸ τεχνίτου εἰκὼν, καὶ ἄλλως ὑπὸ ἀτέχνου. 52. Αἴσθησις δὲ λέγεται κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, τό, τε ἀφ' ἡγεμονικοῦ πνεῦμα, καὶ ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις διῆκον, καὶ ἡ δι' αὐτῶν κατάληψις, καὶ ἡ περὶ τὰ αἰσθητήρια κατασκευή, καθ' ἣν τινες κηροὶ γίνονται. Καὶ ἡ ἐνέργεια δὲ αἴσθησις καλεῖται. Ἡ δὲ κατάληψις γίνεται κατ' αὐτοὺς αἰσθήσει μὲν, ὡς λευκῶν καὶ μελάνων, καὶ τραχέων καὶ λείων· λόγῳ δὲ τῶν δι' ἀποδείξεως συναγομένων, ὥσπερ τὸ τοὺς θεοὺς εἶναι καὶ προνοεῖν τούτους. Τῶν γὰρ νοουμένων, τὰ μὲν κατὰ περίπτωσιν ἐνοήθη· τὰ δὲ, καθ' ὁμοιότητα· τὰ δὲ, κατ' ἀναλογίαν· τὰ δὲ, κατὰ μετάθεσιν· τὰ δὲ, κατὰ σύνθεσιν· τὰ δὲ, κατ' ἐναντίωσιν. 53. Κατὰ περίπτωσιν μὲν οὖν ἐνοήθη τὰ αἰσθητά· καθ' ὁμοιότητα δὲ, τὰ ἀπὸ τύπος παρακειμένου, ὡς Σωκράτης ἀπὸ τῆς εἰκόνος· κατὰ ἀναλογίαν δὲ, αὐξητικῶς μὲν ὡς ὁ Τιτυὸς καὶ Κύκλωψ, μειωτικῶς δὲ, ὡς ὁ Πυγμαῖος. Καὶ τὸ κέντρον δὲ τῆς γῆς κατ' ἀναλογίαν ἐνοήθη, ἀπὸ τῶν μικροτέρων σφαιρῶν. Κατὰ μετάθεσιν δὲ, οἷον ὀφθαλμοὶ ἐπὶ τοῦ στήθους. Κατὰ σύνθεσιν δὲ ἐνοήθη Ἱππόκενταυρος· καὶ κατ' ἐναντίωσιν, θάνατος. Νοεῖται δὲ κατὰ μετάβασίν τινα, ὡς τὰ λεκτὰ καὶ ὁ τόπος· φυσικῶς δὲ νοεῖται δίκαιόν τι καὶ ἀγαθόν· καὶ κατὰ στέρησιν, οἷον ἄχειρ. Τοιάδε τινὰ καὶ περὶ φαντασίας καὶ αἰσθήσεως καὶ νοήσεως δογματίζουσι.

XXXVII. 54. Κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας φασὶ τυγχάνειν τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν, τουτέστι,

τὴν ἀπὸ ὑπάρχοντος, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν φυσικῶν, καὶ Ἀντίπατρος καὶ Ἀπολλόδωρος. Ὁ μὲν γὰρ Βοηθὸς κριτήρια πλείονα ἀπολείπει, νοῦν καὶ αἴσθησιν, καὶ ὄρεξιν καὶ ἐπιστήμην· ὁ δὲ Χρύσιππος διαφερόμενος πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ λόγου, κριτήρια φησιν εἶναι αἴσθησιν καὶ πρόληψιν. Ἔστι δ' ἡ πρόληψις, ἔννοια φυσικὴ τῶν καθόλου. Ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀρχαιοτέρων Στωϊκῶν τὸν ὀρθὸν λόγον κριτήριον ἀπολείπουσιν, ὡς ὁ Ποσειδώνιος ἐν τῷ περὶ κριτηρίου φησί.

XXXVIII. 55. Τῆς δὲ διαλεκτικῆς θεωρίας συμφώνως δοκεῖ τοῖς πλείστοις ἀπὸ τοῦ περὶ φωνῆς ἐνάρχεσθαι τόπου. Ἔστι δὲ φωνὴ, ἀὴρ πεπληγμένος, ἢ τὸ ἴδιον αἰσθητὸν ἀκοῆς, ὡς φησι Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἐν τῇ Περὶ φωνῆς τέχνῃ. Ζώου μὲν ἔστι φωνὴ, ἀὴρ ὑπὸ ὁρμῆς πεπληγμένος· ἀνθρώπου δέ, ἔστιν ἔναρθρος καὶ ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη, ὡς ὁ Διόδωρός φησιν· ἧς τὰ ἀπὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν τελειοῦται· καὶ σῶμα δ' ἐστὶν ἡ φωνὴ, κατὰ τοὺς Στωϊκούς, ὡς φησιν Ἀρχέδημός τε ἐν τῇ Περὶ φωνῆς, καὶ Διογένης, καὶ Ἀντίπατρος, καὶ Χρύσιππος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν φυσικῶν. 56. Πᾶν γὰρ τὸ ποιοῦν, σῶμά ἐστι· ποιεῖ δὲ ἡ φωνὴ προσιοῦσα τοῖς ἀκουόυσιν ἀπὸ τῶν φωνούντων. Λέξις δέ ἐστι, κατὰ τοὺς Στωϊκούς, (ὡς φησιν ὁ Διογένης) φωνὴ ἐγγράμματος· οἷον, ἡμέρα ἐστί. Λόγος δέ ἐστι φωνὴ σημαντική, ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη. Διάλεκτος δέ, ἐστι λέξις κεχαραγμένη ἐθνικῶς τε καὶ Ἑλληνικῶς· ἢ λέξις πνοαπή, τουτέστι, ποιά, κατὰ διάλεκτον· οἷον, κατὰ μὲν τὴν Ἀττικὴν, θάλαττα· κατὰ δὲ τὴν

Ἰάδα, ἡμέρη. Τῆς δὲ λέξεως στοιχεῖά ἐστι τὰ εἴκοσι τέσσαρα γράμματα. Τριχῶς δὲ λέγεται τὸ γράμμα· τό, τε στοιχεῖον, ὅ, τε χαρακτὴρ τοῦ στοιχείου, καὶ τὸ ὄνομα, οἷον, ἄλφα. 57. Φωνήεντα δέ ἐστι τῶν στοιχείων ἑπτά, α, ε, η, ι, ο, υ, ω, ἄφωνα δὲ, ἓξ· β, γ, δ, κ, π, τ· διαφέρει δὲ φωνὴ καὶ λέξις, ὅτι φωνὴ μὲν καὶ ὁ ἦχός ἐστι· λέξις δὲ, τὸ ἔναρθρον μόνον. Λέξις δὲ λόγου διαφέρει, ὅτι λόγος ἀεὶ σημαντικός ἐστι· λέξις δὲ καὶ ἀσήμαντος, ὡς ἡ Βλίτρι· λόγος δὲ, οὐδαμῶς. Διαφέρει δὲ καὶ τὸ λέγειν τοῦ προφέρεσθαι· προφέρονται μὲν γὰρ αἱ φωναὶ, λέγεται δὲ τὰ πράγματα, ἃ δὴ καὶ λεκτὰ τυγχάνει.

XXXIX. Τοῦ δὲ λόγου ἐστὶ μέρη πέντε, ὥς φησι Διογένης τε ἐν τῷ Περὶ φωνῆς, καὶ Χρύσιππος· ὄνομα, προσηγορία, ῥῆμα, σύνδεσμος, ἄρθρον· (ὁ δ' Ἀντίπατρος καὶ τὴν μεσότητα τίθησιν ἐν τοῖς Περὶ λέξεων καὶ τῶν λεγομένων.) 58. Ἔστι δὲ προσηγορία μέν, κατὰ τὸν Διογένην, μέρος λόγου σημαῖνον κοινὴν ποιότητα· οἷον, ἄνθρωπος, ἵππος. Ὄνομα δέ ἐστι μέρος λόγου δηλοῦν ἰδίαν ποιότητα· οἷον, Διογένης, Σωκράτης. Ῥῆμα δέ ἐστι μέρος λόγου σημαῖνον ἀσύνθετον κατηγόρημα, ὡς ὁ Διογένης, ἢ ὡς τινες, στοιχεῖον λόγου ἄπτωτον, σημαῖνον τι συντακτὸν περί τινος ἢ τινῶν, οἷον Γράφω, Λέγω. Σύνδεσμος δέ ἐστι μέρος λόγου ἄπτωτον, συνδοῦν τὰ μέρη τοῦ λόγου. Ἄρθρον δέ ἐστι στοιχεῖον λόγου πτωτικὸν, διορίζον τὰ γένη τῶν ὀνομάτων, καὶ τοὺς ἀριθμούς, οἷον, ὁ, ἡ, τὸ, οἱ, αἱ, τά.

XL. 59. Ἀρεταὶ δὲ λόγου εἰσὶ πέντε, Ἑλληνισμός, σαφήνεια, συντομία, πρέπον, κατασκευή. Ἑλληνι-

σμὸς μὲν οὖν ἐστι φράσις ἀδιάπτωτος, ἐν τῇ τεχνικῇ καὶ μὴ εἰκαίᾳ συνηθείᾳ. Σαφήνεια δέ ἐστι λέξις γνωρίμως παριστῶσα τὸ νοούμενον. Συντομία δέ ἐστι λέξις αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα περιέχουσα πρὸς δήλωσιν τοῦ πράγματος. Πρέπον δέ ἐστι λέξις, οἰκεία τῷ πράγματι. Κατασκευὴ δέ ἐστι λέξις, ἐκπεφευγυῖα τὸν ἰδιωτισμόν. Ὁ δὲ βαρβαρισμὸς ἐκ τῶν κακιῶν λέξις ἐστὶ παρὰ τὸ ἔθος τῶν πεπαιδευμένων Ἑλλήνων. Σολοικισμὸς δέ ἐστι λόγος ἀκαταλλήλως συντεταγμένος.

XLI. 60. Ποίημα δέ ἐστιν (ὡς ὁ Ποσειδώνιός φησιν ἐν τῇ Περὶ λέξεως εἰσαγωγῇ) λέξις ἔμμετρος ἢ εὔρυθμος μετασκευῆς, τὸ λογοειδὲς ἐκβεβηκυῖα, τὸ εὔρυθμον δὲ εἶναι τὰ Γαῖα μεγίστη, καὶ Διὸς αἰθήρ. Ποίησις δέ ἐστι σημαντικὸν ποίημα, μίμησιν περιέχον θείων καὶ ἀνθρωπείων.

XLII. Ὅρος δέ ἐστιν (ὥς φησιν Ἀντίπατρος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ὅρων) λόγος κατὰ ἀνάλυσιν ἀπαρτιζόντως ἐκφερόμενος· ἢ (ὡς ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ ὅρ[illegible]) καὶ ἡ ἀπόδοσις. Ὑπογραφὴ δέ ἐστι λόγος τυπωδῶς εἰσάγων εἰς τὰ πράγματα, ἢ ὅρος ἁπλούστερον τὴν τοῦ ὅρου δύναμιν προσπνεγμένος. Γένος δέ ἐστι πλειόνων καὶ ἀναφαιρέτων ἐνοημάτων σύλληψις, οἷον Ζῶον· τοῦτο γὰρ περιείληφε τὰ κατὰ μέρος ζῶα. 61. Ἔννοημα δέ ἐστι φάντασμα διανοίας, οὔτε τι ὄν, οὔτε ποιόν· ὥσανεὶ δέ τι ὄν, καὶ ὥσανεὶ ποιόν, οἷον γίνεται ἀνατύπωμα ἵππου καὶ μὴ παρόντος. Εἶδος δέ ἐστι τὸ ὑπὸ γένους περιεχόμενον, ὡς ὑπὸ τοῦ ζώου ὁ ἄνθρωπος περιέχεται. Γενικώτατον δέ ἐστιν, ὃ, γένος ὄν, γένος οὐκ ἔχει,

οἷον, τὸ ὄν. Εἰδικώτατον δέ ἐστιν, ὃ, εἶδος ὄν, εἶδος οὐκ ἔχει, ὥσπερ ὁ Σωκράτης.

XLIII. Διαίρεσις δέ ἐστι γένους, ἢ εἰς τὰ προσεχῆ εἴδη τομή· οἷον, τῶν ζώων τὰ μέν, ἐστὶ λογικά· τὰ δέ, ἄλογα. Ἀντιδιαίρεσις δέ ἐστι, γένους εἰς εἶδος τομὴ κατὰ τὸ ἐναντίον, ὡς ἂν κατὰ ἀπόφασιν· οἷον, τῶν ὄντων, τὰ μέν ἐστιν ἀγαθά· τὰ δ' οὐκ ἀγαθά. Ὑποδιαίρεσις δέ ἐστι διαίρεσις ἐπὶ διαιρέσει· οἷον, τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστιν ἀγαθά, τὰ δ' οὐκ ἀγαθά· καὶ τῶν οὐκ ἀγαθῶν, τὰ μέν ἐστι κακά, τὰ δὲ ἀδιάφορα. 62. Μερισμὸς δέ ἐστι, γένους εἰς τόπους κατάταξις, (ὡς ὁ Κρίνις) οἷον, τῶν ἀγαθῶν τὰ μέν ἐστι περὶ ψυχήν· τὰ δὲ περὶ σῶμα.

XLIV. Ἀμφιβολία δέ ἐστι λέξις δύο ἢ καὶ πλείονα πράγματα σημαίνουσα λεκτικῶς καὶ κυρίως, καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔθνος· ὥσθ' ἅμα τὰ πλείονα ἐκλέξασθαι κατὰ ταύτην τὴν λέξιν· οἷον, Αὐλητρὶς πέπτωκε. Δηλοῦνται γὰρ δι' αὐτῆς, τὸ μέν, τοιοῦτον, Οἰκία τρὶς πέπτωκε· τὸ δέ, τοιοῦτον, Αὐλήτρια πέπτωκε.

XLV. Διαλεκτικὴ δέ ἐστιν (ὡς φησὶ Ποσειδώνιος) ἐπιστήμη ἀληθῶν καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων. Τυγχάνει δ' αὐτὴ (ὡς ὁ Χρύσιππός φησι) περὶ σημαίνοντα καὶ σημαινόμενα. Ἐν μὲν οὖν τῇ περὶ φωνῆς θεωρίᾳ τοιαῦτα λέγεται τοῖς Στωϊκοῖς.

XLVI. 63. Ἐν δὲ τῷ περὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν σημαινομένων τόπῳ τίθανται ὁ περὶ λεκτῶν καὶ αὐτοτελῶν, καὶ ἀξιωμάτων καὶ συλλογισμῶν λόγος, καὶ ὁ περὶ ἐλλιπῶν τε καὶ κατηγορημάτων, καὶ ὀρθῶν καὶ ὑπτίων.

XLVII. Φασὶ δὲ τὸ λεκτὸν εἶναι τὸ κατὰ φαν-

τασίαν λογικὴν ὑφιστάμενον. Τῶν δὲ λεκτῶν τὰ μὲν λέγουσιν εἶναι αὐτοτελῆ οἷς Στωϊκοὶ, τὰ δ' ἐλλιπῆ. Ἐλλιπῆ μὲν οὖν ἐστι τὰ ἀνεπάρτιστον ἔχοντα τὴν ἐκφοράν· οἷον, Γράφει· ἐπιζητοῦμεν γὰρ, Τίς; Αὐτοτελῆ δ' ἐστὶ, τὰ ἀπηρτισμένην ἔχοντα τὴν ἐκφοράν· οἷον, Γράφει Σωκράτης. Ἐν μὲν οὖν τοῖς ἐλλιπέσι λεκτοῖς τέτακται τὰ κατηγορήματα· ἐν δὲ τοῖς αὐτοτελέσι, τὰ ἀξιώματα, καὶ οἱ συλλογισμοὶ, καὶ τὰ ἐρωτήματα, καὶ τὰ πεύσματα. 64. Ἔστι δὲ τὸ κατηγόρημα, τὸ κατά τινος ἀγορευόμενον, ἢ πρᾶγμα συντακτὸν περί τινος ἢ τινων (ὡς οὗ περὶ Ἀπολλόδωρόν φασιν) ἢ λεκτὸν ἐλλιπές· συντακτὸν ὀρθῇ πτώσει πρὸς ἀξιώματος γένεσιν. Τῶν δὲ κατηγορημάτων τὰ μέν ἐστι συμβάματα, οἷον τὸ διὰ πέτρας πλεῖν. Καὶ τὰ μέν ἐστι τῶν κατηγορημάτων ὀρθὰ, ἃ δ' ὕπτια, ἃ δ' οὐδέτερα. Ὀρθὰ μὲν οὖν ἐστι, τὰ συντασσόμενα μιᾷ τῶν πλαγίων πτώσεων, πρὸς κατηγορήματος γένεσιν· οἷον, Ἀκούει, Ὁρᾷ, Διαλέγεται. Ὕπτια δέ ἐστι τὰ συντασσόμενα τῷ παθητικῷ μορίῳ· οἷον, Ἀκούομαι, Ὁρῶμαι. Οὐδέτερα δ' ἐστὶ, τὰ μηδ' ἑτέρως ἔχοντα· οἷον, Φρονεῖν, Περιπατεῖν. Ἀντιπεπονθότα δέ ἐστιν ἐν τοῖς ὑπτίοις, ἀνύπτια ὄντα. 65. Ἐνεργήματα δέ ἐστιν, οἷον Κείρεται· ἐμπεριέχει γὰρ ἑαυτὸν ὁ κειρόμενος. Πλάγιαι δὲ πτώσεις εἰσὶ, γενικὴ, καὶ αἰτιατική.

XLVIII. Ἀξίωμα δέ ἐστιν, ὃ ἐστιν ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, ἢ πρᾶγμα αὐτοτελές, ἀποφαντὸν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ· ὡς ὁ Χρύσιππός φησιν ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς ὅροις. Ἀξίωμά ἐστι, τὸ ἀποφαντὸν ἢ καταφαντὸν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ· οἷον, Ἡμέρα ἐστὶ, Δίων περιπατεῖ·

ὠνόμασται δὲ τὸ ἀξίωμα ἀπὸ τοῦ ἀξιοῦσθαι ἢ ἀθετεῖσθαι· ὃ γὰρ λέγων Ἡμέρα ἐστὶν, ἀξιοῦν δοκεῖ τὸ ἡμέραν εἶναι. Οὔσης μὲν οὖν ἡμέρας, ἀληθὲς γίνεται τὸ προκείμενον ἀξίωμα· μὴ οὔσης δὲ ψεῦδος.

66. Διαφέρει δὲ ἀξίωμα, καὶ ἐρώτημα, καὶ πύσμα, προστακτικὸν, καὶ ὁρκικὸν, καὶ ἀρατικὸν, καὶ ὑποθετικὸν, καὶ προσαγορευτικὸν, καὶ πρᾶγμα ὅμοιον ἀξιώματι. Ἀξίωμα μὲν γάρ ἐστιν, ὃ λέγοντες, ἀποφαινόμεθα ὅπερ ἢ ἀληθὲς ἐστιν ἢ ψεῦδος. Ἐρώτημα δέ ἐστι πρᾶγμα αὐτοτελὲς μὲν, ὡς καὶ τὸ ἀξίωμα· αἰτητικὸν δὲ ἀποκρίσεως· οἷον, Ἆρά γε ἡμέρα ἐστί; τοῦτο δὲ οὔτε ἀληθές ἐστιν, οὔτε ψεῦδος· ὥστε τὸ μὲν, Ἡμέρα ἐστὶν, ἀξίωμά ἐστι· τὸ δὲ, Ἆρά γε ἡμέρα ἐστίν; ἐρώτημα. Πύσμα δέ ἐστι πρᾶγμα πρὸς ὃ συμβολικῶς οὐκ ἔστιν ἀποκρίνεσθαι, ὡς ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος, ναί· ἀλλὰ εἰπεῖν, Οἰκεῖ ἐν τῷδε τόπῳ.

67. Προστακτικὸν δέ ἐστι πρᾶγμα ὃ λέγοντες προστάσσομεν· οἷον,

Σὺ μὲν βάδιζε τὰς ἐπ᾽ Ἰνάχου ῥοάς.

Προσαγορευτικὸν δέ ἐστι πρᾶγμα, ὃ εἰ λέγοι τις, προσαγορεύοι ἄν, οἷον,

Ἀτρεΐδη, κύδιστε, ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον.

Ὅμοιον δέ ἐστιν ἀξιώματι, ὃ τὴν εἰσφορὰν ἔχον ἀξιωματικὴν παρά τινος μορίου πλεονασμὸν ἢ πάθος, ἔξω πίπτει τοῦ γένους τῶν ἀξιωμάτων· οἷον,

Καλός γ᾽ ὁ παρθενών. —

Ὡς Πριαμίδησιν ἐμφερὴς ὁ βουκόλος.

68. Ἔστι δὲ καὶ ἐπαπορητικόν τι πρᾶγμα, διανηνοχὸς ἀξιώματος, ὃ εἰ λέγοι τις, ἀποροίη ἄν·

Ἆρ᾽ ἔστι συγγενές τι λύπῃ καὶ βίος;

Οὔτε δὲ ἀληθῆ ἐστιν οὔτε ψευδῆ τὰ ἐρωτήματα, καὶ τὰ πύσματα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, τῶν ἀξιωμάτων ἢ ἀληθινῶν ἢ ψευδῶν ὄντων. Τῶν ἀξιωμάτων τὰ μέν ἐστιν ἁπλᾶ, τὰ δ' οὐχ ἁπλᾶ, ὥς φασιν οἱ περὶ Χρύσιππον, ἢ Ἀρχέδημον, καὶ Ἀθηνόδωρον, καὶ Ἀντίπατρον, καὶ Κρίνιν. Ἁπλᾶ μὲν οὖν ἐστι τὰ συνεστῶτα ἐξ ἀξιώματος μὴ διαφορουμένου, ἢ ἐξ ἀξιωμάτων· οἷον τὸ Ἡμέρα ἐστίν. Οὐχ ἁπλᾶ δέ ἐστι, τὰ συνεστῶτα ἐξ ἀξιώματος διαφορουμένου, ἢ ἐξ ἀξιωμάτων: 69. Ἐξ ἀξιώματος μὲν διαφορουμένου, οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστίν· ἐξ ἀξιωμάτων δὲ, οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν. Ἐν δὲ τοῖς ἁπλοῖς ἀξιώμασίν ἐστι τὸ ἀποφατικὸν, καὶ τὸ ἀρνητικὸν· κἀὶ τὸ στερητικὸν, καὶ τὸ κατηγορικόν· καὶ τὸ καταγορευτικὸν, καὶ τὸ ἀόριστον. Ἐν δὲ τοῖς οὐχ ἁπλοῖς τὸ συνημμένον, καὶ τὸ παρασυνημμένον· καὶ τὸ συμπεπλεγμένον, καὶ τὸ διεζευγμένον, καὶ τὸ αἰτιῶδες, καὶ τὸ διασαφοῦν τὸ μᾶλλον, καὶ τὸ διασαφοῦν τὸ ἧττον. Καὶ ἀξιώματος καὶ ἀποφατικὸν μέν, οἷον, Οὐχὶ ἡμέρα ἐστίν. Εἶδος δὲ τούτου τὸ ὑπεραποφατικόν. Ὑπεραποφατικὸν δέ ἐστιν ἀποφατικὸν ἀποφατικοῦ· οἷον, Οὐχὶ ἡμέρα ἐστί. Τίθησι δὲ τὸ Ἡμέρα ἐστίν. 70. Ἀρνητικὸν δέ ἐστι, τὸ συνεστὸς ἐξ ἀρνητικοῦ μορίου καὶ κατηγορήματος· οἷον, Οὐδεὶς περιπατεῖ. Στερητικὸν δέ ἐστι, τὸ συνεστὸς ἐκ στερητικοῦ μορίου καὶ ἀξιώματος κατὰ δύναμιν. Οἷον, Ἀφιλάνθρωπός ἐστιν οὗτος. Κατηγορικὸν δέ ἐστι τὸ συνεστὸς ἐκ πτώσεως ὀρθῆς καὶ κατηγορήματος· οἷον, Δίων περιπατεῖ. Καταγορευτικὸν δέ ἐστι, τὸ συνεστὸς ἐκ πτώσεως ὀρθῆς δεικτικῆς καὶ κατηγορήματος· οἷον,

Οὗτος περιπατεῖ. Ἀόριστον δέ ἐστι, τὸ ἀγνεστὸς ἐξ ἀορίστου μορίου, ἢ ἀορίστων μορίων· οἷον, Τὶς περιπατεῖ, Ἐκεῖνος κινεῖται. 71. Τῶν δ' οὐχ ἁπλῶν ἀξιωμάτων συνημμένον μέν ἐστιν, (ὡς ὁ Χρύσιππος ἐν ταῖς διαλεκτικαῖς φησι, καὶ Διογένης ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ,) τὸ συνεστὸς διὰ τοῦ Εἰ συναπτικοῦ συνδέσμου. Ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ σύνδεσμος οὗτος ἀκολουθεῖν τὸ δεύτερον τῷ πρώτῳ· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι. Παρασυνημμένον δέ ἐστιν (ὡς ὁ Κρίνις φησὶν ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ) ἀξίωμα ὃ ὑπὸ τοῦ Ἐπεὶ συνδέσμου παρασυνῆπται, ἀρχόμενον ἀπ' ἀξιώματος καὶ λῆγον εἰς ἀξίωμα· οἷον, Ἐπεὶ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν. Ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ σύνδεσμος, ἀκολουθεῖν τε τὸ δεύτερον τῷ πρώτῳ, καὶ τὸ πρῶτον ὑφεστάναι. 72. Συμπεπλεγμένον δέ ἐστιν ἀξίωμα, ὃ ὑπό τινων συμπλεκτικῶν συνδέσμων συμπέπλεκται· οἷον, Καὶ ἡμέρα ἐστὶ, καὶ φῶς ἐστι. Διεζευγμένον δέ ἐστιν, ὃ ὑπὸ τοῦ Ἤτοι, διαζευκτικοῦ συνδέσμου, διέζευκται· οἷον, Ἤτοι ἡμέρα ἐστὶν, ἢ νύξ ἐστιν. Ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ σύνδεσμος οὗτος τὸ ἕτερον τῶν ἀξιωμάτων ψεῦδος εἶναι. Ἀμεθόδες δέ ἐστιν ἀξίωμα, τὸ συνταττόμενον διὰ τοῦ Διότι· οἷον, Διότι ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν. Οἱονεὶ γὰρ αἰτιόν ἐστι τὸ πρῶτον τοῦ δευτέρου. Διασαφοῦν δὲ τὸ μᾶλλον ἀξίωμά ἐστι, τὸ συνταττόμενον ὑπὸ τοῦ διασαφοῦντος τὸ μᾶλλον συνδέσμου, καὶ μεταξὺ τῶν ἀξιωμάτων τασσομένου· οἷον, Μᾶλλον ἡμέρα ἐστὶν ἢ νύξ ἐστι. 73. Διασαφοῦν δὲ τὸ ἧττον ἀξίωμά ἐστι, τὸ ἐναντίον τῷ προκειμένῳ· οἷον, Ἧττον νύξ ἐστιν ἢ ἡμέρα ἐστίν. Ἔτι τῶν ἀξιωμάτων κατά τε ἀλήθειαν καὶ ψεῦδος

ἀντικείμενα ἀλλήλοις ἐστὶν, ὧν τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ἐστὶν ἀποφατικόν· οἷον, τὸ Ἡμέρα ἐστὶ, καὶ τὸ, Οὐχ ἡμέρα ἐστί. Συνημμένον οὖν ἀληθές ἐστιν, οὗ τὸ ἀντικείμενον τοῦ λήγοντος μάχεται τῷ ἡγουμένῳ· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι· τοῦτο ἀληθές ἐστι. Τὸ γὰρ Οὐχὶ φῶς, ἀντικείμενον τῷ λήγοντι, μάχεται τῷ ἡγουμένῳ, Ἡμέρα ἐστί. Συνημμένον δὲ ψεῦδός ἐστιν, οὗ τὸ ἀντικείμενον τοῦ λήγοντος οὐ μάχεται τῷ ἡγουμένῳ· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, Δίων περιπατεῖ. Τὸ γὰρ οὐχὶ Δίων περιπατεῖ, οὐ μάχεται τῷ Ἡμέρα ἐστί. 74. Παρασυνημμένον δὲ ἀληθές μέν ἐστιν, ὃ ἀρχόμενον ἀπὸ ἀληθοῦς εἰς ἀκόλουθον λήγει· οἷον, ἐπεὶ ἡμέρα ἐστὶν, ἥλιός ἐστιν ὑπὲρ γῆς. Ψεῦδος δὲ ἢ ἀπὸ ψεύδους ἄρχεται, ἢ μὴ εἰς ἀκόλουθον λήγει· οἷον, Ἐπεὶ νύξ ἐστι, Δίων περιπατεῖ, ἂν ἡμέρας οὔσης λέγηται. Αἰτιῶδες δὲ ἀληθές μέν ἐστιν, ὃ ἀρχόμενον ἀπὸ ἀληθοῦς εἰς ἀκόλουθον λήγει, οὐ μὴν ἔχει τῷ λήγοντι τὸ ἀρχόμενον ἀκόλουθον· οἷον, Διότι ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι. Τῷ μὲν γὰρ Ἡμέρα ἐστὶν, ἀκολουθεῖ τὸ Φῶς ἐστι· τῷ δὲ Φῶς ἐστιν, οὐχ ἕπεται τὸ Ἡμέρα ἐστίν. Αἰτιῶδες δὲ ψεῦδός ἐστιν, ὃ ἤτοι ἀπὸ ψεύδους ἄρχεται, ἢ μὴ εἰς ἀκόλουθον λήγει, ἢ ἔχει τῷ λήγοντι τὸ ἀρχόμενον ἀνακόλουθον· οἷον, Διότι νύξ ἐστι, Δίων περιπατεῖ. 75. Πιθανὸν δέ ἐστιν ἀξίωμα, τὸ ἄγον εἰς συγκατάθεσιν· οἷον, Εἴ τίς τι ἔτεκεν, ἐκείνη ἐκείνου μήτηρ ἐστί. Ψεῦδος δὲ τοῦτο· οὐ γὰρ ὄρνις ὠοῦ ἐστι μήτηρ. Ἔτι τε τὰ μέν, ἐστι δυνατά· τὰ δὲ, ἀδύνατα· καὶ τὰ μέν, ἀναγκαῖα· τὰ δ', οὐκ ἀναγκαῖα. Δυνατὸν μὲν, τὸ ἐπιδεκτικὸν τοῦ ἀληθὲς εἶναι, τῶν ἐκτὸς μὴ

ἐναντιουμένων εἰς τὸ ἀληθὲς εἶναι· οἷον, Ζῇ Διοκλῆς. Ἀδύνατον δὲ, ὃ μή ἐστιν ἐπιδεκτικὸν τοῦ ἀληθὲς εἶναι· οἷον, γῆ ἵπταται. Ἀναγκαῖον δὲ ἐστιν, ὅπερ ἀληθὲς ὄν, οὐκ ἐστιν ἐπιδεκτικὸν τοῦ ψεῦδος εἶναι· ἢ ἐπιδεκτικὸν μέν ἐστι, τὰ δ' ἐκτὸς αὐτῷ ἐναντιοῦται πρὸς τὸ ψεῦδος εἶναι· οἷον, Ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ. Οὐκ ἀναγκαῖον δέ ἐστιν, ὃ καὶ ἀληθὲς ἐστιν, καὶ ψεῦδος οἷόν τε εἶναι, τῶν ἐκτὸς μηδὲν ἐναντιουμένων· οἷον τὸ, Περιπατεῖ Δίων. 76. Εὔλογον δέ ἐστιν ἀξίωμα τὸ πλείονας ἀφορμὰς ἔχον εἰς τὸ ἀληθὲς εἶναι· οἷον, Βιώσομεν αὔριον. Καὶ ἄλλαι δὲ εἰσι διαφοραὶ ἀξιωμάτων, καὶ μεταπτώσεις αὐτῶν ἐξ ἀλλήλων εἰς ψεῦδη καὶ ἀντίστροφα, περὶ ὧν ἐν τῷ πλάτει λέγομεν.

XLIX. Λόγος δέ ἐστιν (ὡς οἱ περὶ τὸν Κρῖνιν φασὶ) τὸ συνεστηκὸς ἐκ λήμματος ἢ λημμάτων, καὶ προσλήψεως, καὶ ἐπιφορᾶς· οἷον ὁ τοιοῦτος, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι. Ἡμέρα δέ ἐστι· φῶς ἄρα ἐστί. Λῆμμα μὲν γάρ ἐστι τὸ, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι· πρόσληψις τὸ, Ἡμέρα δέ ἐστιν· ἐπιφορὰ δὲ τὸ, Φῶς ἄρα ἐστί. Τρόπος δέ ἐστιν, οἱονεὶ σχῆμα λόγου· οἷον ὁ τοιοῦτος, Εἰ τὸ α', τὸ β'. Ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον. 77. Λογότροπος δέ ἐστι, τὸ ἐξ ἀμφοτέρων σύνθετον· οἷον, Εἰ ζῇ Πλάτων, ἀναπνεῖ Πλάτων· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον. Παρεισήχθη δὲ ὁ λογότροπος ὑπὲρ τοῦ ἐν ταῖς μακροτέραις συντάξεσι τῶν λόγων μηκέτι τὴν πρόσληψιν, μακρὰν οὖσαν, καὶ τὴν ἐπιφορὰν λέγειν, ἀλλὰ συντόμως ἐπενεγκεῖν, τὸ δὲ α', τὸ ἄρα β'. Τῶν δὲ λόγων οἱ μέν εἰσιν ἀπέραντοι, οἱ δὲ περαντικοί. Ἀπέραντοι μέν, ὧν τὸ ἀντικείμε-

νον τῆς ἐπιφορᾶς μάχεται τῇ διὰ τῶν λημμάτων συμπλοκῇ· οἷον οἱ τοιοῦτοι, Εἰ ἡμέρα ἐστί, φῶς ἐστι. Ἡμέρα δέ ἐστι· περιπατεῖ ἄρα Δίων. 78. Τῶν δὲ περαντικῶν λόγων οἱ μὲν ὁμωνύμως τῷ γένει λέγονται περαντικοί, οἱ δὲ συλλογιστικοί. Συλλογιστικοὶ μέν οὖν εἰσιν οἱ ἤτοι ἀναπόδεικτοι ὄντες, ἢ ἀναγόμενοι ἐπὶ τοὺς ἀναποδείκτους, κατά τι τῶν θεμάτων, ἤ τινα· οἷον οἱ τοιοῦτοι· Εἰ περιπατεῖ Δίων, κινεῖται ἄρα Δίων. Περαντικοὶ δέ εἰσιν εἰδικῶς, οἱ συνάγοντες μὴ συλλογιστικῶς· οἷον, οἱ τοιοῦτοι, Ψεῦδός ἐστι τό, ἡμέρα ἐστὶ, καὶ νύξ ἐστιν· ἡμέρα δέ ἐστιν, οὐκ ἄρα νύξ ἐστιν. Ἀσυλλόγιστοι δ' εἰσὶν, οἱ παρακείμενοι μὲν πιθανῶς τοῖς συλλογιστικοῖς, οὐ συνάγοντες δέ· οἷον Εἰ ἵππος ἐστὶ Δίων, ζῷόν ἐστι Δίων· ἀλλὰ μὴν ἵππος οὐκ ἔστι Δίων· οὐκ ἄρα ζῷόν ἐστι Δίων. 79. Ἔτι τῶν λόγων οἱ μὲν ἀληθεῖς εἰσιν, οἱ δὲ ψευδεῖς· ἀληθεῖς μὲν οὖν εἰσι λόγοι, οἱ δὲ ἀληθῶν συνάγοντες, οἷον, Εἰ ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ, ἡ κακία βλάπτει. Ψευδεῖς δέ εἰσιν οἱ τῶν λημμάτων ἔχοντές τι ψεῦδος, ἢ ἀπέραντοι ὄντες· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν· ἡμέρα δέ ἐστιν ζῇ ἄρα Δίων. Καὶ δυνατοὶ δ' εἰσὶ λόγοι καὶ ἀδύνατοι, καὶ ἀναγκαῖοι καὶ οὐκ ἀναγκαῖοι. Εἰσὶ δὲ καὶ ἀναπόδεικτοί τινες, τῷ μὴ χρῄζειν ἀποδείξεως· ἄλλοι μὲν παρ' ἄλλοις, παρὰ δὲ τῷ Χρυσίππῳ πέντε, δι' ὧν πᾶς λόγος πλέκεται· οἵ τινες λαμβάνονται ἐπὶ τῶν περαντικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν συλλογιστικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν τροπικῶν. 80. Πρῶτος δέ ἐστιν ἀναπόδεικτος, ἐν ᾧ πᾶς λόγος συντάσσεται ἐκ συνημμένου καὶ τοῦ ἡγουμένου, ἀφ' οὗ ἄρχεταί τι συνημμένον, καὶ τὸ λῆγον ἐπιφέρει· οἷον, Εἰ τὸ α',

τὸ β'. Ἀλλὰ μὴν τὸ α'· τὸ ἄρα β'. Δεύτερος δ' ἐστὶν ἀναπόδεικτος, ὃ διὰ συνημμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ λήγοντος, τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἡγουμένου ἔχων συμπέρασμα· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν· ἀλλὰ μὴν νύξ ἐστιν· οὐκ ἄρα ἡμέρα ἐστίν. Ἡ γὰρ πρόσληψις γίνεται ἐκ τοῦ ἀντικειμένου τῷ λήγοντι, καὶ ἡ ἐπιφορὰ ἐκ τοῦ ἀντικειμένου τῷ ἡγουμένῳ. Τρίτος δ' ἐστὶν ἀναπόδεικτος, ὃ δι' ἀποφατικῆς συμπλοκῆς καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῇ συμπλοκῇ ἐπιφέρων τὸ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ· οἷον, Οὐχὶ τέθνηκε Πλάτων, καὶ ζῇ Πλάτων· ἀλλὰ μὴν τέθνηκε Πλάτων· οὐκ ἄρα ζῇ Πλάτων. 81. Τέταρτος δέ ἐστιν ἀναπόδεικτος, ὃ διὰ διεζευγμένου καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῷ διεζευγμένῳ τὸ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ ἔχων συμπέρασμα· οἷον, Ἤτοι τὸ πρῶτον, ἢ τὸ δεύτερον· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· οὐκ ἄρα τὸ δεύτερον. Πέμπτος δέ ἐστιν ἀναπόδεικτος, ἐν ᾧ πᾶς λόγος συντάσσεται ἐκ διεζευγμένου καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῷ διεζευγμένῳ ἀντικειμένου, καὶ ἐπιφέρει τὸ λοιπόν· οἷον, Ἤτοι ἡμέρα ἐστὶν, ἢ νύξ ἐστιν, οὐχὶ δὲ νύξ ἐστιν· ἡμέρα ἄρα ἐστίν. Ἐπ' ἀληθεῖ δὲ ἀληθὲς ἕπεται κατὰ τοὺς Στωϊκούς· ὡς τῷ ἡμέρα ἐστὶ, τὸ φῶς ἐστι. Καὶ ψεύδει ψεῦδος· ὡς τῷ νύξ ἐστι ψεῦδει, τὸ σκότος ἐστί. Καὶ ψεύδει ἀληθές· ὡς τῷ Ἵπτασθαι τὴν γῆν, τὸ Εἶναι τὴν γῆν. Ἀληθεῖ μέν τι ψεῦδος οὐκ ἀκολουθεῖ· τῷ γὰρ Εἶναι τὴν γῆν τὸ Πέτεσθαι τὴν γῆν οὐκ ἀκολουθεῖ. 82. Καὶ ἄποροί δέ τινες εἰσὶ λόγοι ἐγκεκαλυμμένοι καὶ διαλελησμένοι, καὶ σωρεῖται, καὶ κερατίδες, καὶ οὔτιδες. Ἔστι δὲ ἐγκεκαλυμμένος, οἷον ὁ τοιοῦτος· Οὐχὶ τὰ

μὲν δύο ὀλίγα ἐστὶν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τρία, οὐχὶ δὲ καὶ ταῦτα μὲν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τέσσαρα, καὶ οὕτω μέχρι τῶν δέκα· τὰ δὲ δύο ὀλίγα ἐστὶ, καὶ τὰ δέκα ἄρα. Οὗτος δέ ἐστι λόγος συνταικτικὸς, καὶ ἐξ ἀορίστου καὶ ὡρισμένου συνεστὼς, πρόσληψιν δὲ καὶ ἐπιφορὰν ἔχων· οἷον, Εἴ τίς ἐστιν ἐνταῦθα, οὐκ ἔστιν ἐκεῖνος ἐν Ῥόδῳ.

L. 83. Καὶ τοιοῦτοι μὲν ἐν τοῖς λογικοῖς οἱ Στωϊκοὶ, ἵνα μάλιστα κρατύνωσι διαλεκτικὸν ἀεὶ εἶναι τὸν σοφόν. Πάντα γὰρ τὰ πράγματα διὰ τῆς ἐν λόγοις θεωρίας ὁρᾶσθαι, ὅσα τε τοῦ φυσικοῦ τόπου τυγχάνει, καὶ αὖ πάλιν ὅσα τοῦ ἠθικοῦ. Εἰς μὲν γὰρ τὸ λογικὸν τί δεῖ λέγειν περί τε ὀνομάτων ὀρθότητος, ὅπως διέταξαν οἱ νόμοι ἐπὶ τοῖς ἔργοις; οὐκ ἂν ἔχειν εἰπεῖν. Δυοῖν δὲ οὔσαιν συνηθείαιν ταῖν ὑποπιπτούσαιν ἐν τῇ ἀρετῇ, ἡ μὲν, τί ἕκαστόν ἐστι τῶν ὄντων σκοπεῖ· ἡ δὲ, τί καλεῖται. Καὶ ἅδε καὶ αὐτοῖς ἔχει τὸ λογικόν.

LI. 84. Τὸ δὲ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν εἴς τε τὸν περὶ ὁρμῆς, καὶ εἰς τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν τόπον, καὶ εἰς τὸν περὶ παθῶν. Καὶ περὶ ἀρετῆς, καὶ περὶ τέλους, περί τε τῆς πρώτης ἀξίας, καὶ τῶν πράξεων, καὶ περὶ τῶν καθηκόντων, προτροπῶν τε καὶ ἀποτροπῶν. Καὶ οὕτω δ' ὑποδιαιροῦσιν οἱ περὶ Χρύσιππον, καὶ Ἀρχέδημον, καὶ Ζήνωνα τὸν Ταρσέα, καὶ Ἀπολλόδωρον, καὶ Διογένην, καὶ Ἀντίπατρον, καὶ Ποσειδώνιον. Ὁ μὲν γὰρ Κιττιεὺς Ζήνων, καὶ ὁ Κλεάνθης, ὡς ἂν ἀρχαιότεροι, ἀφελέστερον περὶ τῶν πραγμάτων διέλαβον. Οὗτοι δὲ διεῖλον καὶ τὸν λογικὸν καὶ τὸν φυσικόν.

LII. 85. Τὴν δὲ πρώτην ὁρμὴν φασι τὸ ζῶον ἴσχειν ἐπὶ τὸ τηρεῖν ἑαυτό, οἰκειούσης αὐτῷ τῆς φύσεως ἀπ' ἀρχῆς· καθά φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ τελῶν, πρῶτον οἰκεῖον λέγων εἶναι παντὶ ζώῳ τὴν αὑτοῦ σύστασιν, καὶ τὴν ταύτης συνείδησιν. Οὔτε γὰρ ἀλλοτριῶσαι εἰκὸς ἦν αὐτοῦ τὸ ζῶον, οὔτε ποιῆσαι ἂν αὐτό, μήτε ἀλλοτριῶσαι μήτε οὐκ οἰκειῶσαι. Ἀπολείπεται τοίνυν λέγειν, συστησαμένην αὐτὸ οἰκείως πρὸς ἑαυτό. Οὕτω γὰρ τά τε βλάπτοντα διωθεῖται, καὶ τὰ οἰκεῖα προσίεται. Ὃ δὲ λέγουσί τινες, πρὸς ἡδονὴν γίγνεσθαι τὴν πρώτην ὁρμὴν τοῖς ζώοις, ψεῦδος ἀποφαίνουσιν. 86. Ἐπιχείρημα γάρ φασιν, εἰ ἄρα ἐστὶν ἡδονὴν εἶναι, ὅταν αὐτὴν καθ' αὑτὴν ἡ φύσις ἐπιζητήσασα, τὰ ἐναρμόζοντά τῇ συστάσει ἀποβάλῃ. Ὃν τρόπον ἀφιλαρύνεται τὰ ζῶα, καὶ θάλλει τὰ φυτά. Οὐδέν τε (φασὶ) διήλλαξεν ἡ φύσις ἐπὶ τῶν φυτῶν καὶ ἐπὶ τῶν ζώων, ὅτι χωρὶς ὁρμῆς καὶ αἰσθήσεως κἀκεῖνα οἰκονομεῖ, καὶ ἐφ' ἡμῶν τινα φυτοειδῶς γίνεται. Ἐκ περιττοῦ δὲ τῆς ὁρμῆς τοῖς ζώοις ἐπιγενομένης, ᾗ συγχρώμενα πορεύεται πρὸς τὰ οἰκεῖα, τούτοις μὲν τῷ κατὰ φύσιν τὸ κατὰ τὴν ὁρμὴν διοικεῖσθαι. Τοῦ δὲ λόγου τοῖς λογικοῖς κατὰ τελειοτέραν προστασίαν δεδομένου, τὸ κατὰ λόγον ζῆν ὀρθῶς γίνεσθαι τοῖς κατὰ φύσιν. Τεχνίτης γὰρ οὗτος ἐπιγίνεται τῆς ὁρμῆς.

LIII. 87. Διόπερ πρῶτος ὁ Ζήνων ἐν τῷ Περὶ ἀνθρώπου φύσεως, τέλος εἶπε τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν, ὅπερ ἐστὶ κατ' ἀρετὴν ζῆν. Ἄγει γὰρ πρὸς ταύτην ἡμᾶς ἡ φύσις· ὁμοίως δὲ καὶ Κλεάν-

θης ἐν τῷ Περὶ ἡδονῆς, καὶ Ποσειδώνιος, καὶ Ἑκάτων ἐν τοῖς Περὶ τελῶν. Πάλιν δ' ἴσον ἐστὶ τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν τῷ κατ' ἐμπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων ζῆν, ὡς φησι Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ τελῶν. Μέρη γάρ εἰσιν αἱ ἡμέτεραι φύσεις τῆς τοῦ ὅλου. 88. Διόπερ τέλος γίνεται τὸ ἀκολούθως τῇ φύσει ζῆν· ὅπερ ἐστὶ κατ' ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν τῶν ὅλων, οὐδὲν ἐνεργοῦντας ὧν ἀπαγορεύει εἴωθεν ὁ νόμος ὁ κοινός, ὅπερ ἐστὶν ὁ ὀρθὸς λόγος διὰ πάντων εὐχόμενος, ὁ αὐτὸς ἐν τῷ Διὶ καθηγεμόνι τούτῳ τῆς τῶν ὄντων διοικήσεως ὄντι. Εἶναι δ' αὐτὸ τοῦτο τὴν τοῦ εὐδαίμονος ἀρετὴν, καὶ εὔροιαν βίου, ὅταν πάντα πράττηται κατὰ τὴν συμφωνίαν τοῦ παρ' ἑκάστῳ δαίμονος πρὸς τὴν τοῦ ὅλου διοικητοῦ βούλησιν. Ὁ μὲν οὖν Διογένης τέλος φησὶ ῥητῶς, τὸ εὐλογιστεῖν ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ. Ἀρχέδημος δὲ, τὸ πάντα τὰ καθήκοντα ἐπιτελοῦντα ζῆν. 89. Φύσιν δὲ Χρύσιππος μὲν ἔλαχούει, ᾗ ἀκολούθως δεῖ ζῆν, τήν τε κοινὴν, καὶ ἰδίως τὴν ἀνθρωπίνην. Ὁ δὲ Κλεάνθης τὴν κοινὴν μόνην ἐκδέχεται φύσιν, ᾗ ἀκολουθεῖν δεῖ, σύνεστι δὲ καὶ τὴν ἐπὶ μέρους. Τὴν τε ἀρετὴν, διάθεσιν εἶναι ὁμολογουμένην· καὶ αὐτὴν, δι' αὐτὴν εἶναι αἱρετὴν, οὐ διά τινα φόβον ἢ ἐλπίδα, ἤ τι τῶν ἔξωθεν. Ἐν αὐτῇ τε εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν, ἅτε δὴ ψυχῇ πεποιημένῃ πρὸς τὴν ὁμολογίαν παντὸς τοῦ βίου. Διαστρέφεσθαι δὲ τὸ λογικὸν ζῶον, ποτὲ μὲν, διὰ τὰς τῶν ἔξωθεν πραγματειῶν πιθανότητας· ποτὲ δὲ, διὰ τὴν κατήχησιν τῶν συνόντων· ἐπεὶ ἡ φύσις ἀφορμὰς δίδωσιν ἀδιαστρόφους.

LIV. 90. Ἀρετὴ δέ τοι ἡ μὲν τις κοινῶς παντὶ τελείωσις, ὥσπερ ἀνδριάντος, καὶ ἡ ἀθεώρητος, ὥσπερ ὑγίεια· καὶ ἡ θεωρηματικὴ, ὡς φρόνησις. Φησὶ γὰρ ὁ Ἑκάτων ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ἀρετῶν, ἐπιστημονικὰς μὲν εἶναι καὶ θεωρηματικὰς, τὰς ἐχούσας τὴν σύστασιν ἐκ θεωρημάτων, ὡς φρόνησιν καὶ δικαιοσύνην· ἀθεωρήτους δὲ τὰς κατὰ παρέκτασιν θεωρουμένας ταῖς ἐκ τῶν θεωρημάτων συνεστηκυίαις, καθάπερ ὑγίειαν καὶ ἰσχύν. Τῇ γε σωφροσύνῃ τεθεωρημένῃ ὑπαρχούσῃ συμβαίνει ἀκολουθεῖν, καὶ παρεκτείνεσθαι τὴν ὑγίειαν, καθάπερ τῇ ψαλίδος οἰκοδομίᾳ τὴν ἰσχὺν ἐπιγίνεσθαι. 91. Καλοῦνται δ' ἀθεώρητοι, ὅτι μὴ ἔχουσι συγκαταθέσεις, ἀλλ' ἐπιγίνονται, καὶ περὶ φαύλους γίγνονται· ὡς ὑγίεια, ἀνδρεία. Τεκμήριον δὲ τὸ ὑπαρκτὴν εἶναι τὴν ἀρετὴν φησιν ὁ Ποσειδώνιος ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ ἠθικοῦ λόγῳ, τὸ γενέσθαι ἐν προκοπῇ τοὺς περὶ Σωκράτην, Διογένην, καὶ Ἀντισθένην. Εἶναι δὲ καὶ τὴν κακίαν ὑπαρκτὴν διὰ τὸ ἀντικεῖσθαι τῇ ἀρετῇ. Διδακτήν τε εἶναι αὐτὴν (λέγω δὲ τὴν ἀρετὴν) καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ τέλους φησὶ, καὶ Κλεάνθης, καὶ Ποσειδώνιος ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς, καὶ Ἑκάτων. Ὅτι δὲ διδακτή ἐστι, δῆλον ἐκ τοῦ γίνεσθαι ἀγαθοὺς ἐκ φαύλων. 92. Παναίτιος μὲν οὖν δύο φησὶν ἀρετὰς, θεωρητικὴν καὶ πρακτικήν· ἄλλοι δὲ τρεῖς, λογικὴν, καὶ φυσικὴν, καὶ ἠθικήν. Τέτταρας δὲ, οἱ περὶ Ποσειδώνιον· καὶ πλείονας, οἱ περὶ Κλεάνθην, καὶ Χρύσιππον, καὶ Ἀντίπατρον. Ὁ μὲν γὰρ Ἀπολλοφάνης μίαν λέγει, τὴν φρόνησιν. Τῶν δὲ ἀρετῶν, τὰς μὲν, πρώτας, τὰς δὲ, ταύταις ὑποτεταγ-

μένας. Πρώτας μὲν τάσδε, φρόνησιν; ἀνδρίαν, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· ἐν εἴδει δὲ τούτων, μεγαλοψυχίαν, ἐγκράτειαν, καρτερίαν, ἀγχίνοιαν, εὐβουλίαν. Καὶ τὴν μὲν φρόνησιν, εἶναι ἐπιστήμην κακῶν καὶ ἀγαθῶν, καὶ οὐδετέρων, τὴν δὲ δικαιοσύνην, ἐπιστήμην ὧν αἱρετέον καὶ εὐλαβητέον, καὶ οὐδετέρων. 93. Τὴν δὲ μεγαλοψυχίαν, ἐπιστήμην ἣ ἔξιν ὑπερφάνω ποιοῦσαν τῶν συμβαινόντων κοινῇ, φαύλων τε καὶ σπουδαίων· τὴν δὲ ἐγκράτειαν, διάθεσιν ἀνυπέρβατον τῶν κατ' ὀρθὸν λόγον, ἢ ἔξιν ἀήττητον ἡδονῶν· τὴν δὲ καρτερίαν, ἐπιστήμην ἢ ἔξιν ὧν ἐμμενετέον, καὶ μή, καὶ οὐδετέρων· τὴν δὲ ἀγχίνοιαν, ἕξιν εὑρετικὴν τοῦ καθήκοντος ἐκ τοῦ παραχρῆμα· τὴν δὲ εὐβουλίαν, ἐπιστήμην τοῦ σκοπεῖσθαι ποῖα καὶ πῶς πράττοντες, πράξομεν συμφερόντως. Ἀνάλογον δὲ καὶ τῶν κακιῶν τὰς μὲν εἶναι πρώτας· τὰς δὲ, ὑπὸ ταύτας· οἷον ἀφροσύνην μὲν, καὶ δειλίαν, καὶ ἀδικίαν, καὶ ἀκολασίαν ἐν ταῖς πρώταις· ἀκρασίαν δὲ, καὶ βραδύνοιαν, καὶ κακοβουλίαν, ἐν ταῖς ὑπὸ ταύτας. Εἶναι δὲ ἀνοίας τὰς κακίας, ὧν αἱ ἀρεταὶ ἐπιστῆμαι.

LV. 94. Ἀγαθὸν δὲ κοινῶς μὲν; τὸ τὶ ὄφελος· ἰδίως δὲ, ἤτοι ταὐτὸν, ἢ οὐχ ἕτερον ὠφελείας. Ὅθεν αὐτήν τε τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μετέχον αὐτῆς ἀγαθὸν τριχῶς οὕτω λέγεσθαι. Οἷον, τὸ ἀγαθὸν ἀφ' οὗ συμβαίνει, ὡς τὴν πρᾶξιν τὴν κατ' ἀρετήν· ὑφ' οὗ δὲ, ὡς τὸν σπουδαῖον τὸν μετέχοντα τῆς ἀρετῆς. Ἄλλως δὲ οὕτως ἰδίως ὁρίζονται τὸ ἀγαθὸν, τὸ τέλειον κατὰ φύσιν λογικοῦ, ἢ ὡς λογικοῦ. Τοιοῦτον δ' εἶναι τὴν ἀρετήν. Ὥστε μετέχοντα, τάς τε πρά-

ξεις τὰς κατ' ἀρετήν, καὶ τοὺς σπουδαίους, εἶναι. Ἐπιγεννήματα δὲ, τήν τε χαρὰν, καὶ τὴν εὐφροσύνην, καὶ τὰ παραπλήσια. 95. Ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν κακιῶν τὸ μὲν εἶναι ἀφροσύνην, δειλίαν, ἀδικίαν, καὶ τὰ παραπλήσια· μετέχοντα δὲ κακιῶν, τάς τε πράξεις τὰς κατὰ κακίαν καὶ τοὺς φαύλους. Ἐπιγεννήματα δὲ, τήν τε δυσθυμίαν καὶ τὴν δυσφροσύνην, καὶ τὰ ὅμοια.

LVI. Ἔτι τῶν ἀγαθῶν, τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυχὴν, τὰ δὲ ἐκτός· τὰ δ' οὔτε περὶ ψυχὴν, οὔτε ἐκτός. Τὰ μὲν περὶ ψυχὴν, ἀρετὰς, καὶ τὰς κατὰ ταύτας πράξεις· τὰ δ' ἐκτὸς, τό τε σπουδαίαν ἔχειν πατρίδα, καὶ σπουδαῖον φίλον, καὶ τὴν τούτων εὐδαιμονίαν. Τὰ δ' οὔτε ἐκτὸς, οὔτε περὶ ψυχὴν, τὸ αὐτὸν ἑαυτῷ εἶναι σπουδαῖον καὶ εὐδαίμονα. 96. Ἀνάπαλιν δὲ, καὶ τῶν κακιῶν τὰ μὲν περὶ ψυχὴν εἶναι, τὰς κακίας, καὶ τὰς κατ' αὐτὰς πράξεις· τὰ δὲ ἐκτὸς, τὸ ἄφρονα πατρίδα ἔχειν, καὶ ἄφρονα φίλον, καὶ τὴν τούτων κακοδαιμονίαν· τὰ δὲ οὔτε ἐκτὸς, οὔτε περὶ ψυχὴν, τὸ αὐτὸν ἑαυτῷ εἶναι φαῦλον καὶ κακοδαίμονα.

LVII. Ἔτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι τελικὰ, τὰ δὲ ποιητικά· τὰ δὲ, τελικὰ καὶ ποιητικά. Τὸν μὲν οὖν φίλον, καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γινομένας ὠφελείας, ποιητικὰ εἶναι ἀγαθά· θάρσος δὲ, καὶ φρόνημα, καὶ ἐλευθερίαν, καὶ τέρψιν, καὶ εὐφροσύνην, καὶ ἀλυπίαν, καὶ πᾶσαν τὴν κατ' ἀρετὴν πρᾶξιν, τελικά. 97. Ποιητικὰ δὲ καὶ τελικὰ εἶναι ἀγαθά· καθὸ μὲν γὰρ ἀποτελοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν, ποιητικά ἐστιν ἀγαθά· καθὸ δὲ συμπληροῦσιν αὐτὴν, ὥστε

μέρη αὐτῆς γίνεσθαι, τελικά. Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, τὰ δὲ ποιητικά, τὰ δὲ ἀμφοτέρως ἔχοντα. Τὸν μὲν ἐχθρὸν, καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γενομένας βλάβας, ποιητικὰ εἶναι· κατάπληξιν δὲ, καὶ ταπεινότητα, καὶ δουλείαν, καὶ ἀτιμίαν, καὶ δυσθυμίαν, καὶ περιλυπίαν, καὶ πᾶσαν τὴν κατὰ κακίαν πρᾶξιν, εἶναι τελικά· ἀμφοτέρως δὲ ἔχοντα, ἐπεὶ, καθὸ μὲν ἀποτελοῦσι τὴν κακοδαιμονίαν, ποιητικά ἐστι· καθὸ δὲ συμπληροῦσιν αὐτὴν, ὥστε μέρη αὐτῆς γίνεσθαι, τελικά.

LVIII. 98. Ἔτι τῶν περὶ ψυχὴν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἰσιν ἕξεις, τὰ δὲ διαθέσεις· τὰ δ' οὔτε ἕξεις, οὔτε διαθέσεις· διαθέσεις μὲν, αἱ ἀρεταί· ἕξεις δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα· οὔτε δὲ ἕξεις, οὔτε διαθέσεις, αἱ ἐνέργειαι. Κοινῶς δὲ τῶν ἀγαθῶν μικτὰ μέν ἐστιν εὐτεκνία καὶ εὐγηρία· ἁπλοῦν δ' ἐστὶν ἀγαθὸν, ἐπιστήμη. Καὶ ἀεὶ μὲν παρόντα, αἱρεταί· οὐκ ἀεὶ δὲ, οἷον χαρὰ, περιπάτησις.

LIX. Πᾶν δὲ ἀγαθὸν συμφέρον εἶναι, καὶ δέον, καὶ λυσιτελὲς, καὶ χρήσιμον, καὶ εὔχρηστον, καὶ καλὸν, καὶ ὠφέλιμον, καὶ αἱρετὸν, καὶ δίκαιον. 99. Συμφέρον μὲν, ὅτι φέρει τοιαῦτα, ὧν συμβαινόντων ὠφελούμεθα. Δέον δὲ, ὅτι συνέχει ἐν οἷς χρή. Λυσιτελὲς δὲ, ὅτι λύει τὰ τελούμενα εἰς αὐτὸ, ὥστε τὴν ἀντικατάλλαξιν τὴν ἐκ τῆς πραγματείας ὑπεραίρειν τῇ ὠφελείᾳ. Χρήσιμον δὲ, ὅτι χρείαν ὠφελείας παρέχεται. Εὔχρηστον δὲ, ὅτι τὴν χρείαν ἐπαινετὴν ἀπεργάζεται. Καλὸν δὲ, ὅτι συμμέτρως ἔχει πρὸς τὴν ἑαυτοῦ χρείαν. Ὠφέλιμον δὲ, ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν ὥστε ὠφελεῖν. Αἱρετὸν δὲ, ὅτι τοιοῦτόν ἐστι

ὥστε εὐλόγως αὐτὸ αἱρεῖσθαι. Δίκαιον δέ, ὅτι νόμῳ ἐστὶ σύμφωνον, καὶ κοινωνίας ποιητικόν. 100. Καλὸν δὲ λέγουσι τὸ τέλειον ἀγαθὸν, παρὰ τὸ πάντας ἀπέχειν τοὺς ἐπιζητουμένους ἀριθμοὺς ὑπὸ τῆς φύσεως, ἢ τὰ τελείως σύμμετρον. Εἴδη δὲ εἶναι τοῦ καλοῦ τέτταρα, δίκαιον, ἀνδρεῖον, κόσμιον, ἐπιστημονικόν· ἐν γὰρ τοῖσδε τὰς καλὰς πράξεις συντελεῖσθαι. Ἀνάλογον δὲ καὶ τοῦ αἰσχροῦ εἶναι εἴδη τέτταρα· τό, τε ἄδικον, καὶ τὸ δειλὸν, καὶ ἄκοσμον, καὶ ἄφρον. Λέγεσθαι δὲ τὸ καλὸν μοναχῶς μὲν, τὸ ἐπαινετοὺς παρεχόμενον τοὺς ἔχοντας ἀγαθὸν ἐπαίνου ἄξιον· ἑτέρως δὲ, τὸ εὖ πεφυκέναι πρὸς τὸ ἴδιον ἔργον· ἄλλως δὲ, τὸ ἐπικοσμοῦν, ὅταν λέγωμεν μόνον τὸν σοφὸν, ἀγαθὸν καὶ καλὸν εἶναι. 101. Λέγουσι δὲ μόνον τὸ καλὸν, ἀγαθὸν εἶναι, καθά φησιν Ἑκάτων ἐν τῷ τρίτῳ Περὶ ἀγαθῶν, καὶ Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ τοῦ καλοῦ. Εἶναι δὲ τοῦτο ἀρετὴν, καὶ τὸ μετέχον ἀρετῆς· ᾧ ἐστιν ἴσον, τὸ πᾶν ἀγαθὸν, καλὸν εἶναι. Καὶ τὸ ἰσοδυναμεῖν τῷ καλῷ τὸ ἀγαθόν· ὅπερ ἴσον ἐστὶ τούτῳ. Ἐπεὶ γάρ ἐστιν ἀγαθὸν, καλόν ἐστιν· ἔστι δὲ καλόν· ἀγαθὸν ἄρα ἐστί.

LX. Δοκεῖ δὲ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἴσα εἶναι, καὶ πᾶν ἀγαθὸν ἐπ' ἄκρον εἶναι αἱρετὸν, καὶ μήτε ἄνεσιν, μήτε ἐπίτασιν δέχεσθαι. Τῶν δὲ ὄντων φησὶ τὰ μὲν, ἀγαθὰ εἶναι· τὰ δὲ, κακά· τὰ δὲ οὐδέτερα. 102. Ἀγαθὰ μὲν οὖν τάς τε ἀρετὰς, φρόνησιν, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν, σωφροσύνην, καὶ τὰ λοιπά· κακὰ δὲ, τὰ ἐναντία, ἀφροσύνην, ἀδικίαν, καὶ τὰ λοιπά· οὐδέτερα δὲ, ὅσα μήτε ὠφελεῖ μήτε βλάπτει·

οἷον ζωή, ὑγίεια, ἡδονή, κάλλος, ἰσχύς, πλοῦτος, δόξα, εὐγένεια· καὶ τὰ τούτοις ἐναντία, θάνατος, νάσος, πόνος, αἶσχος, ἀσθένεια, πενία, ἀδοξία, δυσγένεια, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια· καθά φησιν Ἑκάτων ἐν ἑβδόμῳ Περὶ τέλους, καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ, καὶ Χρύσιππος. Μὴ γὰρ εἶναι ταῦτα ἀγαθά, ἀλλ' ἀδιάφορα, κατ' εἶδος προηγμένα. 103. Ὡς γὰρ ἴδιον θερμοῦ τὸ θερμαίνειν, οὐ τὸ ψύχειν, οὕτω καὶ ἀγαθοῦ τὸ ὠφελεῖν, οὐ τὸ βλάπτειν. Οὐ μᾶλλον δὲ ὠφελεῖ ἢ βλάπτει ὁ πλοῦτος, καὶ ἡ ὑγίεια· οὐκ ἄρα ἀγαθὸν οὔτε πλοῦτος οὔτε ὑγίεια. Ἔτι τέ φασιν, ᾧ ἐστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι, τοῦτο οὔπ ἐστιν ἀγαθόν· πλούτῳ δὲ καὶ ὑγιείᾳ ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι· οὐκ ἄρα ἀγαθὸν πλοῦτος καὶ ὑγίεια. Ποσειδώνιος μέντοι καὶ ταῦτά φησι τῶν ἀγαθῶν εἶναι· ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἡδονὴν ἀγαθόν φασιν, Ἑκάτων τε ἐν τῷ ἐννεακαιδεκάτῳ Περὶ ἀγαθῶν, καὶ Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ ἡδονῆς· εἶναι γὰρ καὶ αἰσχρὰς ἡδονάς· μηδὲν δὲ αἰσχρὸν, εἶναι ἀγαθόν. 104. Ὠφελεῖν δέ ἐστι κινεῖν ἢ ἴσχειν κατ' ἀρετήν· βλάπτειν δὲ, κινεῖν, ἢ ἴσχειν, κατὰ κακίαν. Διχῶς δὲ λέγεσθαι ἀδιάφορα, ἅπαξ μὲν, τὰ μήτε πρὸς εὐδαιμονίαν, μήτε πρὸς κακοδαιμονίαν συνεργοῦντα, ὡς ἔχει πλοῦτος, ὑγίεια, ἰσχύς, δόξα, καὶ τὰ ὅμοια· ἐνδέχεται γὰρ καὶ χωρὶς τούτων εὐδαιμονεῖν, τῆς ποιᾶς αὐτῶν χρήσεως εὐδαιμονικῆς οὔσης ἢ κακοδαιμονικῆς. Ἄλλως δὲ λέγεται ἀδιάφορα, τὰ μήτε ὁρμῆς, μήτε ἀφορμῆς κινητικά· ὡς ἔχει τὸ ἀρτίας ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας ἢ περιττὰς, ἢ ἐκτεῖναι τὸν δάκτυλον, ἢ συστεῖλαι· τῶν προτέρων ἀδιαφόρων

οὐκέθ' οὕτω λεγομένων. Ὁρμῆς γάρ ἐστιν ἐκεῖνα καὶ ἀφορμῆς κινητικά. 105. Διὸ τὰ μὲν αὐτῶν ἐκλέγεται, τῶν οὐδετέρων ἐπίσης ἐχόντων πρὸς αἵρεσιν καὶ φυγήν.

LXI. Τῶν ἀδιαφόρων τὰ μὲν λέγουσι προηγμένα, τὰ δὲ ἀποπροηγμένα. Προηγμένα μέν, τὰ ἔχοντα ἀξίαν· ἀποπροηγμένα δὲ, τὰ ἀναξίαν ἔχοντα. Ἀξίαν δὲ, τὴν μέν τινα λέγουσι σύμβλησιν πρὸς τὸν ὁμολογούμενον βίον, ἥτις ἐστὶ περὶ πᾶν ἀγαθόν· τὴν δὲ, εἶναι μέσην τινὰ δύναμιν ἢ χρείαν συμβαλλομένην πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον, ὅμοιον εἰπεῖν, ἢν τινα προσφέρεται πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον, πλοῦτος ἢ ὑγίεια· τὴν δ' εἶναι ἀξίαν, ἀμοιβὴν δοκιμαστοῦ, ἣν ἂν ὁ ἔμπειρος τῶν πραγμάτων τάξῃ· ὅμοιον εἰπεῖν, ἀμείβεσθαι πυροὺς πρὸς τὰς σὺν ἡμιόνῳ κριθάς. 106. Προηγμένα μὲν οὖν εἶναι ἃ καὶ ἀξίαν ἔχει· οἷον, ἐπὶ μὲν τῶν ψυχικῶν, εὐφυΐαν, τέχνην, προκοπήν, καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν, ζωὴν, ὑγίειαν, ῥώμην, εὐξίαν, ἀρτιότητα, κάλλος· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς, πλοῦτον, δόξαν, εὐγένειαν, καὶ τὰ ὅμοια. Ἀποπροηγμένα δὲ, ἐπὶ μὲν τῶν ψυχικῶν, ἀφυΐαν, ἀτεχνίαν, καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν, θάνατον, νόσον, ἀσθένειαν, ἀπηρείαν, πήρωσιν, αἶσχος, καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς, πενίαν, ἀδοξίαν, δυσγένειαν, καὶ τὰ παραπλήσια. Οὔτε δὲ προήχθη, οὔτε ἀποπροήχθη, τὰ οὐδετέρως ἔχοντα. 107. Ἔτι, τῶν προηγμένων τὰ μὲν, δι' αὑτὰ προῆκται, τὰ δὲ, δι' ἕτερα· τὰ δὲ, καὶ δι' αὑτὰ καὶ δι' ἕτερα. Δι' αὑτὰ μὲν, εὐφυΐα, προκοπὴ, καὶ τὰ ὅμοια· δι' ἕτερα δὲ, πλοῦτος, εὐγένεια, καὶ

τὰ ὅμοια· δι' αὐτὰ δὲ καὶ δι' ἕτερα, ἰσχὺς, εὐαισθησία, ἀρτιότης. Δι' αὐτὰ μὲν, ὅτι κατὰ φύσιν ἐστί· δι' ἕτερα δὲ, ὅτι περιποιεῖ χρείας οὐκ ὀλίγας. Ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ τὸ ἀποπροηγμένον, κατὰ τὸν ἐναντίον λόγον.

LXII. Ἔτι δὲ καθῆκον φασὶν εἶναι ὃ πραχθὲν, εὐλογόν τε ἔχει ἀπολογισμόν· οἷον, τὸ ἀκόλουθον ἐν τῇ ζωῇ, ὅπερ καὶ ἐπὶ τὰ φυτὰ καὶ ζῶα διατείνει. Ὁρᾶσθαι γὰρ κἀπὶ τούτων καθήκοντα. 108. Κατωνομάσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πρώτου Ζήνωνος τὸ καθῆκον, ἀπὸ τοῦ κατά τινας ἥκειν, τῆς προσωνομασίας εἰλημμένης. Ἐνέργημα δὲ αὐτὸ εἶναι, ταῖς κατὰ φύσιν κατασκευαῖς οἰκεῖον. Τῶν γὰρ καθ' ὁρμὴν ἐνεργουμένων τὰ μὲν, καθήκοντα εἶναι· τὰ δὲ, παρὰ τὸ καθῆκον. Καθήκοντα μὲν οὖν εἶναι, ὅσα λόγος αἱρεῖ ποιεῖν· ὡς ἔχει, γονεῖς τιμᾶν, ἀδελφοὺς, πατρίδα, συμπεριφέρεσθαι φίλοις. Παρὰ τὸ καθῆκον δὲ, ὅσα μὴ αἱρεῖ λόγος· ὡς ἔχει τὰ τοιαῦτα, γονέων ἀμελεῖν, συγγενῶν ἀφροντιστεῖν, φίλοις μὴ συνδιατίθεσθαι, πατρίδος ὑπερορᾶν, καὶ τὰ παραπλήσια. 109. Οὔτε δὲ καθήκοντα, οὔτε παρὰ τὸ καθῆκον, ὅσα οὔτε αἱρεῖ λόγος πράττειν, οὔτε ἀπαγορεύει· οἷον κάρφος ἀνελέσθαι, γραφεῖον κρατεῖν, στλεγγίδα, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις. Καὶ τὰ μὲν εἶναι καθήκοντα, ἄνευ περιστάσεως· τὰ δὲ, περιστατικά. Καὶ ἄνευ μὲν περιστάσεως, τάδε, ὑγιείας ἐπιμελεῖσθαι, καὶ αἰσθητηρίων, καὶ τὰ ὅμοια· κατὰ περίστασιν δὲ, τὸ πηροῦν ἑαυτὸν, καὶ τὴν κτῆσιν διαφθείρειν. Ἀνάλογον δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ καθῆκον. Καὶ τῶν καθηκόντων, τὰ μὲν ἀεὶ καθήκει, τὰ δὲ

οὐκ ἀεί· καὶ ἀεὶ μὲν καθήκει, τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν· οὐκ ἀεὶ δὲ, τὸ ἐρωτᾶν, τὸ ἀποκρίνεσθαι, καὶ περιπατεῖν, καὶ τὰ ὅμοια. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν παρὰ τὸ καθῆκον. 110. Ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς μέσοις τι καθῆκον, ὡς τὸ πείθεσθαι τοὺς παῖδας τοῖς παιδαγωγοῖς.

LXIII. Φασὶ δὲ τὴν ψυχὴν εἶναι ὀκταμερῆ· μέρη γὰρ αὐτῆς, τά τε πέντε αἰσθητήρια, καὶ τὸ φωνητικὸν ὄργανον, καὶ τὸ διανοητικόν, ὅπερ ἐστὶν αὐτὴ ἡ διάνοια· καὶ τὸ γεννητικόν. Ἐκ δὲ τῶν ψευδῶν ἐπιγίγνεσθαι τὴν διαστροφὴν ἐπὶ τὴν διάνοιαν, ἀφ' ἧς πολλὰ πάθη βλαστάνειν, καὶ ἀκαταστασίας αἴτια. Ἔστι δὲ αὐτὸ τὸ πάθος, κατὰ Ζήνωνα, ἡ ἄλογος καὶ παρὰ φύσιν ψυχῆς κίνησις, ἢ ὁρμὴ πλεονάζουσα. Τῶν δὲ παθῶν τὰ ἀνωτάτω (καθά φησιν Ἑκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ παθῶν, καὶ Ζήνων ἐν τῷ Περὶ παθῶν) εἶναι γένη τέτταρα, λύπην, φόβον, ἐπιθυμίαν, ἡδονήν. 111. Δοκεῖ δὲ αὐτοῖς τὰ πάθη κρίσεις εἶναι, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ παθῶν· ἥ τε γὰρ φιλαργυρία ὑπόληψίς ἐστι τοῦ τὸ ἀργύριον καλὸν εἶναι, καὶ ἡ μέθη δὲ, καὶ ἡ ἀκολασία ὁμοίως, καὶ τὰ ἄλλα. Καὶ τὴν μὲν λύπην, εἶναι συστολὴν ἄλογον· εἴδη δὲ αὐτῆς, ἔλεον, φθόνον, ζῆλον, ζηλοτυπίαν, ἄχθος, ἐνόχλησιν, ἀνίαν, ἀδύνην, σύγχυσιν. Ἔλεον μὲν οὖν εἶναι λύπην, ὡς ἐπὶ ἀναξίως κακοπαθοῦντι· φθόνον δὲ, λύπην ἐπ' ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς· ζῆλον δὲ, λύπην ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρεῖναι ὧν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ· ζηλοτυπίαν δὲ, λύπην ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρεῖναι ἃ καὶ αὐτὸς ἔχει. 112. Ἄχθος δὲ, λύπην βαρύνουσαν· ἐνό-

χλησιν, λύπην στενοχωροῦσαν, καὶ δυσχωρίαν παρασκευάζουσαν· ἀνίαν, λύπην ἐκ διαλογισμῶν μένουσαν, ἢ ἐπιτεινομένην· ὀδύνην, λύπην ἐπίπονον· σύγχυσιν, λύπην ἄλογον, ἀποκναίουσαν καὶ κωλύουσαν τὰ παρόντα συνορᾶν. Ὁ δὲ φόβος, ἐστὶ προσδοκία κακοῦ. Εἰς δὲ τὸν φόβον ἀνάγεται καὶ ταῦτα, δεῖμα, ὄκνος, αἰσχύνη, ἔκπληξις, θόρυβος, ἀγωνία. Δεῖμα μὲν οὖν ἐστι φόβος δέος ἐμποιῶν· αἰσχύνη δὲ, φόβος ἀδοξίας· ὄκνος δὲ, φόβος μελλούσης ἐνεργείας· ἔκπληξις δὲ, φόβος ἐκ φαντασίας ἀσυνήθους πράγματος· 113. θόρυβος δὲ, φόβος μετὰ κατεπείξεως φωνῆς· ἀγωνία δὲ, φόβος ἀδήλου πράγματος. Ἐπιθυμία δέ ἐστιν ἄλογος ὄρεξις. Ὑφ' ἣν τάττεται καὶ ταῦτα, σπάνις, μῖσος, φιλονεικία, ὀργὴ, ἔρως, μῆνις, θυμός. Ἔστι δὲ ἡ μὲν σπάνις ἐπιθυμία τις ἐν ἀποτεύξει, καὶ οἷον κεχωρισμένη ἐκ τοῦ πράγματος, τεταμένη δὲ διακινῆς ἐπ' αὐτὸ καὶ σπωμένη. Μῖσος δὲ ἐστιν ἐπιθυμία τις τοῦ κακῶς εἶναί τινὶ, μετὰ προκοπῆς τινος καὶ παρατάσεως· φιλονεικία δὲ, ἐπιθυμία τις περὶ αἵρεσεως· ὀργὴ δὲ, ἐπιθυμία τιμωρίας, τοῦ δοκοῦντος ἠδικηκέναι οὐ προσηκόντως· ἔρως δέ ἐστιν ἐπιθυμία τις, οὐχὶ περὶ σπουδαίους· ἔστι γὰρ ἐπιβολὴ φιλευποιΐας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· 114. μῆνις δέ ἐστιν ὀργὴ πεπαλαιωμένη καὶ ἐπίκοτος, ἐπιτηρητικὴ δέ· ὅπερ ἐμφαίνεται διὰ τῶνδε·

Εἴπερ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ,
Ἀλλά γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον ὄφρα τελέσσῃ.

Ὁ δὲ θυμός ἐστιν ὀργὴ ἀρχομένη. Ἡδονὴ δέ ἐστιν ἄλογος ἔπαρσις, ἐφ' αἱρετῷ δοκοῦντι ὑπάρχειν. Ὑφ'

ἣν τάττεται κήλησις, ἐπιχαιρεκακία, τέρψις, διάχυσις. Κήλησις μὲν οὖν ἐστιν, ἡδονὴ δι' ὧτων κατακλῶσα· ἐπιχαιρεκακία δὲ, ἡδονὴ ἐπ' ἀλλοτρίοις κακοῖς· τέρψις δὲ, οἷον τερέψις, προτροπὴ τῆς ψυχῆς ἐπὶ τὸ ἀνειμένον· διάχυσις δὲ, ἀνάλυσις ἀρετῆς. 115. Ὡς δὲ λέγεταί τινα ἐπὶ τοῦ σώματος ἀῤῥωστήματα, οἷον, ποδάγραι, καὶ ἀρθρίτιδες· οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, φιλοδοξία, καὶ φιληδονία, καὶ τὰ παραπλήσια. Τὸ γὰρ ἀῤῥώστημα, ἐστὶ νόσημα μετὰ ἀσθενείας· τὸ δὲ νόσημα, ὄρεξις σφόδρα δοκοῦντος αἱρετοῦ. Καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ σώματος εὐεμπτωσίαι τινὲς λέγονται· οἷον κατάῤῥους καὶ διάῤῥοια· οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς εἶσιν εὐκαταφορίαι, οἷον φθονερία, ἀνελεημοσύνη, ἔριδες, καὶ τὰ παραπλήσια. Εἶναι δὲ καὶ εὐπαθείας φασὶ τρεῖς, χαρὰν, εὐλάβειαν, βούλησιν. 116. Καὶ τὴν μὲν χαρὰν ἐναντίαν φασὶν εἶναι τῇ ἡδονῇ, οὖσαν εὔλογον ἔπαρσιν· τὴν δὲ εὐλάβειαν, τῷ φόβῳ, οὖσαν εὔλογον ἔκκλισιν· φοβηθήσεσθαι μὲν γὰρ τὸν σοφὸν οὐδαμῶς, εὐλαβηθήσεσθαι δέ. Τῇ δὲ ἐπιθυμίᾳ ἐναντίαν φασὶν εἶναι τὴν βούλησιν, οὖσαν εὔλογον ὄρεξιν. Καθάπερ οὖν ὑπὸ τὰ πρῶτα πάθη πίπτει τινά, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὸ τὰς πρώτας εὐπαθείας· καὶ ὑπὸ μὲν τὴν βούλησιν, εὔνοιαν, εὐμένειαν, ἀσπασμὸν, ἀγάπησιν· ὑπὸ δὲ τὴν εὐλάβειαν, αἰδῶ, ἄγνειαν· ὑπὸ δὲ τὴν χαρὰν, τέρψιν, εὐφροσύνην, εὐθυμίαν.

LXIV. 117. Φασὶ δὲ καὶ ἀπαθῆ εἶναι τὸν σοφὸν, διὰ τὸ ἀνεμπτωτον εἶναι. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἀπαθῆ τὸν φαῦλον, ἐν ἴσῳ λεγόμενον τῷ σκληρῷ καὶ ἀτρέπτῳ. Ἀτυφόν τε εἶναι τὸν σοφόν· ἴσως γὰρ

ἔχειν πρός τε τὸ ἔνδοξον καὶ τὸ ἄδοξον· εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἄτυφον, κατὰ τὸν εἰκαῖον τεταγμένον, ὃς ἐστι φαῦλος. Καὶ αὐστηροὺς δέ φασιν εἶναι πάντας τοὺς σπουδαίους, τῷ μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖν, μήτε παρ' ἄλλων τὰ πρὸς ἡδονὴν προσδέχεσθαι. Καὶ ἄλλον δὲ εἶναι αὐστηρὸν, παραπλησίως λεγόμενον τῷ αὐστηρῷ οἴνῳ, ᾧ πρὸς μὲν φαρμακοποιΐαν χρῶνται, πρὸς δὲ πρόποσιν οὐ πάνυ. 118. Ἀνιβδήλους τοὺς σπουδαίους, φυλακτικούς τε εἶναι τοῦ ἐπὶ τὸ βέλτιον αὐτοὺς παριστάνειν, διὰ παρασκευῆς τῆς τὰ φαῦλα μὲν ἀποκρυπτούσης, τὰ δὲ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ φαίνεσθαι ποιούσης. Ἁπλάστους δὲ εἶναι· περιῤῥηγνύναι γὰρ ἐν τῇ φωνῇ τὸ πλάσμα, καὶ ἐν τῷ εἴδει. Ἀπράγμονάς τε εἶναι· ἐκκλίνειν γὰρ τὸ πράττειν τι παρὰ τὸ καθῆκον· καὶ οἰνωθήσεσθαι μὲν, οὐ μεθυσθήσεσθαι δέ. Ἔτι δὲ οὐδὲ μανήσεσθαι. Προσπεσεῖσθαι μέντοι ποτὲ αὐτῷ φαντασίας ἀλλοκότους, διὰ μελαγχολίαν ἢ λήρησιν, οὐ κατὰ τὸν τῶν αἱρετῶν λόγον, ἀλλὰ παρὰ φύσιν. Οὐδὲ μὴν λυπηθήσεσθαι τὸν σοφὸν, διὰ τὸ τὴν λύπην, ἄλογον εἶναι συστολὴν ψυχῆς, ὡς Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῇ ἠθικῇ. 119. Θείους τε εἶναι· ἔχειν γὰρ ἐν ἑαυτοῖς οἱονεὶ θεόν. Τὸν δὲ φαῦλον, ἄθεον. Διττὸν δὲ εἶναι τὸν ἄθεον· τόν τε ἐναντίως τῷ θείῳ λεγόμενον, καὶ τὸν ἐξουθενητικὸν τοῦ θείου· ὅπερ οὐκ εἶναι περὶ πάντα φαῦλον. Θεοσεβεῖς τε τοὺς σπουδαίους· ἐμπείρους γὰρ εἶναι τῶν περὶ θεῶν νομίμων· εἶναί τε τὴν εὐσέβειαν ἐπιστήμην θεῶν θεραπείας. Ἀλλὰ μὴν καὶ θύειν αὐτοὺς θεοῖς, ἁγνούς τε ὑπάρχειν· ἐκκεύειν γὰρ τὰ περὶ τοὺς

θεοὺς ἁμαρτήματα. Καὶ τοὺς θεοὺς ἄγαισθαι αὐτούς· ὁσίους τε γὰρ εἶναι καὶ δικαίους πρὸς τὸ θεῖον. Μόνους τε ἱερέας τοὺς σοφούς· ἐπεσκέφθαι γὰρ περὶ θυσιῶν, ἱδρύσεων, καθαρμῶν, τῶν ἄλλων τῶν πρὸς θεοὺς οἰκείων. 120. Δοκεῖ δὲ αὐτοῖς καὶ γονέας σεβήσεσθαι, καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ μετὰ τοὺς θεούς. Φασὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ τέκνα φιλοστοργίαν φυσικὴν εἶναι αὐτοῖς, καὶ ἐν φαύλοις μὴ εἶναι· ἀρέσκει τε αὐτοῖς ἴσα ἡγεῖσθαι τὰ ἁμαρτήματα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν ἠθικῶν ζητημάτων, καὶ Περσαῖος, καὶ Ζήνων. Εἰ γὰρ ἀληθὲς ἀληθοῦς μᾶλλον οὐκ ἔστιν, οὐδὲ ψεῦδος ψεύδους· οὕτως οὐδὲ ἁπάτη ἀπάτης, οὐδὲ ἁμάρτημα ἁμαρτήματος. Καὶ γὰρ ὁ ἑκατὸν σταδίους ἀπέχων Κανώβου, καὶ ὁ ἕνα, ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν Κανώβῳ· οὕτω καὶ ὁ πλεῖον καὶ ὁ ἔλαττον ἁμαρτάνων, ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν τῷ κατορθοῦν. 121. Ἡρακλείδης μέντοι ὁ Ταρσεὺς Ἀντιπάτρου τοῦ Ταρσέως γνώριμος, καὶ Ἀθηνόδωρος, ἄνισα φασὶ τὰ ἁμαρτήματα. Πολιτεύεσθαι φασὶ τὸν σοφὸν, ἂν μή τι κωλύῃ, ὥς φησι Χρύσιππος ἐν πρώτῳ Περὶ βίων. Καὶ γὰρ κακίαν ἐφέξειν, καὶ ἐπ' ἀρετὴν παρορμήσειν. Καὶ γαμήσειν (ὡς ὁ Ζήνων φησὶν ἐν πολιτείᾳ) καὶ παιδοποιήσεσθαι. Ἔτι τε μὴ δοξάσειν τὸν σοφὸν, τουτέστι ψευδεῖ μὴ συγκαταθήσεσθαι μηδενί. Κυνιεῖν τε αὐτόν· εἶναι γὰρ τὸν κυνισμὸν σύντομον ἐπ' ἀρετὴν ὁδὸν, ὡς Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ. Γεύσεσθαί τε καὶ ἀνθρωπίνων σαρκῶν, κατὰ περίστασιν. Μόνον τε, ἐλεύθερον· τοὺς δὲ φαύλους, δούλους. Εἶναι γὰρ τὴν ἐλευθερίαν,

ἐξουσίαν αὐτοπραγίας. Τὴν δὲ δουλείαν, στέρησιν αὐτοπραγίας. 122. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλην δουλείαν τὴν ἐν ὑποτάξει, καὶ τρίτην τὴν ἐν κτήσει τε καὶ ὑποτάξει, ἣ ἀντιτίθεται ἡ δεσποτεία, φαύλη οὖσα καὶ αὕτη. Οὐ μόνον δὲ ἐλευθέρους εἶναι τοὺς σοφούς, ἀλλὰ καὶ βασιλέας, τῆς βασιλείας οὔσης ἀρχῆς ἀνυπευθύνου, ἥτις περὶ μόνους ἂν τοὺς σοφοὺς σταίη, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ τοῦ κυρίως κεχρῆσθαι Ζήνωνα τοῖς ὀνόμασιν. Ἐγνωκέναι γάρ φησι δεῖν τὸν ἄρχοντα περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν· μηδένα δὲ τῶν φαύλων ἐπίστασθαι ταῦτα. Ὁμοίως δὲ καὶ ἀρχικούς, δικαστικούς τε καὶ ῥητορικοὺς μόνους εἶναι· τῶν δὲ φαύλων οὐδένα. Ἔτι καὶ ἀναμαρτήτους, τῷ ἀπερίπτωτους εἶναι ἁμαρτήματι. 123. Ἀβλαβεῖς τε εἶναι· οὐ γὰρ ἄλλους βλάπτειν, οὔτε αὐτούς. Ἐλεήμονάς τε μὴ εἶναι, συγγνώμην τε ἔχειν μηδενί· μὴ γὰρ παριέναι τὰς ἐκ τοῦ νόμου ἐπιβαλλούσας κολάσεις· ἐπεὶ τό γε εἰκεῖν, καὶ ὁ ἔλεος, αὐτή τε ἡ ἐπιείκεια, οὐδεμιᾷ ἐστι ψυχῇ πρὸς κολάσεις προσποιουμένῃ χρηστότητα, μηδὲ οἴεσθαι σκληροτέρας αὐτὰς εἶναι. Ἔτι γε τὸν σοφὸν οὐδὲν θαυμάζειν τῶν δοκούντων παραδόξων, οἷον χαρώνεια, καὶ ἀμπώτιδας, καὶ πηγὰς θερμῶν ὑδάτων, καὶ πυρὸς ἀναφυσήματα. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐν ἐρημίᾳ (φασὶ) βιώσεται ὁ σπουδαῖος· κοινωνικὸς γὰρ φύσει καὶ πρακτικός. Τὴν μέντοι ἄσκησιν ἀποδέξεται ὑπὲρ τῆς τοῦ σώματος ὑπομονῆς. 124. Εὔξεταί τε (φασὶν) ὁ σοφὸς, αἰτούμενος τὰ ἀγαθὰ παρὰ τῶν θεῶν, καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ καθηκόντων, καὶ Ἑκάτων ἐν τρισκαιδεκάτῳ Περὶ παραδόξων.

Λέγουσι δὲ καὶ τὴν φιλίαν ἐν μόνοις τοῖς σπουδαίοις εἶναι, διὰ τὴν ὁμοιότητα. Φασὶ δὲ αὐτὴν κοινωνίαν τινὰ εἶναι τῶν κατὰ τὸν βίον, χρωμένων ἡμῶν τοῖς φίλοις ὡς ἑαυτοῖς. Δι' αὐτόν τε αἱρετὸν τὸν φίλον ἀποφαίνονται, καὶ τὴν πολυφιλίαν ἀγαθόν. Ἔν τε τοῖς φαύλοις μὴ εἶναι φιλίαν. Μηδενί τε τῶν φαύλων φιλονεικεῖν, πάντας τε τοὺς ἄφρονας μαίνεσθαι. Οὐ γὰρ φρονίμους εἶναι, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἴσην τῇ ἀφροσύνῃ μανίαν πάντα πράττειν. 125. Πάντας τε εὖ ποιεῖν τὸν σοφόν, ὡς καὶ πάντα φαμὲν τὰ αὐλήματα εὖ αὐλεῖν τὸν Ἰσμηνίαν. Καὶ τῶν σοφῶν δὲ πάντα εἶναι· δεδωκέναι γὰρ αὐτοῖς παντελῆ ἐξουσίαν τὸν νόμον. Τῶν δὲ φαύλων εἶναί τινα λέγεται; ὃν τρόπον καὶ τῶν ἀδίκων, ἄλλως μὲν τῆς πόλεως, ἄλλως δὲ τῶν χρωμένων φαμέν.

LXV. Τὰς δὲ ἀρετὰς λέγουσιν ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις, καὶ τὸν μίαν ἔχοντα, πάσας ἔχειν. Εἶναι γὰρ αὐτῶν τὰ θεωρήματα κοινά, καθάπερ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ἀρετῶν φησιν, Ἀπολλόδωρος δὲ ἐν τῇ φυσικῇ κατὰ τὴν ἀρχαίαν, Ἑκάτων δὲ ἐν τῷ τρίτῳ Περὶ ἀρετῶν. 126. Τὸν γὰρ ἐνάρετον, θεωρητικόν τε εἶναι, καὶ ποιητικὸν τῶν πρακτέων· τὰ δὲ πρακτέα καὶ αἱρετέα ἐστὶ, καὶ ὑπομονητέα καὶ ἀπονεμητέα καὶ ἐμμενητέα. Ὥστε εἰ τὰ μὲν αἱρετικῶς ποιεῖ, τὰ δὲ ὑπομονητικῶς, τὰ δὲ ἀπονεμητικῶς, τὰ δὲ ἐμμενητικῶς, φρόνιμός τε ἐστὶ καὶ ἀνδρεῖος, καὶ δίκαιος, καὶ σώφρων. Κεφαλαιοῦσθαί τε ἑκάστην τῶν ἀρετῶν περί τι ἴδιον κεφάλαιον· οἷον, τὴν ἀνδρείαν περὶ τὰ ὑπομονητέα, τὴν φρόνησιν περὶ τὰ ποιητέα, καὶ μή, καὶ οὐδέτερα· ὁμοίως τε καὶ τὰς

ἄλλας περὶ τὰ οἰκεῖα τρέπεσθαι. Ἕπονται δὲ τῇ μὲν φρονήσει εὐβουλία καὶ σύνεσις· τῇ δὲ σωφροσύνῃ, εὐταξία, καὶ κοσμιότης· τῇ δὲ δικαιοσύνῃ, ἰσότης, καὶ εὐγνωμοσύνη· τῇ δὲ ἀνδρείᾳ, ἀπαραλλαξία, καὶ εὐτονία. 127. Ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς μηδὲν μέσον εἶναι ἀρετῆς καὶ κακίας· τῶν Περιπατητικῶν μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας εἶναι λεγόντων τὴν προκοπήν. Ὡς γὰρ δεῖν φασὶν ἢ ὀρθὸν εἶναι ξύλον ἢ στρεβλὸν, οὕτως ἢ δίκαιον ἢ ἄδικον· οὔτε δὲ δικαιότερον, οὔτε ἀδικώτερον. Καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. Καὶ μὴν τὴν ἀρετὴν Χρύσιππος μὲν, ἀποβλητήν· Κλεάνθης δὲ, ἀναπόβλητον. Ὁ μὲν, ἀποβλητὴν, διὰ μέθην καὶ μελαγχολίαν· ὁ δὲ, ἀναπόβλητον, διὰ βεβαίους καταλήψεις. Καὶ αὐτὴν δὲ αἱρετὴν εἶναι. Αἰσχυνόμεθα γοῦν ἐφ' οἷς κακῶς πράττομεν, ὡς ἂν μόνον τὸ καλὸν εἰδότες ἀγαθόν. Αὐτάρκη τε εἶναι αὐτὴν πρὸς εὐδαιμονίαν, καθά φησι Ζήνων καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ἀρετῶν, καὶ Ἑκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ ἀγαθῶν· 128. Εἰ γὰρ (φησὶν) αὐτάρκης ἐστὶν ἡ μεγαλοψυχία πρὸς τὸ πάντων ὑπεράνω ποιεῖν, ἔστι δὲ μέρος ἀρετῆς, αὐτάρκης ἐστὶ καὶ ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν, καταφρονοῦσα καὶ τῶν δοκούντων ὀχληρῶν. Ὁ μὲν τοι Παναίτιος καὶ Ποσειδώνιος οὐκ αὐτάρκη λέγουσι τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ χρείαν εἶναι φασὶ καὶ ὑγιείας, καὶ ἰσχύος, καὶ χορηγίας. Ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ διαπαντὸς χρῆσθαι τῇ ἀρετῇ, ὡς οἱ περὶ Κλεάνθην φασίν. Ἀναπόβλητος γάρ ἐστι, καὶ πάντοτε τῇ ψυχῇ χρῆται οὖσῃ τελείᾳ ὁ σπουδαῖος.

LXVI. Φύσει τε τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ μὴ θέσει.

ὡς καὶ τὸν νόμον καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ καλοῦ. 129. Δυκεῖ δὲ αὐτοῖς μήτε τὴν διαφωνίαν ἀφίστασθαι φιλοσοφίας· ἐπεὶ τῷ λόγῳ τούτῳ προλείψειν ὅλον τὸν βίον, ὡς καὶ Ποσειδώνιός φησιν ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς. Εὐχρηστεῖν δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα φησὶν ὁ Χρύσιππος. Ἔτι ἀρέσκει αὐτοῖς μηδὲν εἶναι ἡμῖν δίκαιον πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα, διὰ τὴν ἀνομοιότητα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ δικαιοσύνης, καὶ Ποσειδώνιος ἐν πρώτῳ Περὶ καθηκόντος. Καὶ ἐρασθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν τῶν νέων, τῶν ἐμφαινόντων διὰ τοῦ εἴδους τὴν πρὸς ἀρετὴν εὐφυΐαν, ὥς φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ βίων, καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ. 130. Εἶναι δὲ τὸν ἔρωτα, ἐπιβολὴν φιλευποιΐας, διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· καὶ μὴ εἶναι συνουσίας, ἀλλὰ φιλίας. Τὸν γοῦν Θρασωνίδην, καί περ ἐν ἐξουσίᾳ ἔχοντα τὴν ἐρωμένην, διὰ τὸ μισεῖσθαι, ἀπέχεσθαι αὐτῆς. Εἶναι οὖν τὸν ἔρωτα φιλίας, ὥς καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ ἔρωτος φησί· καὶ μὴ εἶναι ἐπίμεμπτον αὐτόν. Εἶναι δὲ καὶ τὴν ὥραν ἄνθος ἀρετῆς. Βίων δὲ τριῶν ὄντων, θεωρητικοῦ, καὶ πρακτικοῦ, καὶ λογικοῦ, τὸν τρίτον φασὶν αἱρετέον· γεγενῆναι γὰρ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐπίτηδες τὸ λογικὸν ζῶον πρὸς θεωρίαν καὶ πρᾶξιν. Εὐλόγως τέ φασιν ἐξάξειν ἑαυτὸν τοῦ βίου τὸν σοφὸν, καὶ ὑπὲρ πατρίδος καὶ ὑπὲρ φίλων, κἂν ἐν σκληροτέρᾳ γένηται ἀλγηδόνι, ἢ πηρώσεσιν, ἢ νόσοις ἀνιάτοις. 131. Ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ κοινὰς εἶναι τὰς γυναῖκας δεῖν παρὰ τοῖς σοφοῖς· ὥστε τὸν ἐντυχόντα τῇ

ἐντυχούσῃ χρῆσθαι, καθά φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ πολιτείας, ἀλλά τε Διογένης ὁ Κυνικὸς, καὶ Πλάτων. Πάντας τε παῖδας ἐπίσης στέρξομεν πατέρων τρόπον, καὶ ἡ ἐπὶ μοιχείᾳ ζηλοτυπία περιαιρεθήσεται. Πολιτείαν δὲ ἀρίστην, τὴν μικτὴν ἔκ τε δημοκρατίας καὶ βασιλείας καὶ ἀριστοκρατίας. Καὶ ἐν μὲν τοῖς ἠθικοῖς δόγμασιν οἱ Στωϊκοί τοι ταῦτα λέγουσι, καὶ τούτων πλείω μετὰ τῶν οἰκείων ἀποδείξεων. Ταῦτα δὲ ὡς ἐν κεφαλαίοις ἡμῖν διαλελέχθω, καὶ στοιχειωδῶς.

LXVII. 132. Τὸν δὲ φυσικὸν λόγον διαιροῦσιν εἴς τε τὸν περὶ σωμάτων τόπον, καὶ περὶ ἀρχῶν, καὶ στοιχείων, καὶ θεῶν, καὶ τεράτων, καὶ τόπου, καὶ κενοῦ. Καὶ οὕτω μὲν εἰδικῶς. Γενικῶς δὲ εἰς τρεῖς τόπους, τόν τε περὶ κόσμου, καὶ τὸν περὶ τῶν στοιχείων, καὶ τρίτον τὸν αἰτιολογικόν. Τὸν δὲ περὶ τοῦ κόσμου διαιρεῖσθαι φασὶν εἰς δύο μέρη. Μιᾷ γὰρ σκέψει ἐπικοινωνεῖν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν, καθ' ἣν ζητοῦσι περί τε τῶν ἀπλανῶν καὶ τῶν πλανωμένων· οἷον, εἰ ὁ ἥλιός ἐστι τηλικοῦτος ἡλίκος φαίνεται, καὶ ὁμοίως εἰ ἡ σελήνη· καὶ περὶ δινήσεως, καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις ζητημάτων. 133. Ἑτέραν δὲ αὐτοῦ σκέψιν εἶναι ἥτις μόνοις τοῖς φυσικοῖς ἐπιβάλλει, καθ' ἣν ζητεῖται ἥ τε οὐσία αὐτοῦ, καὶ εἰ ὁ ἥλιος, καὶ οἱ ἀστέρες ἐξ ὕλης καὶ εἴδους, καὶ εἰ γεννητὸς ἢ ἀγέννητος, καὶ εἰ ἔμψυχος, ἢ ἄψυχος, καὶ εἰ φθαρτὸς ἢ ἄφθαρτος, καὶ εἰ προνοίᾳ διοικεῖται, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν. Τόν τε αἰτιολογικὸν, εἶναι καὶ αὐτὸν διμερῆ· μιᾷ δὲ αὐτοῦ ἐπισκέψει ἐπικοινωνεῖν τὴν τῶν ἰατρῶν ζήτησιν, καθ' ἣν ζητοῦσι

περί τε τοῦ ἡγεμονικοῦ τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ἐν ψυχῇ γινομένων, καὶ περὶ σπερμάτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων. Τοῦ δ' ἑτέρου καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν μαθημάτων ἀντιποιεῖσθαι· οἷον, πῶς ὁρῶμεν, τίς ἡ αἰτία τῆς κατοπτρικῆς φαντασίας· ὅπως νέφη συνίστανται, καὶ βρονταὶ, καὶ ἴριδες, καὶ ἅλως, καὶ κομῆται, καὶ τὰ παραπλήσια.

LXVIII. 134. Δοκεῖ δ' αὐτοῖς ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων δύο, τὸ ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον. Τὸ μὲν οὖν πάσχον, εἶναι τὴν ἄποιον οὐσίαν τὴν ὕλην· τὸ δὲ ποιοῦν, τὸν ἐν αὐτῇ λόγον τὸν θεόν. Τοῦτον γὰρ ὄντα ἀΐδιον διὰ πάσης αὐτῆς δημιουργεῖν ἕκαστα. Τίθησι δὲ τὸ δόγμα τοῦτο Ζήνων μὲν ὁ Κιτιεὺς ἐν τῷ Περὶ οὐσίας, Κλεάνθης δὲ ἐν τῷ Περὶ τῶν ἀτόμων, Χρύσιππος δὲ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν πρὸς τῷ τέλει, Ἀρχέδημος δ' ἐν τῷ Περὶ στοιχείων, καὶ Ποσειδώνιος ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ φυσικοῦ λόγου. Διαφέρειν δέ φασιν ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα· τὰς μὲν γὰρ, εἶναι ἀγεννήτους καὶ ἀφθάρτους· τὰ δὲ στοιχεῖα, κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν φθείρεσθαι. Ἀλλὰ καὶ σώματα εἶναι τὰς ἀρχὰς καὶ ἀμόρφους· τὰ δὲ, μεμορφῶσθαι. 135. Σῶμα δ' ἐστὶ (φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ) τὸ τριχῇ διαστατὸν, εἰς μῆκος, εἰς πλάτος, εἰς βάθος· τοῦτο δὲ καὶ στερεὸν σῶμα καλεῖται. Ἐπιφάνεια δ' ἐστὶ σώματος πέρας, ἢ τὸ μῆκος καὶ πλάτος μόνον ἔχον, βάθος δὲ οὔ. Ταύτην δὲ Ποσειδώνιος ἐν τρίτῳ Περὶ μετεώρων, καὶ καθ' ἐπίνοιαν καὶ καθ' ὑπόστασιν ἀπολείπει. Γραμμὴ δ' ἐστὶν ἐπιφανείας πέρας, ἢ μῆκος ἀπλατές, ἢ τὸ μῆκος μόνον ἔχον. Στιγμὴ δ' ἐστὶ γραμμῆς πέρας, ἥτις ἐστὶ σημεῖον

ἐλάχιστον. Ἓν τε εἶναι θεὸν καὶ νοῦν, καὶ εἱμαρμένην καὶ Δία, πολλαῖς τε ἑτέραις ὀνομασίαις προσονομάζεσθαι. 136. Κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν καθ' αὑτὸν ὄντα, τρέπειν τὴν πᾶσαν οὐσίαν δι' ἀέρος εἰς ὕδωρ· καὶ ὥσπερ ἐν τῇ γονῇ τὸ σπέρμα περιέχεται, οὕτω καὶ τοῦτον σπερματικὸν λόγον ὄντα τοῦ κόσμου, τοιόνδε ὑπολιπέσθαι ἐν τῷ ὑγρῷ, ἐνεργὸν αὐτῷ ποιοῦντα τὴν ὕλην πρὸς τὴν τῶν ἑξῆς γένεσιν· εἶτα ἀπογεννᾶν πρῶτον τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, πῦρ, ὕδωρ, ἀέρα, γῆν. Λέγει δὲ περὶ αὐτῶν Ζήνων τε ἐν τῷ Περὶ τοῦ ὅλου, καὶ Χρύσιππος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν, καὶ Ἀρχέδημος ἔν τινι Περὶ στοιχείων.

LXIX. Ἔστι δὲ στοιχεῖον, ἐξ οὗ πρώτου γίνεται τὰ γινόμενα, καὶ εἰς ὃ ἔσχατον ἀναλύεται. 137. Τὰ δὴ τέτταρα στοιχεῖα εἶναι ὁμοῦ τὴν ἄποιον οὐσίαν τὴν ὕλην. Εἶναι δὲ τὸ μὲν πῦρ, τὸ θερμόν· τὸ δὲ ὕδωρ, τὸ ὑγρόν· τόν τε ἀέρα, τὸ ψυχρόν· καὶ τὴν γῆν, τὸ ξηρόν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἔτι ἐν τῷ ἀέρι εἶναι τὸ αὐτὸ μέρος. Ἀνωτάτω μὲν οὖν εἶναι τὸ πῦρ, ὃν δὴ αἰθέρα καλεῖσθαι, ἐν ᾧ πρώτην τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν γεννᾶσθαι, εἶτα τὴν τῶν πλανωμένων· μεθ' ἣν τὸν ἀέρα· εἶτα τὸ ὕδωρ· ὑποστάθμην δὲ πάντων τὴν γῆν, μέσην ἁπάντων οὖσαν.

LXX. Λέγουσι δὲ κόσμον τριχῶς· αὐτόν τε τὸν θεόν, τὸν ἐκ τῆς ἁπάσης οὐσίας ἰδίως ποιόν, ὃς δὴ ἄφθαρτός ἐστι καὶ ἀγέννητος, δημιουργὸς ὢν τῆς διακοσμήσεως, κατὰ χρόνων ποιὰς περιόδους, ἀναλίσκων εἰς ἑαυτὸν τὴν ἅπασαν οὐσίαν, καὶ πάλιν ἐξ ἑαυτοῦ γεννῶν. 138. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν διακόσμησιν τῶν ἀστέρων, κόσμον εἶναι λέγουσι· καὶ τρίτον,

τὸ συνεστηκὸς ἐξ ἀμφοῖν. Καὶ ἔστι κόσμος ὁ ἰδίως ποιὸς τῆς τῶν ὅλων οὐσίας, ἢ (ὡς φησι Ποσειδώνιος ἐν τῇ μετεωρολογικῇ στοιχειώσει) σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς, καὶ τῶν ἐν τούτοις φύσεων· ἢ σύστημα ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων, καὶ τῶν ἕνεκα τούτων γεγονότων. Οὐρανὸς δέ ἐστιν ἡ ἐσχάτη περιφέρεια, ἐν ᾗ πάντα ἵδρυται τὸ θεῖον. Τὸν δὴ κόσμον οἰκεῖσθαι κατὰ νοῦν καὶ πρόνοιαν, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ προνοίας, καὶ Ποσειδώνιος ἐν τρισκαιδεκάτῳ Περὶ θεῶν, εἰς ἅπαν αὐτοῦ μέρος διήκοντος τοῦ νοῦ, καθάπερ ἐφ' ἡμῶν τῆς ψυχῆς. Ἀλλ' ἤδη δι' ὧν μὲν μᾶλλον, δι' ὧν δὲ ἧττον. 139. Δι' ὧν μὲν γὰρ ὡς ἕξις κεχώρηκεν, ὡς διὰ τῶν ὀστῶν καὶ τῶν νεύρων· δι' ὧν δὲ ὡς νοῦς, ὡς διὰ τοῦ ἡγεμονικοῦ. Οὕτω δὴ καὶ τὸν ὅλον κόσμον ζῶον ὄντα καὶ ἔμψυχον καὶ λογικὸν, ἔχειν ἡγεμονικὸν μὲν τὸν αἰθέρα, καθά φησιν Ἀντίπατρος ὁ Τύριος ἐν τῷ ὀγδόῳ Περὶ κόσμου. Χρύσιππος δὲ ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ προνοίας, καὶ Ποσειδώνιος ἐν τῷ Περὶ θεῶν, τὸν οὐρανόν φασι τὸ ἡγεμονικὸν τοῦ κόσμου. Κλεάνθης δὲ, τὸν ἥλιον. Ὁ μέντοι Χρύσιππος, διαφορώτερον πάλιν, τὸ καθαρώτερον τοῦ αἰθέρος ἐν ταὐτῷ· ὃ καὶ πρῶτον θεὸν λέγουσιν αἰσθητικῶς ὥσπερ κεχωρηκέναι διὰ τῶν ἐν ἀέρι, καὶ διὰ τῶν ζώων ἁπάντων καὶ φυτῶν· 140. διὰ δὲ τῆς γῆς αὐτῆς, καθ' ἕξιν. Ἕνα τὸν κόσμον εἶναι, καὶ τοῦτον πεπερασμένον, σχῆμα ἔχοντα σφαιροειδές. Πρὸς γὰρ τὴν κίνησιν ἁρμοδιώτατον τὸ τοιοῦτον· καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν ιε' τοῦ φυσικοῦ λόγου, καὶ οἱ περὶ Ἀντίπατρον ἐν τοῖς Περὶ κόσμου. Ἔξωθεν δὲ αὐτοῦ περικεχυμένον

εἶναι τὸ κενὸν ἄπειρον· ὅπερ ἀσώματον εἶναι· ἀσώματον δὲ τὸ οἷόν τε κατέχεσθαι ὑπὸ σωμάτων οὐ κατεχομένου. Ἐν δὲ τῷ κόσμῳ μηδὲν εἶναι κενόν, ἀλλ' ἡνῶσθαι αὐτόν· τοῦτο γὰρ ἀναγκάζειν τὴν τῶν οὐρανίων πρὸς τὰ ἐπίγεια σύμπνοιαν καὶ συντονίαν· (φησὶ δὲ περὶ τοῦ κενοῦ Χρύσιππος μὲν ἐν τῷ Περὶ κενοῦ, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν τεχνῶν, καὶ Ἀπολλοφάνης ἐν τῇ φυσικῇ, καὶ Ἀπολλόδωρος, καὶ Ποσειδώνιος ἐν δευτέρῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου) 141. εἶναι δὲ καὶ ταῦτα ἀσώματα, ὅμοια. Ἔτι δὲ καὶ τὸν χρόνον ἀσώματον, διάστημα ὄντα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως. Τούτου δὲ τὸν μὲν παρωχηκότα καὶ τὸν μέλλοντα, ἀπείρους· τὸν δὲ ἑστῶτα, πεπερασμένον. Ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ φθαρτὸν εἶναι τὸν κόσμον, ἅτε γεννητὸν τῷ λόγῳ τῶν δὲ αἰσθήσεως νοουμένων, οὗ τε τὰ μέρη φθαρτά ἐστι καὶ τὸ ὅλον. Τὰ δὲ μέρη τοῦ κόσμου φθαρτά· (εἰς ἄλληλα γὰρ μεταβάλλει·) φθαρτὸς ἄρα ὁ κόσμος. Καὶ εἴ τι ἐπιδεκτικόν ἐστι τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολῆς, φθαρτόν ἐστι. Καὶ ὁ κόσμος δέ· ἐξαυχμοῦται γὰρ καὶ ἐξυδατοῦται. 142. Γίνεσθαι δὲ τὸν κόσμον, ὅταν ἐκ πυρὸς ἡ οὐσία τραπῇ δι' ἀέρος εἰς ὑγρότητα, εἶτα τὸ παχυμερὲς αὐτοῦ συστὰν ἀποτελεσθῇ γῆ, τὸ δὲ λεπτομερὲς ἐξαιρωθῇ, καὶ τοῦτ' ἐπιπλέον λεπτυνθὲν πῦρ ἀπογεννήσῃ· εἶτα κατὰ μῖξιν ἐκ τούτων, φυτά τε, καὶ ζῶα, καὶ τὰ ἄλλα γένη. Περὶ δὴ οὖν τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς τοῦ κόσμου φησὶ Ζήνων μὲν ἐν τῷ Περὶ ὅλου, Χρύσιππος δὲ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν, καὶ Ποσειδώνιος ἐν α' Περὶ κόσμου, καὶ Κλεάνθης, καὶ Ἀντίπατρος ἐν τῷ ε' Περὶ κόσμου.

Παναίτιος δὲ ἄφθαρτον ἀπεφήνατο τὸν κόσμον. Ὅτι δὲ καὶ ζῶον ὁ κόσμος, καὶ λογικὸν, καὶ ἔμψυχον, καὶ νοερὸν, καὶ Χρύσιππός φησιν ἐν α΄ Περὶ προνοίας, καὶ Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῇ φυσικῇ, καὶ Ποσειδώνιος. 143. Ζῶον μὲν οὖτως ὄντα, οὐσίαν ἔμψυχον αἰσθητικήν. Τὸ γὰρ ζῶον τοῦ μὴ ζώου κρεῖττον· οὐδὲν δὲ τοῦ κόσμου κρεῖττον· ζῶον ἄρα ὁ κόσμος. Ἔμψυχον δὲ, ὡς δῆλον ἐκ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, ἐκεῖθεν οὔσης ἀποσπάσματος. Βαηθὸς δὲ φησιν οὐκ εἶναι ζῶον τὸν κόσμον. Ὅτι τε εἷς ἐστι, Ζήνων φησὶν ἐν τῷ Περὶ τοῦ ὅλου, καὶ Χρύσιππος, καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ, καὶ Ποσειδώνιος ἐν α΄ τοῦ φυσικοῦ λόγου. Τὸ δὲ πᾶν λέγεται (ὡς φησιν Ἀπολλόδωρος) ὅ, τε κόσμος, καὶ καθ' ἕτερον τρόπον τὸ ἐκ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἔξωθεν κενοῦ, σύστημα. Ὁ μὲν οὖν κόσμος πεπερασμένος ἐστὶ· τὸ δὲ κενὸν, ἄπειρον.

LXXI. 144. Τῶν δὲ ἄστρων, τὰ μὲν ἀπλανῆ συμπεριφέρεσθαι τῷ ὅλῳ οὐρανῷ, τὰ δὲ πλανώμενα κατ' ἰδίας κινεῖσθαι κινήσεις. Τὸν δὲ ἥλιον λοξὴν τὴν πορείαν ποιεῖσθαι διὰ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου, ὁμοίως καὶ τὴν σελήνην, ἑλικοειδῆ. Εἶναι δὲ τὸν μὲν ἥλιον εἰλικρινὲς πῦρ, καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῷ ιζ΄ Περὶ μετεώρων· καὶ μείζονα τῆς γῆς, ὡς ὁ αὐτὸς ἐν τῷ ις΄ τοῦ φυσικοῦ λόγου· ἀλλὰ καὶ σφαιροειδῆ (ὡς οἱ περὶ αὐτὸν τοῦτον φασὶν) ἀναλόγως τῷ κόσμῳ. Πῦρ μὲν οὖν εἶναι, ὅτι τὰ πυρὸς πάντα ποιεῖ· μείζω δὲ τῆς γῆς, τῷ πᾶσαν ὑπ' αὐτοῦ φωτίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. Καὶ τὸ τὴν γῆν δὲ κωνοειδῆ σκιὰν ἀποτελεῖν, τὸ μείζονα εἶναι σημαίνει.

Πάντοθεν δὲ βλέπεσθαι, διὰ τὸ μέγεθος. 145. *Γεωδεστέραν δὲ τὴν σελήνην, ἅτε καὶ προσγειοτέραν οὖσαν. Τρέφεσθαι δὲ τὰ ἔμπυρα ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα· τὸν μὲν ἥλιον, ἐκ τῆς μεγάλης θαλάττης νοερὸν ὄντα ἀναμμα· τὴν δὲ σελήνην ἐκ ποτίμων ὑδάτων, ἀερομιγῆ τυγχάνουσαν, καὶ πρόσγειον οὖσαν, ὡς ὁ Ποσειδώνιος ἐν τῷ ἕκτῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου· τὰ δ' ἄλλα ἀπὸ τῆς γῆς. Δοκεῖ δὲ αὐτοῖς σφαιροειδῆ εἶναι καὶ τὰ ἄστρα, καὶ τὴν γῆν ἀκίνητον οὖσαν. Τὴν δὲ σελήνην αὐκ ἴδιον ἔχειν φῶς, ἀλλὰ παρ' ἡλίου λαμβάνειν ἐπιλαμπομένην. Ἐκλείπειν δὲ τὸν μὲν ἥλιον, ἐπιπροσθούσης αὐτῷ σελήνης, κατὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς μέρος, ὡς Ζήνων ἀναγράφει ἐν τῷ Περὶ ὅλου.* 146. *Φαίνεται γὰρ ὑπερχομένη ταῖς συνόδοις, καὶ ἀποκρύπτουσα αὐτὸν, καὶ πάλιν παραλλάττουσα. Γνωρίζεται δὲ τοῦτο διὰ λεκάνης ὕδωρ ἐχούσης. Τὴν δὲ σελήνην, ἐμπίπτουσαν εἰς τὸ τῆς γῆς σκίασμα. Ὅθεν καὶ ταῖς πανσελήνοις ἐκλείπειν μόναις, καίπερ κατὰ διάμετρον ἱσταμένην κατὰ μῆνα τῷ ἡλίῳ· ὅτι κατὰ λοξοῦ ὡς πρὸς τὸν ἥλιον κινουμένη, παραλλάττει τῷ πλάτει, ἢ βορειοτέρα, ἢ νοτιωτέρα γινομένη. Ὅταν μέντοι τὸ πλάτος αὐτῆς κατὰ τὸν ἡλιακὸν, καὶ τὸν διὰ μέσων γένηται, εἶτα διαμετρήσῃ τὸν ἥλιον, τότε ἐκλείπει. Κινεῖται δὲ τὸ πλάτος αὐτῆς κατὰ τὸν διὰ μέσων ἐν χηλαῖς, καὶ σκορπίῳ, καὶ κριῷ, καὶ ταύρῳ, ὡς οἱ περὶ τὸν Ποσειδώνιον.*

LXXII. 147. *Θεὸν δὲ, εἶναι ζῶον ἀθάνατον, λογικὸν, τέλειον, ἢ νοερὸν ἐν εὐδαιμονίᾳ, κακοῦ παντὸς ἀνεπίδεκτον, προνοητικὸν κόσμου τε καὶ τῶν ἐν*

κόσμῳ· μὴ εἶναι μέντοι ἀνθρωπόμορφον. Εἶναι δὲ τὸν μὲν, δημιουργὸν τῶν ὅλων, καὶ ὥσπερ πατέρα πάντων· κοινῶς τε, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ τὸ διῆκον διὰ πάντων, ὃ πολλαῖς προσηγορίαις προσονομάζεται κατὰ τὰς δυνάμεις. Δία μὲν γάρ φασι, διʼ ὃν τὰ πάντα· Ζῆνα δὲ καλοῦσι, παρʼ ὅσον τοῦ ζῆν αἴτιός ἐστιν, ἢ διὰ τοῦ ζῆν κεχώρηκεν· Ἀθηνᾶν δὲ, κατὰ τὴν εἰς αἰθέρα διάτασιν τοῦ ἡγεμονικοῦ αὐτοῦ· Ἥραν δὲ, κατὰ τὴν εἰς ἀέρα· καὶ Ἥφαιστον, κατὰ τὴν εἰς τὸ τεχνικὸν πῦρ· καὶ Ποσειδῶνα, κατὰ τὴν εἰς τὸ ὑγρόν· καὶ Δήμητραν, κατὰ τὴν εἰς γῆν· ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας προσηγορίας, ἐχόμενοί τινος οἰκειότητος, ἀπέδοσαν. 148. Οὐσίαν δὲ Θεοῦ Ζήνων μέν φησι τὸν ὅλον κόσμον, καὶ τὸν οὐρανόν· ὁμοίως δὲ καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ ιαʹ Περὶ θεῶν, καὶ Ποσειδώνιος ἐν πρώτῳ Περὶ θεῶν· καὶ Ἀντίπατρος ἓν ζʹ Περὶ κόσμου, ἀεροειδῆ φησιν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν. Βοηθὸς δὲ ἐν τῇ Περὶ φύσεως, οὐσίαν Θεοῦ τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν.

LXXIII. Φύσιν δὲ, ποτὲ μὲν ἀποφαίνονται τὴν συνέχουσαν τὸν κόσμον, ποτὲ δὲ τὴν φύουσαν τὰ ἐπὶ γῆς. Ἔστι δὲ φύσις, ἕξις ἐξ αὐτῆς κινουμένη κατὰ σπερματικοὺς λόγους, ἀποτελοῦσά τε καὶ συνέχουσα τὰ ἐξ αὐτῆς ἐν ὡρισμένοις χρόνοις, καὶ τοιαῦτα δρῶσα ἀφʼ οἵων ἀπεκρίθη. 149. Ταύτην δὲ καὶ τοῦ συμφέροντος στοχάζεσθαι καὶ ἡδονῆς, ὡς δῆλον ἐκ τῆς τοῦ ἀνθρώπου δημιουργίας.

LXXIV. Καθʼ εἱμαρμένην δέ φασι τὰ πάντα γίνεσθαι Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ εἱμαρμένης, καὶ Ποσειδώνιος ἐν δευτέρῳ Περὶ εἱμαρμένης, καὶ Ζήνων·

Βοηθὸς δὲ ἐν ια΄ Περὶ εἱμαρμένης. Ἔστι δὲ εἱμαρμένη αἰτία τῶν ὄντων εἰρομένη, ἢ λόγος καθ' ὃν ὁ κόσμος διεξάγεται.

LXXV. Καὶ μὴν καὶ μαντικὴν ὑφιστάναι πᾶσαν φασὶν, ἢ καὶ πρόνοιαν εἶναι· καὶ αὐτὴν καὶ τέχνην ἀποφαίνουσι διά τινας ἐκβάσεις, ὥς φησι Ζήνων τε καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ β΄ Περὶ μαντικῆς, καὶ Ἀθηνόδωρος καὶ Ποσειδώνιος ἐν τῷ ιβ΄ τοῦ φυσικοῦ λόγου, καὶ ἐν τῷ ε΄ Περὶ μαντικῆς. Ὁ μὲν γὰρ Παναίτιος ἀνυπόστατον αὐτὴν φησιν.

LXXVI. 150. Οὐσίαν δέ φασι τῶν ὄντων ἁπάντων τὴν πρώτην ὕλην, ὡς καὶ Χρύσιππος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν, καὶ Ζήνων. Ὕλη δέ ἐστιν ἐξ ἧς ὁτιδηποτοῦν γίνεται. Καλεῖται δὲ διχῶς, οὐσία τε καὶ ὕλη, ἥ τε τῶν πάντων, καὶ ἡ τῶν ἐπὶ μέρους. Ἡ μὲν οὖν τῶν ὅλων, οὔτε πλείων οὔτε ἐλάττων γίνεται· ἡ δὲ τῶν ἐπὶ μέρους, καὶ πλείων καὶ ἐλάττων.

LXXVII. Σῶμα δέ ἐστι κατ' αὐτούς, ἡ οὐσία καὶ πεπερασμένη, καθά φησιν Ἀντίπατρος ἐν δευτέρῳ Περὶ οὐσίας, καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ. Καὶ ἀπαθητὴ δέ ἐστιν, ὡς ὁ αὐτός φησιν. Εἰ γὰρ ἦν ἄτρεπτος, οὐκ ἂν τὰ γινόμενα ἐξ αὐτῆς ἐγίνετο. Ἔνθεν κἀκεῖνο ὅτι τομὴ εἰς ἄπειρόν ἐστιν. Οὐκ ἄπειρον δέ φησιν αὐτὴν ὁ Χρύσιππος. 151. Οὐ γάρ ἐστι τὶ ἄπειρον, εἰς ὃ γίνεται ἡ τομή· ἀλλ' ἀκατάληκτός ἐστι.

LXXVIII. Καὶ τὰς κράσεις δὲ διόλου γίνεσθαι (καθά φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῇ τρίτῃ τῶν φυσικῶν) καὶ μὴ κατὰ περίγραφὴν καὶ παράθεσιν· καὶ γὰρ

εἰς πέλαγος ὀλίγος οἶνος βληθεὶς, ἐπὶ ποσὸν ἀντιπαρεκταθήσεται, εἶτα συμφθαρήσεται.

LXXIX. Φασὶ δὲ εἶναι καὶ τινας δαίμονας, ἀνθρώπων συμπάθειαν ἔχοντας, ἐπόπτας τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων· καὶ ἥρωας, τὰς ὑπολελειμένας τῶν σπουδαίων ψυχάς.

LXXX. Τῶν δὲ ἐν ἀέρι γινομένων, χειμῶνα μὲν εἶναι φασὶ τὸν ὑπὲρ γῆς ἀέρα κατεψυγμένον, διὰ τὴν τοῦ ἡλίου πρόσω ἄφοδον· ἔαρ δὲ, τὴν εὐκρασίαν τοῦ ἀέρος, κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς πορείαν. 152. Θέρος δὲ, τὸν ὑπὲρ γῆς ἀέρα, καταθαλπόμενον τῇ τοῦ ἡλίου πρὸς ἄρκτον πορείᾳ· μετόπωρον δὲ, τῇ παλινδρομίᾳ τοῦ ἡλίου ἀφ' ἡμῶν γίνεσθαι, παρὰ τοὺς τόπους ἀφ' ὧν ῥέουσι.

LXXXI. Τῆς δὲ γενέσεως αὐτῶν αἴτιον γίνεσθαι τὸν ἥλιον, ἐξατμίζοντα τὰ νέφη. Ἶριν δὲ, εἶναι αὐγὰς ἀφ' ὑγρῶν νεφῶν ἀνακεκλασμένας, ἢ (ὡς Ποσειδώνιός φησιν ἐν τῇ μετεωρολογικῇ) ἔμφασις ἡλίου τμήματος ἢ σελήνης, ἐν νέφει δεδροσισμένῳ, κοίλῳ καὶ συνεχεῖ πρὸς φαντασίαν, ὡς ἐν κατόπτρῳ φανταζομένη κατὰ κύκλου περιφέρειαν. Κομήτας δὲ, καὶ πωγωνίας, καὶ λαμπαδίας, πυρὰ εἶναι ὑφεστῶτα, πάχους ἀέρος εἰς τὸν αἰθερώδη τόπον ἀνενεχθέντος. 153. Σέλας δὲ, πυρὸς ἀθρόου ἔξαψιν ἐν ἀέρι, φερομένου ταχέως, καὶ φαντασίαν μήκους ἐμφαίνοντος. Ῥητὸν δὲ, ἐκ νέφους μεταβολὴν εἰς ὕδωρ, ἐπειδὰν ἢ ἐκ γῆς ἢ ἐκ θαλάττης ἀνενεχθεῖσα ὑγρασία ἀφ' ἡλίου μὴ τυγχάνῃ κατεργασίας· κατεψυχθὲν δὲ τοῦτο πάχνην καλεῖσθαι. Χάλαζαν δὲ, νέφος πεπηγὸς, ὑπὸ πνεύματος διατρυφθέν. Χιόνα δὲ,

ὑγρὸν ἐκ νέφους πεπηγότος, ὡς Ποσειδώνιος ἐν τῷ ὀγδόῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου. Ἀστραπὴν δὲ, ἔξαψιν νεφῶν παρατριβομένων, ἢ ῥηγνυμένων ὑπὸ πνεύματος· ὡς Ζήνων ἐν τῷ Περὶ ὅλου. Βροντὴν δὲ, τὸν τούτων ψόφον, ἐκ παρατρίψεως ἢ ῥήξεως. 154. Κεραυνὸν δὲ, ἔξαψιν σφοδρὰν μετὰ πολλῆς βίας πίπτουσαν ἐπὶ γῆς, νεφῶν παρατριβομένων ἢ ῥηγνυμένων· οἱ δὲ, συστροφὴν πυρώδους ἀέρος βιαίως καταφερομένην. Τυφῶνα δὲ, κεραυνὸν πολὺν, βίαιον καὶ πνευματώδη, ἢ πνεῦμα καπνώδες ἐῤῥωγότος νέφους. Πρηστῆρα, νέφος περιχυθὲν πυρὶ μετὰ πνεύματος εἰς τὰ κοιλώματα τῆς γῆς, ἢ καθειρχθέντος πνεύματος ἐν τῇ γῇ, καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῇ η΄. Εἶναι δ' αὐτῶν τοὺς μὲν, σεισματίας· τοὺς δὲ χασματίας· τοὺς δὲ, καυματίας· τοὺς δὲ, βρασματίας.

LXXXII. 155. Ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ τὴν διακόσμησιν ὧδε ἔχειν. Μέσην τὴν γῆν κέντρου λόγον ἐπέχουσαν· μεθ' ἣν τὸ ὕδωρ σφαιροειδὲς, ἔχον τὸ αὐτὸ κέντρον τῇ γῇ· ὥστε τὴν γῆν ἐν ὕδατι εἶναι. Μετὰ τὸ ὕδωρ δὲ, ἀέρα ἐσφαιρωμένον.

LXXXIII. Κύκλους δὲ εἶναι ἐν τῷ οὐρανῷ πέντε· ὧν πρῶτον, ἀρκτικὸν, ἀεὶ φαινόμενον· δεύτερον, τροπικὸν θερινόν· τρίτον, ἰσημερινόν· τέταρτον, χειμερινὸν τροπικόν· πέμπτον, ἀνταρκτικὸν, ἀφανῆ. Λέγονται δὲ παράλληλοι, καθότι οὐ συμβαίνουσιν εἰς ἀλλήλους· γράφονται μέντοι περὶ τὸν αὐτὸν πόλον. Ὁ δὲ ζωδιακὸς, λοξός ἐστιν, ὡς ἐπιὼν τοὺς παραλλήλους. 156. Ζῶναι τε ἐπὶ τῆς γῆς εἰσὶ πέντε· πρώτη, βόρειος, καὶ ὑπὲρ τὸν ἀρκτικὸν κυ-

κλον, ἀοίκητος διὰ ψύχος· δευτέρα, εὔκρατος· τρίτη, ἀοίκητος ὑπὸ καυμάτων, ἡ διακεκαυμένη καλουμένη· τετάρτη, ἡ ἀντεύκρατος· πέμπτη, νότιος, ἀοίκητος διὰ ψύχος.

LXXXIV. Δοκεῖ δὲ αὐτοῖς τὴν μὲν φύσιν εἶναι πῦρ τεχνικὸν, ὁδῷ βαδίζον εἰς γένεσιν, ὅπερ ἐστὶ πνεῦμα πυροειδὲς καὶ τεχνοειδές· τὴν δὲ ψυχὴν, αἰσθητικήν. Ταύτην δὲ εἶναι τὸ συμφυὲς ἡμῖν πνεῦμα. Διὸ καὶ σῶμα εἶναι, καὶ μετὰ θάνατον ἐπιμένειν, φθαρτὴν δὲ εἶναι. Τὴν δὲ τῶν ὅλων, ἄφθαρτον, ἧς μέρη εἶναι τὰς ἐν τοῖς ζώοις. 157. Ζήνων δὲ ὁ Κιττιεὺς, καὶ Ἀντίπατρος ἐν τοῖς Περὶ ψυχῆς, καὶ Ποσειδώνιος, πνεῦμα ἔνθερμον εἶναι τὴν ψυχήν. Τούτῳ γὰρ ἡμᾶς εἶναι ἐμπνόους, καὶ ὑπὸ τούτου κινεῖσθαι. Κλεάνθης μὲν οὖν πάσας ἐπιδιαμένειν μέχρι τῆς ἐκπυρώσεως· Χρύσιππος δὲ, τὰς τῶν σοφῶν μόνον. Μέρη δὲ ψυχῆς λέγουσιν ὀκτὼ, τὰς πέντε αἰσθήσεις, καὶ τοὺς ἐν ἡμῖν σπερματικοὺς λόγους, καὶ τὸ φωνητικὸν, καὶ τὸ λογιστικόν. Ὁρᾶν δὲ, τοῦ μεταξὺ τῆς ὁράσεως καὶ τοῦ ὑποκειμένου φωτὸς, ἐντεινομένου κωνοειδῶς· καθά φησι Χρύσιππος ἐν δευτέρῳ τῶν φυσικῶν, καὶ Ἀπολλόδωρος. Γίνεσθαι μέντοι τὸ κωνοειδὲς τοῦ ἀέρος πρὸς τῇ ὄψει· τὴν δὲ βάσιν, πρὸς τῷ ὁρωμένῳ· ὡς διὰ βακτηρίας οὖν τοῦ ταθέντος ἀέρος τὸ βλεπόμενον ἀναγγέλλεσθαι. 158. Ἀκούειν δὲ, τοῦ μεταξὺ τοῦ τε φωνοῦντος καὶ τοῦ ἀκούοντος ἀέρος, πληττομένου σφαιροειδῶς, εἶτα κυματουμένου, καὶ ταῖς ἀκοαῖς προσπίπτοντος· ὡς κυματοῦται τὸ ἐν τῇ δεξαμενῇ ὕδωρ κατὰ κύκλους ὑπὸ τοῦ ἐμβληθέντος λίθου. Τὸν δὲ ὕπνον γίνε-

σθαι, ἐκλυομένου τοῦ αἰσθητικοῦ τόνου περὶ τὸ ἡγεμονικόν. Αἰτίας δὲ τῶν παθῶν ἀπολείπουσι τὰς περὶ τὸ πνεῦμα τροπάς.

LXXXV. Σπέρμα δὲ λέγουσιν εἶναι, τὸ οἷόν τε γεννᾶν τοιαῦτα ἀφ' οἵου καὶ αὐτὸ ἀπεκρίθη. Ἀνθρώπου δὲ σπέρμα, ὃ μεθίησιν ὁ ἄνθρωπος μεθ' ὑγροῦ συγκιρνᾶσθαι τοῖς τῆς ψυχῆς μέρεσι, κατὰ μιγμοῦ τοῦ τῶν προγόνων λόγον. 159. Εἶναι δὲ αὐτὸ Χρύσιππός φησιν ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν φυσικῶν, πνεῦμα κατὰ τὴν οὐσίαν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν εἰς τὴν γῆν καταβαλλομένων σπερμάτων, ἃ παλαιωθέντα οὐκ ἔτι φύεται, ὡς δῆλον διαπεπνευκυίας αὐτοῖς τῆς δυνάμεως. Καὶ ἀφ' ὅλων δὲ τῶν σωμάτων αὐτό φασι καταφέρεσθαι οἱ περὶ τὸν Σφαῖρον. Πάντων γοῦν γεννητικὸν εἶναι τῶν τοῦ σώματος μερῶν. Τὸ δὲ τῆς θηλείας ἄγονον ἀποφαίνονται· ἄτονόν τε γὰρ εἶναι καὶ ὀλίγον, καὶ ὑδατῶδες, ὡς ὁ Σφαῖρος φησίν.

LXXXVI. Ἡγεμονικὸν δὲ εἶναι τὸ κυριώτατον τῆς ψυχῆς, ἐν ᾧ αἱ φαντασίαι καὶ αἱ ὁρμαὶ γίνονται, καὶ ὅθεν ὁ λόγος ἀναπέμπεται· ὅπερ εἶναι ἐν καρδίᾳ. 160. Ταῦτα μὲν καὶ τὰ φυσικά, τὸ ὅσον ἡμῖν ἀποχρώντως ἔχειν δοκεῖ, στοχαζομένοις τῆς συμμετρίας τοῦ συγγράμματος. Ἃ δέ τινες ἐξ αὐτῶν διηνέχθησαν, ἔστι τάδε.

CAPUT II.

ARISTO.

I. Ἄριστων ὁ Χῖος, ὁ φάλανθος, ἐπικαλούμενος Σειρήν, τέλος ἔφησεν εἶναι τὸ ἀδιαφόρως ἔχοντα ζῆν

πρός τι μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας, μηδὲ ἠντινοῦν ἐν αὐτοῖς παραλλαγὴν ἀπολείποντα, ἀλλ' ἐπίσης ἐπὶ πάντων ἔχοντα. Εἶναι γὰρ ὅμοιον τῷ ἀγαθῷ ὑποκριτῇ τὸν σοφόν· ὃς ἄν τε Θερσίτου ἄν τε Ἀγαμέμνονος πρόσωπον ἀναλάβῃ, ἑκάτερον ὑποκρίνεται προσηκόντως.

II. Τόν τε φυσικὸν τόπον καὶ τὸν λογικὸν ἀνῄρει, λέγων, τὸν μὲν εἶναι ὑπὲρ ἡμᾶς, τὸν δ' οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· μόνον δὲ τὸν ἠθικὸν εἶναι πρὸς ἡμᾶς.

III. 161. Ἐοικέναι δὲ τοὺς διαλεκτικοὺς λόγους τοῖς ἀραχνίοις, ἃ καίτοι δοκοῦντα τεχνικόν τι ἐμφαίνειν, ἄχρηστά ἐστιν.

IV. Ἀρετάς τε οὔτε πολλὰς εἰσῆγεν, ὡς ὁ Ζήνων, οὔτε μίαν πολλοῖς ὀνόμασι καλουμένην (ὡς οἱ Μεγαρικοί) ἀλλὰ καὶ τὸ πρός τι πως ἔχειν.

V. Οὕτως δὲ φιλοσοφῶν καὶ ἐν Κυνοσάργει διαλεγόμενος, ἴσχυσεν αἱρετιστὴς ἀκοῦσαι. Μιλτιάδης οὖν καὶ Δίφιλος Ἀριστώνειοι προσηγορεύοντο.

VI. Ἦν δέ τις πειστικὸς, καὶ ὄχλῳ πεποιημένος· ὅθεν ὁ Τίμων φησὶ περὶ αὐτοῦ·

Καί τις Ἀρίστωνος γέννης ἄπο αἱμύλου ἕλκων.

162. Παραβαλὼν δὲ Πολέμωνί, φησὶ Διοκλῆς ὁ Μάγνης, μετέθετο, Ζήνωνος ἀῤῥωστίᾳ μακρᾷ περιπεσόντος. Μάλιστα δὲ προσεῖχε Στωϊκῷ δόγματι, τῷ τὸν σοφὸν ἀδόξαστον εἶναι. Πρὸς ὃ Περσαῖος ἐναντιούμενος, διδύμων ἀδελφῶν τὸν ἕτερον ἐποίησεν αὐτῷ παρακαταθήκην δοῦναι, ἔπειτα τὸν ἕτερον ἀπολαβεῖν· καὶ οὕτως ἀπορούμενον διήλεγξεν. Ἀπετείνετο δὲ πρὸς Ἀρκεσίλαον· ὅτε θεασάμενος ταῦρον τερατώδη μήτραν ἔχοντα, Οἴμοι, ἔφη, δέδοται

Ἀρκεσιλάῳ ἐπιχείρημα κατὰ τῆς ἐναργείας. 163. Πρὸς δὲ τὸν φάμενον Ἀκαδημαϊκὸν οὐδὲν καταλαμβάνειν, Ἆρ' οὐδὲ τὸν πλησίον σου καθήμενον ὁρᾷς, εἶπεν· ἀρνησαμένου δὲ,

Τίς δέ σ' ἐτύφλωσεν (ἔφη); τίς ἀφείλετο λαμπάδος αὐγάς;

VII. Βιβλία δὲ αὐτοῦ φέρεται τάδε. Προτρεπτικῶν β'. Περὶ τῶν Ζήνωνος δογμάτων διάλογοι. Σχολῶν, ς'. Περὶ σοφίας διατριβῶν, ζ'. Ἐρωτικαὶ διατριβαί. Ὑπομνήματα ὑπὲρ κενοδοξίας. Ὑπομνημάτων, κε'. Ἀπομνημονευμάτων, γ'. Χρειῶν, ια'. Πρὸς τοὺς ῥήτορας. Πρὸς τὰς Ἀλεξίνου ἀντιγραφάς. Πρὸς τοὺς διαλεκτικούς, γ'. Πρὸς Κλεάνθην ἐπιστολῶν, δ'. Παναίτιος δὲ καὶ Σωσικράτης μόνας αὐτοῦ τὰς ἐπιστολὰς φασί· τὰ δὲ ἄλλα, τοῦ περιπατητικοῦ Ἀρίστωνος.

VIII. 164. Τοῦτον λόγος φαλακρὸν ὄντα ἐγκαυθῆναι ὑπὸ ἡλίου, καὶ ὧδε τελευτῆσαι. Προσεπαίξαμεν δὲ αὐτῷ τόνδε τὸν τρόπον τῷ ἰάμβῳ τῷ χωλῷ,

Τί δὴ γέρων ὢν καὶ φάλανθος, ὦ 'ρίστων,
Τὸ βρέγμα δῶκας ἡλίῳ κατοπτῆσαι;
Σὺ γὰρ τὸ θερμὸν πλεῖον ἢ δέον ζητῶν,
Τὸν ψυχρὸν ὄντως εὗρες οὗ θέλων ἄδην.

IX. Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Ἀρίστων Ἰλιήτης Περιπατητικός· ὁ δέ τις, μουσικὸς Ἀθηναῖος· τέταρτος, ποιητὴς τραγῳδίας· πέμπτος, Ἀλαιεύς, τέχνας γεγραφὼς ῥητορικάς· ἕκτος, Ἀλεξανδρεὺς Περιπατητικός.

CAPUT III.

HERILLUS.

I. 165. Ἡριλλος δὲ ὁ Καρχηδόνιος τέλος εἶπε τὴν ἐπιστήμην, ὅπερ ἐστὶ ζῆν ἀεὶ πάντα ἀναφέροντα πρὸς τὸ μετ' ἐπιστήμης ζῆν, καὶ μὴ τῇ ἀγνοίᾳ διαβεβλημένον. Εἶναι δὲ τὴν ἐπιστήμην, ἕξιν ἐκ φαντασιῶν πρὸς δεξιὰν ὑποπτώτων ὑπὸ λόγον. Ποτὲ δὲ ἔλεγε μηθὲν εἶναι τέλος, ἀλλὰ καὶ τὰς περιστάσεις καὶ τὰ πράγματα ἀλλάττεσθαι αὐτό· ὡς καὶ τὸν αὐτὸν χαλκὸν ἢ Ἀλεξάνδρου γινόμενον ἀνδριάντα, ἢ Σωκράτους. Διαφέρειν δὲ τέλος καὶ ὑποτελίδα. Τῆς μὲν γὰρ καὶ τοὺς μὴ σοφοὺς στοχάζεσθαι, τοῦ δὲ, μόνον τὸν σοφόν. Τὰ δὲ μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας, ἀδιάφορα εἶναι.

II. Ἔστι δὲ τὰ βιβλία αὐτοῦ, ὀλιγόστιχα μὲν, δυνάμεως δὲ μεστὰ, καὶ περιέχοντα ἀντιῤῥήσεις πρὸς Ζήνωνα.

III. 166. Λέγεται δὲ ὅτι παιδὸς ὄντος αὐτοῦ ἠράσθησαν ἱκανοὶ, οὓς ἀποτρέψαι βουλόμενος ὁ Ζήνων ἠνάγκασε ξυρᾶσθαι Ἡρίλλον· οἱ δὲ ἀπετράποντο.

IV. Τὰ δὲ βιβλία ἐστὶ τάδε· Περὶ ἀσκήσεως, Περὶ παθῶν, Περὶ ὑπολήψεως, Νομοθέτης, Μαιευτικὸς, Ἀντιφέρων διδάσκαλος, Διασκευάζων, Εὐθύνων, Ἑρμῆς, Μήδεια, Διάλογοι Θέσεων ἠθικῶν.

CAPUT IV.

DIONYSIUS.

I. *Διονύσιος δὲ ὁ Μεταθέμενος τέλος εἶπε τὴν ἡδονὴν, διὰ περίστασιν ὀφθαλμίας. Ἀλγήσας γὰρ ἐπιπόνως, ὤκνησεν εἰπεῖν τὸν πόνον ἀδιάφορον.*

II. *Ἦν δὲ παῖς μὲν Θεοφάντου, πόλεως δὲ Ἡρακλείας.*

III. *Ἤκουσε δὲ (καθά φησι Διοκλῆς) πρῶτον μὲν Ἡρακλείδου τοῦ πολίτου, ἔπειτα Ἀλεξίνου καὶ Μενεδήμου, τελευταῖον δὲ Ζήνωνος:* 167. *Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν φιλογράμματος ὤν, παντοδαποῖς ἐπεχείρει ποιήμασιν· ἔπειτα δὲ καὶ Ἄρατον ἀπεδέχετο, ζηλῶν αὐτόν. Ἀποστὰς δὲ τοῦ Ζήνωνος, πρὸς τοὺς Κυρηναϊκοὺς ἀπετράπη, καὶ εἴς τε τὰ χαμαιτυπεῖα ὑπεισήει, καὶ τἆλλα ἀπαρακαλύπτως ἡδυπάθει.*

IV. *Βιοῦς δὲ πρὸς τὰ ὀγδοήκοντα, ἀσιτίᾳ κατέστρεψε.*

V. *Βιβλία δὲ αὐτοῦ φέρεται τάδε· Περὶ ἀπαθείας, β'. Περὶ ἀσκήσεως, β'. Περὶ ἡδονῆς, δ'. Περὶ πλούτου, καὶ χάριτος, καὶ τιμωρίας. Περὶ ἀνθρώπων χρήσεως, Περὶ εὐτυχίας, Περὶ ἀρχαίων βασιλέων, Περὶ τῶν ἐπαινουμένων, Περὶ βαρβαρικῶν ἐθῶν.*

Καὶ οὗτοι μὲν οἱ διενεχθέντες. Διεδέξατο δὲ τὸν Ζήνωνα Κλεάνθης, περὶ οὗ λεκτέον.

CAPUT V.

CLEANTHES.

I. 168. Κλεάνθης Φανίου, Ἄσσιος. Οὗτος πρῶτον ἦν πύκτης, ὥς φησιν Ἀντισθένης ἐν διαδοχαῖς. Ἀφικόμενος δὲ εἰς Ἀθήνας, τέσσαρας ἔχων δραχμὰς (καθά φασί τινες) καὶ Ζήνωνι παραβαλὼν, ἐφιλοσόφησε γενναιότατα, καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἔμεινε δογμάτων.

II. Διεβοήθη δὲ ἐπὶ φιλοπονίᾳ, ὥς γε πένης ὢν ἄγαν ὥρμησε μισθοφορεῖν, καὶ νύκτωρ μὲν ἐν τοῖς κήποις ἤντλει, μεθ' ἡμέραν δὲ ἐν τοῖς λόγοις ἐγυμνάζετο· ὅθεν καὶ Φρεάντλης ἐκλήθη. Φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ εἰς δικαστήριον ἀχθῆναι, λόγους δώσοντα, πόθεν ἐς τοσοῦτον εὐέκτης ὢν διαζῇ· ἔπειτα ἀποφυγεῖν, τόν τε κηπουρὸν μάρτυρα παρασχόντα, παρ' ὃν ἤντλει, καὶ τὴν ἀλφιτόπωλιν παρ' ἣ τὰ ἄλφιτα ἔπεττεν. 169. Ἀποδεξαμένους δὲ αὐτὸν τοὺς Ἀρεοπαγίτας, ψηφίσασθαι δέκα μνᾶς δοθῆναι· Ζήνωνα δὲ κωλύσαι λαβεῖν. Φασὶ δὲ καὶ Ἀντίγονον αὐτῷ τρισχιλίας δοῦναι. Ἡγούμενόν τε τῶν ἐφήβων ἐπί τινα θέαν, ὑπ' ἀνέμου παραγυμνωθῆναι, καὶ ὀφθῆναι ἀχίτωνα· ἐφ' ᾧ κρεκωτῷ τιμηθῆναι ὑπὸ Ἀθηναίων, καθά φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς ὁμωνύμοις. Ἐθαυμάσθη οὖν δὴ καὶ διὰ τόδε. Φασὶ δὲ καὶ Ἀντίγονον αὐτοῦ πυθέσθαι ὄντα ἀκροατὴν, διὰ τί ἀντλεῖ; Τὸν δ' εἰπεῖν, Ἀντλῶ γὰρ μόνον; τί δ', οὐχὶ σκάπτω; τί δ', οὐκ ἄρδω, καὶ πάντα ποιῶ φιλοσοφίας ἕνεκα; Καὶ γὰρ ὁ Ζήνων αὐτὸν συνεγύμναζεν εἰς τοῦτο, καὶ ἐκέλευεν ὀβολὸν φέρειν ἀποφορᾶς. 170. Καί ποτε ἀθροισθὲν τὸ κέρμα ἐκόμισεν εἰς μέ-

σον τῶν γνωρίμων, καὶ φησι, Κλεάνθης μὲν καὶ ἄλλον Κλεάνθην δύναιτ' ἂν τρέφειν, εἰ βούλοιτο· οἱ δὲ ἔχοντες ὅθεν τραφήσονται, παρ' ἑτέρων ἐπιζητοῦσι τὰ ἐπιτήδεια, καίπερ ἀνειμένως φιλοσοφοῦντες. Ὅθεν δὴ καὶ δεύτερος Ἡρακλῆς ὁ Κλεάνθης ἐκαλεῖτο.

III. Ἦν δὴ πονικὸς μὲν, ἀφύσικος δὲ, καὶ βραδὺς ὑπερβαλλόντως. Διὸ καὶ Τίμων περὶ αὐτοῦ φησιν οὕτως,

Τίς δ' οὗτος κτίλος ὣς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν,
Μωλύτης, ἐπέων φλὸς, Ἄσσιος, ὄλμος, ἄτολμος;

IV. Καὶ σκωπτόμενος δὲ ὑπὸ τῶν συμμαθητῶν ἠνέσχετο, καὶ ὄνος ἀκούων προσεδέχετο· λέγων αὐτὸς μόνος δύνασθαι βαστάζειν τὸ Ζήνωνος φορτίον. 171. Καί ποτε ὀνειδιζόμενος ὡς δειλὸς, Διὰ τοῦτο, εἶπεν, ὀλίγα ἁμαρτάνω. Προκρίνων δὲ τὸν ἑαυτοῦ βίον τοῦ τῶν πλουσίων, ἔλεγεν, ἐν ᾧ σφαιρίζουσιν ἐκεῖνοι, τὴν σκληρὰν καὶ ἄκαρπον αὐτὸς ἐργάζεσθαι, σκάπτων. Πολλάκις δὲ καὶ ἑαυτῷ ἐπέπληττεν· ὧν ἀκούσας Ἀρίστων, Τίνι, ἔφη, ἐπιπλήττεις; Καὶ ὃς γελάσας, Πρεσβύτῃ, φησὶ, πολιὰς μὲν ἔχοντι, νοῦν δὲ μή. Εἰπόντος δέ τινος Ἀρκεσίλαον μὴ ποιεῖν τὰ δέοντα, Παῦσαι, ἔφη, καὶ μὴ ψέγε. Εἰ γὰρ καὶ λόγῳ τὸ καθῆκον ἀναιρεῖ, τοῖς γοῦν ἔργοις αὐτὸ τιθεῖ. Καὶ ὁ Ἀρκεσίλαος, Οὐ κολακεύομαι, φησί. Πρὸς ὃν ὁ Κλεάνθης, Ναὶ, ἔφη, σὲ κολακεύω, φάμενος ἄλλα μὲν λέγειν, ἕτερα δὲ ποιεῖν. 172. Ἐρομένου τινὸς τί ὑποτίθεσθαι δεῖ τῷ υἱῷ; Τὸ ἐκ τῆς Ἠλέκτρας, ἔφη;

Σίγα, σίγα, λεπτὸν ἴχνος.

Λάκωνός τινος εἰπόντος, ὅτι ὁ πόνος ἀγαθόν, διαχυθεὶς φησιν,

Αἵματος εἷς ἀγαθοῖο, φίλον τέκος.

Φησὶ δὲ ὁ Ἑκάτων ἐν ταῖς χρείαις, εὐμόρφου μειρακίου εἰπόντος, Εἰ ὁ εἰς τὴν γαστέρα τύπτων γαστρίζει, καὶ ὁ εἰς τοὺς μηροὺς τύπτων μηρίζει, ἔφη, Σὺ μὲν τοὺς διαμηρισμοὺς ἔχε, μειράκιον· αἱ δ' ἀνάλογοι φωναὶ τὰ ἀνάλογα οὐ πάντως σημαίνουσι καὶ πράγματα. Μειρακίῳ ποτὲ διαλεγόμενος, ἐπύθετο εἰ φιλοσοφήσειεν· τοῦ δ' ἐπινεύσαντος, Διὰ τί οὖν, εἶπεν, ἐγὼ οὐκ αἰσθάνομαι ὅτι αἰσθάνῃ; 173. *Σωσιθέου τοῦ ποιητοῦ ἐν θεάτρῳ εἰπόντος πρὸς αὐτὸν παρόντα,*

Οὔς ἡ Κλεάνθους μωρία βοηλατεῖ.

ἔμεινεν ἐπὶ ταυτοῦ σχήματος. Ἐφ' ᾧ ἀγασθέντες οἱ ἀκροαταὶ, τὸν μὲν ἐκρότησαν, τὸν δὲ Σωσίθεον ἐξέβαλον. Μεταγινώσκοντα δὲ αὐτὸν ἐπὶ τῇ λοιδορίᾳ προσήκατο, εἰπὼν ἄτοπον εἶναι, τὸν μὲν Διόνυσον καὶ τὸν Ἡρακλέα φιλαρουμένους ὑπὸ τῶν ποιητῶν μὴ ὀργίζεσθαι, αὐτὸν δὲ ἐπὶ τῇ τυχούσῃ βλασφημίᾳ δυσχεραίνειν. Ἔλεγε δὲ καὶ τοὺς ἐκ τοῦ περιπάτου ὁμοιόν τι πάσχειν ταῖς λύραις, αἳ καλῶς φθεγξάμεναι αὐτῶν οὐκ ἀκούουσι. Λέγεται δὲ, φάσκοντος αὐτοῦ, κατὰ Ζήνωνα, καταληπτὸν εἶναι τὸ ἦθος ἐξ εἴδους, νεανίσκους τινὰς εὐτραπέλους ἀγαγεῖν πρὸς αὐτὸν κίναιδον ἐσκηραγωγημένον ἐν ἀγρῷ, καὶ ἀξιοῦν ἀποφαίνεσθαι περὶ τοῦ ἤθους· τὸν δὲ, διαπορούμενον, κελεῦσαι ἀπιέναι τὸν ἄνθρωπον· ὡς δὲ ἀπιὼν ἐκεῖνος ἔπταρεν, Ἔχω, εἶπεν, αὐτὸν, ὁ Κλεάνθης· μαλακός ἐστι. 174. *Πρὸς δὲ τὸν μονήρη καὶ ἑαυτῷ λαλοῦντα, Οὐ φαύλῳ, ἔφη,*

ἀνθρώπῳ λαλεῖς. Ὀνειδίσαντος αὐτῷ τινος εἰς τὸ γῆρας, Κἀγώ, ἔφη, ἀπιέναι βούλομαι· ὅταν δὲ πανταχόθεν ἐμαυτὸν ὑγιαίνοντα περινοῶ καὶ γράφοντα καὶ ἀναγινώσκοντα, πάλιν μένω. Τοῦτον φασὶν εἰς ὄστρακα καὶ βοῶν ὠμοπλάτας γράφειν ἅπερ ἤκουε παρὰ τοῦ Ζήνωνος, ἀπορίᾳ κερμάτων ὥστε ὠνήσασθαι χαρτία.

V. Τοιοῦτος δὲ ὢν, ἐξίσχυσε, πολλῶν καὶ ἄλλων ὄντων ἀξιολόγων Ζήνωνος μαθητῶν, αὐτὸς διαδέξασθαι τὴν σχολήν.

VI. Βιβλία δὲ κάλλιστα καταλέλοιπεν, ἃ ἐστι τάδε. Περὶ χρόνου. Περὶ τῆς τοῦ Ζήνωνος φυσιολογίας, δύο. Τῶν Ἡρακλείτου Ἐξηγήσεις, τέσσαρα. Περὶ αἰσθήσεως. Περὶ τέχνης. Πρὸς Δημόκριτον. Πρὸς Ἀρίσταρχον. Πρὸς Ἥριλλον. Περὶ ὁρμῆς, δύο. Ἀρχαιολογίαι 175. Περὶ θεῶν. Περὶ γιγάντων. Περὶ ὑμεναίων. Περὶ τοῦ ποιητοῦ. Περὶ τοῦ καθήκοντος, γ'. Περὶ εὐβουλίας. Περὶ χάριτος. Προτρεπτικός. Περὶ ἀρετῶν. Περὶ εὐφυΐας. Περὶ Γοργίππου. Περὶ φθονερίας. Περὶ ἔρωτος. Περὶ ἐλευθερίας. Ἐρωτικὴ τέχνη. Περὶ τιμῆς. Περὶ δόξης. Πολιτικός. Περὶ βουλῆς. Περὶ νόμων. Περὶ τοῦ δικάζειν. Περὶ ἀγωγῆς. Περὶ τοῦ λόγου, γ'. Περὶ τέλους. Περὶ καλῶν. Περὶ πράξεων. Περὶ ἐπιστήμης. Περὶ βασιλείας. Περὶ φιλίας. Περὶ συμποσίου. Περὶ τοῦ ὅτι ἡ αὐτὴ ἀρετὴ καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικός. Περὶ τοῦ τὸν σοφὸν σοφιστεύειν. Περὶ χρειῶν. Διατριβῶν, β'. Περὶ ἡδονῆς. Περὶ ἰδίων. Περὶ τῶν ἀπόρων. Περὶ διαλεκτικῆς. Περὶ τρόπων. Περὶ κατηγορημάτων. Ταῦτα αὐτῷ τὰ βιβλία.

VII. 176. *Καὶ τελευτᾷ τόνδε τὸν τρόπον· διῳδηκὼς αὐτῷ τὸ οὖλον· ἀπαγορευσάντων δὲ τῶν ἰατρῶν, δύο ἡμέρας ἀπέσχετο τροφῆς. Καὶ πᾶς ἔσχε καλῶς· ὥστε τοὺς ἰατροὺς αὐτῷ πάντα τὰ συνήθη συγχωρεῖν. Τὸν δὲ μὴ ἀνασχέσθαι, ἀλλ' εἰπόντα ἤδη αὐτῷ προῳδοιπορῆσθαι, καὶ τὰς λοιπὰς ἀνασχόμενον, τελευτῆσαι· ταυτὰ Ζήνωνι (καθά φασι τινὲς) π' ἔτη βιώσαντα, καὶ ἀκούσαντα Ζήνωνος ἔτη ἐννεακαίδεκα. Ἐπαίξαμεν δὲ καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν οὕτως,*

Αἰνῶ Κλεάνθην, ἀλλὰ μᾶλλον αἴδην.
Ἰδὼν γὰρ αὐτὸν πρέσβυν, οὐκ ἠνέσχετο
Μὴ οὐ τὸ λοιπὸν ἄγεσιν ἐν φθιτοῖς ἔχειν,
Τοσοῦτον ἀντλήσαντα τοῦ βίου χρόνον.

CAPUT VI.

SPHAERUS.

I. 177. *Τούτῳ, καθάπερ προειρήκαμεν, ἤκουσε μετὰ Ζήνωνα καὶ Σφαῖρος ὁ Βοσποριανός·*

II. *Ὃς προκοπὴν ἱκανὴν περιποιησάμενος ἐν λόγῳ, εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπῆρε πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Φιλοπάτορα. Λόγου δέ ποτε γενομένου περὶ τοῦ δοξάσειν τὸν σοφὸν, καὶ τοῦ Σφαίρου εἰπόντος ὡς οὐ δοξάσει, βουλόμενος ὁ βασιλεὺς ἐλέγξαι αὐτὸν, κηρίνας ῥόας ἐκέλευσε παρατεθῆναι· τοῦ δὲ Σφαίρου ἁπατηθέντος, ἀνεβόησεν ὁ βασιλεὺς ψευδεῖ συγκατατεθεῖσθαι αὐτὸν φαντασίᾳ. Πρὸς ὃν ὁ Σφαῖρος εὐστόχως ἀπεκρίνατο, εἰπὼν, οὕτως συγκατατεθῆσθαι οὐχ ὅτι ῥόαι εἰσὶν, ἀλλ' ὅτι εὔλογόν ἐστι*

φόας αὐτὰς εἶναι· διαφέρειν δὲ τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν τοῦ εὐλόγου. Πρὸς δὲ Μνησίστρατον, κατηγοροῦντα αὐτοῦ ὅτι Πτολεμαῖον οὗ φησι βασιλέα εἶναι, οὐκ εἶναι ἔφη, τοιοῦτον δὲ ὄντα τὸν Πτολεμαῖον, καὶ βασιλέα εἶναι.

III. 178. *Βιβλία δὲ γέγραφε τάδε. Περὶ κόσμου, β΄. Περὶ στοιχείων σπέρματος. Περὶ τύχης. Περὶ ἐλαχίστων. Πρὸς τὰς ἀτόμους καὶ τὰ εἴδωλα. Περὶ αἰσθητηρίων. Περὶ Ἡρακλείτου ε΄ διατριβῶν. Περὶ τῆς ἠθικῆς διατάξεως. Περὶ καθήκοντος. Περὶ ὁρμῆς. Περὶ παθῶν, β΄. Διατριβῶν. Περὶ βασιλείας. Περὶ Λακωνικῆς πολιτείας. Περὶ Λυκούργου καὶ Σωκράτους, γ΄. Περὶ νόμου. Περὶ μαντικῆς. Διαλόγους ἐρωτικούς. Περὶ τῶν Ἐρετριακῶν φιλοσόφων. Περὶ ὁμοίων. Περὶ ὅρων. Περὶ ἕξεως. Περὶ τῶν ἀντιλεγομένων, τρεῖς. Περὶ λόγου. Περὶ πλούτου. Περὶ δόξης. Περὶ θανάτου. Τέχνης διαλεκτικῆς, β΄. Περὶ κατηγορημάτων. Περὶ ἀμφιβολιῶν. Ἐπιστολάς.*

CAPUT VII.

CHRYSIPPUS.

I. 179. *Χρύσιππον Ἀπολλωνίου, Σολεὺς ἢ Ταρσεύς, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς, μαθητὴς Κλεάνθους. Οὗτος πρότερον μὲν δολιχὸν ἤσκει, ἔπειτα ἀκούσας Ζήνωνος, ἢ Κλεάνθους, (ὡς Διοκλῆς καὶ οἱ πλείους) ἔτι τε ζῶντος ἀπέστη αὐτοῦ, καὶ οὐχ ὁ τυχὼν ἐγένετο κατὰ φιλοσοφίαν.*

II. *Ἀνὴρ εὐφυὴς καὶ ὀξύτατος ἐν παντὶ μέρει,*

οὕτως ὥστε καὶ ἐν τοῖς πλείστοις διηνέχθη πρὸς Ζήνωνα; ἀλλὰ καὶ πρὸς Κλεάνθην, ᾧ καὶ πολλάκις ἔλεγε μόνης τῆς τῶν δογμάτων διδασκαλίας χρῄζειν, τὰς δὲ ἀποδείξεις αὐτὸν εὑρήσειν. Μετενόει μέντοι, ὁπότε πρὸς αὐτὸν ἀποτείνοιτο· ὥστε συνεχὲς προφέρεσθαι ταῦτα,

Ἐγὼ δὲ τἄλλα μακάριος πέφυκ' ἀνὴρ,
Πλὴν εἰς Κλεάνθην· τοῦτο δ' οὐκ εὐδαιμονῶ.

180. Οὕτω δ' ἐπίδοξος ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς ἐγένετο, ὥστε δοκεῖν τοὺς πλείους, ὅτι εἰ παρὰ θεοῖς ἦν ἡ διαλεκτικὴ, οὐκ ἂν ἦν ἄλλη ἢ ἡ Χρυσίππειος. Πλεονάσας δὲ τοῖς πράγμασι, τὴν λέξιν οὐ κατώρθωσε.

III. Πονικώτατός τε παρ' ὁντινοῦν γέγονεν, ὡς δῆλος ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ. Τὸν ἀριθμὸν γὰρ ὑπὲρ πέντε καὶ ἑπτακόσιά ἐστιν. Ἐπλήθυνε δὲ αὐτὰ, πολλάκις ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ δόγματος ἐπιχειρῶν, καὶ πᾶν τὸ ὑποπεσὸν γράφων καὶ διορθούμενος πλεονάκις· πλείστῃ τε τῶν μαρτυριῶν παραθέσει χρώμενος. Ὥστε καὶ ἐπειδή ποτε ἔν τινι τῶν συγγραμμάτων παρ' ὀλίγον τὴν Εὐριπίδου Μήδειαν ὅλην παρετίθετο, καί τις μετὰ χεῖρας εἶχε τὸ βιβλίον, πρὸς τὸν πυθόμενον τί ἄρα ἔχοι, ἔφη, Χρυσίππου Μήδειαν. 181. Καὶ Ἀπολλόδωρος δὲ, ὁ Ἀθηναῖος, ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν δογμάτων βουλόμενος παριστάνειν, ὅτι τὰ Ἐπικούρου οἰκείᾳ δυνάμει γεγραμμένα, καὶ ἀπαράθετα ὄντα, μυρίῳ πλείω ἐστὶ τῶν Χρυσίππου βιβλίων, φησὶν οὕτως αὐτῇ τῇ λέξει, Εἰ γάρ τις ἀφέλοι τῶν Χρυσίππου βιβλίων ὅσ' ἀλλότρια παρατέθειται, κενὸς αὐτῷ ὁ χάρτης καταλελείψεται. Καὶ ταῦτα μὲν Ἀπολλόδωρος. Ἡ δὲ παρεδρεύουσα πρε-

σβύτις αὐτῷ (ὡς φησι Διοκλῆς) ἔλεγεν ὡς πεντακοσίους γράφει στίχους ἡμερησίους. Ἑκάτων δέ φησιν ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπὶ φιλοσοφίαν, τῆς οὐσίας αὐτοῦ τῆς πατρῴας εἰς τὸ βασιλικὸν ἀναληφθείσης.

IV. 182. Ἦν δὲ καὶ τὸ σωμάτιον εὐτελής· ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἐν κεραμεικῷ, ὃς σχεδόν τι ὑποκέκρυπται τῷ πλησίον ἱππεῖ· ὅθεν αὐτὸν ὁ Καρνεάδης Κρύψιππον ἔλεγεν. Οὗτος ὀνειδισθεὶς ὑπό τινος, ὅτι οὐχὶ παρὰ Ἀρίστωνι μετὰ πολλῶν σχολάζοι, Εἰ τοῖς πολλοῖς, εἶπε, προσεῖχον, οὐκ ἂν ἐφιλοσόφησα.

V. Πρὸς δὲ τὸν κατεξανιστάμενον Κλεάνθους διαλεκτικὸν, καὶ προτείνοντα αὐτῷ σοφίσματα, Πέπαυσο, εἶπε, παρέλκων τὸν πρεσβύτερον ἀπὸ τῶν πραγματικωτέρων, ἡμῖν δὲ τοῖς νέοις ταῦτα προτίθει. Πάλιν δὲ, ἐπεί τις ζητῶν καταμόνας αὐτῷ διελέγετο εὐσταθῶς, ἐπεὶ δὲ θεωρῶν προσιόντα ὄχλον ἤρχετο φιλονεικεῖν, ἔφη,

Οἴμοι, κασίγνητ', ὄμμα σὸν ταράσσεται,
Ταχὺς δὲ μετέθου λύσσαν ἀρτίως φρονῶν.

183. Ἐν μέντοι ταῖς οἰνώσεσιν ἡσύχαζε παραφερόμενος τοῖς σκέλεσιν· ὥστ' εἰπεῖν τὴν βουλὴν, Χρυσίππου μόνα τὰ σκέλη μεθύει. Οὕτω δ' ἦν φρονηματίας, ὥστ' ἐρομένου τινός, Τίνι συστήσω τὸν υἱόν; εἰπεῖν, Ἐμοί· εἰ γὰρ ὑπελάμβανον εἶναί τινα ἐμοῦ βελτίονα, παρ' αὐτῷ ἂν ἐγὼ ἐφιλοσόφουν. Ὅθεν φασὶν ἐπ' αὐτοῦ λεχθῆναι,

Οἷος πέπνυται, τοὶ δ' ὡς σκιαὶ ἀΐσσουσι.

καὶ

Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος, οὐκ ἂν ἦν στοά.

VI. Τέλος δὲ Ἀρκεσιλάῳ καὶ Λακύδῃ, καθά φησι Σωτίων ἐν τῷ ὀγδόῳ, παραγενομένοις ἐν Ἀκαδημίᾳ συνεφιλοσόφησε. 184. Δι' ἣν αἰτίαν, καὶ κατὰ τῆς συνηθείας, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς οἷον ἐπεχείρησε, καὶ περὶ μεγεθῶν καὶ πληθῶν τῇ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν ἐνστάσει χρησάμενος.

VII. Τοῦτον ἐν τῷ Ἰδιείῳ σχολάζοντα φησὶν Ἕρμιππος ἐπὶ θυσίαν ὑπὸ τῶν μαθητῶν κληθῆναι· ἔνθα προσενεγκάμενον γλυκὺν ἄκρατον, καὶ ἰλιγγιάσαντα, πεμπταῖον ἀπελθεῖν ἐξ ἀνθρώπων, τρία καὶ ἑβδομήκοντα βιώσαντα ἔτη κατὰ τὴν τρίτην καὶ τεσσαρακοστὴν καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα, καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς. Καί ἐστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν,

Ἰλλιγίασε Βάκχον ἐπιὼν χανδὸν
Χρύσιππος, οὐδ' ἐφείσατ' οὐδὲ τῆς στοᾶς,
Οὐδ' ἧς πάτρης, οὗ τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἦλθε δῶμ'
Ἐς ἄϊδεω.

185. Ἔνιοι δέ φασι γέλωτι συσχεθέντα αὐτὸν τελευτῆσαι. Ὄνου γὰρ τὰ σῦκα αὐτῷ φαγόντος, εἰπόντα τῇ γραῒ δοῦναι ἄκρατον ἐπιῤῥοφῆσαι τῷ ὄνῳ, ὑπερκαγχάσαντα τελευτῆσαι.

VIII. Δοκεῖ δὲ ὑπεράπτης τις γεγονέναι. Τοσαῦτα γοῦν συγγράψας, οὐδενὶ τῶν βασιλίων προσπεφώνηκεν. Ἡρκεῖτό τε γραϊδίῳ μόνῳ, καθὰ καὶ Δημήτριος ἐν ὁμωνύμοις φησί. Πτολεμαίου τε πρὸς Κλεάνθην ἐπιστείλαντος, ἢ αὐτὸν ἐλθεῖν, ἢ πέμψαι τινά, Σφαῖρος μὲν ἀπῆλθε, Χρύσιππος δὲ περιεῖδε.

IX. Μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς τῆς ἀδελφῆς υἱεῖς,

Ἀριστοκρέοντα καὶ Φιλοκράτην, συνεκρότησε. Καὶ πρῶτος ἐθάρρησε σχολὴν ἔχειν ὕπαιθρον ἐν Λυκείῳ, καθάπερ ὁ προειρημένος Δημήτριος ἱστορεῖ.

X. 186. Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Χρύσιππος Κνίδιος, ἰατρὸς, παρ' οὗ φησιν αὐτὸς Ἐρασίστρατος τὰ μάλιστα ὠφελῆσθαι. Καὶ ἕτερος, υἱὸς τούτου, ἰατρὸς Πτολεμαίου, ὃς διαβληθεὶς περιήχθη, καὶ μαστιγούμενος ἐκολάσθη· ἄλλος, μαθητὴς Ἐρασιστράτου· καί τις, γεωργικὰ γεγραφώς.

XI. Ὁ δὴ φιλόσοφος καὶ τοιούτους τινὰς ἠρώτα λόγους. Ὁ λέγων τοῖς ὠμυήτοις τὰ μυστήρια, ἀσεβεῖ· ὁ ἱεροφάντης τοῖς ἀμυήτοις λέγει· ἀσεβεῖ ἄρ' ὁ ἱεροφάντης. Ἄλλο· Ὃ οὐκ ἔστιν ἐν τῇ πόλει, οὐδὲ τοῦτο ἐν τῇ οἰκίᾳ· οὐκ ἔστι δὲ φρέαρ ἐν τῇ πόλει· οὐδ' ἄρα ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἄλλο· Ἔστι δέ γε τὶς κεφαλή· ἐκείνην δὲ οὐκ ἔχεις· ἔστι δέ γε τὶς κεφαλή, οὐκ ἄρα ἔχεις κεφαλήν. 187. Ἄλλο· Εἴ τις ἐστὶν ἐν Μεγάροις, οὐκ ἔστιν ἐν Ἀθήναις· ἄνθρωπος δέ ἐστιν ἐν Μεγάροις· οὐκ ἄρα ἐστὶν ἄνθρωπος ἐν Ἀθήναις. Καὶ πάλιν· Εἴ τι λαλεῖς, τοῦτο σοῦ διὰ τοῦ στόματος διέρχεται· ἅμαξαν δὲ λαλεῖς· ἅμαξα ἄρα διὰ τοῦ στόματός σου διέρχεται. Καὶ, Εἴ τι οὐκ ἀπέβαλες, τοῦτο ἔχεις· κέρατα δὲ οὐκ ἀπέβαλες· κέρατα ἄρα ἔχεις. Ταῦτα δὲ Εὐβουλίδου τοῦτο φασίν.

XII. Εἰσὶ δὲ οἱ κατατρέχουσι τοῦ Χρυσίππου ὡς πολλὰ αἰσχρῶς καὶ ἀῤῥήτως ἀναγεγραφότος. Ἐν μὲν γὰρ τῷ Περὶ τῶν ἀρχαίων φυσιολόγων συγγράμμασι αἰσχρῶς τὰ περὶ τὴν Ἥραν καὶ τὸν Δία ἀναπλάττει, λέγων κατὰ τοὺς ἑξακοσίους στίχους ἃ μηδεὶς ἠτυχηκὼς μολύνειν τὸ στόμα, εἴποι ἄν. 188.

Αἰσχροτάτην γὰρ (φασὶ) ταύτην ἀναπλάττει ἱστορίαν, εἰ καὶ ἐπαινεῖ ὡς φυσικὴν, χαμαιτύπαις μᾶλλον πρέπουσαν ἢ θεοῖς. Ἔτι τε τὰ παρὰ τοῖς περὶ πινάκων γράψασι κατακεχωρισμένην. Μήτε γὰρ παρὰ Πολέμωνι, μήτε παρ' Ὑψικράτει, ἀλλὰ μηδὲ παρ' Ἀντιγόνῳ εἶναι· ὑπ' αὐτοῦ δὲ πεπλάσθαι. Ἐν δὲ τῷ Περὶ πολιτείας, καὶ μητράσι λέγει συνέρχεσθαι, καὶ θυγατράσι, καὶ υἱοῖς. Τὰ δ' αὐτά φησι καὶ ἐν τῷ Περὶ τῶν μὴ δι' ἑαυτὰ αἱρετῶν, εὐθὺς ἐν ἀρχῇ. Ἐν δὲ τῷ γ' Περὶ δικαίου, κατὰ τοὺς χιλίους στίχους, καὶ τοὺς ἀποθανόντας κατεσθίειν κελεύων. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ Περὶ βίου καὶ πορισμοῦ, προνοεῖν λέγων ὅπως ποριστέον τῷ σοφῷ. 189. Καί τοι τίνος χάριν ποριστέον αὐτῷ; Εἰ μὲν γὰρ τοῦ ζῆν ἕνεκεν, ἀδιάφορον τὸ ζῆν· εἰ δὲ ἡδονῆς, καὶ αὕτη ἀδιάφορος· εἰ δὲ τῆς ἀρετῆς, αὐτάρκης αὕτη πρὸς εὐδαιμονίαν. Καταγέλαστοι δὲ καὶ οἱ τρόποι τοῦ πορισμοῦ, οἷον οἱ ἀπὸ βασιλέως· εἴκειν γὰρ αὐτὸν δεήσει. Καὶ οἱ ἀπὸ φιλίας· λήμματος γὰρ ὤνιος ἡ φιλία ἔσται. Καὶ οἱ ἀπὸ σοφίας· μισθαρνήσει γὰρ ἡ σοφία. Καὶ ταῦτα μὲν ἐγκαλεῖται. Ἐπεὶ δὲ ἐνδοξότατα βιβλία ἐστὶν αὐτῷ, ἔδοξέ μοι καὶ τὴν πρὸς εἶδος ἀναγραφὴν αὐτῶν ἐνταῦθα καταχωρίσαι. Καὶ ἔστι τάδε. Λογικοῦ τόπου θέσεις, Λογικά, καὶ τῶν τοῦ φιλοσόφου σκεμμάτων, Ὅρων διαλεκτικῶν πρὸς Μητρόδωρον, ς'. Περὶ τῶν κατὰ τὴν διαλεκτικὴν ὀνομάτων πρὸς Ζήνωνα, α'. 190. Τέχνη διαλεκτικὴ πρὸς Ἀρισταγόραν, α'. Συνημμένων πιθανῶν, πρὸς Διοσκουρίδην, δ'. Λογικοῦ τόπου τοῦ περὶ τὰ πράγματα, σύνταξις πρώτη. Περὶ ἀξιωμά-

των, α΄. Περὶ τῶν οὐχ ἁπλῶν ἀξιωμάτων, α΄. Περὶ τοῦ συμπεπλεγμένου, πρὸς Ἀθηνάδην, α΄, β΄. Περὶ ἀποφαντικῶν πρὸς Ἀρισταγόραν, γ΄. Περὶ τῶν καταγορευτικῶν, πρὸς Ἀθηνόδωρον, α΄. Περὶ τῶν κατὰ στέρησιν λεγομένων, β΄. Πρὸς Θέαρον, α΄. Περὶ τῶν ἀρίστων ἀξιωμάτων πρὸς Λίωνα, α΄, β΄, γ΄. Περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀορίστων, α΄, β΄, γ΄, δ΄. Περὶ τῶν κατὰ χρόνους λεγομένων, α΄, β΄. Περὶ συντελικῶν ἀξιωμάτων, β΄. Σύνταξις δευτέρα. Περὶ ἀληθοῦς διεζευγμένου, πρὸς Γοργιππίδην, α΄. Περὶ ἀληθοῦς συνημμένου, πρὸς Γοργιππίδην, α΄, β΄, γ΄, δ΄. 191. *Διαίρεσις πρὸς Γοργιππίδην, α΄. Πρὸς τὸ περὶ ἀκολούθων, α΄. Περὶ τοῦ διὰ τριῶν, πάλιν πρὸς Γοργιππίδην, α΄. Περὶ δυνατῶν, πρὸς Κλεῖτον, δ΄. Πρὸς τὸ περὶ σημασιῶν Φίλωνος, α΄. Περὶ τοῦ τίνα ἐστὶ τὰ ψευδῆ, α΄. Σύνταξις τρίτη. Περὶ προσταγμάτων, β΄. Περὶ ἐρωτήσεων, β΄. Περὶ πεύσεως, δ΄. Ἐπιτομὴ περὶ ἐρωτήσεως καὶ πεύσεως, α΄. Ἐπιτομὴ περὶ ἀποκρίσεων α΄. Ζητήσεως, β΄. Περὶ ἀποκρίσεως, δ΄. Σύνταξις τετάρτη. Περὶ τῶν κατηγορημάτων πρὸς Μητρόδωρον, ι΄. Περὶ ὀρθῶν καὶ ὑπτίων πρὸς Φίλαρχον, α΄. Περὶ τῶν συναμμάτων πρὸς Ἀπολλωνίδην, α΄. Πρὸς Πάσυλον περὶ κατηγορημάτων, δ΄. Σύνταξις πέμπτη.* 192. *Περὶ τῶν πέντε πτώσεων, α΄. Περὶ τῶν κατὰ τὸ ὑποκείμενον ὡρισμένων ἐκφορῶν, α΄. Περὶ παρεμφάσεως πρὸς Στησαγόραν, β΄. Περὶ τῶν προσηγορικῶν, β΄. Λογικοῦ τόπου περὶ τὰς λέξεις καὶ τὸν κατ' αὐτὰς λόγον. Σύνταξις πρώτη. Περὶ τῶν ἐνικῶν καὶ πληθυντικῶν ἐκφορῶν, ς΄. Περὶ λέξεων, πρὸς Σωσιγένην καὶ Ἀλέξανδρον, ε΄.*

Περὶ τῆς κατὰ τὰς λέξεις ἀνωμαλίας πρὸς Δίωνα, δ'. Περὶ τῶν πρὸς τὰς φωνὰς σωρειτῶν λόγων, γ'. Περὶ σολοικισμῶν, α'. Περὶ σολοικιζόντων λόγων πρὸς Διονύσιον, α'. Λόγοι παρὰ τὰς συνηθείας, α'. Λέξεις πρὸς Διονύσιον, α'. Σύνταξις δευτέρα. Περὶ τῶν στοιχείων τοῦ λόγου καὶ τῶν λεγομένων, ε'. 193. *Περὶ τῆς συντάξεως τῶν λεγομένων, δ'. Περὶ τῆς συντάξεως καὶ στοιχείων τῶν λεγομένων πρὸς Φίλιππον, γ'. Περὶ τῶν στοιχείων τοῦ λόγου πρὸς Νικίαν, α'. Περὶ τοῦ πρὸς ἕτερα λεγομένου, α'. Σύνταξις τρίτη. Πρὸς τοὺς μὴ διαιρουμένους, β'. Περὶ ἀμφιβολιῶν πρὸς Ἀπολλᾶν, δ'. Περὶ τῶν τροπικῶν ἀμφιβολιῶν, α'. Περὶ συνημμένης τροπικῆς ἀμφιβολίας, β'. Πρὸς τὸ περὶ ἀμφιβολιῶν Πανθοίδου, β'. Περὶ τῆς εἰς τὰς ἀμφιβολίας εἰσαγωγῆς, ε'. Ἐπιτομὴ τῶν πρὸς Ἐπικράτην ἀμφιβολιῶν, α'. Συνημμένα πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν τῶν εἰς τὰς ἀμφιβολίας, β'. Λογικοῦ τόπου, πρὸς τοὺς λόγους καὶ τοὺς τρόπους συντάξεις. Πρώτη, τέχνη λόγων καὶ τρόπων πρὸς Διοσκουρίδην, ε'. Περὶ τῶν λόγων, γ'.* 194. *Περὶ τρόπων συστάσεως πρὸς Στησαγόραν, β'. Σύγκρισις τῶν τροπικῶν ἀξιωμάτων, α'. Περὶ ἀντιστρεφόντων λόγων καὶ συνημμένων, α'. Πρὸς Ἀγάθωνα, ἢ Περὶ τῶν ἐξῆς προβλημάτων, α'. Περὶ τοῦ τὰ συλλογιστικά τινος μετ' ἄλλου τε καὶ μετ' ἄλλων, α'. Περὶ τῶν ἐπιφορῶν πρὸς Ἀριστογόραν, α'. Περὶ τοῦ πάττεσθαι τὸν αὐτὸν λόγον ἐν πλείοσι τρόποις, α'. Πρὸς τὰ ἀντειρημένα τῷ τὸν αὐτὸν λόγον ἐν συλλογιστικῷ καὶ ἀσυλλογίστῳ τετάχθαι τρόπῳ, β'. Πρὸς τὰ ἀντειρημένα ἐν ταῖς τῶν συλλογισμῶν ἀναλύσεσι, γ'.*

Πρὸς τὸ περὶ τρόπων, Φίλωνος, πρὸς Τιμόστρατον, α΄. Λογικὰ συνημμένα, πρὸς Τιμοκράτην καὶ Φιλομαθῆ. Εἰς τὰ περὶ λόγων, καὶ περὶ τρόπων, α΄. 195. *Σύνταξις δευτέρα. Περὶ τῶν περαινόντων λόγων, πρὸς Ζήνωνα, α΄. Περὶ τῶν πρώτων καὶ ἀναποδείκτων συλλογισμῶν πρὸς Ζήνωνα, ά. Περὶ τῆς ἀναλύσεως τῶν συλλογισμῶν, α΄. Περὶ τῶν παρελκόντων λόγων, πρὸς Πάσυλον, β΄. Περὶ τῶν εἰς τοὺς σολοικισμοὺς θεωρημάτων, α΄. Περὶ συλλογισμῶν εἰσαγωγικῶν, πρὸς Ζήνωνα, α΄. Τῶν πρὸς εἰσαγωγὴν τρόπων, πρὸς Ζήνωνα, γ΄. Περὶ τῶν κατὰ ψευδῆ σχήματα συλλογισμῶν, ε΄. Λόγοι συλλογιστικοὶ κατὰ ἀνάλυσιν ἐν τοῖς ἀναποδείκτοις, α΄. Τροπικὰ ζητήματα, πρὸς Ζήνωνα καὶ Φιλομαθῆ, α΄. Τοῦτο δοκεῖ ψευδεπίγραφον. Σύνταξις τρίτη. Περὶ τῶν μεταπιπτόντων λόγων, πρὸς Ἀθηνάδην, α΄. Ψευδεπίγραφον. Λόγοι μεταπίπτοντες πρὸς τὴν μεσότητα, γ΄.* 196. *Ψευδεπίγραφα. Πρὸς τοὺς Ἀμεινίου διαζευκτικούς, α΄. Σύνταξις τετάρτη. Περὶ ὑποθέσεων, πρὸς Μελέαγρον, γ΄. Λόγοι ὑποθετικοὶ εἰς τοὺς νόμους, πρὸς Μελέαγρον πάλιν, α΄. Λόγοι ὑποθετικοὶ πρὸς εἰσαγωγὴν, β΄. Λόγοι ὑποθετικοὶ θεωρημάτων, β΄. Λύσις τῶν Ἡδύλλου ὑποθετικῶν, β΄. Λύσις τῶν Ἀλεξάνδρου ὑποθετικῶν, γ΄. Ψευδεπίγραφα. Περὶ ἐκθέσεων, πρὸς Ἀποδάμαντα, α΄. Σύνταξις πέμπτη. Περὶ τῆς εἰς τὸν ψευδόμενον εἰσαγωγῆς, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, α΄. Λόγοι ψευδόμενοι πρὸς εἰσαγωγὴν, α΄. Περὶ τοῦ ψευδομένου, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, ε΄. Σύνταξις ἕκτη. Πρὸς τοὺς νομίζοντας καὶ ψευδῆ καὶ ἀληθῆ εἶναι, α΄.* 197. *Πρὸς τοὺς διὰ τομῆς*

διαλύοντας τὸν ψευδόμενον λόγον, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, β'. Ἀπόδειξις πρὸς τὸ μὴ δεῖν τέμνειν τὰ ἀόριστα, α'. Πρὸς τὰ ἀντειρημένα τοῖς κατὰ τῆς τομῆς τῶν ἀορίστων, πρὸς Πάσυλον, γ'. Λύσις κατὰ τοὺς ἀρχαίους, πρὸς Διοσκουρίδην, α'. Περὶ τῆς τοῦ ψευδομένου λύσεως, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, γ'. Λύσις τῶν Ἠβύλλου ὑποθετικῶν, πρὸς Ἀριστοκρέοντα καὶ Ἀπολλᾶν, α'. Σύνταξις ἑβδόμη. Πρὸς τοὺς φάσκοντας τὰ λήμματα ἴσχειν ψευδῆ τὸν ψευδόμενον λόγον, α'. Περὶ ἀποφάσκοντος, πρὸς τὸν Ἀριστοκρέοντα, β'. Λόγοι ἀποφάσκοντες, πρὸς Γυμνασίαν, α'. Περὶ τοῦ παρὰ μικρὸν λόγου, πρὸς Στησαγόραν, β'. Περὶ τῶν εἰς τὰς ὑπολήψεις λόγων καὶ ἡσυχαζόντων, πρὸς Ὀνήτορα, β'. 198. Περὶ τοῦ ἐγκεκαλυμμένου, πρὸς Ἀριστόβουλον, β'. Περὶ τοῦ διαλειπόντος, πρὸς Ἀθηνάδην, α'. Σύνταξις ὀγδόη. Περὶ τοῦ οὔτιδος, πρὸς Μενεκράτην, η'. Περὶ τῶν ἐξ ἀορίστου καὶ ὡρισμένου λόγων, πρὸς Πάσυλον, β'. Περὶ οὔτιδος λόγου, πρὸς Ἐπικράτην, α'. Σύνταξις ἐννάτη. Περὶ τῶν σοφισμάτων, πρὸς Ἡρακλείδην καὶ Πόλλιν, β'. Περὶ τῶν ἀπόρων διαλεκτικῶν λόγων, πρὸς Διοσκουρίδην, ε'. Πρὸς τὸ Ἀρκεσιλάου μεθόδιον, πρὸς Σφαῖρον, α'. Σύνταξις δεκάτη. Κατὰ τῆς συνηθείας, πρὸς Μητρόδωρον, ς'. Περὶ τῆς συνηθείας, πρὸς Δοργιππίδην, ζ'. Λογικοῦ τόπου τὰ τῶν προειρημένων τεττάρων διαφορῶν ἐκτὸς ὄντα, καὶ περιέχοντα σποράδην καὶ οὐ σωματικὰς ζητήσεις λογικάς. Περὶ τῶν καταλειπομένων ζητημάτων λθ'. Ὁμοῦ τὰ πάντα τοῦ λογικοῦ, τια'. 199. Ἠθικοῦ λόγου τοῦ περὶ τὴν διόρθωσιν τῶν ἠθικῶν ἐννοιῶν, σύνταξις πρώτη.

Ὑπογραφὴ τοῦ λόγου τοῦ πρὸς Θεόσπορον, α'. Θέσεις ἠθικαὶ, α'. Πιθανὰ λήμματα εἰς τὰ δόγματα, πρὸς Φιλομαθῆ, γ'. Ὅρων τῶν τοῦ ἀστείου, πρὸς Μητρόδωρον, β'. Ὅρων τῶν τοῦ φαύλου, πρὸς Μητρόδωρον, β'. Ὅρων τῶν πρὸς Μητρόδωρον τῶν κατὰ γένος, ζ'. Ὅρων τῶν κατὰ τὰς ἄλλας τέχνας, πρὸς Μητρόδωρον, α', β'. Σύνταξις δευτέρα· Περὶ τῶν ὁμοίων πρὸς Ἀριστοκλέα, γ'. Περὶ τῶν ὅρων, πρὸς Μητρόδωρον, ζ'. Σύνταξις τρίτη. Περὶ τῶν οὐκ ὀρθῶς τοῖς ὅροις ἀντιλεγομένων, πρὸς Λαοδάμαντα, ζ'. 200. Πιθανὰ εἰς τοὺς ὅρους πρὸς Διοσκουρίδην, β'. Περὶ εἰδῶν καὶ γενῶν πρὸς Γοργιππίδην, β'. Περὶ τῶν διαιρέσεων, α'. Περὶ τῶν ἐναντίων πρὸς Διονύσιον β'. Πιθανὰ πρὸς τὰς διαιρέσεις, καὶ τὰ γένη, καὶ τὰ εἴδη. Περὶ τῶν ἐναντίων, α'. Σύνταξις τετάρτη. Περὶ τῶν ἐτυμολογικῶν πρὸς Διοκλέα, ζ'. Ἐτυμολογικῶν πρὸς Διοκλέα, δ'. Σύνταξις πέμπτη. Περὶ παροιμιῶν πρὸς Ζηνόδοτον, β'. Περὶ ποιημάτων πρὸς Φιλομαθῆ, α'. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ τῶν ποιημάτων ἀκούειν, β'. Πρὸς τοὺς Κριτικούς, πρὸς Διόδωρον, α'. 201. Ἠθικοῦ τόκου· περὶ τῶν κοινῶν λόγων, κατὰ τὰς ἐκ τούτου συνισταμένας τέχνας καὶ ἀρετάς. Σύνταξις πρώτη. Πρὸς τὰς ἀναζωγραφήσεις, πρὸς Τιμώνακτα, α'. Περὶ τοῦ πῶς ἕκαστα λέγωμεν καὶ διανοούμεθα, α'. Περὶ τῶν ἐννοιῶν πρὸς Λαοδάμαντα, β'. Περὶ ὑπολήψεως πρὸς Πυθώνακτα, α', β'. Ἀποδείξεις πρὸς τὸ μὴ δοξάσειν τὸν σοφόν, α'. Περὶ καταλήψεως καὶ ἐπιστήμης καὶ ἀγνοίας, δ'. Περὶ λόγου, β'. Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ λόγου πρὸς Λεπτίνην. Σύνταξις δευτέρα· Περὶ τοῦ ἐγκρίνειν

τοὺς ἀρχαίους τὴν διαλεκτικὴν, σὺν ταῖς ἀποδείξεσι, πρὸς Ζήνωνα, β'. 202. Περὶ τῆς διαλεκτικῆς, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, δ'. Περὶ τῶν ἀντιδιαλεγομένων τοῖς διαλεκτικοῖς, γ'. Περὶ τῆς ῥητορικῆς πρὸς Διοσκουρίδην, δ'. Σύνταξις τρίτη. Περὶ ἕξεως, πρὸς Κλέωνα, γ'. Περὶ τέχνης, καὶ ἀτεχνίας, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, δ'. Περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀρετῶν, πρὸς Διόδωρον, δ'. Περὶ τοῦ ποίας εἶναι τὰς ἀρετὰς, α'. Περὶ ἀρετῶν, πρὸς Πόλλιν, β'. Ἠθικοῦ τόπου, Περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, σύνταξις πρώτη. Περὶ τοῦ καλοῦ καὶ ἡδονῆς, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, ι'. Ἀπόδειξις πρὸς τὸ μὴ εἶναι τὴν ἡδονὴν τέλος, δ'. Ἀπόδειξις πρὸς τὸ μὴ εἶναι τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν, δ'. Περὶ τῶν λεγομένων.

LIBER OCTAVUS.

CAPUT I.

PYTHAGORAS.

I. 1. Ἐπεὶ δὲ τὴν Ἰωνικὴν φιλοσοφίαν τὴν ἀπὸ Θαλοῦ, καὶ τοὺς ἐν ταύτῃ διαγενομένους ἄνδρας ἀξιολόγους διεληλύθαμεν, φέρε καὶ περὶ τῆς Ἰταλικῆς διαλάβωμεν, ἧς ἦρξε Πυθαγόρας Μνησάρχου Σακτυλιοχλύφου, ὥς φησιν Ἕρμιππος· ἢ, ὡς Ἀριστόξενος, Τυῤῥηνός, ἀπὸ μιᾶς τῶν νήσων ἃς κατέσχον Ἀθηναῖοι Τυῤῥηνοὺς ἐκβαλόντες. Ἔνιοι δὲ, υἱὸν μὲν εἶναι Μαρμάκου τοῦ Ἱππάσου, τοῦ Εὐθύφρονος, τοῦ Κλεωνύμου, φυγάδος ἐκ Φλιοῦντος· οἰκεῖν δὲ

ἐν Σάμῳ τὸν Μάρμακον, ὅθεν Σάμιον τὸν Πυθαγόραν λέγεσθαι. 2. Συσπῆναι δὲ εἰς Λέσβον ἐλθόντα Φερεκύδῃ, ὑπὸ Ζωΐλου τοῦ θείου. Καὶ τρία ποτήρια κατασκευασάμενος ἀργυρᾶ, δῶρον ἀπήνεγκεν ἑκάστῳ τῶν ἱερέων εἰς Αἴγυπτον. Ἔσχε δὲ ἀδελφοὺς, πρεσβύτερον μὲν, Εὔνομον· μέσον δὲ Τυρρηνόν· καὶ δοῦλον Ζάμολξιν, ᾧ Γέται θύουσι, Κρόνον νομίζοντες, ὥς φησιν Ἡρόδοτος.

II. Οὗτος ἤκουσε μὲν (καθὰ προείρηται) Φερεκύδου τοῦ Συρίου· μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου τελευτὴν, ἦκεν εἰς Σάμον, καὶ ἤκουσεν Ἑρμοδάμαντος τοῦ ἀπογόνου Κρεωφίλου, ἤδη πρεσβυτέρου.

III. Νέος δὲ ὢν καὶ φιλομαθὴς, ἀπεδήμησε τῆς πατρίδος, καὶ πάσας ἐμυήθη τὰς τε Ἑλληνικὰς καὶ βαρβαρικὰς τελετάς. 3. Ἐγένετο οὖν ἐν Αἰγύπτῳ, ὅπηνίκα καὶ Πολυκράτης αὐτὸν Ἀμάσιδι συνέστησε δι' ἐπιστολῆς, καὶ ἐξέμαθε τὴν φωνὴν αὐτῶν, καθά φησιν Ἀντιφῶν ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν ἀρετῇ πρωτευσάντων· καὶ παρὰ Χαλδαίοις ἐγένετο καὶ Μάγοις. Εἶτα ἐν Κρήτῃ σὺν Ἐπιμενίδῃ κατῆλθεν εἰς τὸ Ἰδαῖον ἄντρον, ἀλλὰ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ εἰς τὰ ἄδυτα· καὶ τὰ περὶ θεῶν ἐν ἀπορρήτοις ἔμαθεν. Εἶτα ἐπανῆλθεν εἰς Σάμον, καὶ εὑρὼν τὴν πατρίδα τυραννουμένην ὑπὸ Πολυκράτους, ἀπῆρεν εἰς Κρότωνα τῆς Ἰταλίας· κἀκεῖ νόμους θεὶς τοῖς Ἰταλιώταις, ἐδοξάσθη σὺν τοῖς μαθηταῖς· οἳ περὶ τοὺς τριακοσίους ὄντες, ᾠκονόμουν ἄριστα τὰ πολιτικὰ, ὥστε σχεδὸν ἀριστοκρατίαν εἶναι τὴν πολιτείαν.

IV. 4. Τοῦτον φησὶν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς περὶ αὐτοῦ τάδε λέγειν· ὡς εἴη ποτὲ γεγονὼς Αἰθα-

λίδης, καὶ Ἑρμοῦ υἱὸς νομισθείη· τὸν δὲ Ἑρμῆν εἰπεῖν αὐτῷ ἐλέσθαι ὅ, τι ἂν βούληται, πλὴν ἀθανασίας. Αἰτήσασθαι οὖν, ζῶντα καὶ τελευτῶντα μνήμην ἔχειν τῶν συμβαινόντων. Ἐν μὲν οὖν τῇ ζωῇ, πάντων διαμνημονεῦσαι· ἐπεὶ δὲ ἀποθάνοι, τηρῆσαι τὴν αὐτὴν μνήμην. Χρόνῳ δὲ ὕστερον, εἰς Εὔφορβον ἐλθεῖν, καὶ ὑπὸ Μενέλεω τρωθῆναι. Ὁ δὲ Εὔφορβος ἔλεγεν, ὡς Αἰθαλίδης ποτὲ γεγόνοι· καὶ ὅτι παρ' Ἑρμοῦ τὸ δῶρον λάβοι, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς περιπόλησιν, ὡς περιεπολήθη, καὶ εἰς ὅσα φυτὰ καὶ ζῶα περιεγένετο, καὶ ὅσα ἡ ψυχὴ ἐν τῷ Ἅιδῃ ἔπαθε, καὶ αἱ λοιπαὶ τίνα ὑπομένουσιν. 5. Ἐπειδὴ δὲ Εὔφορβος ἀποθάνοι, μεταβῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς Ἑρμότιμον, ὃς καὶ αὐτὸς πίστιν δοῦναι θέλων, ἐπανῆλθεν εἰς Βραγχίδας· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν, ἐπέδειξεν ἣν Μενέλαος ἀνέθηκεν ἀσπίδα. Ἔφη γὰρ αὐτὸν, ὅτ' ἀπέπλευσεν ἐκ Τροίας, ἀναθεῖναι τῷ Ἀπόλλωνι τὴν ἀσπίδα, διασεσηπυῖαν ἤδη· μόνον δὲ διαμένειν τὸ ἐλεφάντινον πρόσωπον. Ἐπειδὴ δὲ Ἑρμότιμος ἀπέθανε, γενέσθαι Πύῤῥον τὸν Δήλιον ἁλιέα· καὶ πάντα πάλιν μνημονεύειν, πῶς πρόσθεν Αἰθαλίδης, εἶτα Εὔφορβος, εἶτα Ἑρμότιμος, εἶτα Πύῤῥος γένοιτο. Ἐπειδὴ δὲ Πύῤῥος ἀπέθανε, γενέσθαι Πυθαγόραν, καὶ πάντων τῶν εἰρημένων μεμνῆσθαι.

V. 6. Ἔνιοι μὲν οὖν Πυθαγόραν μηδὲ ἓν καταλιπεῖν σύγγραμμα φασὶ, διαπαίζοντες. Ἡράκλειτος γοῦν ὁ φυσικὸς μονονουχὶ κέκραγε, καί φησι· Πυθαγόρης Μνησάρχου ἱστορίην ἤσκησεν ἀνθρώπων μάλιστα πάντων. Καὶ ἐκλεξάμενος ταύτας τὰς συγ-

γραφὰς, ἐποιήσατο ἑαυτοῦ σοφίην, πολυμαθίην, κακοτεχνίην. Οὕτω δὲ εἶπεν, ἐπειδήπερ ἐναρχόμενος ὁ Πυθαγόρας τοῦ φυσικοῦ συγγράμματος, λέγει ὧδε, Οὐ μὰ τὸν ἀέρα τὸν ἀναπνέω, οὐ μὰ τὸ ὕδωρ τὸ πίνω, οὐ κατοίσω ψόγον περὶ τοῦ λόγου τοῦδε. Γέγραπται δὲ τῷ Πυθαγόρᾳ συγγράμματα τρία· παιδευτικὸν, πολιτικὸν, φυσικόν. 7. Τὸ δὲ φερόμενον ὡς Πυθαγόρου, Λύσιδός ἐστι τοῦ Ταραντίνου Πυθαγορικοῦ, φυγόντος εἰς Θήβας, καὶ Ἐπαμεινώνδα καθηγησαμένου. Φησὶ δὲ Ἡρακλείδης ὁ τοῦ Σαραπίωνος ἐν τῇ Σωτίωνος ἐπιτομῇ, γεγραφέναι αὐτὸν καὶ περὶ τοῦ ὅλου ἐν ἔπεσι. Δεύτερον, τὸν ἱερὸν λόγον, οὗ ἡ ἀρχὴ,

Ὦ νέοι, ἀλλὰ σέβεσθε μεθ' ἡσυχίας τάδε πάντα.

Τρίτον, Περὶ ψυχῆς· τέταρτον, Περὶ εὐσεβείας· πέμπτον, Ἡλοθαλῆ τὸν Ἐπιχάρμου τοῦ Κώου πατέρα· ἕκτον, Κρότωνα, καὶ ἄλλους. Τὸν δὲ μυστικὸν λόγον, Ἱππάσου φασὶν εἶναι, γεγρα[illegible]κόν ἐπὶ διαβολῇ Πυθαγόρου· πολλοὺς δὲ κα[illegible]πὸ Ἄστωνος τοῦ Κροτωνιάτου γραφέντας, ἀνατεθῆναι Πυθαγόρᾳ. 8. Φησὶ δὲ καὶ Ἀριστόξενος, τὰ πλεῖστα τῶν ἠθικῶν δογμάτων λαβεῖν τὸν Πυθαγόραν παρὰ Θεμιστοκλείας τῆς ἀδελφῆς. Ἴων δὲ ὁ Χῖος ἐν τοῖς τριαγμοῖς, φησὶν αὐτὸν ἔνια ποιήσαντα ἀνενεγκεῖν εἰς Ὀρφέα. Αὐτοῦ λέγουσι καὶ τοὺς κατασκοπιάδας, οὗ ἡ ἀρχὴ, Μὴ ἀναίδευ μηδενί.

VI. Σωσικράτης δὲ ἐν διαδοχαῖς φησὶν αὐτὸν ἐρωτηθέντα ὑπὸ Λέοντος τοῦ Φλιασίων τυράννου, τίς εἴη; Φιλόσοφος, εἰπεῖν. Καὶ τὸν βίον ἐοικέναι πανηγύρει. Ὡς οὖν εἰς ταύτην οἱ μὲν, ἀγωνιούμενοι,

οἱ δὲ, κατ' ἐμπορίαν, οἱ δὲ γε βέλτιστοι, ἔρχονται θεαταί· οὕτως ἐν τῷ βίῳ, οἱ μὲν ἀνδραποδώδεις, ἔφη, φύονται, δόξης καὶ πλεονεξίας θηραταί· οἱ δὲ, φιλόσοφοι, τῆς ἀληθείας. Καὶ τάδε μὲν, ὧδε. 9. Ἐν δὲ τοῖς τρισὶ συγγράμμασι τοῖς προειρημένοις φέρεται Πυθαγόρου τάδε καθολικῶς· Οὐκ ἐᾷ εὔχεσθαι ὑπὲρ ἑαυτῶν, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τὸ συμφέρον. Τὴν μέθην ἐν ἄνθει νοὸς βλάβην καλεῖ. Καὶ πλησμονὴν πᾶσαν ἀποδοκιμάζει, λέγων μὴ παραβαίνειν μήτε τῶν πόνων μήτε τῶν σιτίων μηδένα τὴν συμμετρίαν. Καὶ περὶ ἀφροδισίων δέ φησιν οὕτως· Ἀφροδίσια χειμῶνος ποιεῖσθαι, μὴ θέρεος· φθινοπώρου δὲ καὶ ἦρος, κουφότερα· βαρέα δὲ πᾶσαν ὥραν, καὶ ἐς ὑγείην οὐκ ἀγαθὰ εἶναι. Ἀλλὰ καὶ ποτε ἐρωτηθεὶς πότε δεῖ πλησιάζειν; Ὅτε βούλει γενέσθαι σαυτοῦ ἀσθενέστερος, εἶπεν.

VII. 10. Διαιρεῖται δὲ καὶ τὸν τοῦ ἀνθρώπου βίον οὕτως. Παῖς, εἴκοσι ἔτεα· νεηνίσκος, εἴκοσι· νεηνίης, εἴκο[illegible] γέρων, εἴκοσιν. Αἷ δὲ ἡλικίαι πρὸς τὰς ὥρας ὧδε σύμμετροι· παῖς, ἔαρ· νεηνίσκος, θέρος· νεηνίης, φθινόπωρον· γέρων, χειμών. Ἔστι δὲ αὐτῷ, ὁ μὲν νεηνίσκος, μειράκιον· ὁ δὲ νεηνίης, ἀνήρ.

VIII. Εἶπέ τε πρῶτος (ὥς φησι Τίμαιος) κοινὰ τὰ φίλων εἶναι· καὶ φιλίαν, ἰσότητα. Καὶ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ κατετίθεντο τὰς οὐσίας, εἰς ἓν ποιούμενοι. Πενταετίαν τε ἡσύχαζον, μόνον τῶν λόγων κατακούοντες, καὶ οὐδέπω Πυθαγόραν ὁρῶντες, εἰς ὃ δοκιμασθεῖεν. Τοὐντεῦθεν δὲ ἐγίνοντο τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ τῆς ὄψεως μετεῖχον. Ἀπείχοντο δὲ καὶ

σορῦ κυπαρισσίνης; διὰ τὸ τοῦ Διὸς σκῆπτρον ἐντεῦθεν πεποιῆσθαι, ὥς φησιν Ἕρμιππος ἐν δευτέρῳ Περὶ Πυθαγόρου.

IX. 11. Καὶ γὰρ καὶ σεμνοπρεπέστατος λέγεται γενέσθαι. Καὶ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ δόξαν εἶχον περὶ αὐτοῦ, ὡς εἴη Ἀπόλλων ἐξ Ὑπερβορέων ἀφιγμένος. Λέγεται δὲ αὐτοῦ ποτὲ παραγυμνωθέντος, τὸν μηρὸν ὀφθῆναι χρυσοῦν· καὶ ὅτι Νέσσος ὁ ποταμὸς διαβαίνοντα αὐτὸν προσαγορεύσαι, πολὺς ἦν ὁ φάσκων.

X. Τίμαιός τε φησὶν ἐν δεκάτῃ ἱστοριῶν, λέγειν αὐτὸν τὰς συνοικούσας ἀνδράσι, θεῶν ἔχειν ὀνόματα, κόρας, νύμφας, εἶτα μητέρας καλουμένας.

XI. Τοῦτον καὶ γεωμετρίαν ἐπὶ πέρας ἀγαγεῖν, Μοίριδος πρῶτον εὑρόντος τὰς ἀρχὰς τῶν στοιχείων αὐτῆς, ὥς φησιν Ἀντικλείδης ἐν δευτέρῳ περὶ Ἀλεξάνδρου. 12. Μάλιστα δὲ σχολάσαι τὸν Πυθαγόραν περὶ τὸ ἀριθμητικὸν εἶδος αὐτῆς· τόν τε κανόνα τὸν ἐκ μιᾶς χορδῆς εὑρεῖν. Οὐκ ἠμέλησε δὲ οὐδὲ ἰατρικῆς. Φησὶ δὲ Ἀπολλόδωρος ὁ λογιστικὸς ἑκατόμβην θῦσαι αὐτὸν, εὑρόντα ὅτι τοῦ ὀρθογωνίου τριγώνου ἡ ὑποτείνουσα πλευρὰ ἴσον δύναται ταῖς περιεχούσαις. Καὶ ἔστιν ἐπίγραμμα, οὕτως ἔχον,

Ἦνίκα Πυθαγόρης τὸ περικλεὲς εὕρατο γράμμα,
Κεῖν' ἐφ' ὅτῳ κλεινὴν ἤγαγε βουθυσίην.

XII. Λέγεται δὲ καὶ πρῶτος κρίασιν ἀσκῆσαι ἀθλητάς· καὶ πρῶτόν γε Εὐρυμένην, (καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν τρίτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων) τῶν πρότερον ἰσχάσι ξηραῖς καὶ τυροῖς ὑγροῖς, ἀλλὰ καὶ πυροῖς σωμασκούντων αὐτούς, καθάπερ ὁ αὐτὸς Φαβωρῖνος ἐν ὀγδόῃ παντοδαπῆς ἱστορίας φησίν. 13.

Οἱ δὲ, Πυθαγόραν ἀλείπτην τινὰ, τοῦτον σιτίσαι τὸν τρόπον, μὴ τοῦτον. Τοῦτον γὰρ καὶ τὸ φονεύειν ἀπαγορεύειν, μὴ ὅτι γε ἅπτεσθαι τῶν ζώων, κοινὸν δίκαιον ἡμῖν ἐχόντων ψυχῆς. Καὶ τόδε μὲν ἦν τὸ πρόσχημα· τὸ δ' ἀληθὲς, τῶν ἐμψύχων ἀπηγόρευεν ἅπτεσθαι, συναισκῶν καὶ συνεθίζων εἰς εὐκολίαν βίου τοὺς ἀνθρώπους· ὥστε εὐπορίστους αὐτοῖς εἶναι τὰς τροφὰς, ἅπυρα προσφερομένοις, καὶ λιτὸν ὕδωρ πίνουσιν. Ἐντεῦθεν γὰρ καὶ σώματος ὑγίειαν, καὶ ψυχῆς ὀξύτητα περιγίνεσθαι. Ἀμέλει καὶ βωμὸν προσκυρῆσαι μόνον ἐν Δήλῳ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ γενέτορος, ὃς ἐστιν ὄπισθεν τοῦ Κερατίνου, διὰ τὸ πυροὺς, καὶ κριθὰς, καὶ τὰ πόπανα μόνα τίθεσθαι ἐπ' αὐτοῦ ἄνευ πυρός· ἱερεῖον δὲ μηδὲν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Δηλίων πολιτείᾳ. 14. Πρῶτόν τέ φασι τοῦτον ἀποφῆναι τὴν ψυχὴν, κύκλον ἀνάγκης ἀμείβουσαν, ἄλλοτε ἄλλοις ἐνδεῖσθαι ζώοις.

XIII. Καὶ πρῶτον εἰς τοὺς Ἕλληνας μέτρα καὶ σταθμὰ εἰσηγήσασθαι, καθά φησιν Ἀριστόξενος ὁ μουσικός.

XIV. Πρῶτόν τε, Ἕσπερον καὶ Φωσφόρον τὸν αὐτὸν εἰπεῖν, ὡς φησι Παρμενίδης.

XV. Οὕτω δὲ ἐθαυμάσθη, ὥστε ἔλεγον τοὺς γνωρίμους αὐτοῦ, παντοίας θεοῦ φωνάς. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ γραφῇ φησι δι' ἑπτὰ καὶ διακοσίων ἐτῶν ἐξ ἅιδεω παραγεγενῆσθαι εἰς ἀνθρώπους. Τοιγὰρ καὶ προσεκαρτέρουν αὐτῷ, καὶ τῶν λόγων ἔνεκα προσῄεσαν καὶ Λευκανοὶ καὶ Πευκέτιοι, Μεσάπιοί τε καὶ Ῥωμαῖοι. 15. Μέχρι δὲ Φιλολάου οὐκ ἦν τι γνῶναι Πυθαγόρειον δόγμα· οὗτος δὲ μόνος ἐξή-

νεγκε τὰ διαβόητα τρία βιβλία, ἃ Πλάτων ἐπέστειλεν ἑκατὸν μνῶν ὠνηθῆναι. Τῶν τε ἑξακοσίων οὐκ ἐλάττους ἐπὶ τὴν νυκτερινὴν ἀκρόασιν ἀπήντων αὐτοῦ· καὶ εἴ τινες ἀξιωθεῖεν αὐτὸν θεάσασθαι, ἄγραφον πρὸς τοὺς οἰκείους, ὡς μεγάλου τινὸς τετυχηκότες. Μεταποντῖνοί γε μὴν τὴν μὲν οἰκίαν αὐτοῦ, Δήμητρος ἱερὸν ἐκάλουν· τὸν στενωπὸν δὲ, μουσεῖον, ὡς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπαῖς ἱστορίαις. Ἔλεγόν τε καὶ οἱ ἄλλοι Πυθαγόρειοι, μὴ εἶναι πρὸς πάντας πάντα ῥητά, ὡς φησιν Ἀριστόξενος ἐν δεκάτῃ παιδευτικῶν νόμων. 16. Ἔνθα καὶ Ξενόφιλον τὸν Πυθαγορικὸν, ἐρωτηθέντα, πῶς ἂν μάλιστα τὸν υἱὸν παιδεύσειεν, εἰπεῖν, εἰ πόλεως εὐνομουμένης γενηθείη. Ἄλλους τε πολλοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἀπεργάσασθαι καλούς τε καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας· ἀτὰρ καὶ Ζάλευκον καὶ Χαρώνδαν τοὺς νομοθέτας.

XVI. Ἱκανός τε γὰρ ἦν φιλίας ἐργάτης τά τε ἄλλα, καὶ εἴ τινα πύθοιτο τῶν συμβόλων αὐτοῦ κεκοινωνηκότα, εὐθύς τε προσηταιρίζετο, καὶ φίλον κατεσκεύαζεν.

XVII. 17. Ἦν δὲ αὐτῷ τὰ σύμβολα τάδε· Πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκαλεύειν, Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, Ἐπὶ χοίνικος μὴ καθίζειν, Καρδίην μὴ ἐσθίειν, Φορτίον συγκαθαιρεῖν, καὶ μὴ συνεπιτιθέναι, Τὰ στρώματα ἀεὶ συνδεδεμένα ἔχειν, Ἐν δακτυλίῳ εἰκόνα θεοῦ μὴ περιφέρειν, Χύτρας ἴχνος συγχεῖν ἐν τῇ τέφρᾳ, Ἑλαδίῳ εἰς θάκον μὴ ὀμόργνυσθαι, Πρὸς ἥλιον τετραμμένον μὴ μιχεῖν, Ἐκτὸς λεωφόρου μὴ βαδίζειν, Μὴ ῥᾳδίως δεξιὰν ἐμβάλλειν, Ὁμοροφίους χελιδόνας μὴ ἔχειν, Γαμψώνυχα μὴ τρέφειν, Ἀπονυχίσμασι καὶ κου-

ραῖς μὴ ἐπουρεῖν, μηδὲ ἐφίστασθαι. Ὀξεῖαν μάχαιραν ἀποστρέφειν, Ἀποδημοῦντα ἐπὶ τοῖς ὅροις ἀνεπιστρεπτεῖν. 18. Ἤθελε δὲ αὐτῷ, τὸ μὲν Πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκαλεύειν, δυναστῶν ὀργὴν καὶ οἰδοῦντα θυμὸν μὴ κινεῖν· τὸ δὲ Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, τουτέστι, τὸ ἴσον καὶ δίκαιον μὴ ὑπερβαίνειν. Ἐπί τε χοίνικος μὴ καθίζειν, ἐν ἴσῳ τοῦ ἐνεστῶτος φροντίδα ποιεῖσθαι καὶ τοῦ μέλλοντος· ἡ γὰρ χοίνιξ, ἡμερήσιος τροφή. Διὰ δὲ τοῦ Καρδίαν μὴ ἐσθίειν, ἐδήλου μὴ τὴν ψυχὴν ἀνίαις καὶ λύπαις κατατήκειν. Διὰ δὲ τοῦ, Εἰς ἀποδημίαν βαδίζοντα μὴ ἐπιστρέφεσθαι, παρῄνει τοῖς ἀπαλλαττομένοις τοῦ βίου, μὴ ἐπιθυμητικῶς ἔχειν τοῦ ζῆν, μηδὲ ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα ἡδονῶν ἐπάγεσθαι. Καὶ τὰ ἄλλα πρὸς ταῦτα λοιπόν ἐστιν ἐκλαμβάνειν, ἵνα μὴ παρέλκωμεν.

XVIII. 19. Παντὸς δὲ μᾶλλον ἀπηγόρευε μήτε ἐρυθῖνον ἐσθίειν, μήτε μελάνουρον, καρδίας τε ἀπέχεσθαι καὶ κυάμων. Ἀριστοτέλης δέ φησι, καὶ μήτρας καὶ τρίγλης ἐνίοτε. Αὐτὸν δὲ ἀρκεῖσθαι, μέλιτι μόνῳ (φασί τινες) ἢ κηρίῳ, ἢ ἄρτῳ, οἴνου δὲ μεθ' ἡμέραν μὴ γεύεσθαι. Ὄψον τε τὰ πολλὰ λαχάνοις ἑφθοῖς καὶ ὠμοῖς, τοῖς δὲ θαλαττίοις σπανίως. Στολὴ δὲ αὐτῷ λευκὴ, καθαρὰ, καὶ στρώματα λευκὰ ἐξ ἐρίων. Τὰ γὰρ λινᾶ οὕτω τοῖς ἐκείνους ἀφῖκτο τοὺς τόπους. Οὐδὲ πώποτε ἐγνώσθη οὔτε διαχαρᾶν, οὔτε ἀφροδισιάζων, οὔτε μεθυσθείς. 20. Ἀπείχετο καταγέλωτος καὶ πάσης ἀρεσκείας, οἷον σκωμμάτων καὶ διηγημάτων φορτικῶν. Ὀργιζόμενός τε, οὔτε οἰκέτην ἐκόλαζεν, οὔτε ἐλεύθερον. Ἐκάλει δὲ τὸ νουθετεῖν, πελαργᾶν. Μαντικῇ τε ἐχρῆτο τῇ διὰ τῶν κλη-

δόνων τε καὶ οἰωνῶν· ἥκιστα δὲ διὰ τῶν ἐμπύρων, ἔξω τῆς διὰ λιβάνου. Θυσίαις τε ἐχρῆτο ἀψύχοις. Οἱ δέ φασιν ὅτι ἀλίκτοροσι μόνον καὶ ἐρίφοις καὶ γαλαθηνοῖς, τοῖς λεγομένοις ἀπαλίαις, ἥκιστα δὲ ἄρνασιν. Ὁ γε μὴν Ἀριστόξενος, πάντα μὲν τὰ ἄλλα συγχωρεῖν αὐτὸν ἐαθῆναι ἔμψυχα, μόνων δὲ αὐτὸν ἀπέχεσθαι ἀροτῆρος βοὸς καὶ κριοῦ.

XIX. 21. Ὁ δ' αὐτός φησιν (ὡς προείρηται) καὶ τὰ δόγματα λαβεῖν αὐτὸν παρὰ τῆς ἐν Δελφοῖς Θεμιστοκλείας. Φησὶ δὲ Ἱερώνυμος κατελθόντα αὐτὸν εἰς ᾅδου, τὴν μὲν Ἡσιόδου ψυχὴν ἰδεῖν πρὸς κίονι χαλκῷ δεδεμένην καὶ τρίζουσαν· τὴν δὲ Ὁμήρου, κρεμαμένην ἀπὸ δένδρου, καὶ ὄφεις περὶ αὐτὴν, ἀνθ' ὧν εἶπε περὶ θεῶν. Κολαζομένους δὲ καὶ τοὺς μὴ θέλοντας συνεῖναι ταῖς αὐτῶν γυναιξί. Καὶ δὴ καὶ διὰ τοῦτο τιμηθῆναι ὑπὸ τῶν ἐν Κρότωνι. Φησὶ δὲ Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος ἐν τῷ Περὶ φυσιολογιῶν, Πυθαγόραν αὐτὸν ὀνομασθῆναι, ὅτι τὴν ἀλήθειαν ἠγόρευεν οὐχ ἧττον τοῦ Πυθίου. 22. Λέγεται παρεγγυᾶν αὐτὸν ἑκάστοτε τοῖς μαθηταῖς, τάδε λέγων εἰς τὸν οἶκον εἰσιοῦσι·

Πῆ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;
Σφάγιά τε θεοῖς προσφέρειν πολλάς, μόνον δὲ τὸν ἀναίμακτον βωμὸν προσκυνεῖν. Μηδὲ ὀμνύναι θεούς· ἀσκεῖν γὰρ αὐτὸν δεῖν ἀξιόπιστον παρέχειν. Τούς τε πρεσβυτέρους τιμᾶν δεῖν, τὸ προηγούμενον τῷ χρόνῳ τιμιώτερον ἡγουμένους, ὡς ἐν κόσμῳ μὲν, ἀνατολὴν δύσεως· ἐν βίῳ δὲ, ἀρχὴν τελευτῆς· ἐν ζωῇ δὲ, γένεσιν φθορᾶς. 23. Καὶ θεοὺς μὲν δαιμόνων προτιμᾶν· ἥρωας δὲ, ἀνθρώπων· ἀνθρώπων δὲ μά-

790144 A

λιστα, γονέας. Ἀλλήλοις τε ὁμιλεῖν, ὡς τοὺς μὲν φίλους, ἐχθροὺς μὴ ποιῆσαι· τοὺς δ' ἐχθροὺς, φίλους ἐργάσασθαι. Ἴδιόν τε μηδὲν ἡγεῖσθαι. Νόμῳ βοηθεῖν, Ἀνομίᾳ πολεμεῖν. Φυτὸν ἥμερον μήτε φθείρειν, μήτε σίνεσθαι· ἀλλὰ μηδὲ ζῶον, ὃ μὴ βλάπτει ἀνθρώπους· Αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν εἶναι, μήτε γέλωτι κατέχεσθαι, μήτε σκυθρωπάζειν. Φεύγειν σαρκῶν πλεονασμὸν, Ὁδοιπορίης ἄνεσιν καὶ ἐπίτασιν ποιεῖσθαι, Μνήμην ἀσκεῖν, Ἐν ὀργῇ μήτε τι λέγειν, μήτε πράσσειν, 24. Μαντικὴν πᾶσαν τιμᾶν, Ἰαδαῖς χρῆσθαι πρὸς λύραν, Ὕμνῳ τε θεῶν καὶ ἀνδρῶν ἀγαθῶν εὔλογον χάριν ἔχειν. Τῶν δὲ κυάμων ἀπηγόρευεν ἔχεσθαι, διὰ τὸ πνευματώδεις ὄντας, μᾶλλον μετέχειν τοῦ ψυχικοῦ. Καὶ ἄλλως, κοσμιωτέρας ἀπεργάζεσθαι τὰς γαστέρας, μὴ παραληφθέντας· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰς καθύπνους φαντασίας, λείας καὶ ἀταράχους ἀποτελεῖν. Φησὶ δὲ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων διαδοχαῖς, καὶ ταῦτα εὑρηκέναι ἐν Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασιν. 25. Ἀρχὴν μὲν τῶν ἁπάντων, μονάδα· ἐκ δὲ τῆς μονάδος, ἀόριστον δυάδα, ὡς ἂν ὕλην τῇ μονάδι αἰτίῳ ὄντι ὑποστῆναι· ἐκ δὲ τῆς μονάδος καὶ τῆς ἀορίστου δυάδος, τοὺς ἀριθμούς· ἐκ δὲ τῶν ἀριθμῶν, τὰ σημεῖα· ἐκ δὲ τούτων, τὰς γραμμάς· ἐξ ὧν, τὰ ἐπίπεδα σχήματα· ἐκ δὲ τῶν ἐπιπέδων τὰ στερεὰ σχήματα· ἐκ δὲ τούτων, τὰ στερεὰ σώματα, ὧν καὶ τὰ στοιχεῖα εἶναι τέτταρα, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα· ἃ μεταβάλλειν δὲ καὶ τρέπεσθαι δι' ὅλων, καὶ γίνεσθαι ἐξ αὐτῶν κόσμον ἔμψυχον, νοερὸν, σφαιροειδῆ, μέσην περιέχοντα τὴν γῆν, καὶ αὐτὴν σφαιροειδῆ, καὶ περιοικουμένην. 26. Εἶναι

δὲ καὶ Ἀντίποδας· καὶ τὰ ἡμῖν κάτω, ἐκείνοις ἄνω. Ἰσόμοιρά τε εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ, φῶς, καὶ σκότος, καὶ θερμόν, καὶ ψυχρόν, καὶ ξηρόν, καὶ ὑγρόν· ὧν κατ' ἐπικράτειαν θερμοῦ μὲν, θέρος γίνεσθαι· ψυχροῦ δὲ, χειμῶνα· ἐὰν δὲ ἰσομοιρῇ, τὰ κάλλιστα εἶναι τοῦ ἔτους, οὗ τὸ μὲν θάλλον, ἔαρ ὑγιεινόν· τὸ δὲ φθίνον, φθινόπωρον νοσερόν. Ἀλλὰ καὶ τῆς ἡμέρας θάλλειν μὲν τὴν ἕω, φθίνειν δὲ τὴν ἑσπέραν· ὅθεν καὶ νοσερωτέραν εἶναι. Τόν τε περὶ τὴν γῆν ἀέρα, ἄσειστον καὶ νοσερὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα θνητά· τὸν δὲ ἀνωτάτω, ἀεικίνητόν τε εἶναι, καὶ καθαρὸν, καὶ ὑγιῆ· καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, ἀθάνατα, καὶ διὰ τοῦτο θεῖα. 27. Ἥλιόν τε καὶ σελήνην, καὶ τοὺς ἄλλους ἀστέρας, εἶναι θεούς· ἐπικρατεῖ γὰρ τὸ θερμὸν ἐν αὐτοῖς, ὅπερ ἐστὶ ζωῆς αἴτιον. Τὴν τε σελήνην λάμπεσθαι ὑφ' ἡλίου. Καὶ ἀνθρώπων εἶναι πρὸς θεοὺς συγγένειαν, κατὰ τὸ μετέχειν ἄνθρωπον θερμοῦ. Διὸ καὶ προνοεῖσθαι τὸν θεὸν ἡμῶν. Εἱμαρμένην τε τῶν ὅλων εἶναι, καὶ τὰ κατὰ μέρος, αἰτίαν τῆς διοικήσεως. Διήκειν τε ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνα διὰ τοῦ αἰθέρος τοῦ τε ψυχροῦ καὶ παχέος. Καλοῦσι δὲ τὸν μὲν ἀέρα, ψυχρὸν αἰθέρα· τὴν δὲ θάλασσαν καὶ τὸ ὑγρὸν, παχὺν αἰθέρα. Ταύτην δὲ τὴν ἀκτῖνα καὶ εἰς τὰ βάθη δύεσθαι· καὶ διὰ τοῦτο, ζωοποιεῖν πάντα. 28. Καὶ ζῇν μὲν πάντα ὅσα μετέχει τοῦ θερμοῦ· διὸ καὶ τὰ φυτὰ, ζῶα εἶναι. Ψυχὴν μέντοι μὴ ἔχειν πάντα. Εἶναι δὲ τὴν ψυχὴν, ἀπόσπασμα αἰθέρος, καὶ τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, τῷ συμμετέχειν ψυχροῦ αἰθέρος. Διαφέρειν τε ψυχὴν ζωῆς· ἀθάνατόν τε εἶναι αὐτὴν, ἐπειδήπερ

καὶ τὸ ἀφ' οὗ ἀπέσπασται, ἀθάνατόν ἐστι. Τὰ δὲ ζῶα γεννᾶσθαι ἐξ ἀλλήλων, ἀπὸ σπερμάτων. Τὴν δὲ ἐκ γῆς γένεσιν, ἀδύνατον ὑφίστασθαι. Τὸ δὲ σπέρμα εἶναι σταγόνα ἐγκεφάλου, περιέχουσαν ἐν ἑαυτῇ θερμὸν ἀτμόν. Ταύτην δὲ προσφερομένην τῇ μήτρᾳ, ἀπὸ μὲν τοῦ ἐγκεφάλου, ἰχῶρα καὶ ὑγρὸν καὶ αἷμα προΐεσθαι, ἐξ ὧν σάρκας τε καὶ νεῦρα, καὶ ὀστᾶ, καὶ τρίχας, καὶ τὸ ὅλον συνίστασθαι σῶμα· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀτμοῦ, ψυχὴν καὶ αἴσθησιν. 29. Μορφοῦσθαι δὲ τὸ μὲν πρῶτον, παγὲν ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα· κατὰ δὲ τοὺς τῆς ἁρμονίας λόγους, ἐν ἑπτά, ἢ ἐννέα, ἢ δέκα τὸ πλεῖστον μησὶ τελεωθὲν ἀποκυΐσκεσθαι τὸ βρέφος. Ἔχειν δὲ ἐν αὑτῷ πάντας τοὺς λόγους τῆς ζωῆς, ὧν ἀρομένων, συνέχεσθαι κατὰ τοὺς τῆς ἁρμονίας λόγους, ἑκάστων ἐν τεταγμένοις καιροῖς ἐπιγινομένων. Τὴν τε αἴσθησιν κοινῶς, καὶ κατ' εἶδος τὴν ὅρασιν, ἀτμόν τινα εἶναι ἄγαν θερμόν. Καὶ διὰ τοῦτο λέγεται δι' ἀέρος ὁρᾶν, καὶ δι' ὕδατος· ἀντιπεριΐστασθαι γὰρ τὸ θερμὸν ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ. Ἐπεί τοι εἰ ψυχρὸς ἦν ὁ ἐν τοῖς ὄμμασιν ἀτμός, διιστήκει ἂν πρὸς τὸν ὅμοιον ἀέρα· νῦν δέ, ἔστιν ἐν οἷς ἥλιον πύλας καλῶ τοὺς ὀφθαλμούς. Τὰ δ' αὐτὰ καὶ περὶ τῆς ἀκοῆς, καὶ τῶν λοιπῶν αἰσθήσεων δογματίζειν. 30. Τὴν δὲ ἀνθρώπου ψυχὴν διαιρεῖσθαι τριχῇ, εἴς τε νοῦν, καὶ φρένας, καὶ θυμόν. Νοῦν μὲν οὖν εἶναι καὶ θυμὸν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις· φρένας δὲ, μόνον ἐν ἀνθρώπῳ. Εἶναι δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ψυχῆς, ἀπὸ καρδίας μέχρι ἐγκεφάλου. Καὶ τὸ μὲν ἐν τῇ καρδίᾳ μέρος αὐτῆς, ὑπάρχειν θυμόν· φρένας δὲ καὶ νοῦν, τὰ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ.

Σταγόνας δὲ εἶδέναι ἀπὸ τούτων, τὰς αἰσθήσεις. Καὶ τὸ μὲν φρόνιμον, ἀθάνατον· τὰ δὲ λοιπὰ, θνητά. Τρέφεσθαί τε τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ αἵματος. Τοὺς δὲ λόγους, ψυχῆς ἀνέμους εἶναι. Ἀόρατόν τε εἶναι αὐτὴν καὶ τοὺς λόγους· ἐπεὶ καὶ ὁ αἰθὴρ, ἀόρατος. 31. Δεσμά τε εἶναι τῆς ψυχῆς, τὰς φλέβας, καὶ τὰς ἀρτηρίας, καὶ τὰ νεῦρα. Ὅταν δὲ ἰσχύῃ, καὶ καθ' αὑτὴν γενομένη ἠρεμῇ, δεσμὰ γίνεσθαι αὐτῆς τοὺς λόγους καὶ τὰ ἔργα. Ἐκριφθᾶσαν δὲ αὐτὴν ἐπὶ γῆς, πλάζεσθαι ἐν τῷ ἀέρι, ὁμοίαν τῷ σώματι. Τὸν δὲ Ἑρμῆν, ταμίαν εἶναι τῶν ψυχῶν· καὶ διὰ τοῦτο Πομπέα λέγεσθαι, καὶ Πυλαῖον, καὶ Χθόνιον, ἐπειδήπερ οὗτος εἰσπέμπει ἀπὸ τῶν σωμάτων τὰς ψυχὰς, ἀπό τε γῆς καὶ ἐκ θαλάττης. Καὶ ἄγεσθαι μὲν τὰς καθαρὰς ἐπὶ τὸν ὕψιστον· τὰς δὲ ἀκαθάρτους μήτε ἐκείναις πελάζειν, μήτε ἀλλήλαις, δεῖσθαι δ' ἐν ἀῤῥήκτοις δεσμοῖς ὑπὸ Ἐρινύων. 32. Εἶναί τε πάντα τὸν ἀέρα ψυχῶν ἔμπλεων· καὶ τούτους, δαίμονάς τε καὶ ἥρωας νομίζεσθαι· καὶ ὑπὸ τούτων πέμπεσθαι ἀνθρώποις τούς τε ὀνείρους, καὶ τὰ σημεῖα νόσου τε καὶ ὑγιείας· καὶ οὐ μόνον ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ προβάτοις, καὶ τοῖς ἄλλοις κτήνεσιν. Εἴς τε τούτους γίνεσθαι τούς τε καθαρμοὺς, καὶ ἀποτροπιασμοὺς, μαντικήν τε πᾶσαν, καὶ κληδόνας, καὶ τὰ ὅμοια. Μέγιστον δέ φησι τῶν ἐν ἀνθρώποις εἶναι, τὴν ψυχὴν πεῖσαι ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν, ἢ ἐπὶ τὸ κακόν. Εὐδαιμονεῖν ἄνθρωπον ὅταν ἀγαθὴ ψυχὴ προσγένηται· μηδέποτε δὲ ἠρεμεῖν, μηδὲ τὸν αὐτὸν ῥόον κρατεῖν. 33. Ὅρκιόν τε εἶναι τὸν δίκαιον· καὶ διὰ τοῦτο Δία Ὅρκιον λέγεσθαι. Τὴν τε ἀρετὴν, ἁρμονίαν εἶναι, καὶ

τὴν ὑγίειαν, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἅπαν, καὶ τὸν Θεόν· διὸ καὶ καθ' ἁρμονίαν συνεστάναι τὰ ὅλα. Φιλίαν τε εἶναι, ἐναρμόνιον ἰσότητα. Τιμὰς Θεοῖς δεῖν νομίζειν καὶ ἥρωσιν, μὴ τὰς ἴσας· ἀλλὰ Θεοῖς μὲν ἀεὶ, μετ' εὐφημίας, λευχειμονοῦντας καὶ ἀγνεύοντας· ἥρωσι δὲ, ἀπὸ μέσου ἡμέρας. Τὴν δὲ ἁγνείαν εἶναι διὰ καθαρμῶν, καὶ λουτρῶν, καὶ περιῤῥαντηρίων. Καὶ διὰ τοῦ αὐτὸν καθαρεύειν ἀπό τε κήδους, καὶ λέχους, καὶ μιάσματος παντὸς, καὶ ἀπέχεσθαι βρωτῶν θνησειδίων τε κρεῶν, καὶ τριγλῶν, καὶ μελανούρων, καὶ ὠῶν, καὶ τῶν ὠοτόκων ζώων, καὶ κυάμων, καὶ τῶν ἄλλων, ὧν παρακελεύονται καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπιτελοῦντες. 34. Φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Περὶ τῶν κυάμων, παραγγέλλειν αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν κυάμων ἤτοι ὅτι αἰδοίοις εἰσὶν ὅμοιοι, ἢ ὅτι ᾅδου πύλαις· (ἀγόνατον γὰρ μόνον) ἢ ὅτι φθείρει, ἢ ὅτι τῇ τοῦ ὅλου φύσει ὅμοιον, ἢ ὅτι ὀλιγαρχικόν· κληροῦνται γοῦν αὐτοῖς. Τὰ δὲ πεσόντα μὴ ἀναιρεῖσθαι, ὑπὲρ τοῦ ἐθίζεσθαι μὴ ἀκολάστως ἐσθίειν· ἢ ὅτι ἐπὶ τελευτῇ τινος. Ἀριστοφάνης δὲ τῶν ἡρώων φησὶν εἶναι τὰ πίπτοντα, λέγων ἐν τοῖς ἥρωσι,

Μὴ γεύεσθ' ἄττ' ἂν καταπέσῃ τῆς τραπέζης ἐντός·
ἀλεκτρυόνος μὴ ἅπτεσθαι λευκοῦ, ὅτι ἱερὸς τοῦ Ζηνὸς καὶ ἱκέτης, (τὸ δὲ λευκὸν ἦν τῶν ἀγαθῶν) τῷ τε Μηνὶ ἱερός· σημαίνει γὰρ τὰς ὥρας. Τῶν ἰχθύων μὴ ἅπτεσθαι, ὅσοι ἱεροί· μὴ γὰρ δεῖν τὰ αὐτὰ τετάχθαι θεοῖς καὶ ἀνθρώποις, ὥσπερ οὐδὲ ἐλευθέροις καὶ δούλοις. 35. Καὶ τὸ μὲν λευκὸν, τῆς τἀγαθοῦ φύσεως· τὸ δὲ μέλαν, τοῦ κακοῦ. Ἄρτον μὴ καταγνύειν, (ὅτι ἐπὶ ἕνα οἱ πάλαι τῶν φίλων ἐφοίτων καθ-

περ καὶ νῦν οἱ βάρβαροι·) μηδὲ διαιρεῖν, ὃς συνάγει αὐτούς. Οἱ δὲ, πρὸς τὴν ἐν ᾅδου κρίσιν· οἱ δὲ, ἐς πόλεμον δειλίαν ποιεῖν· οἱ δὲ, ἐπεὶ ἀπὸ τούτου ἄρχεται τὸ ὅλον. Καὶ τῶν σχημάτων τὸ κάλλιστον σφαῖραν εἶναι τῶν στερεῶν· τῶν δὲ ἐπιπέδων, κύκλον. Γῆρας καὶ πᾶν τὸ μειούμενον, ὅμοιον· καὶ αὔξην καὶ νεότητα, ταυτόν. Ὑγείαν, τὴν τοῦ εἴδους διαμονήν· νόσον, τὴν τούτου φθοράν. Περὶ τῶν ἄλλων, ὅτι δεῖ παρατίθεσθαι πρὸς ὑπόμνησιν τοῦ δικαίου· οἱ γὰρ ἄλλες πᾶν σώζουσιν ὅ τι ἂν παραλάβωσι. Καὶ γεγόνασιν ἐκ τῶν καθαρωτάτων, ὕδατος καὶ θαλάττης. 36. Καὶ ταῦτα μὲν φησιν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασιν εὑρηκέναι· καὶ τὰ ἐκείνων ἐχόμενα, ὁ Ἀριστοτέλης.

XX. Τὴν δὲ σεμνοπρέπειαν τοῦ Πυθαγόρου καὶ Τίμων ἐν τοῖς Σίλλοις, δάκνων αὐτὸν, ὅμως οὐ παρέλιπεν, εἰπὼν οὕτω,

Πυθαγόρην τε γόητος ἀποκλίναντ' ἐπὶ δόξαν,
Θήρῃ ἐπ' ἀνθρώπων, σεμνηγορίης ὀαριστήν.

Περὶ δὲ τοῦ ἄλλοτε ἄλλον αὐτὸν γεγενῆσθαι, Ξενοφάνης ἐν ἐλεγείᾳ προσμαρτυρεῖ, ἧς ἀρχή,

Νῦν οὖν τ' ἄλλον ἔπειμι λόγον, δείξω δὲ κέλευθον.

Ὁ δὲ περὶ αὐτοῦ φησιν, οὕτως ἔχει,

Καὶ ποτέ μιν στυφελιζομένου σκύλακος παριόντα
Φασὶν ἐποικτεῖραι, καὶ τόδε φάσθαι ἔπος·
Παῦσαι, μηδὲ ῥάπιζ'· ἐπεὶ ἢ φίλου ἀνέρος ἐστὶ
Ψυχή, τὴν ἔγνων φθεγξαμένης ἀΐων.

37. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Ξενοφάνης. Ἔσκωψε δὲ αὐτὸν Κρατῖνος μὲν ἐν Πυθαγοριζούσῃ· ἀλλὰ καὶ ἐν Ταραντίνοις φησὶν οὕτως,

Ἔθος ἐστὶν αὐτοῖς, ἂν τιν' ἰδιώτην ποθὲν
Λάβωσιν εἰσελθόντα, διαπειρώμενον
Τῆς τῶν λόγων ῥώμης, ταράττειν καὶ κυκᾶν
Τοῖς ἀντιθέτοις, τοῖς πέρασι, τοῖς παρισώμασι,
Τοῖς ἀποπλάνοις, τοῖς μεγέθεσιν, νουβυστικῶς.

Μνησίμαχος Ἀλκμαίωνι.

Ὡς Πυθαγοριστῇ θύομεν τῷ Λοξίᾳ,
Ἔμψυχον οὐδὲν ἐσθίοντες παντελῶς.

38. *Ἀριστοφῶν Πυθαγοριστῇ.*

Ἔφη τε καταβὰς εἰς ᾅιδαν τῶν κάτω,
Ἰδεῖν ἑκάστους· διαφέρειν δὲ πάμπολυ
Τοὺς Πυθαγοριστὰς τῶν νεκρῶν. Μόνοισι γὰρ
Τούτοισι τὸν Πλούτωνα συσσιτεῖν ἔφη,
Διὰ εὐσέβειαν. Β. Εὐχερῆ θεὸν λέγεις,
Εἰ τοῖς ῥύπου μεστοῖσιν ἥδεται ξυκών.

Ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ·

Ἐσθίουσί τε
Λάχανά τε, καὶ πίνουσιν ἐπὶ τούτοις ὕδωρ.
Φθεῖρας δὲ καὶ τρίβωνα, τήν τ' ἀλουσίαν,
Οὐδεὶς ἂν ὑπομείνειε τῶν νεωτέρων.

XXI. 39. Ἐτελεύτα δ' ὁ Πυθαγόρας τοῦτον τὸν τρόπον· συνεδρεύοντες μετὰ τῶν συνήθων ἐν τῇ Μύλωνος οἰκίᾳ τούτου, ὑπό τινος τῶν μὴ παραδοχῆς ἀξιωθέντων, διὰ φθόνον ὑποκαυσθῆναι τὴν οἰκίαν συνέβη· τινὲς δ' αὐτοὺς τοὺς Κροτωνιάτας τοῦτο πρᾶξαι, τυραννίδος ἐπίθεσιν εὐλαβουμένους. Τὸν δὴ Πυθαγόραν καταληφθῆναι διεξιόντα· καὶ πρός τινι χωρίῳ γενόμενος πλήθει κυάμων, αὐτόθι ἔστη, εἰπών, ἁλῶναι μᾶλλον ἢ πατῆσαι· ἀναιρεθῆναι δὲ κρεῖττον, ἢ λαλῆσαι· καὶ ἅδε πρὸς τῶν διωκόντων

ἀποσφαγῆναι. Οὕτω δὲ καὶ τοὺς πλείους τῶν ἑταίρων αὐτοῦ διαφθαρῆναι, ὄντας πρὸς τετταράκοντα· διαφυγεῖν δ' ὀλιγίστους· ὧν ἦν καὶ Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος, καὶ Λύσις ὁ προειρημένος. 40. Φησὶ δὲ Δικαίαρχος τὸν Πυθαγόραν ἀποθανεῖν καταφυγόντα εἰς τὸ ἐν Μεταποντίῳ ἱερὸν τῶν Μουσῶν, τετταράκοντα ἡμέρας ἀσιτήσαντα. Ἡρακλείδης δὲ φησιν ἐν τῇ τῶν Σατύρου βίων ἐπιτομῇ, μετὰ τὸ θάψαι Φερεκύδην ἐν Δήλῳ ἐπανελθεῖν εἰς Ἰταλίαν, καὶ πανδαισίαν εὑρόντα Μύλωνος τοῦ Κροτωνιάτου εἰς Μεταπόντιον ἐξελθεῖν, κἀκεῖ τὸν βίον καταστρέψαι ἀσιτίᾳ, μὴ βουλόμενον περαιτέρω ζῆν. Ἕρμιππος δέ φησι, πολεμούντων Ἀκραγαντίνων καὶ Συρακουσίων, ἐξελθεῖν μετὰ τῶν συνήθων τὸν Πυθαγόραν, καὶ προστῆναι τῶν Ἀκραγαντίνων. Τροπῆς δὲ γενομένης περικάμπτοντα αὐτὸν τὴν τῶν κυάμων χώραν, ὑπὸ τῶν Συρακουσίων ἀναιρεθῆναι· τούς τε λοιποὺς, ὄντας πρὸς τοὺς πέντε καὶ τριάκοντα, ἐν Τάραντι κατακαυθῆναι, θέλοντας ἀντιπολιτεύεσθαι τοῖς προεστῶσι. 41. Καὶ ἄλλο τι περὶ Πυθαγόρου φησὶν ὁ Ἕρμιππος· λέγει γὰρ ὡς γενόμενος ἐν Ἰταλίᾳ, κατὰ γῆς οἰκίαν ποιήσαι, καὶ τῇ μητρὶ ἐντείλασθαι τὰ γινόμενα εἰς δέλτον γράφειν, σημειουμένην καὶ τὸν χρόνον· ἔπειτα καθιέναι αὐτὴν, ἔστ' ἂν ἀνέλθῃ· τοῦτο ποιῆσαι τὴν μητέρα. Τὸν δὲ Πυθαγόραν μετὰ χρόνον ἀνελθεῖν ἰσχνὸν καὶ κατεσκελετευμένον. Εἰσελθόντα τε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, φάσκειν ὡς ἥκοι ἐξ ᾅδου· καὶ δὴ καὶ ἀνεγίνωσκεν αὐτοῖς τὰ συμβεβηκότα. Οἱ δὲ, σαινόμενοι τοῖς λεγομένοις, ἐδάκρυόν τε καὶ ᾤμωζον, καὶ ἐπίστευον εἶ-

ναι τὸν Πυθαγόραν θεῖόν τινα· ὥστε καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῷ παραδοῦναι, ὡς καὶ μαθησομένας τι τῶν αὐτοῦ· τὰς καὶ Πυθαγορικὰς κληθῆναι. Καὶ ταῦτα μὲν Ἑρμιππος.

XXII. 42. Ἦν δὲ τῷ Πυθαγόρᾳ καὶ γυνὴ, Θεανὼ ὄνομα, Βροντίνου τοῦ Κροτωνιάτου θυγάτηρ. Οἱ δὲ, γυναῖκα μὲν εἶναι Βροντίνου, μαθήτριαν δὲ Πυθαγόρου. Ἦν αὐτῷ καὶ θυγάτηρ Δαμώ, ὥς φησι Λύσις ἐν ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Ἵππαρχον, περὶ Πυθαγόρου λέγων οὕτως, „Λέγοντι δή τοι καὶ δαμοσίᾳ φιλοσοφέν. Ὅπερ ἀπείρων Πυθαγόρας, ὅς γε τᾷ Δαμοῖ, τᾷ ἑαυτοῦ θυγατρὶ παρακαταθέμενος τὰ ὑπομνήματα, ἐκέλευσε μηδενὶ τῶν ἐκτὸς τᾶς οἰκίας παραδιδόμεν. Ἃ δὲ, δυναμένα πολλῶν χρημάτων ἀποδίδοσθαι τὼς λόγως, οὐκ ἐβουλήθη. Πενίαν γὰρ καὶ τὰς τῶ πατρὸς ἐπισκήψιας ἐνόμιζε χρυσῶ τιμιωτέρας εἶναι. Καὶ ταῦτα γυνά.“ 43. Ἦν καὶ Τηλαυγὴς υἱὸς αὐτοῦ, ὃς καὶ διεδέξατο τὸν πατέρα, καὶ (κατά τινας) Ἐμπεδοκλέους καθηγήσατο. Ἱππόβοτός γέ τοι φησὶ λέγειν Ἐμπεδοκλέα Τηλαυγεῖ,

— Κλυτὲ κοῦρε Θεανοῦς Πυθαγόρεώ τε.

Σύγγραμμα δὲ φέρεται τοῦ Τηλαυγοῦς οὐδέν· τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεανοῦς τινά. Ἀλλὰ καί φασιν αὐτὴν ἐρωτηθεῖσαν, ποσταία γυνὴ ἀπ᾽ ἀνδρὸς καθαρεύει; φάναι, Ἀπὸ μὲν τοῦ ἰδίου, παραχρῆμα· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀλλοτρίου, οὐδέποτε. Τῇ δὲ πρὸς τὸν ἴδιον ἄνδρα μελλούσῃ πορεύεσθαι, παρῄνει, ἅμα τοῖς ἐνδύμασι καὶ τὴν αἰσχύνην ἀποτίθεσθαι, ἀνισταμένῃ τε πάλιν ἅμα αὐτοῖσιν ἀναλαμβάνειν· ἐρωτηθεῖσα, Ποῖα; ἔφη, Ταῦτα δὲ ἃ γυνὴ κέκλημαι.

XXII. 44. Ὁ γοῦν Πυθαγόρας, ὡς μὲν Ἡρακλείδης φησὶν ὁ τοῦ Σαραπίωνος, ὀγδοηκοντούτης ἐτελεύτα, κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπογραφὴν τῶν ἡλικιῶν· ὡς δὲ οἱ πλείους, ἔτη βιοὺς ἐννενήκοντα. Καὶ ἡμῶν ἐστιν εἰς αὐτὸν πεπαιγμένα οὕτως ἔχοντα,

Οὐ μόνος ἐμψύχων ἄπεχες χέρας, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς·
Τίς γὰρ ὃς ἐμψύχων ἥψατο, Πυθαγόρα;
Ἀλλ' ὅταν ἰφηθῇ τι, καὶ ὀπτηθῇ καὶ ἁλισθῇ,
Δὴ τότε καὶ ψυχὴν οὐκ ἔχον ἐσθίομεν.

Ἄλλο·

Ἦν ἄρα Πυθαγόρης τοῖος σοφὸς, ὥστε μὲν αὐτὸς
Μὴ ψαύειν κρειῶν, καὶ λέγειν ὡς ἄδικον·
Στίζειν δ' ἄλλους, ἄγαμαι σοφόν. Αὐτὸς ἔφα μὲν
Οὐκ ἀδικεῖν, ἄλλους δ' αὐτὸς ἓα γ' ἀδικεῖν.

45. Καὶ ἄλλο·

Τὰς φρένας ἦν ἐθέλῃς τὰς Πυθαγόραο νοῆσαι,
Ἀσπίδος Εὐφόρβου βλέψον ἐς ὀμφαλόον.
Φησὶ γάρ, Οὗτος ἐγὼν ἦν πρόβροτος· ὃς δ' ὅτε οὐκ ἦν,
Φάσκεν ὅτ' ἦν δήπου, οὐκ ἄν ἔην ὅτε ἦν.

Καὶ ἄλλο, ὡς ἐτελεύτα·

Αἶ, αἶ, Πυθαγόρης τί τόσον κυάμους ἐσεβάσθη;
Καὶ θάνε φοιτητῶς ἄμμιγα τοῖς ἰδίοις.
Χωρίον ἦν κυάμων· ἵνα μὴ τούτους δὲ πατήσῃ,
Ἐξ Ἀκραγαντίνων κάτθαν' ἐνὶ τριόδῳ.

XXIV. Ἤκμαζε δὲ κατὰ τὴν ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα, καὶ αὐτοῦ τὸ σύστημα διέμεινε μέχρι γενεῶν ἐννεακαίδεκα. 46. Τελευταῖοι γὰρ ἐγένοντο τῶν Πυθαγορείων, οὓς καὶ Ἀριστόξενος εἶδε, Ξενόφιλός τε ὁ Χαλκιδεὺς, ἀπὸ Θρᾴκης, καὶ Φάντων ὁ Φλιάσιος,

καὶ Ἐχεκράτης, καὶ Διοκλῆς, καὶ Πολύμναστος, Φλιάσιοι καὶ αὐτοί. Ἦσαν δὲ ἀκροαταὶ Φιλολάου καὶ Εὐρύτου τῶν Ταραντίνων.

XXV. Γεγόνασι δὲ Πυθαγόραι τέτταρες περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, οὐ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντες· εἷς μὲν Κροτωνιάτης, τυραννικὸς ἄνθρωπος· ἕτερος Φλιάσιος, σωμασκητὴς, ἀλείπτης, ὥς φασί τινες· τρίτος, Ζακύνθιος, οὗ φασιν εἶναι τἀπόῤῥητα τῆς φιλοσοφίας, αὐτῶν διδάσκαλος· ἐφ' οὗ καὶ τὸ Αὐτὸς ἔφα, παροιμιακὸν εἰς τὸν βίον ἦλθεν. 47. Οἱ δὲ καὶ ἄλλον ἀνδριαντοποιὸν Ῥηγῖνον γεγονέναι φασὶ Πυθαγόραν, πρῶτον δοκοῦντα ῥυθμοῦ καὶ συμμετρίας ἐστοχάσθαι· καὶ ἄλλον, ἀνδριαντοποιὸν Σάμιον· καὶ ἕτερον, ῥήτορα μοχθηρόν· καὶ ἰατρὸν ἄλλον, τὰ περὶ κήλης γεγραφότα, καί τινα περὶ Ὁμήρου συντεταγμένον· καὶ ἕτερον, Δωρικὰ πεπραγματευμένον, ὡς Διονύσιος ἱστορεῖ. Ἐρατοσθένης δέ φησι (καθὸ καὶ Φαβωρῖνος ἐν τῇ η' παντοδαπῆς ἱστορίας παρατίθεται) τοῦτον εἶναι τὸν πρῶτον ἐντέχνως πυκτεύσαντα, ἐπὶ τῆς ὀγδόης καὶ τετταρακοστῆς Ὀλυμπιάδος, κομήτην, καὶ ἁλουργίδα φοροῦντα. Ἐκριφθῆναί τε ἐκ τῶν παίδων, καὶ χλευασθέντα, αὐτίκα προσβῆναι τοὺς ἄνδρας, καὶ νικῆσαι. 48. Ἁπλοῦν δὲ τούτῳ καὶ τοὐπίγραμμα, ὅπερ ἐποίησε Θεαίτητος,

Πυθαγόρην, τινὰ Πυθαγόρην, ὦ ξῶνε, κομήτην,
Αἰδόμενον πύκτην εἰ κατέχεις Σάμιον,
Πυθαγόρης ἐγώ εἰμι. Τὰ δ' ἔργα μου εἴ τιν' ἔροιο
Ἠλείων, φήσεις αὐτὸν ἄπιστα λέγειν.

Τοῦτον ὁ Φαβωρῖνός φησιν ὅροις χρήσασθαι διὰ τῆς μαθηματικῆς ὕλης, ἐπὶ πλέον δὲ Σωκράτην, καὶ τοὺς

ἐκείνῳ πλησιάσαντας· καὶ μετὰ ταῦτα, Ἀριστοτέλην, καὶ τοὺς Στωϊκούς. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν οὐρανὸν πρῶτον ὀνομάσαι κόσμον, καὶ τὴν γῆν στρογγύλην· ὡς δὲ Θεόφραστος, Παρμενίδην· ὡς δὲ Ζήνων, Ἡσίοδον.

49. Τούτῳ φασὶν ἀντιπαρατάσσεσθαι Κύδωνα, καθάπερ Ἀντίδοκον Σωκράτει. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀθλητοῦ Πυθαγόρου καὶ τοῦτο ἐλέγετο τὸ ἐπίγραμμα,

Οὗτος πυκτεύσων ἐς Ὀλύμπια παισὶν ἄνηβος
Ἤλυθε Πυθαγόρας, ὁ Κράτεω, Σάμιος.

XXVI. Ὁ δὲ φιλόσοφος καὶ ὧδε ἐπέστειλε.

Πυθαγόρας Ἀναξιμένει.

Καὶ σὺ, ὦ λῷστε, εἰ μηδὲν ἀμείνων ἦς Πυθαγόρεω γενεήν τε καὶ κλέος, μεταναστὰς ἂν ᾤχεο ἐκ Μιλήτου· νῦν δὲ κατερύκει σε ἡ πατρόθεν εὔκλεια· καὶ ἐμέ τε ἂν κατέρυκεν Ἀναξιμένει ἐοικότα. Εἰ δ' ὑμεῖς οἱ ὀνηϊστοὶ τὰς πόλεις ἐκλείψετε, ἀπὸ μὲν αὐτέων ὁ κόσμος αἱρεθήσεται, ἐπικινδυνώτερα δ' αὐτῇσι τὰ ἐκ Μήδων. 50. Οὔτε δὲ αἰεὶ καλὸν αἰθερολογεῖν, μελεδωνόν τε εἶναι τῇ πατρίδι κάλλιον. Καὶ ἐγὼ δὲ οὐ πάντα περὶ τοὺς ἐμεωϋτοῦ μύθους, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμοις, οὓς διαφέρουσιν εἰς ἀλλήλους Ἰταλιῶται.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ Πυθαγόρου διεληλύθαμεν, ῥητέον περὶ τῶν ἐλλογίμων Πυθαγορικῶν· μεθ' οὓς περὶ τῶν σποράδην κατά τινας φερομένων· ἔπειθ' οὕτως ἐξάψομεν τὴν διαδοχὴν τῶν ἀξίων λόγου, ἕως Ἐπικούρου, καθὰ καὶ προειρήκαμεν. Περὶ μὲν οὖν Θεανοῦς καὶ Τηλαυγοῦς διειλέγμεθα. Λεκτέον δὲ νῦν περὶ Ἐμπεδοκλέους πρῶτον· κατὰ γάρ τινας, Πυθαγόρου διήκουσεν.

CAPUT II.

EMPEDOCLES.

I. 51. Ἐμπεδοκλῆς, ὥς φησιν Ἱππόβοτος, Μέτωνος ἦν υἱὸς τοῦ Ἐμπεδοκλέους, Ἀκραγαντῖνος. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Τίμαιος ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν, ἐπίσημον ἄνδρα γεγονέναι τὸν Ἐμπεδοκλέα, τὸν πάππον τοῦ ποιητοῦ· ἀλλὰ καὶ Ἕρμιππος τὰ αὐτὰ τούτῳ φησίν. Ὁμοίως καὶ Ἡρακλείδης ἐν τῷ περὶ νόσων, ὅτι λαμπρᾶς ἦν οἰκίας ἱπποτροφηκότος τοῦ πάππου. Λέγει δὲ καὶ Ἐρατοσθένης ἐν τοῖς Ὀλυμπιονίκαις, τὴν πρώτην καὶ ἑβδομηκοστὴν Ὀλυμπιάδα νενικηκέναι τὸν τοῦ Μέτωνος πατέρα· μάρτυρι χρώμενος Ἀριστοτέλει. 52. Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ γραμματικὸς ἐν τοῖς χρονικοῖς φησιν, ὡς ἦν Μέτωνος μὲν υἱός. Εἰς δὲ Θουρίους αὐτὸν νεωστὶ παντελῶς ἐκτισμένους Γλαῦκος ἐλθεῖν φησιν. Εἶθ' ὑποβάς, „Οἱ δ' ἱστοροῦντες ὡς οἴκοθεν πεφευγὼς εἰς τὰς Συρακούσας, μετ' ἐκείνων ἐπολέμει πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, τελέως ἀχνοεῖν μοι δοκοῦσιν. Ἦ γὰρ οὐκ ἔτ' ἦν, ἢ παντελῶς ὑπεργεγηρακώς· ὅπερ οὐ φαίνεται. Ἀριστοτέλης γὰρ αὐτόν, ἔτι τε Ἡράκλειτον, ἑξήκοντα ἐτῶν φησι τετελευτηκέναι. Ὁ δὲ πρώτην καὶ ἑβδομηκοστὴν Ὀλυμπιάδα νενικηκὼς κέλητι, τούτου πάντως ἦν ὁμώνυμος, ὥσθ' ἅμα καὶ τὸν χρόνον ὑπὸ τοῦ Ἀπολλοδώρου σημαίνεσθαι. 53. Σάτυρος δὲ ἐν τοῖς βίοις φησὶν, ὅτι Ἐμπεδοκλῆς υἱὸς μὲν ἦν Ἐξαινέτου, κατέλιπε δὲ καὶ αὐτὸς υἱὸν Ἐξαίνετον. Ἐπί τε τῆς αὐτῆς Ὀλυμπιάδος τὸν μὲν ἵππῳ κέλητι νενικηκέναι· τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ, πάλῃ, ἣ (ὡς Ἡρα-

πλείδης ἐν τῇ ἐπιτομῇ) δρόμῳ. Ἐγὼ δὲ εὗρον ἐν τοῖς ὑπομνήμασι Φαβωρίνου, ὅτι καὶ βοῦν ἔθυσε τοῖς θεωροῖς ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐκ μέλιτος καὶ ἀλφίτων· καὶ ἀδελφὸν ἔσχε Καλλικρατίδην. Τηλαυγὴς δὲ ὁ Πυθαγόρου παῖς, ἐν τῇ πρὸς Φιλόλαον ἐπιστολῇ φησιν τὸν Ἐμπεδοκλέα Ἀρχινόμου εἶναι υἱόν. 54. Ὅτι δὲ ἦν Ἀκραγαντῖνος ἐκ Σικελίας, αὐτὸς ἐναρχόμενος τῶν καθαρμῶν φησιν,

Ὦ φίλοι, οἳ μέγα ἄστυ κατὰ ξανθοῦ Ἀκράγαντος
Ναίετ' ἀν' ἄκρα πόλεως.

Καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ γένους αὐτοῦ τάδε.

II. Ἀκούσαι δ' αὐτὸν Πυθαγόρου Τίμαιος διὰ τῆς ἑνάτης ἱστορεῖ, λέγων ὅτι καταγνωσθεὶς ἐπὶ λογοκλοπείᾳ τότε, (καθά καὶ Πλάτων) τῶν λόγων ἐκωλύθη μετέχειν. Μεμνῆσθαι δὲ καὶ αὐτὸν Πυθαγόρου λέγοντα,

Ἦν δέ τις ἐν κείνοισιν ἀνὴρ περιώσια εἰδώς,
Ὃς δὴ μήκιστον πραπίδων ἐκτήσατο πλοῦτον.

Οἱ δὲ τοῦτο εἰς Παρμενίδην αὐτὸν λέγειν ἀναφέροντα. 55. Φησὶ δὲ Νεάνθης ὅτι μέχρι Φιλολάου καὶ Ἐμπεδοκλέους ἐκοινώνουν οἱ Πυθαγορικοὶ τῶν λόγων. Ἐπεὶ δ' αὐτὸς διὰ τῆς ποιήσεως ἐδημοσίευεν αὐτά, νόμον ἔθεντο μηδενὶ μεταδώσειν ἑποποιῷ. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Πλάτωνα φασὶ παθεῖν· καὶ γὰρ τοῦτον κωλυθῆναι. Τίνος μέντοι γε αὐτῶν ἤκουσεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, οὐκ εἶπεν. Τὴν γὰρ προφερομένην πρὸς Τηλαυγοῦς ἐπιστολὴν, ὅτι μετέσχεν Ἱππάσου καὶ Βροντίνου, μὴ εἶναι ἀξιόπιστον. Ὁ δὲ Θεόφραστος Παρμενίδου φησὶ ζηλωτὴν αὐτὸν γενέσθαι, καὶ μιμητὴν ἐν τοῖς ποιήμασι· καὶ γὰρ ἐκεῖνον ἐν ἔπεσι τὸν

περὶ φύσεως λόγον ἐνεγκεῖν. 56. Ἕρμιππος δέ, οὗ Παρμενίδου, Ξενοφάνους δὲ γεγονέναι ζηλωτήν· ᾧ καὶ συνδιατρῖψαι, καὶ μιμήσασθαι τὴν ἐποποιΐαν. Ὕστερον δὲ τοῖς Πυθαγορικοῖς ἐντυχεῖν. Ἀλκιδάμας δ' ἐν τῷ φυσικῷ φησι, κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Ζήνωνα καὶ Ἐμπεδοκλέα ἀκοῦσαι Παρμενίδου· εἶθ' ὕστερον ἀποχωρῆσαι. Καὶ τὸν μὲν Ζήνωνα κατ' ἰδίαν φιλοσοφῆσαι· τὸν δὲ, Ἀναξαγόρου διακοῦσαι καὶ Πυθαγόρου. Καὶ τοῦ μὲν τὴν σεμνότητα ζηλῶσαι τοῦ τε βίου καὶ τοῦ σχήματος, τοῦ δὲ τὴν φυσιολογίαν.

III. 57. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ σοφιστῇ φησι; πρῶτον Ἐμπεδοκλέα ῥητορικὴν εὑρεῖν· Ζήνωνα δὲ, διαλεκτικήν. Ἐν δὲ τῷ περὶ ποιητῶν φησιν, ὅτι καὶ Ὁμηρικὸς ὁ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ δεινὸς περὶ τὴν φράσιν γέγονε, μεταφορικός τε ὤν, καὶ ταῖς ἄλλοις τοῖς περὶ ποιητικὴν ἐπιτεύγμασι χρώμενος. Καὶ δὴ ὅτι γράψαντος αὐτοῦ καὶ ἄλλα ποιήματα, τήν τε τοῦ Ξέρξου διάβασιν, καὶ προοίμιον εἰς Ἀπόλλωνα, ταῦθ' ὕστερον κατέκαυσεν ἀδελφή τις αὐτοῦ ἢ θυγάτηρ, (ὡς φησὶν Ἱερώνυμος) τὸ μὲν προοίμιον, ἄκουσα· τὰ δὲ Περσικὰ βουληθεῖσα, διὰ τὸ ἀτελείωτα εἶναι. 58. Καθόλου δέ φησι καὶ τραγῳδίας αὐτὸν γράψαι, καὶ πολιτικά. Ἡρακλείδης δὲ ὁ τοῦ Σαραπίωνος, ἑτέρου φησὶν εἶναι τὰς τραγῳδίας· Ἱερώνυμος δέ φησιν αὐτὸν τρισὶ καὶ τετταράκοντα ἐντετυχηκέναι. Νεάνθης δὲ, νέον ὄντα γεγραφέναι τὰς τραγῳδίας, καὶ αὐτὸν ἔπειτα αὐτοῖς ἐντετυχηκέναι. Φησὶ δὲ Σάτυρος ἐν τοῖς βίοις, ὅτι καὶ ἰατρὸς ἦν καὶ ῥήτωρ ἄριστος. Γοργίαν γοῦν τὸν Λεοντῖνον αὐτοῦ γενέσθαι μαθητήν,

ἄνδρα ὑπερέχοντα ἐν ῥητορικῇ, καὶ τέχνην ἀπολελοιπότα· ὃν φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς, ἐννέα πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἔτη βιῶναι.

IV. 59. Τοῦτον φησὶν ὁ Σάτυρος λέγειν, ὡς αὐτὸς παρείη τῷ Ἐμπεδοκλεῖ γοητεύοντι. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸν διὰ τῶν ποιημάτων ἐπαγγέλλεσθαι τοῦτό τε καὶ ἄλλα πλείω, δι' ὧν φησι,

Φάρμακα δ' ὅσσα γεγᾶσι κακῶν, καὶ γήραος ἄλκαρ,
Πεύσῃ· ἐπεὶ μούνῳ σοὶ ἐγὼ κραναὸν τόδε πάντα.
Παύσεις δ' ἀκαμάτων ἀνέμων μένος, οἵτ' ἐπὶ γαῖαν
Ὀρνύμενοι πνοιαῖσι καταφθινύθουσιν ἄρουραν.
Καὶ πάλιν, ἢν κ' ἐθέλῃσθα, παλίντιτα πνεύματ' ἐπάξεις.
Θήσεις δ' ἐξ ὄμβροιο μελαινοῦ καίριον αὐχμὸν
Ἀνθρώποις, θήσεις δὲ καὶ ἐξ αὐχμοῖο θερείου
Ῥεύματα δενδρεόθρεπτα τὰ δ' ἐν θέρει ἀήσαντα.
Ἄξεις δ' ἐξ ἄϊδαο καταφθιμένου μένος ἀνδρός.

V. 60. Φησὶ δὲ καὶ Τίμαιος ἐν τῇ ιη΄ κατὰ πολλοὺς τρόπους τεθαυμάσθαι τὸν ἄνδρα. Καὶ γὰρ ἐτησίων ποτὲ σφοδρῶς πνευσάντων, ὥστε τοὺς καρποὺς λυμῆναι, κελεύσας ὄνους ἐκδαρῆναι, καὶ ἀσκοὺς ποιῆσαι, πρὸς τοὺς λόφους καὶ τὰς ἀκρωρείας διέτεινε, πρὸς τὸ συλλαβεῖν τὸ πνεῦμα. Λήξαντος δὲ, Κωλυσανέμαν κληθῆναι.

VI. Ἡρακλείδης δὲ ἐν τῷ περὶ νόσων φησὶ καὶ Παυσανίᾳ ὑφηγήσασθαι αὐτὸν τὰ περὶ τὴν ἄπνοιαν. Ἦν δ' ὁ Παυσανίας, (ὡς φησιν Ἀρίστιππος καὶ Σάτυρος) ἐρώμενος αὐτοῦ, ᾧ δὴ καὶ τὰ περὶ φύσιως προσπεφώνηκεν οὕτως,

61. *Παυσανία, σὺ δὲ κλῦθι, δαΐφρονος Ἀγχίτου υἱέ.*

Ἀλλὰ καὶ ἐπίγραμμα εἰς αὐτὸν ἐποίησε,

Παυσανίην ἰητῆρα ἐπώνυμον Ἀγχίτου υἱὸν
Φῶτ' Ἀσκληπιάδην πατρὶς ἔθρεψε Γέλα,
Ὃς πόλλοὺς μογεροῖσι μαραινομένους καμάτοισι
Φῶτας ἀπέστρεψεν Φερσεφόνης ἀδύτων.

Τὴν γοῦν ἄπνουν ὁ Ἡράκλειτος φησὶ τοιοῦτόν τι εἶναι, ὡς τριάκοντα ἡμέρας συντηρεῖν ἄπνουν καὶ ἄσηπτον τὸ σῶμα· ὅθεν καὶ εἶπεν αὐτὸν καὶ ἰατρὸν, καὶ μάντιν, λαμβάνων ἅμα καὶ ἀπὸ τούτων τῶν στίχων·

62. *Ὦ φίλοι, οἳ μέγα ἄστυ κατὰ ξανθοῦ Ἀκράγαντος*
Ναίετ' ἄκρην πόλεως, ἀγαθῶν μελεδήμονες ἔργων,
Χαίρετ'· ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητός,
Πωλεῦμαι μετὰ πᾶσι τετιμένος, ὥσπερ ἔοικε,
Ταινίαις τε περίστεπτος, στέφεσιν τε θαλείης.
Τοῖσιν ἅμ' εὖτ' ἂν ἵκωμαι ἐς ἄστεα τηλεθόωντα,
Ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξὶ σεβίζομαι· οἱ δ' ἅμ' ἕπονται
Μύριοι, ἐξερέοντες, ὅπη πρὸς κέρδος ἀταρπός.
Οἱ μὲν μαντοσυνέων κεχρημένοι, οἱ δέ τι νούσων
Παντοίων ἐπύθοντο κλύειν εὐηκέα βάξιν.

VII. 63. *Μέγαν δὲ τὸν Ἀκράγαντα εἰπὲν φησι Ποταμίλλα, ἐπεὶ μυριάδες αὐτὸν κατῴκουν ὀγδοήκοντα. Ὅθεν τὸν Ἐμπεδοκλέα εἰπεῖν, τρυφώντων αὐτῶν, Ἀκραγαντῖνοι τρυφῶσι μὲν ὡς αὔριον ἀποθανούμενοι, οἰκίας δὲ κατασκευάζονται ὡς πάντα τὸν χρόνον βιωσόμενοι.*

VIII. *Αὐτοὺς δὲ τούτους τοὺς καθαρμοὺς ἐν*

Ὀλυμπίᾳ ῥαψῳδῆσαι λέγεται Κλεομένην τὸν ῥαψῳδόν· ὡς καὶ Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονεύμασι.

IX. Φησὶ δ' αὐτὸν καὶ Ἀριστοτέλης ἐλεύθερον γεγονέναι, καὶ πάσης ἀρχῆς ἀλλότριον, εἴ γε τὴν βασιλείαν αὐτῷ διδομένην παρητήσατο, (καθάπερ Ξάνθος ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ λέγει) τὴν λιτότητα δηλονότι πλέον ἀγαπήσας. 64. Τὰ δ' αὐτὰ καὶ Τίμαιος εἴρηκε, τὴν αἰτίαν ἅμα παρατιθέμενος τοῦ δημοτικὸν εἶναι τὸν ἄνδρα. Φησὶ γὰρ ὅτι κληθεὶς ὑπό τινος τῶν ἀρχόντων, καὶ προβαίνοντος τοῦ πότου, ὡς τὸ δεῖπνον οὐκ εἰσεφέρετο, τῶν δ' ἄλλων ἡσυχαζόντων, μισοπονήρως διατεθεὶς ἐκέλευσεν εἰσφέρειν. Ὁ δὲ κεκληκὼς ἀναμένειν ἔφη τὸν τῆς βουλῆς ὑπηρέτην. Ὡς δὲ παρεγένετο, ἐγενήθη συμποσίαρχος, ἐοῦ κεκληκότος δηλονότι καταστήσαντος, ὃς ὑπεγράφετο τυραννίδος ἀρχήν· ἐκέλευσε γὰρ ἢ πίνειν, ἢ καταχεῖσθαι τῆς κεφαλῆς. Τότε μὲν οὖν ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἡσύχασε· τῇ δ' ὑστεραίᾳ εἰσαγαγὼν εἰς δικαστήριον, ἀπέκτεινε καταδικάσας ἀμφοτέρους, τόν τε κλήτορα καὶ τὸν συμποσίαρχον. Ἀρχὴ μὲν οὖν αὕτη τῆς πολιτείας ἦδε. 65. Πάλιν δὲ Ἄκρωνος τοῦ ἰατροῦ τόπον αἰτοῦντος παρὰ τῆς βουλῆς εἰς κατασκευὴν πατρῴου μνήματος, διὰ τὴν ἐν τοῖς ἰατροῖς ἀκρότητα, παρελθὼν ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐκώλυσε, τά τε ἄλλα περὶ ἰσότητος διαλεχθείς, καίτοι καὶ τοιοῦτον ἐρωτήσας· Τί δὲ ἐπιγράψομεν ἐλεγεῖον; ἢ τοῦτο;

Ἄκρον ἰητρὸν Ἄκρων Ἀκραγαντῖνον πατρὸς ἄκρου
Κρύπτει κρημνὸς ἄκρος πατρίδος ἀκροτάτης.

Τινὲς δὲ τὸν δεύτερον στίχον οὕτω προφέρονται,

Ἀκροτάτης κορυφῆς τύμβος ἄκρος κατέχει.

Τοῦτον τινὲς Σιμωνίδου φασὶν εἶναι. 66. Ὕστερον δ' ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ τὸ τῶν χιλίων ἄθροισμα κατέλυσε συνεστὼς ἐπὶ ἔτη τρία. Ὥστε οὐ μόνον ἦν τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τῶν τὰ δημοτικὰ φρονούντων. Ὅ γέ τοι Τίμαιος ἐν τῇ πρώτῃ καὶ δευτέρᾳ, (πολλάκις γὰρ αὐτοῦ μνημονεύει) φησὶν ἐναντίαν τῇ πολιτείᾳ ἐσχηκέναι γνώμην αὐτὸν φαίνεσθαι. Ὅπου δὲ ἀλαζόνα καὶ φίλαυτον ἐν τῇ ποιήσει ἴδοι τις ἄν· φησὶ γοῦν,

Χαίρετ', ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητὸς,
Πωλεῦμαι·

καὶ τὰ ἑξῆς. Καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐπεδήμει Ὀλυμπιάσιν, ἐπιστροφῆς ἠξιοῦτο πλείονος, ὥστε μηδενὸς ἑτέρου μνείαν γίνεσθαι ἐν ταῖς ὁμιλίαις τοσαύτην ὅσην Ἐμπεδοκλέους.

X. 67. Ὕστερον μέντοι τοῦ Ἀκράγαντος οἰκιζομένου, ἀντέστησαν αὐτοῦ τῇ καθόδῳ οἱ τῶν ἐχθρῶν ἀπόγονοι. Διόπερ εἰς Πελοπόννησον ἀποχωρήσας ἐτελεύτησεν. Οὐ παρῆκε δὲ οὐδὲ τοῦτον ὁ Τίμων, ἀλλ' οὐδ' αὐτοῦ καθάπτεται, λέγων,

— — — καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἀγοραίων
Κηλητὴς ἐπέων· ὅσα δ' ἔσθενε, τοσσάδε εἶλεν
Ἄρχων, ὃς διέθηκ' ἀρχὰς ἐπιδευὲς ἄλλων.

XI. Περὶ δὲ τοῦ θανάτου αὐτοῦ διάφορός ἐστιν ὁ λόγος. Ἡρακλείδης μὲν γὰρ τὰ περὶ τῆς ἄπνου διηγησάμενος, ὡς ἐδοξάσθη Ἐμπεδοκλῆς ἀποστεῖλας τὴν νεκρὰν ἄνθρωπον ζῶσαν, φησὶν ὅτι θυσίαν συνεστέλει πρὸς τῷ Πεισιάνακτος ἀγρῷ. Συνεκέκλητο δὲ τῶν φίλων τινὲς, ἐν οἷς καὶ Παυσανίας. 68. Εἶτα

μετὰ τὴν εὐωχίαν οἱ μὲν ἄλλοι χωρισθέντες ἀνεπαύοντο, οἱ μὲν ὑπὸ ταῖς δένδροις, ὡς ἀγροῦ παρακειμένου, οἱ δ' ἄπη βούλοιντο· αὐτὸς δ' ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ τόπου ἐφ' οὗπερ κατεκέκλιτο. Ὡς δὲ ἡμέρας γενηθείσης ἐξανέστησαν, οὐχ εὑρέθη μόνος, ζητουμένου δὲ, καὶ τῶν οἰκετῶν ἀναπυνομένων, καὶ φασκόντων μὴ εἰδέναι, εἷς τις ἔφη μέσων νυκτῶν φωνῆς ὑπερμεγέθους ἀκοῦσαι προσκαλουμένης Ἐμπεδοκλέα· εἶτα ἐξαναστὰς ἑωρακέναι φῶς οὐράνιον, καὶ λαμπάδων φέγγος, ἄλλο δὲ μηδέν· τῶν δὲ ἐπὶ τῷ γενομένῳ ἐκπλαγέντων, κατελθὰς ὁ Παυσανίας ἔπεμψέ τινας ζητήσοντας. Ὕστερον δὲ ἐκωλύθη πολυπραγμονεῖν, φάσκων εὐχῆς ἄξια συμβεβηκέναι, καὶ θύειν αὐτῷ δεῖν, καθαπερεὶ γεγονότι θεῷ. 69. Ἕρμιππος δέ φησι Πάνθειάν τινα Ἀκραγαντίνην, ἀπηλπισμένην ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, θεραπεῦσαι αὐτὸν, καὶ διὰ τοῦτο τὴν θυσίαν ἐπιτελεῖν, τοὺς δὲ κληθέντας εἶναι πρὸς τοὺς ὀγδοήκοντα. Ἱππόβοτος δέ φησιν ἐξαναστάντα αὐτὸν ὠδευκέναι ὡς ἐπὶ τὴν Αἴτνην· εἶτα παραγενόμενον, ἐπὶ τοὺς κρατῆρας τοῦ πυρὸς ἐναλέσθαι καὶ ἀφανισθῆναι· βουλόμενον τὴν περὶ αὐτοῦ φήμην βεβαιῶσαι ὅτι γεγόνοι θεός. Ὕστερον δὲ γνωσθῆναι, ἀναῤῥιπισθείσης αὐτοῦ μιᾶς τῶν κρηπίδων. Χαλκᾶς γὰρ εἴθιστο ὑποδεῖσθαι. Πρὸς τοῦτο ὁ Παυσανίας ἀντέλεγε. 70. Διόδωρος δὲ ὁ Ἐφέσιος περὶ Ἀναξιμάνδρου γράφων, φησὶν ὅτι τοῦτον ἐζηλώκει, τραγικὸν ἀσκῶν τῦφον, καὶ σεμνὴν ἀναλαβὼν ἐσθῆτα. Τοῖς δὲ Σελινουντίοις ἐμπεσόντος λοιμοῦ διὰ τὰς ἀπὸ τοῦ περικειμένου ποταμοῦ δυσωδίας, ὥστε καὶ αὐτοὺς φθείρεσθαι, καὶ τὰς

γυναῖκας δυστοκεῖν, ἐπινοῆσαι τὸν Ἐμπεδοκλέα, καὶ δύο τινὰς ποταμοὺς τῶν σύνεγγυς ἐπαγαγεῖν ἰδίαις δαπάναις· καὶ καταμίξαντα γλυκᾶναι τὰ ῥεύματα. Οὕτω δὴ λήξαντος τοῦ λοιμοῦ, καὶ τῶν Σελινουντίων εὐωχουμένων ποτὲ παρὰ τῷ ποταμῷ, ἐπιφανῆναι τὸν Ἐμπεδοκλέα. Τοὺς δ' ἐξαναστάντας προσκυνεῖν καὶ προσεύχεσθαι, καθαπερεὶ θεῷ. Ταύτην οὖν θέλοντα διαβεβαιῶσαι τὴν διάληψιν, εἰς τὸ πῦρ ἐναλέσθαι. 71. Τούτοις δ' ἐναντιοῦται Τίμαιος, ἠτιῶς λέγων ὡς ἐξεχώρησεν εἰς Πελοπόννησον, καὶ τὸ σύνολον οὐκ ἐπανῆλθεν· ὅθεν αὐτοῦ καὶ τὴν τελευτὴν ἄδηλον εἶναι. Πρὸς δὲ τὸν Ἡρακλείδην καὶ ἐξ ὀνόματος ποιεῖται τὴν ἀντίῤῥησιν ἐν τῇ τετάρτῃ. Συραπούσιόν τε γὰρ εἶναι τὸν Πεισιάνακτα, καὶ ἄγρὸν οὐκ ἔχειν ἐν Ἀκράγαντι. Παυσανίαν τε μνημεῖον πεποιηκέναι τοῦ φίλου, τοιούτου διαδοθέντος λόγου, ἢ ἀγαλμάτιόν τι, ἢ σηκὸν, οἷα θεοῦ· καὶ γὰρ πλούσιον εἶναι. Πῶς οὖν, φησὶν, εἰς τοὺς κρατῆρας ἥλατο, ὢν σύνεγγυς ὄντων οὐδὲ μνείαν ποτὲ ἐπεποίητο; Τετελεύτηκεν οὖν ἐν Πελοποννήσῳ. 72. Οὐδὲν δὲ παράδοξον τάφον αὐτοῦ μὴ φαίνεσθαι· μηδὲ γὰρ ἄλλων πολλῶν. Τοιαῦτα τινὰ εἰπὼν ὁ Τίμαιος, ἐπιφέρει, Ἀλλὰ διὰ παντός ἐστιν Ἡρακλείδης τοιοῦτος παραδοξολόγος, καὶ ἐκ τῆς σελήνης πεπτωκέναι ἄνθρωπον λέγων. Ἱππόβοτος δέ φησιν, ὅτι ἀνδριὰς ἐγκεκαλυμμένος Ἐμπεδοκλέους ἔκειτο πρότερον μὲν ἐν Ἀκράγαντι, ὕστερον δὲ πρὸ τοῦ Ῥωμαίων βουλευτηρίου, ἀκάλυφος, δηλονότι μεταθέντων αὐτὸν ἐκεῖ Ῥωμαίων. Γραπταὶ μὲν γάρ εἰσι τινὲς, καὶ νῦν περιφέρονται. Νεάνθης δ' ὁ Κυζικηνὸς, ὁ καὶ περὶ

τῶν Πυθαγορικῶν εἰπών, φησὶ Μέτωνος τελευτήσαντος τυραννίδος ἀρχὴν ὑποφύεσθαι. Εἶτα τὸν Ἐμπεδοκλέα πεῖσαι τοὺς Ἀκραγαντίνους παύσασθαι μὲν τῶν στάσεων, ἰσότητα δὲ πολιτικὴν ἀσκεῖν. 73. Ἔτι τε πολλὰς τῶν πολιτίδων ἀπροίκους ὑπαρχούσας αὐτὸν προικίσαι, διὰ τὸν παρόντα πλοῦτον· διὸ δὴ πορφύραν τε ἀναλαβεῖν αὐτὸν, καὶ στρόφιον ἐπιθέσθαι χρυσοῦν, ὡς Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονευμάτων πρώτῳ· ἔτι τε ἐμβάδας χαλκᾶς, καὶ στέμμα Δελφικόν. Κόμη τε ἦν αὐτῷ βαθεῖα, καὶ παῖδες ἀκόλουθοι, καὶ αὐτὸς ἀεὶ σκυθρωπὸς ἐφ' ἑνὸς σχήματος ἦν. Τοιοῦτος δὴ προῆει, τῶν πολιτῶν ἐντυχόντων, καὶ τοῦτο ἀξιωσάντων οἱονεὶ βασιλείας τινὸς παράσημον. Ὕστερον δὲ, διά τινα πανήγυριν πορευόμενον ἐφ' ἁμάξης ὡς εἰς Μεσσήνην, πεσεῖν, καὶ τὸν μηρὸν κλᾶσαι· νοσήσαντα δ' ἐκ τούτου, τελευτῆσαι ἐτῶν ζ' καὶ ο'. Εἶναι δ' αὐτοῦ καὶ τάφον ἐν Μεγάροις. 74. Περὶ δὲ τῶν ἐτῶν Ἀριστοτέλης διαφέρεται. Φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ξ' ἐτῶν αὐτὸν τελευτῆσαι· οἱ δὲ, θ' καὶ ρ'. Ἤκμασε δὲ κατὰ τὴν δ' καὶ π' Ὀλυμπιάδα. Δημήτριος δὲ ὁ Τροιζήνιος ἐν τῷ κατὰ σοφιστῶν βιβλίῳ φησὶν αὐτὸν, καθ' Ὅμηρον,

Ἀφάμενον βρόχον αἰπὺν ἀφ' ὑψηλοῖο κρανείης
Αὐχέν' ἀποκρεμάσαι, ψυχὴν δ' ἄϊδόσδε κατειλ-
σθεῖν.

Ἐν δὲ τῷ προειρημένῳ Τηλαυγοῦς ἐπιστολίῳ, λέγεται αὐτὸν εἰς θάλατταν ὑπὸ γήρως ὁλισθήσαντα τελευτῆσαι. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ θανάτου καὶ τοσαῦτα. Φέρεται δὲ καὶ ἡμῶν εἰς αὐτὸν ἐν τῇ Παμμέτρῳ σκωπτικὸν μὲν, τοῦτον δ' ἔχον τὸν τρόπον,

75. Καὶ σύ ποτ' Ἐμπεδόκλεις διερῇ φλογὶ σῶμα καθῄρας,
Πῦρ ἀπὸ κρητήρων ἔκπιες ἀθανάτων.
Οὐκ ἐρέω δ' ὅτι σαυτὸν ἐκὼν βάλες ἐς ῥόον Αἴτνης,
Ἀλλὰ λαθεῖν ἐθέλων ἔμπεσες οὐκ ἐθέλων.

Καὶ ἄλλο,

Ναὶ μὴν Ἐμπεδοκλῆα θανεῖν λόγος, ὣς ποθ' ἁμάξης
Ἔκπεσε, καὶ μηρὸν κλάσσατο δεξιτερόν.
Εἰ δὲ πυρὸς κρατῆρας ἐσήλατο, καὶ πίε τὸ ζῆν,
Πῶς ἂν ἔτ' ἐν Μεγάροις δείκνυτο τοῦδε τάφος;

XII. 76. Ἐδόκει δὲ αὐτῷ τάδε· Στοιχεῖα μὲν εἶναι τέτταρα, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα· φιλίαν τε ᾗ συγκρίνεται, καὶ νεῖκος ᾧ διακρίνεται. Φησὶ δ' οὕτω, Ζεὺς ἀργής, Ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' Ἀΐδωνεύς,
Νῆστίς θ', ἣ δακρύοις ἐπιτέρπεται ὕμμα βρότειον.
Δία μὲν, τὸ πῦρ λέγων· Ἥρην δὲ, τὴν γῆν· Ἀΐδωνέα δὲ, τὸν ἀέρα· Νῆστιν δὲ, τὸ ὕδωρ. Καὶ ταῦτα, φησὶν, ἀλλαττόμενα διαμπερὲς οὐδαμοῦ λήγει, ὥς ἂν ἀϊδίου τῆς τοιαύτης διακοσμήσεως οὔσης. Ἐπιφέρει γοῦν·
Ἄλλοτε μὲν φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἓν ἅπαντα,
Ἄλλοτε δ' αὖ δίχ' ἕκαστα φορεύμενα νείκεος ἔχθει.

77. Καὶ τὸν μὲν ἥλιον φησὶ πυρὸς ἄθροισμα μέγα, καὶ τῆς σελήνης μείζω· τὴν δὲ σελήνην, δισκοειδῆ· αὐτὸν δὲ τὸν οὐρανὸν, κρυσταλλοειδῆ. Καὶ τὴν ψυχὴν παντοῖα εἴδη ζώων καὶ φυτῶν ἐνδύεσθαι. Φησὶ γοῦν,

Ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ γενόμην κοῦρός τε, κόρη τε,
Θάμνος τ', οἰωνός τε, καὶ ἐξ ἁλὸς ἔμπυρος ἰχθύς.

XIII. Τὰ μὲν οὖν περὶ φύσεως αὐτῷ, καὶ οἱ κα-

θαρμοὶ, εἰς ἔπη τείνουσι πεντακισχίλια· ὁ δὲ ἰατρικὸς λόγος εἰς ἔπη ἑξακόσια. Περὶ δὲ τῶν τραγῳδιῶν προϊσιρήκαμεν.

CAPUT III.

EPICHARMUS.

I. 78. Ἐπίχαρμος Ἡλοθαλοῦς, Κῷος. Καὶ οὗτος ἤκουσε Πυθαγόρου. Τριμηνιαῖος δ' ὑπάρχων, ἀπηνέχθη τῆς Σικελίας εἰς Μέγαρα. Ἐντεῦθεν δὲ εἰς Συρακούσας, ὡς φησι καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς συγγράμμασι. Καὶ αὐτῷ ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος ἐπιγέγραπται τόδε,

Εἴ τι παραλλάσσει φαέθων μέγας ἅλιος ἄστρων,
Καὶ πόντος ποταμῶν μεῖζον' ἔχει δύναμιν·
Φησὶ τοσοῦτον ἐγὼ σοφίᾳ προέχειν Ἐπίχαρμον,
Ὅν πατρὶς ἐστεφάνωσ' ἄδε Συρηκοσίων.

II. Οὗτος ὑπομνήματα καταλέλοιπεν, ἐν οἷς φυσιολογεῖ, γνωμολογεῖ, ἰατρολογεῖ· καὶ παραστιχίδια τοῖς πλείστοις τῶν ὑπομνημάτων πεποίηκεν, οἷς διασαφεῖ, ὅτι αὐτοῦ ἐστὶ τὰ συγγράμματα.

III. Βιοὺς δὲ ἔτη ἐνενήκοντα, κατέστρεψεν τοῦ ζῆν.

CAPUT IV.

ARCHYTAS.

I. 79. Ἀρχύτας Μνησαγόρου, Ταραντῖνος, ὡς δὲ Ἀριστόξενος, Ἑστιαίου, Πυθαγορικὸς καὶ αὐτός.

II. Οὗτός ἐστιν ὁ Πλάτωνα ζυσάμενος δι' ἐπιστολῆς, παρὰ Διονυσίου μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι.

III. Ἐθαυμάζετο δὲ καὶ παρὰ τοῖς πολλοῖς ἐπὶ πάσῃ ἀρετῇ· καὶ δὴ ἑπτάκις τῶν πολιτῶν ἐστρατήγησε, τῶν ἄλλων μὴ πλέον ἐνιαυτοῦ στρατηγούντων, διὰ τὸ κωλύειν τὸν νόμον.

IV. Πρὸς τοῦτον καὶ Πλάτων γέγραφεν ἐπιστολὰς δύο, ἐπειδήπερ αὐτῷ πρότερος ἐγεγράφει τοῦτον τὸν τρόπον·

Ἀρχύτας Πλάτωνι ὑγιαίνειν.

80. Καλῶς ποιεῖς ὅτι ἀποπέφευγας ἐκ τᾶς ἀῤῥωστίας. Ταῦτα γὰρ αὐτός τε ἐπέσταλκας, καὶ τοὶ περὶ Δαμησκὸν ἀπάγγελον. Περὶ δὲ τῶν ὑπομνημάτων ἐπεμελήθημες, καὶ ἀνήλθομες ὡς Λευκανούς, καὶ ἐντεύχομες τοῖς Ὀκέλλω ἐκγόνοις. Τὰ μὲν ὦν περὶ νόμω, καὶ βασιληΐας, καὶ ὁσιότατος, καὶ τᾶς τῶ παντὸς γενέσιος, αὐτοί τε ἔχομες, καί τινα ἀπεστάλκαμες· τὰ δὲ λοιπὰ οὔτοι νῦν γε δύναται εὑρεθῆμεν. Αἰ δέ κα εὑρεθῇ, ἥξει τοι.

Ὧδε μὲν ὁ Ἀρχύτας· ὁ δὲ Πλάτων ἀντεπιστέλλει τοῦτον τὸν τρόπον·

Πλάτων Ἀρχύτᾳ εὖ πράττειν.

81. Τὰ μὲν παρὰ σοῦ ἐλθόντα ὑπομνήματα θαυμαστῶς ἄσμενοί τε ἐλάβομεν, καὶ τοῦ γράψαντος αὐτὰ ἠγάσθημεν ὡς ἔνι μάλιστα· καὶ ἔδοξεν ἡμῖν ἀνὴρ ἄξιος εἶναι ἐκείνων τῶν παλαιῶν προγόνων. Λέγονται γὰρ οἱ ἄνδρες οὗτοι Μυραῖοι εἶναι. Οὗτοι δ' ἦσαν τῶν ἐπὶ Λαομέδοντος ἐξαναστάντων Τρώων ἄνδρες ἀγαθοί, ὡς ὁ παραδιδομένος μῦθος δηλοῖ. Τὰ δὲ παρ' ἐμοὶ ὑπομνήματα, περὶ ὧν ἐπέστειλας, ἱκανῶς μὲν οὔπω ἔχει· ὡς δὲ ποτε τυγχάνει ἔχοντα,

ἀπέσταλκά σοι. Περὶ δὲ τῆς φυλακῆς ἀμφότεροι συμφωνοῦμεν· ὥστε οὐδὲν δεῖ παρακελεύεσθαι. Ἔρρωσο.

Καὶ ὧδε μὲν πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς ἔχουσιν αἱ ἐπιστολαί.

V. 82. Γεγόνασι δ' Ἀρχύται τέτταρες. Πρῶτος, αὐτὸς οὗτος· δεύτερος, Μιτυληναῖος μουσικός· τρίτος, περὶ γεωργίας συγγεγραφώς· τέταρτος, ἐπιγραμματοποιός. Ἔνιοι καὶ πέμπτον ἄρχιτέκτονα φασὶν, οὗ φέρεται βιβλίον περὶ μηχανῆς, ἀρχὴν ἔχον ταύτην, Τάδε παρὰ Τεύκρου Καρχηδονίου διήκουσα. Περὶ δὲ τοῦ μουσικοῦ φέρεται καὶ τόδε, ὡς ὀνειδιζόμενος ἐπὶ τῷ μὴ ἐξακούεσθαι, εἶπε, Τὸ γὰρ ὄργανον ὑπὲρ ἐμοῦ διαγωνιζόμενον λαλεῖ.

VI. Τὸν δὲ Πυθαγορικὸν Ἀριστόξενος φησὶ μηδέποτε στρατηγοῦντα ἡττηθῆναι. Φθονούμενον δ' ἅπαξ, ἐκχωρῆσαι τῆς στρατηγίας, καὶ τοὺς αὐτίκα ληφθῆναι.

VII. 83. Οὗτος πρῶτος τὰ μηχανικὰ ταῖς μηχανικαῖς προσχρησάμενος ἀρχαῖς ἐμεθώδευσε, καὶ πρῶτος κίνησιν ὀργανικὴν διαγράμματι γεωμετρικῷ προσήγαγε, διὰ τῆς τομῆς τοῦ ἡμικυλίνδρου δύο μέσας ἀνὰ λόγον λαβεῖν ζητῶν, εἰς τὸν τοῦ κύβου διπλασιασμόν. Καὶ γεωμετρίᾳ πρῶτος κύβου διπλασιασμὸν εὗρεν, ὥς φησι Πλάτων ἐν πολιτείᾳ.

CAPUT V.

ALCMAEON.

I. Ἀλκμαίων Κροτωνιάτης. Καὶ οὗτος Πυθαγόρου διήκουσε, καὶ τὰ πλεῖστά γε ἰατρικὰ λέγει. Ὅμως δὲ

καὶ φυσιολογεῖ ἐνίοτε, λέγων, Δύο τὰ πολλά ἐστι τῶν ἀνθρωπίνων. Δοκεῖ δὲ πρῶτος φυσικὸν λόγον συγγεγραφέναι, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, καὶ τὴν σελήνην καθόλου ταύτην ἔχειν ἄϋδιον φύσιν.

II. Ἦν δὲ Πειρίθου υἱός, ὡς αὐτὸς ἐναρχόμενος τοῦ συγγράμματος φησίν. Ἀλκμαίων Κροτωνιάτης τάδε ἔλεξε, Πειρίθου υἱός· Βροντίνῃ καὶ Σθενήλῳ καὶ Βαθύλλῳ. Περὶ τῶν ἀφανέων, περὶ τῶν θνητῶν σαφήνειαν μὲν θεοὶ ἔχοντι· ὡς δὲ ἀνθρώποις τεκμαίρεσθαι· καὶ τὰ ἐξῆς. Ἔφη δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἀθάνατον, καὶ κινεῖσθαι αὐτὴν συνεχῶς, ὡς τὸν ἥλιον.

CAPUT VI.

HIPPASUS.

I. 84. Ἵππασος, Μεταποντῖνος, καὶ αὐτὸς Πυθαγορικός.

II. Ἔφη δὲ χρόνον ὡρισμένον εἶναι τῆς τοῦ κόσμου μεταβολῆς, καὶ πεπερασμένον εἶναι τὸ πᾶν καὶ ἀκίνητον.

III. Φησὶ δ' αὐτὸν Δημήτριος ἐν ὁμωνύμοις, μηδὲν καταλιπεῖν σύγγραμμα.

IV. Γεγόνασι δὲ Ἵππασοι δύο· οὗτός τε, καὶ ἕτερος, γεγραφὼς ἐν ε' βιβλίοις Λακώνων πολιτείαν· ἦν δὲ καὶ αὐτὸς Λάκων.

CAPUT VII.

PHILOLAUS.

I. Φιλόλαος Κροτωνιάτης, Πυθαγορικός. Παρὰ τούτου Πλάτων ὠνήσασθαι τὰ βιβλία τὰ Πυθαγορικὰ Δίωνι γράφει.

II. Ἐτελεύτα δὲ νομισθεὶς ἐπιτίθεσθαι τυραννίδι. Καὶ ἡμῶν ἐστιν εἰς αὐτὸν,

Τὴν ὑπόνοιαν πᾶσι μάλιστα λέγω θεραπεύειν.
Εἰ γὰρ καὶ μὴ δρᾷς, ἀλλὰ δοκῇς, ἀτυχεῖς.
Οὕτω καὶ Φιλόλαον ἀνεῖλε Κρότων ποτὲ πάτρῃ,
Ὡς μιν ἔδοξε θέλειν δῶμα τύραννον ἔχειν.

III. 85. Δοκεῖ δὲ αὐτῷ πάντα ἀνάγκῃ καὶ ἁρμονίᾳ γίνεσθαι. Καὶ τὴν γῆν κινεῖσθαι κατὰ κύκλον, πρῶτον εἰπεῖν· οἱ δὲ, Ἱκέταν Συρακούσιον φασίν.

IV. Γέγραφε δὲ βιβλίον ἕν, ὅ φησιν Ἕρμιππος λέγειν τινὰ τῶν συγγραφέων, Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον παραγενόμενον εἰς Σικελίαν πρὸς Διονύσιον ὠνήσασθαι παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Φιλολάου, ἀργυρίου Ἀλεξανδρηνῶν μνῶν μ΄. Καὶ ἐντεῦθεν μεταγεγραφέναι τὸν Τίμαιον. Ἕτεροι δὲ λέγουσι τὸν Πλάτωνα λαβεῖν αὐτὸ παρὰ Διονυσίου, παραιτησάμενον ἐκ τῆς φυλακῆς νεανίσκον ἀπηγμένον τῶν τοῦ Φιλολάου μαθητῶν. Τοῦτον φησὶν Δημήτριος ἐν Ὁμωνύμοις, πρῶτον ἐκδοῦναι τῶν Πυθαγορικῶν περὶ φύσεως, ὧν ἡ ἀρχὴ ἦδε, Φύσις δὲ ἐν τῷ κόσμῳ ἁρμόχθη ἐξ ἀπείρων τε καὶ περαινόντων, καὶ ὅλος κόσμος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα.

CAPUT VIII.

EUDOXUS.

I. 86. Εὔδοξος Αἰσχίνου, Κνίδιος, ἀστρόλογος, γεωμέτρης, ἰατρὸς, νομοθέτης.

II. Οὗτος τὰ μὲν γεωμετρικὰ Ἀρχύτα διήκουσε· τὰ δὲ ἰατρικὰ, Φιλιστίωνος τοῦ Σικελιώτου; καθά Καλλίμαχος ἐν τοῖς πίναξι φησί. Σωτίων δ' ἐν ταῖς διαδοχαῖς λέγει, καὶ Πλάτωνος αὐτὸν ἀκοῦσαι. Γενόμενον γὰρ ἐτῶν γ' που καὶ κ', καὶ στενῶς διακείμενον, κατὰ κλέος τῶν Σωκρατικῶν εἰς Ἀθήνας ἀπᾶραι σὺν Θεομέδοντι τῷ ἰατρῷ, τρεφόμενον ὑπ' αὐτοῦ· οἱ δὲ, καὶ παιδικὰ ὄντα, καὶ καταχθέντα δὲ εἰς τὸν Πειραιᾶ, ὁσημέραι ἀνιέναι Ἀθήναζε, καὶ ἀκούσαντα τῶν σοφιστῶν αὐτόθι, ὑποστρέφειν. 87. Δύο δὴ μῆνας διατρίψαντα, οἴκαδε ἐπανελθεῖν, καὶ πρὸς τῶν φίλων ἐρανισθέντα εἰς Αἴγυπτον ἀπᾶραι μετὰ Χρυσίππου τοῦ ἰατροῦ, συστατικὰς φέροντα παρ' Ἀγησιλάου πρὸς Νεκτάναβιν. Τὸν δὲ τοῖς ἱερεῦσιν αὐτὸν συστῆσαι. Καὶ τέτταρας μῆνας πρὸς ἐνιαυτῷ διατρίψαντα αὐτόθι ξυρόμενόν τε ἦβην καὶ ὀφρῦς, τὴν ὀκταετηρίδα κατά τινας συγγράψαι· ἐντεῦθέν τε γενέσθαι ἐν Κυζίκῳ καὶ τῇ Προποντίδι σοφιστεύοντα. Ἀλλὰ καὶ παρὰ Μαυσωλὸν ἀφικέσθαι. Ἔπειθ' οὕτως ἐπανελθεῖν Ἀθήναζε, πάνυ πολλοὺς περὶ ἑαυτὸν ἔχοντα μαθητὰς, ὥς φασί τινες, ὑπὲρ τοῦ Πλάτωνα λυπῆσαι, ὅτι τὴν ἀρχὴν αὐτὸν παρεπέμψατο. 88. Τινὲς δὲ φασι καὶ συμπόσιον ἔχοντι τῷ Πλάτωνι, αὐτὸν τὴν ἡμικύκλιον κατάκλισιν, πολλῶν ὄντων,

εἰσηγήσασθαι. Φησὶ δ' αὐτὸν Νικόμαχος ὁ Ἀριστοτέλους τὴν ἡδονὴν λέγειν τὸ ἀγαθόν.

III. Ἀπεδέχθη δὲ ἐν τῇ πατρίδι μεγαλοτίμως, ὡς τό γε περὶ αὐτοῦ ψήφισμα γενόμενον δηλοῖ. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐπιφανέστατος ἐγένετο, γράψας τοῖς ἰδίοις πολίταις νόμους, ὧς φησιν Ἕρμιππος ἐν τετάρτῃ περὶ τῶν ἑπτὰ σοφῶν, καὶ ἀστρολογούμενα, καὶ ἕτερ' ἄττα ἀξιόλογα. Ἔσχε δὲ καὶ θυγατέρας τρεῖς, Ἀκτίδα, Φιλτίδα, Δελφίδα. 89. Φησὶ δ' αὐτὸν Ἐρατοσθένης ἐν τοῖς πρὸς Βάτωνα, καὶ κυνῶν διαλόγους συνθεῖναι. Οἱ δὲ, γεγραφέναι μὲν Αἰγυπτίους τῇ αὐτῶν φωνῇ· τοῦτον δὲ μεθερμηνεύσαντα ἐκδοῦναι τοῖς Ἕλλησι. Τούτου διήκουσε Χρύσιππος Ἐρίνεω Κνίδιος τά τε περὶ θεῶν καὶ κόσμου καὶ τῶν μετεωρολογουμένων· τὰ δὲ ἰατρικὰ παρὰ Φιλιστίωνος τοῦ Σικελιώτου. Κατέλιπε δὲ καὶ ὑπομνήματα κάλλιστα.

IV. Τούτου γέγονε παῖς Ἀρισταγόρας, οὗ Χρύσιππος Ἀθλίου μαθητής· οὗ τὰ θεραπεύματα φέρεται ὁρατικά, τῶν φυσικῶν θεωρημάτων ὑπὸ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ πεσόντων.

V. 90. Γεγόνασι δὲ Εὔδοξοι τρεῖς· αὐτὸς οὗτος· ἕτερος, Ῥόδιος, ἱστορίας γεγραφώς· τρίτος, Σικελιώτης, παῖς Ἀγαθοκλέους, ποιητὴς κωμῳδίας, νίκας ἓλῶν ἀστικὰς μὲν τρεῖς, ληναϊκὰς δὲ πέντε, καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς. Εὑρίσκομεν δὲ καὶ ἄλλον ἰατρὸν Κνίδιον, περὶ οὗ φησιν Εὔδοξος ἐν γῆς περιόδῳ, ὡς εἴη παραγγέλλων ἀεὶ, συνεχὲς κινεῖν τὰ ἄρθρα πάσῃ γυμνασίᾳ· ἀλλὰ καὶ τὰς αἰσθήσεις ὁμοίως.

VI. Ὁ δὲ αὐτός φησι τὸν Κνίδιον Εὔδοξον ἀκμάσαι κατὰ τὴν γ΄ καὶ ρ΄ Ὀλυμπιάδα, εὑρεῖν τε τὰ περὶ τὰς καμπύλας γραμμάς. Ἐτελεύτησε δὲ τρίτον ἄγων καὶ ν΄ ἔτος. Ὅτε δὲ συνεγένετο ἐν Αἰγύπτῳ Ἰχόνουφι τῷ Ἡλιουπολίτῃ, ὃ Ἆπις αὐτοῦ θοιμάτιον περιελιχμήσατο. Ἔνδοξον οὖν αὐτὸν ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον ἔφασαν οἱ ἱερεῖς ἔσεσθαι, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονεύμασιν. 91. Ἔστι δὲ καὶ ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως ἔχον·

Ἐν Μέμφει λόγος ἐστὶ, προμαθεῖν τὴν ἰδίην
Εὔδοξον ποτὲ μοῖραν παρὰ τοῦ καλλίκερω
Ταύρου. Κ' οὐδὲν ἔλεξε. Βοῦ γὰρ πόθεν λόγος;
Φύσις οὐκ ἔδωκε μόσχῳ λάλον Ἄπιδι στόμα.
Παρὰ δ' αὐτὸν λίχριος στὰς ἐλιχμήσατο στολῆν,
Προφανῶς τοῦτο διδάσκων· ἀποδῦσῃ βιοτὴν·
ὅσον οὔ-
πω. Διὸ καὶ οἱ ταχέως
Ἦλθε μόρος, δεκάπις
Πέντ' ἐπὶ τρεῖς
Εἰσιδόντι Πλειάδας.

Τοῦτον ἀντὶ Εὐδόξου Ἔνδοξον ἐκάλουν διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς φήμης.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ τῶν ἐλλογίμων Πυθαγορικῶν διεληλύθαμεν, ἤδη περὶ τῶν σποράδην, ὡς φασι, διαλεχθῶμεν. Λεκτέον δὲ πρῶτον περὶ Ἡρακλείτου.

LIBER NONUS.

CAPUT I.

HERACLITUS.

I. 1. Ἡράκλειτος Βλύσωνος, ἢ (ὥς τινες) Ἡρακλέοντος, Ἐφέσιος. Οὗτος ἤκμαζε μὲν κατὰ τὴν ἐνάτην καὶ ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα.

II. Μεγαλόφρων δὲ γέγονε παρ' ὀντιναοῦν, καὶ ὑπερόπτης· ὡς καὶ ἐκ τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ δῆλον, ἐν ᾧ φησι, Πολυμαθίη νόον οὐ διδάσκει. Ἡσίοδον γὰρ ἂν ἐδίδαξε καὶ Πυθαγόρην, αὖθίς τε Ξενοφάνεά τε καὶ Ἑκαταῖον. Εἶναι γὰρ ἓν τὸ σοφὸν ἐπίστασθαι γνώμην, ἥτε οἳ ἐκυβέρνησε πάντα διὰ πάντων. Τόν τε Ὅμηρον ἔφασκεν ἄξιον ἐκ τῶν ἀγώνων ἐκβάλλεσθαι καὶ ῥαπίζεσθαι, καὶ Ἀρχίλοχον ὁμοίως. 2. Ἔλεγε δὲ καὶ, Ὕβριν χρὴ σβεννύναι μᾶλλον ἢ πυρκαϊήν. Καὶ· Μάχεσθαι χρὴ τὸν δῆμον ὑπὲρ τοῦ νόμου, ὅκως ὑπὲρ τείχεος. Καθάπτεται δὲ καὶ τῶν Ἐφεσίων, ἐπὶ τῷ τὸν ἑταῖρον ἐκβαλεῖν Ἑρμόδωρον· ἐν οἷς φησιν, Ἄξιον Ἐφεσίοις ἥβηδὸν ἀποθανεῖν πᾶσι, καὶ τοῖς ἀνήβοις τὴν πόλιν καταλιπεῖν, οἵ τινες Ἑρμόδωρον ἐωυτῶν ὀνηϊστὸν ἐξέβαλον λέγοντες, Ἡμέων μηδὲ εἷς ὀνηϊστὸς ἔστω· εἰ δὲ τις τοιοῦτος, ἄλλῃ τε καὶ μετ' ἄλλων. Ἀξιούμενος δὲ καὶ νόμους θεῖναι πρὸς αὐτῶν, ὑπερεῖδε, διὰ τὸ ἤδη κεκρατῆσθαι τῇ πονηρᾷ πολιτείᾳ τὴν πόλιν. 3.

Ἀναχωρήσας δὲ εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος μετὰ τῶν παίδων ἠστραγάλιζε. Περιστάντων δ' αὐτὸν τῶν Ἐφεσίων, Τί, ὦ κάκιστοι, θαυμάζετε; ἔφη· ἢ οὐ κρεῖττον τοῦτο ποιεῖν, ἢ μεθ' ὑμῶν πολιτεύεσθαι;

III. Καὶ τέλος, μισανθρωπήσας καὶ ἐκπατήσας, ἐν τοῖς ὄρεσι διητᾶτο, πόας σιτούμενος καὶ βοτάνας. Καὶ μέντοι καὶ διὰ τοῦτο περιτραπεὶς εἰς ὕδερον, κατῆλθεν εἰς ἄστυ, καὶ τῶν ἰατρῶν αἰνιγματωδῶς ἐπινθάνετο, εἰ δύναιντο ἐξ ἐπομβρίας αὐχμὸν ποιῆσαι; Τῶν δὲ μὴ συνιέντων, αὐτὸν εἰς βούστασιν κατορύξας, τῇ τῶν βολβίτων ἀλέᾳ ἤλπισεν ἐξατμισθήσεσθαι. Οὐδὲν δ' ἀνύων οὐδ' οὕτως, ἐτελεύτα, βιοὺς ἔτη ξ'. Καὶ ἔστιν εἰς αὐτὸν ἡμῶν οὕτως ἔχον,

4. Πολλάκις Ἡράκλειτον ἐθαύμασα, πῶς ποτε, τὸ ζῆν
Ὧδε διατλήσας δύσμορος, εἶτ' ἔθανεν.
Σῶμα γὰρ ἀρδεύσασα κακὴ νόσος ὕδατι, φέγγος
Ἔσβεσεν ἐκ βλεφάρων, καὶ σκότον ἠγάγετο.

Ἕρμιππος δέ φησι λέγειν αὐτὸν τοῖς ἰατροῖς; εἴ τις δύναται ἔντερα ταπεινώσας ὑγρὸν ἐξεράσαι; Ἀπειπόντων δὲ, θεῖναι αὐτὸν εἰς τὸν ἥλιον, καὶ κελεύειν τοὺς παῖδας βολβίτοις καταπλάττειν· οὕτω δὴ κατατεινόμενον, δευτεραῖον τελευτῆσαι, καὶ ταφῆναι ἐν τῇ ἀγορᾷ. Νεάνθης δ' ὁ Κυζικηνός φησι, μὴ δυνηθέντα αὐτὸν ἀποσπάσαι τὰ βόλβιτα, μεῖναι, καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν ἀγνοηθέντα, κυνόβρωτον γενέσθαι.

IV. 5. Γέγονε δὲ θαυμάσιος ἐκ παίδων, ὅτε καὶ νέος ὢν ἔφασκε μηδὲν εἰδέναι· τέλειος μέντοι γενόμενος, πάντα ἐγνωκέναι. Ἤκουσέ τε οὐδενὸς, ἀλλ'

αὐτὸν ἔφη διζήσασθαι, καὶ μαθεῖν πάντα παρ' ἑαυτοῦ. Σωτίων δέ φησιν εἰρηκέναι τινὰς Ξενοφάνους αὐτὸν ἀκηκοέναι. Λέγειν τε Ἀρίστωνα ἐν τῷ περὶ Ἡρακλείτου, καὶ τὸν ὕδρον αὐτὸν θεραπευθῆναι· ἀποθανεῖν δὲ ἄλλῃ νόσῳ. Τοῦτο δὲ καὶ Ἱππόβοτός φησι.

V. Τὸ δὲ φερόμενον αὐτοῦ βιβλίον ἐστὶ μὲν ἀπὸ τοῦ συνέχοντος περὶ φύσεως· διῄρηται δὲ εἰς τρεῖς λόγους, εἴς τε τὸν περὶ τοῦ παντὸς, καὶ πολιτικόν, καὶ θεολογικόν. 6. Ἀνέθηκε δὲ αὐτὸ εἰς τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερόν· ὡς μέν τινες, ἐπιτηδεύσας ἀσαφέστερον γράψαι, ὅπως οἱ δυνάμενοι προσοίσειν φῦτῷ, καὶ μὴ ἐκ τοῦ δημώδους εὐκαταφρόνητον ᾖ. Τοῦτον δὲ καὶ ὁ Τίμων ὑπογράφει, λέγων,

Τοῖς δ' ἔνι κοκκυστὴς ὀχλολοίδορος Ἡράκλειτος
Αἰνικτὴς ἀνόρουθ.

Θεόφραστος δέ φησιν ὑπὸ μελαγχολίας τὰ μὲν, ἡμιτελῆ, τὰ δὲ ἄλλοτε ἄλλως ἔχοντα γράψαι. Σημεῖον δ' αὐτοῦ τῆς μεγαλοφροσύνης Ἀντισθένης φησὶν ἐν διαδοχαῖς· ἐκχωρῆσαι γὰρ τἀδελφῷ τῆς βασιλείας. Τοσαύτην δὲ δόξαν ἔσχε τὸ σύγγραμμα, ὡς καὶ αἱρετιστὰς ἀπ' αὐτοῦ γενέσθαι τοὺς κληθέντας Ἡρακλειτείους.

VI. 7. Ἔδόκει δὲ αὐτῷ καθολικῶς μὲν τάδε. Ἐκ πυρὸς τὰ πάντα συνεστάναι, καὶ εἰς τοῦτο ἀναλύεσθαι· πάντα τε γίνεσθαι καθ' εἱμαρμένην, καὶ διὰ τῆς ἐναντιοτροπῆς ἡρμόσθαι τὰ ὄντα. Καὶ πάντα ψυχῶν εἶναι καὶ δαιμόνων πλήρη. Εἴρηκε δὲ καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συνισταμένων πάντων παθῶν. Ὅτι τε ὁ ἥλιός ἐστι τὸ μέγεθος οἷος φαίνεται.

Λέγεται δὲ καὶ ψυχῆς πειρατέον, ὃν οὐκ ἂν ἐξεύροι ὁ πᾶσαν ἐπιπορευόμενος ὁδόν· οὕτω βαθὺν λόγον ἔχει. Τήν τε οἴησιν, ἱερὰν νόσον ἔλεγε· καὶ τὴν ὅρασιν, ψεύδεσθαι. Λαμπρῶς τε ἐνίοτε ἐν τῷ συγχράμματι καὶ σοφῶς ἐκβάλλει· ὥστε καὶ τὸν νωθέστατον ῥᾳδίως γνῶναι, καὶ δίαρμα ψυχῆς λαβεῖν· ἥτε βραχύτης καὶ τὸ βάρος τῆς ἑρμηνείας ἀσύγκριτον. 8. Καὶ τὰ ἐπὶ μέρους δὲ αὐτῷ ὧδε ἔχει τῶν δογμάτων. Πῦρ εἶναι στοιχεῖον, καὶ πυρὰς ἀμοιβὴν τὰ πάντα ἀραιώσει καὶ πυκνώσει τὰ γινόμενα. Σαφῶς δὲ οὐδὲν ἐκτίθεται. Γίνεσθαι πάντα κατ' ἐναντιότητα, καὶ ῥεῖν τὰ ὅλα ποταμοῦ δίκην. Περαοῦσθαί τε τὸ πᾶν, καὶ ἕνα εἶναι κόσμον. Γεννᾶσθαί τε αὐτὸν ἐκ πυρὸς, καὶ πάλιν ἐκπυροῦσθαι κατά τινας. Περιόδους ἐναλλὰξ τὸν σύμπαντα αἰῶνα. Τοῦτο δὲ γίνεσθαι καθ' εἱμαρμένης. Τῶν δὲ ἐναντίων τὸ μὲν ἐπὶ τὴν γένεσιν ἄγον, καλεῖσθαι πόλεμον καὶ ἔριν· τὸ δ' ἐπὶ τὴν ἐκπύρωσιν, ὁμολογίαν καὶ εἰρήνην, καὶ τὴν μεταβολὴν ὁδὸν ἄνω κάτω· τόν τε κόσμον γίνεσθαι κατὰ ταύτην. 9. Πυκνούμενον γὰρ τὸ πῦρ ἐξυγραίνεσθαι, συνιστάμενόν τε γίνεσθαι ὕδωρ· πηγνύμενον δὲ τὸ ὕδωρ, εἰς γῆν τρέπεσθαι· καὶ ταύτην ὁδὸν ἐπὶ τὸ κάτω εἶναι. Πάλιν τε αὖτὴν τὴν γῆν χεῖσθαι, ἐξ ἧς τὸ ὕδωρ γίνεσθαι· ἐκ δὲ τούτου, τὰ λοιπὰ σχεδὸν πάντα, ἐπὶ τὴν ἀναθυμίασιν ἀνάγων τὴν ἀπὸ τῆς θαλάττης. Αὕτη δέ ἐστιν ἡ ἐπὶ τὸ ἄνω ὁδός. Γίνεσθαι δὲ ἀναθυμιάσεις ἀπό τε γῆς καὶ θαλάττης, ὧς μὲν, λαμπρὰς καὶ καθαράς· ὧς δὲ, σκοτεινάς. Αὔξεσθαι δὲ τὰ μὲν πῦρ, ὑπὸ τῶν λαμπρῶν· τὸ δὲ ὑγρὸν, ὑπὸ τῶν ἑτέρων. Τὸ δὲ

περιέχον ὁποῖόν ἐστιν, οὐ δηλοῖ. Εἶναι μέντοι ἐν αὐτῷ σκάφας ἐπεστραμμένας κατὰ κοῖλον πρὸς ἡμᾶς· ἐν αἷς ἀθροιζομένας τὰς λαμπρὰς ἀναθυμιάσεις ἀποτελεῖν φλόγας, ἃς εἶναι τὰ ἄστρα. 10. Λαμπροτάτην δὲ εἶναι τὴν τοῦ ἡλίου φλόγα καὶ θερμοτάτην. Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ἄστρα πλεῖον ἀπέχειν ἀπὸ γῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἧττον λάμπειν καὶ θάλπειν· τὴν δὲ σελήνην προσγειοτέραν οὖσαν, μὴ διὰ τοῦ καθαροῦ φέρεσθαι τόπου. Τὸν μέν τοι ἥλιον ἐν διαυγεῖ καὶ ἀμιγεῖ κεῖσθαι, καὶ σύμμετρον ἀφ' ἡμῶν ἔχειν διάστημα. Τοιγάρτοι μᾶλλον θερμαίνειν τε καὶ φωτίζειν. Ἐκλείπειν τε ἥλιον καὶ σελήνην, ἄνω στρεφομένων τῶν σκαφῶν. Τσύς τε κατὰ μῆνα τῆς σελήνης σχηματισμοὺς γίνεσθαι, στρεφομένης ἐν αὐτῇ κατὰ μικρὸν τῆς σκάφης. Ἡμέραν τε καὶ νύκτα γίνεσθαι, καὶ μῆνας, καὶ ὥρας ἑτείους, καὶ ἐνιαυτούς, ὑετούς τε καὶ πνεύματα, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, κατὰ τὰς διαφόρους ἀναθυμιάσεις. 11. Τὴν μὲν γὰρ λαμπρὰν ἀναθυμίασιν, φλογωθεῖσαν ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ ἡλίου, ἡμέραν ποιεῖν· τὴν δὲ ἐναντίαν ἐπικρατησασαν, νύκτα ἀποτελεῖν. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ λαμπροῦ τὸ θερμὸν αὐξανόμενον, θέρος ποιεῖν· ἐκ δὲ τοῦ σκοτεινοῦ τὸ ὑγρὸν πλεονάζον χειμῶνα ἀπεργάζεσθαι. Ἀκολούθως δὲ τούτοις καὶ περὶ τῶν ἄλλων αἰτιολογεῖ. Περὶ δὲ τῆς γῆς οὐδὲν ἀποφαίνεται, ποία τις ἐστὶν, ἀλλ' οὐδὲ περὶ τῶν σκαφῶν. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι αὐτῷ τὰ δοκοῦντα.

VII. Τὰ δὲ περὶ Σωκράτους, καὶ ὅσα ἐντυχὼν τῷ συγγράμματι εἶποι, κομίσαντος Εὐριπίδου (καθά φησιν Ἀρίστων) ἐν τῷ περὶ Σωκράτους εἰρήκαμεν.

12. Σέλευκος μέντοι φησὶν ὁ γραμματικὸς, Κρότωνα τινὰ ἱστορεῖν ἐν τῷ Κατακολυμβητῇ Κράτητά τινα πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα κομίσαι τὸ βιβλίον· ὃν καὶ εἰπεῖν, Δηλίου τινὸς δεῖσθαι κολυμβητοῦ, ὃς οὐκ ἀποπνιγήσεται ἐν αὐτῷ. Ἐπιγράφουσι δὲ αὐτὸ, οἱ μὲν, Μούσας, οἱ δὲ, Περὶ φύσεως· Διόδοτος δὲ, Ἀκριβὲς οἰάκισμα πρὸς στάθμην βίου. Ἄλλοι, Γνώμην ἠθῶν, τρόπου κόσμον ἑνὸς τῶν ξυμπάντων.

VIII. Φασὶ δὲ αὐτὸν ἐρωτηθέντα, διὰ τί σιωπᾷ, φάναι, Ἵν' ὑμεῖς λαλῆτε.

IX. Ἐπόθησε δὲ αὐτοῦ καὶ Δαρεῖος μετασχεῖν, καὶ ἔγραψεν ὧδε πρὸς αὐτόν:

13. Βασιλεὺς Δαρεῖος πατρὸς Ὑστάσπεω, Ἡράκλειτον Ἐφέσιον σοφὸν ἄνδρα προσαγορεύει, χαίρειν.

Καταβέβλησαι λόγον Περὶ φύσιος δυσνόητόν τε καὶ δυσεξήγητον. Ἔν τισι μὲν οὖν ἑρμηνευόμενος κατὰ λέξιν σὴν, δοκεῖ δύναμίν τινα περιέχειν θεωρίας κόσμου τε τοῦ σύμπαντος, καὶ τῶν ἐν τούτῳ γινομένων· ἅπερ ἐστὶν ἐν θειοτάτῃ κείμενα κινήσει. Τῶν δὲ πλείστων ἐποχὴν ἔχοντα· ὥστε καὶ τοὺς ἐπιπλεῖστον μετεσχηκότας συγγραμμάτων, διαπορεῖσθαι τῆς ὀρθῆς δοκούσης γεγράφθαι παρά σοι διηγήσεως. Βασιλεὺς οὖν Δαρεῖος Ὑστάσπους βούλεται τῆς σῆς ἀκροάσεως μετασχεῖν καὶ παιδείας Ἑλληνικῆς. Ἔρχου δὴ συντόμως πρὸς ἐμὴν ὄψιν καὶ βασίλειον οἶκον. 14. Ἕλληνες γὰρ ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνεπισήμαντοι σοφοῖς ἀνδράσιν ἄντες, παροροῶσι τὰ καλῶς ὑπ' αὐτῶν ἐνδεικνύμενα πρὸς σπουδαίαν ᾠκοῆν καὶ μά-

θησιν. Παρ' ἐμοὶ δὲ ὑπάρχει σοι πᾶσα μὲν προεδρία, καθ' ἡμέραν δὲ καλὴ καὶ σπουδαία προαγόρευσις, καὶ βίος εὐδόκιμος σαῖς παραινέσεσιν.

Ἡράκλειτος Ἐφέσιος βασιλεῖ Δαρείῳ πατρὸς Ὑστάσπεω, χαίρειν.

Ὁκόσοι τυγχάνουσιν ὄντες ἐπιχρόνιοι, τῆς μὲν ἀληθείης καὶ δικαιοπραγμοσύνης ἀπέχονται, ἀπληστίῃ δὲ καὶ δοξοκοπίῃ προσέχουσι, κακῆς ἕνεκα ἀνοίης. Ἐγὼ δὲ ἀμνηστίην ἔχων πάσης πονηρίης, καὶ νόσον φεύγων παντὸς οἰκειουμένου φθόνου, καὶ διὰ τὸ περιΐστασθαι ὑπερηφανίας, οὐκ ἂν ἀφικοίμην εἰς Περσέων χώρην ὀλίγοις ἀρκεόμενος, κατ' ἐμὴν γνώμην.

15. Τοιοῦτος μὲν ὁ ἀνὴρ καὶ πρὸς βασιλέα.

X. Δημήτριος δέ φησιν ἐν τοῖς ὁμωνύμοις, καὶ Ἀθηναίων αὐτὸν ὑπερφρονῆσαι, δόξαν ἔχοντα παμπλείστην καταφρονούμενόν τε ὑπὸ τῶν Ἐφεσίων, ἐλέσθαι μᾶλλον τὰ οἰκεῖα. Μέμνηται αὐτοῦ καὶ ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ.

XI. Πλεῖστοί τε εἰσὶν ὅσοι ἐξήγηνται αὐτοῦ τὸ σύγγραμμα. Καὶ γὰρ Ἀντισθένης καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς Κλεάνθης τε ὁ Ποντικὸς καὶ Σφαῖρος ὁ Στωϊκός· πρὸς δὲ, Παυσανίας ὁ κληθεὶς Ἡρακλειτιστὴς, Νικομήδης τε, καὶ Διονύσιος. Τῶν δὲ γραμματικῶν, Διόδοτος, ὃς οὔ φησι περὶ φύσεως εἶναι τὸ σύγγραμμα, ἀλλὰ περὶ πολιτείας· τὰ δὲ περὶ φύσεως ἐν παραδείγματος εἴδει κεῖσθαι. 16. Ἱερώνυμος δέ φησι καὶ Σκυθῖνον, τὸν τῶν ἰάμβων ποιητὴν, ἐπιβάλλεσθαι τὸν ἐκείνου λόγον διὰ μέτρου ἐκβαλεῖν.

XII. Πολλά τε εἰς αὐτὸν ἐπιγράμματα φέρεται, ἅτὰρ δὴ καὶ τόδε,

Ἡράκλειτος ἐγώ· τί με ὧν κάτω ἕλκετ', ἄμουσοι;
Οὐχ ὑμῖν ἐπόνουν, τοῖς δέ μ' ἐπισταμένοις.
Εἷς ἐμοὶ ἄνθρωπος τρισμύριοι· οἱ δ' ἀνάριθμοι
Οὐδείς· ταῦτ' αὐδῶ καὶ παρὰ Περσεφόνῃ.

Καὶ ἄλλο τοιόνδε,

Μὴ ταχὺς Ἡρακλείτου ἐπ' ὀμφαλὸν εἵλεο βίβλον
Τοὐφεσίου· μάλα τοι δύσβατος ἀτραπιτός.
Ὀρφνὴ καὶ σκότος ἐστὶν ἀλάμπετον. Ἢν δέ σε μύστης
Εἰσαγάγῃ, φανεροῦ λαμπρότερ' ἠελίου.

XIII. 17. Γεγόνασι δὲ Ἡράκλειτοι πέντε· πρῶτος, αὐτὸς οὗτος· δεύτερος, ποιητὴς λυρικός, οὗ ἔστι τῶν δώδεκα θεῶν ἐγκώμιον· τρίτος, ἐλεγείας ποιητὴς Ἁλικαρνασσεύς, εἰς ὃν Καλλίμαχος πεποίηκεν οὕτως,

Εἰπέ τις, Ἡράκλειτε, τεὸν μόρον, ἐς δ' ἐμὲ δάκρυ
Ἦγαγεν· ἐμνήσθην δ', ὁσσάκις ἀμφότεροι
Ἥλιον ἐν λέσχῃ κατεδύσαμεν. Ἀλλά σύ μέν που,
Ξεῖν' Ἁλικαρνασσεῦ, τετράπαλαι σποδιή.
Αἱ δὲ τεαὶ ζώουσιν ἀηδόνες, ᾗσιν ὁ πάντων
Ἅρπακτὴρ Ἅιδης οὐκ ἐπὶ χεῖρα βαλεῖ.

Τέταρτος, Λέσβιος, ἱστορίαν γεγραφὼς Μακεδονικήν. Πέμπτος, σπουδογελοῖος, ἀπὸ κιθαρῳδίας μεταβεβηκὼς εἰς τὸ εἶδος.

CAPUT II.

XENOPHANES.

I. 18. Ξενοφάνης Δεξιοῦ, ἢ (ὡς Ἀπολλόδωρος) Ὀρθομένους, Κολοφώνιος, ἐπαινέτης πρὸς τοῦ Τίμωνος. Φησὶ γοῦν,

Ξεινοφάνην ὑπότυφον, Ὁμηραπάτην, ἐπικόπτην. Οὗτος, ἐκπεσὼν τῆς πατρίδος, ἐν Ζάγκλῃ τῆς Σικελίας διέτριβε, καὶ ἐν Κατάνῃ.

II. Διήκουσε δὲ κατ' ἐνίους μὲν, οὐδενός· κατ' ἐνίους δὲ, Βότωνος Ἀθηναίου· ἢ (ὡς τινες) Ἀρχελάου. Καὶ (ὡς Σωτίων φησὶ) κατ' Ἀναξίμανδρον ἦν.

III. Γέγραφε δὲ καὶ ἐν ἔπεσι καὶ ἐλεγείας καὶ ἰάμβους, καθ' Ἡσιόδου καὶ Ὁμήρου, ἐπικόπτων αὐτῶν τὰ περὶ θεῶν εἰρημένα. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐρραψῴδει τὰ ἑαυτοῦ. Ἀντιδοξάσαι τε λέγεται Θαλῇ καὶ Πυθαγόρᾳ, καθάψασθαι δὲ καὶ Ἐπιμενίδου. Μακροβιώτατός τε γέγονεν, ὥς που καὶ αὐτός φησιν·

19. Ἤδη δ' ἑπτά τ' ἔασι καὶ ἑξήκοντ' ἐνιαυτοὶ
Βλησιρίζοντες ἐμὴν φροντίδ' ἀν' Ἑλλάδα γῆν.

Ἐκ γενέτης δὲ τότ' ἦσαν ἑείκοσι πέντε τε πρὸς τοῖς,
Εἴπερ ἐγὼ περὶ τῶνδ' οἶδα λέγειν ἐτύμως.

Φησὶ δὲ τέτταρα εἶναι τῶν ὄντων στοιχεῖα, κόσμους δ' ἀπείρους, ἀπαραλλάκτους δέ. Τὰ νέφη συνίστασθαι τῆς ἀφ' ἡλίου ἀτμίδος ἀναφερομένης, καὶ φέρούσης αὐτὰ εἰς τὸ περιέχον. Οὐσίαν θεοῦ, σφαιροειδῆ, μηδὲν ὅμοιον ἔχουσαν ἀνθρώπῳ. Ὅλον δὲ ὁρᾶν, καὶ ὅλον ἀκούειν, μὴ μέντοι ἀναπνεῖν. Σύμπαντά τε εἶναι, νοῦν, καὶ φρόνησιν, καὶ ἄϊδιον. Πρῶτός τε ἀπεφήνατο, ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον φθαρτόν ἐστι· καὶ ἡ ψυχὴ, πνεῦμα. Ἔφη δὲ καὶ τὰ πολλὰ ἧττω νοῦ εἶναι. Καὶ τοῖς τυράννοις ἐντυγχάνειν, ἢ ὡς ἥκιστα, ἢ ὡς ἥδιστα. 20. Ἐμπεδοκλέους δὲ εἰπόντος αὐτῷ, ὅτι ἀνεύρετός ἐστιν ὁ σοφὸς, Εἰκότως, ἔφη· σοφὸν γὰρ εἶναι δεῖ τὸν ἐπιγνωσόμενον τὸν σοφόν. Φησὶ δὲ Σωτίων, πρῶτον αὐτὸν εἰπεῖν

ἀκατάληπτα εἶναι τὰ πάντα, πλανώμενος. Ἐποίησε δὲ καὶ Κολοφῶνος κτίσιν, καὶ τὸν εἰς Ἐλέαν τῆς Ἰταλίας ἀποικισμὸν, ἔτη δισχίλια, καὶ ἥκμαζε κατὰ τὴν ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα.

IV. Φησὶ δὲ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐν τῷ περὶ γήρως, καὶ Παναίτιος ὁ Στωϊκὸς ἐν τῷ περὶ εὐθυμίας, ταῖς ἰδίαις χερσὶ θάψαι τοὺς υἱεῖς αὐτὸν, καθάπερ καὶ Ἀναξαγόραν. Δοκεῖ δὲ πεπράσθαι ὑπὸ τῶν Πυθαγορικῶν Παρμενίσκου καὶ Ὀρεστάδου, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονευμάτων πρώτῳ.

V. Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Ξενοφάνης, Λέσβιος ποιητὴς ἰάμβων. Καὶ οὗτοι μὲν οἱ σποράδην.

CAPUT III.

PARMENIDES.

I. 21. Ξενοφάνους δὲ διήκουσε Παρμενίδης Πύρητος, Ἐλεάτης. Τοῦτον Θεόφραστος ἐν τῇ ἐπιτομῇ, Ἀναξιμάνδρου φησὶν ἀκοῦσαι. Ὅμως δ' οὖν ἀκούσας καὶ Ξενοφάνους, οὐκ ἠκολούθησεν αὐτῷ. Ἐκοινώνησε δὲ καὶ Ἀμεινίᾳ, καὶ Διοχαίτῃ τῷ Πυθαγορικῷ, (ὡς ἔφη Σωτίων) ἀνδρὶ πένητι μὲν, καλῷ δὲ καὶ ἀγαθῷ, ᾧ καὶ μᾶλλον ἠκολούθησε. Καὶ ἀποθανόντος ἥρῷον ἱδρύσατο. Γένους τε ὑπάρχων λαμπροῦ καὶ πλούσιος, ὑπὸ Ἀμεινίου, ἀλλ' οὐχ ὑπὸ Ξενοφάνους εἰς ἡσυχίαν προετράπη.

II. Πρῶτος δὲ οὗτος τὴν γῆν ἀπέφηνε σφαιροειδῆ, καὶ ἐν μέσῳ κεῖσθαι. Δύο τε εἶναι στοιχεῖα, πῦρ, καὶ γῆν· καὶ τὸ μὲν, δημιουργοῦ τάξιν ἔχειν· τὴν δὲ, ὕλης. 22. Γένεσίν τε ἀνθρώπων ἐξ ἡλίου πρῶ-

τον γενέσθαι. Αὐτὸν δὲ ὑπάρχειν τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, ἐξ ὧν τὰ πάντα συνεστάναι. Καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸν νοῦν ταὐτὸν εἶναι, καθὰ μέμνηται καὶ Θεόφραστος ἐν τοῖς φυσικοῖς, πάντων σχεδὸν ἐκτιθέμενος τὰ δόγματα. Δισσήν τε ἔφη εἶναι τὴν φιλοσοφίαν· τὴν μὲν, κατὰ ἀλήθειαν· τὴν δὲ, κατὰ δόξαν· διὸ καί φησί που,

— — — χρεὼ δέ σε πάντα πυθέσθαι
Ἠμὲν ἀληθείης εὐπειθέος ἀτρεκὲς ἦτορ,
Ἠδὲ βροτῶν δόξας, τῶν οὐκ ἔτι πίστις ἀληθής.

III. Καὶ αὐτὸς δὲ διὰ ποιημάτων φιλοσοφεῖ, καθάπερ Ἡσίοδός τε καὶ Ξενοφάνης, καὶ Ἐμπεδοκλῆς. Κριτήριον δὲ τὸν λόγον εἶπε. Τάς τε αἰσθήσεις μὴ ἀκριβεῖς ὑπάρχειν. Φησὶ γοῦν,

Μή σε θεὸς πολύπειρον ὁδὸν κατὰ τήνδε βιάσθω,
Νωμᾶν ἄσκοπον ὄμμα καὶ ἠχήεσσαν ἀκουὴν,
Καὶ γλῶσσαν, κρῖναι δὲ λόγῳ πολύδηριν ἔλεγχον.

23. Διὸ καὶ περὶ αὐτοῦ φησιν ὁ Τίμων,

Παρμενίδου τε βίην μεγαλόφρονα, τὴν πολύδοξον,
Ὅς ῥ' ἐπὶ φαντασίας ἀπάτης ἀνενείκατο ὦσεις.

Ἐξ τούτου καὶ Πλάτων τὸν διάλογον γέγραφε, Παρμενίδην ἐπιγράψας, ἢ Περὶ ἰδεῶν. Ἤκμαζε δὲ κατὰ τὴν ἑνάτην καὶ ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. Καὶ δοκεῖ πρῶτος πεφωρακέναι, τὸν αὐτὸν εἶναι Ἕσπερον καὶ Φωσφόρον, ὡς φησὶ Φαβωρῖνος ἐν πέμπτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων· οἱ δὲ, Πυθαγόραν. Καλλίμαχος δέ φησι μὴ εἶναι αὐτοῦ τὸ ποίημα.

IV. Λέγεται δὲ καὶ νόμους θεῖναι τοῖς πολίταις, ὥς φησι Σπεύσιππος ἐν τῷ περὶ φιλοσόφων. Καὶ

πρῶτος ἠρώτησαι τὸν Ἀχιλλέα λόγον, ὡς Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ.

V. Γέγονε δὲ καὶ ἕτερος Παρμενίδης, ῥήτωρ τεχνογράφος.

CAPUT IV.

MELISSUS.

I. 24. Μέλισσος Ἰθαγενοῦς, Σάμιος. Οὗτος ἤκουσε Παρμενίδου. Ἀλλὰ καὶ εἰς λόγους ἦλθεν Ἡρακλείτῳ, ὅτε καὶ συνέστησεν αὐτὸν τοῖς Ἐφεσίοις ἀγνοοῦσι, καθάπερ Ἱπποκράτης Δημόκριτον Ἀβδηρίταις.

II. Γέγονε δὲ καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ, καὶ ἀποδοχῆς παρὰ τοῖς πολίταις ἠξιωμένος. Ὅθεν ναύαρχος αἱρεθεὶς, ἔτι καὶ μᾶλλον ἐθαυμάσθη, διὰ τὴν οἰκείαν ἀρετήν.

III. Ἔδόκει δὲ αὐτῷ τὸ πᾶν ἄπειρον εἶναι, καὶ ἀναλλοίωτον, καὶ ἀκίνητον, καὶ ἕν, ὅμοιον ἑαυτῷ, καὶ πλῆρες. Κίνησίν τε μὴ εἶναι, δοκεῖν δὲ εἶναι. Ἀλλὰ καὶ περὶ θεῶν ἔλεγε μὴ δεῖν ἀποφαίνεσθαι· μὴ γὰρ εἶναι γνῶσιν αὐτῶν.

IV. Φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος ἠκμακέναι αὐτὸν κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα.

CAPUT V.

ZENO.

I. 25. Ζήνων, Ἐλεάτης. Τοῦτον Ἀπολλόδωρος φησὶν εἶναι ἐν χρονικοῖς, Πύριθος· τὸν δὲ Παρμενίδῃ, φύσει μὲν, Τελεσταγόρου· θέσει δὲ, Παρμενίδου.

II. *Περὶ τούτου καὶ Μελίσσου Τίμων φησὶ ταῦτα·*
Ἀμφοτερογλώσσου τε μέγα σθένος οὐκ ἀλαπαδνὸν
Ζήνωνος πάντων ἐπιλήπτορος, ἠδὲ Μελίσσου
Πολλῶν φαντασμῶν ἐπάνω, παύρων γε μὲν εἴσω.
Ὁ δὴ Ζήνων διακήκοε Παρμενίδου, καὶ γέγονεν αὐτοῦ παιδικά.

III. *Καὶ εὐμήκης ἦν, καθά φησι Πλάτων ἐν τῷ Παρμενίδῃ, ὁ δ' αὐτὸς ἐν τῷ σοφιστῇ καὶ Ἐλεατικὸν Παλαμήδην αὐτὸν καλεῖ.*

IV. *Φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης εὑρετὴν αὐτὸν γενέσθαι διαλεκτικῆς, ὥσπερ Ἐμπεδοκλέα ῥητορικῆς. Γέγονε δὲ ἀνὴρ γενναιότατος, καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ καὶ ἐν πολιτείᾳ.* 26. *Φέρεται γοῦν αὐτοῦ βιβλία πολλῆς συνέσεως γέμοντα.*

V. *Καθελεῖν δὲ θελήσας Νέαρχον τὸν τύραννον (οἱ δὲ, Διομέδοντα) συνελήφθη, καθά φησιν Ἡρακλείδης ἐν τῇ Σατύρου ἐπιτομῇ. Ὅτε καὶ ἐξεταζόμενος τοὺς συνειδότας, καὶ περὶ τῶν ὅπλων, ὧν ἦγεν εἰς Λιπώραν, πάντας ἔφη αὐτοῦ τοὺς φίλους αὐτῷ ταῦτα συνειδέναι· βουλόμενος αὐτὸν ἔρημον καταστῆσαι. Εἶτα περί τινων εἰπὼν ἔχειν τινὰ εἰπεῖν αὐτῷ πρὸς τὸ ὦτος· καὶ δακὼν, οὐκ ἄνῆκεν ἕως ἂν ἀπεκεντήθη, ταὐτὸν Ἀριστογείτονι τῷ τυραννοκτόνῳ παθών.* 27. *Δημήτριος δὲ φησιν ἐν τοῖς ὁμωνύμοις τὸν μυκτῆρα αὐτὸν ἀποτραγεῖν. Ἀντισθένης δὲ ἐν ταῖς διαδοχαῖς φησὶ μετὰ τὸ μηνύσαι τοὺς φίλους, ἐρωτηθῆναι πρὸς τοῦ τυράννου, εἴ τις ἄλλος εἴη· τὸν δὲ εἰπεῖν, Σὺ ὁ τῆς πόλεως ἀληθήριος. Πρός τε τοὺς παρεστῶτας φάναι, Θαυμάζω ὑμῶν τὴν δειλίαν, εἰ τούτων ἕνεκεν ὧν νῦν ἐγὼ ὑπομένω, δουλεύετε*

τῷ τυράννῳ· καὶ τέλος, ἀποτραγόντα τὴν γλῶτταν προσπτύσαι αὐτῷ. Τοὺς δὲ πολίτας παρορμηθέντας, αὐτίκα τὸν τύραννον καταλεῦσαι. Ταῦτα δὲ σχεδὸν οἱ πλείους λαλοῦσιν. Ἑρμιππος δέ φησιν, εἰς ὅλμον αὐτὸν βληθῆναι, καὶ κατακοπῆναι. Καὶ εἰς αὐτὸν ἡμεῖς εἴπομεν οὕτως,

28. Ἤθελες, ὦ Ζήνων; καλὸν ἤθελες, ἄνδρα τύραννον
Κτείνας, ἐκλῦσαι δουλοσύνας Ἐλέαν.
Ἀλλ' ἐδάμης. Δὴ γάρ σε λαβὼν ὁ τύραννος, ἐν ὅλμῳ
Κόψε· τί τοῦτο λέγω; σῶμα γάρ, οὐχὶ δέ σε.

VI. Γέγονε δὲ τά τ' ἄλλα ἀγαθὸς ὁ Ζήνων, ἀλλὰ καὶ ὑπεροπτικὸς τῶν μειζόνων, κατ' ἴσον Ἡρακλείτῳ. Καὶ γὰρ οὗτος τὴν πρότερον μὲν Ὕλην, ὕστερον δὲ Ἐλέαν, Φωκαίων οὖσαν ἀποικίαν, αὐτοῦ δὲ πατρίδα, πόλιν εὐτελῆ, καὶ μόνον ἄνδρας ἀγαθοὺς τρέφειν ἐπισταμένην, ἠγάπησε μᾶλλον τῆς Ἀθηναίων μεγαλαυχίας· οὐκ ἐπιδημήσας τὰ πολλὰ πρὸς αὐτούς; ἀλλ' αὐτόθι καταβιούς.

VII. 29. Οὗτος καὶ τὸν Ἀχιλλέα πρῶτος λόγον ἠρώτησε· Φαβωρῖνος δέ φησι Παρμενίδην, καὶ ἄλλους συχνούς.

VIII. Ἀρέσκει δὲ αὐτῷ τάδε· Κόσμους εἶναι· κενόν τε μὴ εἶναι· γεγενῆσθαι δὲ τὴν τῶν πάντων φύσιν ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ ξήρου, καὶ ὑγροῦ, λαμβανόντων αὐτῶν εἰς ἄλληλα τὴν μεταβολήν. Γένεσίν τε ἀνθρώπων ἐκ γῆς εἶναι, καὶ ψυχὴν κρᾶμα ὑπάρχειν ἐκ τῶν προειρημένων, κατὰ μηδενὸς τούτων ἐπικράτησιν.

IX. *Τοῦτόν φασι λοιδορούμενον ἀγανακτῆσαι· αἰτιασαμένου δέ τινος, φάναι, Ἐὰν λοιδορούμενος μὴ προσποιῶμαι, οὐδὲ ἐπαινούμενος ἡσθήσομαι.*

X. *Ὅτι δὲ γεγόναςι Ζήνωνες ὀκτὼ, ἐν τῷ Κιττιεῖ διειλέγμεθα. Ἤκμαζε δὲ οὗτος κατὰ τὴν ἑνάτην καὶ ἑβδομηκοστὴν Ὀλυμπιάδα.*

CAPUT VI.

LEUCIPPUS.

I. 30. *Λεύκιππος, Ἐλεάτης· ὡς δέ τινες, Ἀβδηρίτης· κατ' ἐνίους δὲ, Μήλιος.*

II. *Οὗτος ἤκουσε Ζήνωνος. Ἤρεσκε δὲ αὐτῷ, ἄπειρα εἶναι τὰ πάντα, καὶ εἰς ἄλληλα μεταβάλλειν· τό, τε πᾶν εἶναι κενὸν, καὶ πλήρες σωμάτων. Τούς τε κόσμους γίνεσθαι σωμάτων εἰς τὸ κενὸν ἐμπιπτόντων, καὶ ἀλλήλοις περιπλεκομένων· ἔκ τε τῆς κινήσεως, κατὰ τὴν αὔξησιν αὐτῶν, γίνεσθαι τὴν τῶν ἀστέρων φύσιν. Φέρεσθαι δὲ τὸν ἥλιον ἐν μείζονι κύκλῳ περὶ τὴν σελήνην. Τὴν γῆν ὀχεῖσθαι, περὶ τὸ μέσον δινουμένην· σχῆμά τε αὐτῆς τυμπανοειδὲς εἶναι. Πρῶτός τε ἀτόμους ἀρχὰς ὑπεστήσατο. Καφαλαιωδῶς μὲν ταῦτα. Ἐπὶ μέρους δὲ ὧδε ἔχει.*

III. 31. *Τὸ μὲν πᾶν, ἄπειρόν φησιν, ὡς προείρηται. Τούτου δὲ τὸ μὲν, πλῆρες εἶναι· τὸ δὲ, κενόν. Καὶ στοιχεῖα φησὶ, κόσμους τε ἐκ τούτων ἀπείρους εἶναι, καὶ διαλύεσθαι εἰς ταῦτα. Γίνεσθαι δὲ τοὺς κόσμους οὕτω· φέρεσθαι κατ' ἀποτομὴν ἐκ τῆς ἀπείρου πολλὰ σώματα, παντοῖα τοῖς σχήμασιν, εἰς μέγα κενόν· ἅπερ ἀθροισθέντα δίνην ἀπεργάζε-*

σθαι μίαν, καθ' ἣν προσκρούοντα καὶ παντοδαπῶς κυκλούμενα, διακρίνεσθαι χωρὶς τὰ ὅμοια πρὸς τὰ ὅμοια. [2]Ἰσοῤῥόπων δὲ διὰ τὸ πλῆθος μηκέτι δυναμένων πως περιφέρεσθαι, τὰ μὲν λεπτὰ χωρεῖν εἰς τὸ ἔξω κενὸν, ὥσπερ διαττόμενα· τὰ δὲ λοιπὰ, συμμένειν, καὶ περιπλεκόμενα συγκατατρέχειν ἄλληλα, καὶ ποιεῖν τε πρῶτον σύστημα σφαιροειδές. 32. Τοῦτο δὲ οἷον ὑμένα ἀφίστασθαι, περιέχοντα ἐν ἑαυτῷ παντοῖα σώματα· ὧν κατὰ τὴν τοῦ μέσου ἀντέρεισιν περιδινουμένων, λεπτὸν γίνεσθαι τὸν περιέχοντα ὑμένα, συῤῥεόντων ἀεὶ τῶν συνεχῶν κατ' ἐπίφαυσιν τῆς δίνης. Καὶ οὕτω γενέσθαι τὴν γῆν, συμμενόντων τῶν ἐνεχθέντων ἐπὶ τὸ μέσον. Αὐτόν τε πάλιν τὸν περιέχοντα, οἷον ὑμένα, αὔξεσθαι κατὰ τὴν ἐπέκρυσιν τῶν ἔξωθεν σωμάτων. Δίνῃ τε φερόμενον αὐτὸν ὧν ἂν ἐπιψαύσῃ, ταῦτα ἐπικτᾶσθαι. Τούτων δέ τινα συμπλεκόμενα ποιεῖν σύστημα· τὸ μὲν πρῶτον, πάθυγρον καὶ πηλῶδες, ξηρανθέντα καὶ περιφερόμενα σὺν τῇ τοῦ ὅλου δίνῃ· εἶτ' ἐκπυρωθέντα, τὴν τῶν ἀστέρων ἀποτελέσαι φύσιν. 33. Εἶναι δὲ τὸν τοῦ ἡλίου κύκλον, ἐξώτατον· τὸν δὲ τῆς σελήνης, προσγειότατον· τοὺς δὲ τῶν ἄλλων, μεταξὺ τούτων. Καὶ πάντα μὲν τὰ ἄστρα διὰ τὸ τάχος τῆς φορᾶς, τὸν δὲ ἥλιον ὑπὸ τῶν ἀστέρων ἐκπυροῦσθαι. Τὴν δὲ σελήνην τοῦ πυρὸς ὀλίγον μεταλαμβάνειν. [3]Ἐκλείπειν δὲ ἥλιον καὶ σελήνην, τῷ κεκλίσθαι τὴν γῆν πρὸς μεσημβρίαν. Τὰ δὲ πρὸς ἄρκτον ἀεί τε νίφεσθαι, καὶ κατάψυχρα εἶναι, καὶ πήγνυσθαι. Καὶ τὸν μὲν ἥλιον ἐκλείπειν σπανίως, τὴν δὲ σελήνην, συνεχῶς· διὰ τὸ ἀνίσους εἶναι τοὺς κύκλους αὐτῶν. Εἶναί τε, ὥσπερ

γενέσεις κόσμου, οὕτω καὶ αὐξήσεις, καὶ φθίσεις, καὶ φθορὰς, κατά τινα ἀνάγκην, ἣν ὁποία ἐστὶν οὐ διασαφεῖ.

CAPUT VII.

DEMOCRITUS.

I. 34. Δημόκριτος, Ἡγησιστράτου· οἱ δὲ, Ἀθηνοκρίτου· τινὲς, Δαμασίππου· Ἀβδηρίτης, ἢ (ὡς ἔνιοι) Μιλήσιος.

II. Οὗτος Μάγων τινῶν διήκουσε, καὶ Χαλδαίων, Ξέρξου τοῦ βασιλέως ἐπιστάτας τῷ πατρὶ αὐτοῦ καταλιπόντος, ἡνίκα ἐξενίσθη παρ' αὐτοῦ (καθά φησι καὶ Ἡρόδοτος) παρ' ὧν τά τε περὶ θεολογίας καὶ ἀστρολογίας ἔμαθεν, ἔτι παῖς ὤν. Ὕστερον δὲ Λευκίππῳ παρέβαλε, καὶ Ἀναξαγόρᾳ, κατά τινας, ἔτεσιν ὢν αὐτοῦ νεώτερος τετταράκοντα. Φαβωρῖνος δέ φησιν ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, λέγειν Δημόκριτον περὶ Ἀναξαγόρου, ὡς οὐκ εἴησαν αὐτοῦ αἱ δόξαι αἵ τε περὶ ἡλίου καὶ σελήνης, ἀλλὰ ἀρχαῖαι· τὸν δὲ ὑφηρῆσθαι. 35. Διασύρειν τε αὐτοῦ τὰ περὶ τῆς διακοσμήσεως καὶ τοῦ νοῦ, ἐχθρῶς ἔχοντα πρὸς αὐτὸν, ὅτι δὴ μὴ προσήκατο αὐτόν. Πῶς οὖν (κατά τινας) ἀκήκοεν αὐτοῦ; Φησὶ δὲ Δημήτριος ἐν ὁμωνύμοις, καὶ Ἀντισθένης ἐν διαδοχαῖς, ἀποδημῆσαι αὐτὸν καὶ εἰς Αἴγυπτον, πρὸς τοὺς ἱερέας, γεωμετρίαν μαθησόμενον, καὶ πρὸς Χαλδαίους εἰς τὴν Περσίδα, καὶ εἰς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν γενέσθαι. Τοῖς τε Γυμνοσοφισταῖς φασί τινες συμμίξαι αὐτὸν ἐν Ἰνδίᾳ, καὶ εἰς Αἰθιοπίαν ἐλθεῖν.

III. Τρίτον τε ὄντα ἀδελφὸν, νείμασθαι τὴν οὐσίαν. Καὶ οἱ μὲν πλείους φασὶ τὴν ἐλάττω μοῖραν ἐλέσθαι, τὴν ἐν ἀργυρίῳ, χρείαν ἔχοντα κατ' ἀποδημίαν, τοῦτο κἀκείνων δολίως ὑποπτευσάντων. 36. Ὁ δὲ Δημήτριος ὑπὲρ ἑκατὸν τάλαντά φησιν εἶναι αὐτῷ τὸ μέρος, ἅπαντα δὲ καταναλῶσαι.

IV. Λέγει δὲ ὅτι τοσοῦτον ἦν φιλόπονος, ὥστε τοῦ περικήπου δωμάτιόν τι ἀποτεμόμενος, κατάκλειστος ἦν· καί ποτε τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πρὸς θυσίαν βοῦν ἀγαγόντος, καὶ αὐτόθι προσδήσαντος, ἱκανὸν χρόνον μὴ γνῶναι, ἕως αὐτὸν ἐκεῖνος διαναστήσας, προφάσει τῆς θυσίας, καὶ τὰ περὶ τὸν βοῦν διηγήσατο.

V. Δοκεῖ δὲ (φησὶ) καὶ Ἀθήναζε ἐλθεῖν, καὶ μὴ σπουδάσαι γνωσθῆναι, δόξης καταφρονῶν· καὶ εἰδέναι μὲν Σωκράτην, ἀγνοεῖσθαι δὲ ὑπ' αὐτοῦ. Ἦλθον γὰρ, φησὶν, εἰς Ἀθήνας, καὶ οὔτις με ἔγνωκεν. 37. Ἔτι περ οἱ Ἀντερασταὶ Πλάτωνός εἰσι, (φησὶ Θράσυλλος) οὗτος ἂν εἴη ὁ παραγενόμενος ἀνώνυμος, τῶν περὶ Οἰνοπίδην καὶ Ἀναξαγόραν ἕτερος, ἐν τῇ πρὸς Σωκράτην ὁμιλίᾳ διαλεγόμενος περὶ φιλοσοφίας, ᾧ (φησὶν) ὡς πεντάθλῳ ἔοικε ὁ φιλόσοφος. Καὶ ἦν ὡς ἀληθῶς ἐκ φιλοσοφίας πένταθλος. Τὰ γὰρ φυσικὰ, καὶ τὰ ἠθικὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ μαθηματικὰ, καὶ τοὺς ἐγκυκλίους λόγους, καὶ περὶ τεχνῶν πᾶσαν εἶχεν ἐμπειρίαν. Τούτου ἐστὶ καὶ τὸ, Λόγος ἔργου σκιή. Δημήτριος δὲ ὁ Φαληρεὺς ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ, μηδὲ ἐλθεῖν φησιν αὐτὸν εἰς Ἀθήνας. Τοῦτο δὲ καὶ μεῖζον, εἴ γε τοσαύτης πόλεως ὑπερεφρόνησεν, οὐκ ἐκ τόπου δόξαν λαβεῖν βουλόμενος, ἀλλὰ τόπῳ δόξαν περιθεῖναι προελόμενος.

VI. 38. Δῆλον δὲ καὶ τῶν συγγραμμάτων, οἷος ἦν. Δοκεῖ δὲ (φησὶν ὁ Θράσυλλος) ζηλωτὴς γεγονέναι καὶ τῶν Πυθαγορικῶν. Ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Πυθαγόρου μέμνηται, θαυμάζων αὐτὸν ἐν τῷ ὁμωνύμῳ συγγράμματι. Πάντα δὲ δοκεῖν παρὰ τούτου λαβεῖν, καὶ αὐτοῦ δ' ἂν ἀκηκοέναι, εἰ μὴ τὰ τῶν χρόνων ἐμάχετο. Πάντως μέντοι τῶν Πυθαγορικῶν τινος ἀκοῦσαι φησὶν αὐτὸν Γλαῦκος ὁ Ῥηγῖνος, κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὐτῷ γεγονώς. Φησὶ δὲ καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Κυζικηνός, Φιλολάῳ αὐτὸν συγγεγονέναι. Ἥσκει δὲ (φησὶν ὁ Ἀντισθένης) καὶ ποικίλως δοκιμάζειν τὰς φαντασίας, ἐρημάζων ἐνίοτε, καὶ τοῖς τάφοις ἐνδιατρίβων.

VII. 39. Ἐλθόντα δέ φησιν αὐτὸν ἐκ τῆς ἀποδημίας, ταπεινότατα διάγειν, ὥστε πᾶσαν τὴν οὐσίαν καταναλωκότα· τρέφεσθαί τε διακονὴν ἐπορίαν ὑπὸ τἀδελφοῦ Δαμάστου. Ὡς δὲ προειπών τινα τῶν μελλόντων εὐδοκίμησε, λοιπὸν ἐνθέου δόξης παρὰ τοῖς πλείστοις ἠξιώθη. Νόμου δὲ ὄντος τὸν ἀναλώσαντα τὴν πατρῴαν οὐσίαν, μὴ ἀξιοῦσθαι ταφῆς ἐν τῇ πατρίδι, φησὶν ὁ Ἀντισθένης συνέντα, μὴ ὑπεύθυνος γενηθείη πρός τινων φθονούντων καὶ συκοφαντούντων, ἀναγνῶναι αὐτοῖς τὸν μέγαν Διάκοσμον, ὃς ἁπάντων τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων προέχει· καὶ πεντακοσίοις ταλάντοις τιμηθῆναι· μὴ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χαλκαῖς εἰκόσι. Καὶ τελευτήσαντα αὐτὸν, δημοσίᾳ ταφῆναι, βιώσαντα ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη. 40. Ὁ δὲ Δημήτριος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ φησιν ἀναγνῶναι τὸν μέγαν Διάκοσμον, ὃν μόνον ἑκατὸν ταλάντων τιμηθῆναι. Ταῦτα δὲ καὶ Ἱππόβοτός φησιν.

VIII. Ἀριστόξενος δ' ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασί φησι, Πλάτωνα θελῆσαι συμφλέξαι τὰ Δημοκρίτου συγγράμματα, ὁπόσα ἠδυνήθη συναγαγεῖν· Ἀμύκλαν δὲ καὶ Κλεινίαν τοὺς Πυθαγορικοὺς κωλύσαι αὐτόν, ὡς οὐδὲν ὄφελος· παρὰ πολλοῖς γὰρ εἶναι τὰ βιβλία ἤδη. Καὶ δῆλον δέ· πάντων γὰρ σχεδὸν τῶν ἀρχαίων μεμνημένος ὁ Πλάτων, οὐδαμοῦ Δημοκρίτου διαμνημονεύει, ἀλλ' οὐδὲ ἔνθα ἀντειπεῖν τι αὐτῷ δέοι· δῆλον εἰδὼς ὡς πρὸς τὸν ἄριστον οὕτω τῶν φιλοσόφων ἔσοιτο· ὃν γε καὶ Τίμων τοῦτον ἐπαινέσας τὸν τρόπον ἔχει,

Οἷον Δημόκριτόν τε, περίφρονα, ποιμένα μύθων,
Ἀμφίνοον λέσχην, ἃ μετὰ πρώτοισιν ἀνέγνων.

IX. 41. Γέγονε δὲ τοῖς χρόνοις (ὡς αὐτός φησιν ἐν τῷ μικρῷ Διακόσμῳ) νέος κατὰ πρεσβύτην Ἀναξαγόραν, ἔτεσιν αὐτοῦ νεώτερος τεττεράκοντα. Συντετάχθαι δέ φησι τὸν μικρὸν Διάκοσμον ἔτεσιν ὕστερον τῆς Ἰλίου ἁλώσεως τριάκοντα καὶ ἑπτακοσίοις. Γεγόνει δ' ἂν (ὡς μὲν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς) κατὰ τὴν ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα· ὡς δὲ Θράσυλλος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Τὰ πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Δημοκρίτου βιβλίων, κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἑβδόμης καὶ ἑβδομηκοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἐνιαυτῷ (φησὶ) πρεσβύτερος ὢν Σωκράτους. Εἴη ἂν οὖν κατὰ Ἀρχέλαον τὸν Ἀναξαγόρου μαθητήν, καὶ τοὺς περὶ Οἰνοπίδην. Καὶ γὰρ τούτου μέμνηται. 42. Μέμνηται δὲ καὶ περὶ τῆς τοῦ ἑνὸς δόξης τῶν περὶ Παρμενίδην καὶ Ζήνωνα, ὡς κατ' αὐτὸν μάλιστα διαβεβοημένων· καὶ Πρωταγόρα τοῦ Ἀβδηρίτου, ὃς ὁμολογεῖται κατὰ Σωκράτην γεγονέναι.

X. Φησὶ δὲ Ἀθηνόδωρος ἐν ἡ Περιπάτων; ἐλθόντος Ἱπποκράτους πρὸς αὐτὸν, κελεῦσαι κομισθῆναι γάλα, καὶ θεασάμενον τὸ γάλα, εἰπεῖν, εἶναι αἰγὸς πρωτοτόκου καὶ μελαίνης. Ὅθεν τὴν ἀκρίβειαν αὐτῷ θαυμάσαι τὸν Ἱπποκράτην. Ἀλλὰ καὶ κόρης ἀκολουθούσης τῷ Ἱπποκράτει, τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ ἀσπάσασθαι οὕτω, Χαῖρε κόρη· τῇ δ' ἑχομένῃ, Χαῖρε γύναι. Καὶ ἦν ἡ κόρη τῆς νυκτὸς διεφθαρμένη.

XI. 43. Τελευτῆσαι δὲ τὸν Δημόκριτόν φησιν Ἕρμιππος τοῦτον τὸν τρόπον. Ἤδη ὑπέργηρων ὄντα, πρὸς τῷ καταστρέφειν εἶναι. Τὴν οὖν ἀδελφὴν λυπεῖσθαι, ὅτι ἐν τῇ τῶν Θεσμοφορίων ἑορτῇ μέλλοι τεθνήξεσθαι, καὶ τῇ Θεῷ τὸ καθῆκον αὐτὴν οὐ ποιήσειν· τὸν δὲ θαῤῥεῖν εἰπεῖν, καὶ κελεῦσαι αὐτῷ προσφέρειν ἄρτους θερμοὺς ὁσημέραι· τοὺς δὴ ταῖς ῥισὶ προσφέρων, διεκράτησεν αὐτὸν τὴν ἑορτήν. Ἐπεὶ δὲ παρῆλθον αἱ ἡμέραι (τρεῖς δὲ ἦσαν) ἀλυπότατα τὸν βίον προήκατο, ὥς φησιν Ἵππαρχος, ἐνγὲα πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἔτη βιούς. Ἡμεῖς τε εἰς αὐτὸν ἐν τῇ Παμμέτρῳ τοῦτον ἐποιήσαμεν τὸν τρόπον,

Καί τις ἔφυ σοφὸς ὧδε, τίς ἔργον ἔρεξε τοσοῦτον,
Ὅσσον ὁ παντοδαὴς μήνυσε Δημόκριτος;
Ὃς θάνατον παρεόντα τρὶ ἤματα δώμασιν ἔσχε,
Καὶ θερμοῖς ἄρτων ἄσθμασιν ἐξένισε.

Τοιοῦτος μὲν ὁ βίος τἀνδρός.

XII. Δοκεῖ δὲ αὐτῷ τάδε· 44. Ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων ἀτόμους, καὶ κενόν· τὰ δ' ἄλλα πάντα νενομίσθαι δοξάζεσθαι. Ἀπείρους τε εἶναι κόσμους, καὶ γενητοὺς, καὶ φθαρτούς. Μηδέν τε ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίνεσθαι, μηδὲ εἰς τὸ μὴ ὂν φθείρεσθαι.

Καὶ τὰς ἀτόμους δὲ ἀπείρους εἶναι κατὰ μέγεθος καὶ πλῆθος· φέρεσθαι δ' ἐν τῷ ὅλῳ δινουμένας. Καὶ οὕτω πάντα τὰ συγκρίματα γεννᾶν, πῦρ, ὕδωρ, ἀέρα, γῆν. Εἶναι γὰρ καὶ ταῦτα ἐξ ἀτόμων τινῶν συστήματα· ἅπερ εἶναι ἀπαθῆ καὶ ἀναλλοίωτα διὰ τὴν στερρότητα. Τόν τε ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἐκ τοιούτων ὄγκων καὶ περιφερῶν συγκεκρίσθαι, καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοίως· ἣν καὶ νοῦν, ταὐτὸν εἶναι. Ὁρᾶν δ' ἡμᾶς κατ' εἰδώλων ἐμπτώσεις. 45. Πάντα τε κατ' ἀνάγκην γίνεσθαι, τῆς δίνης αἰτίας οὔσης τῆς γενέσεως πάντων, ἣν ἀνάγκην λέγει. Τέλος δὲ εἶναι τὴν εὐθυμίαν, οὐ τὴν αὐτὴν οὖσαν τῇ ἡδονῇ, ὡς ἔνιοι παρακούσαντες ἐξεδέξαντο, ἀλλὰ καθ' ἣν γαληνῶς καὶ εὐσταθῶς ἡ ψυχὴ διάγει, ὑπὸ μηδενὸς ταραττομένη φόβου, ἢ δεισιδαιμονίας, ἢ ἄλλου τινὸς πάθους. Καλεῖ δ' αὐτὴν καὶ εὐεστὼ, καὶ πολλοῖς ἄλλοις ὀνόμασι. Ποιητὰ δὲ νόμιμα εἶναι. Φύσει δὲ ἄτομα καὶ κενόν. Καὶ ταῦτα μὲν αὐτῷ ἐδόκει.

XIII. Τὰ δὲ βιβλία αὐτοῦ καὶ Θράσυλλος ἀναγέγραφε κατὰ τάξιν οὕτως, ὥσπερεὶ καὶ τὰ Πλάτωνος, κατὰ τετραλογίαν. 46. Ἔστι δὲ ἠθικὰ μὲν τάδε. Πυθαγόρης, Περὶ τῆς τοῦ σοφοῦ διαθέσεως, Περὶ τῶν ἐν ᾅδου, Τριτογένεια (τοῦτο δέ ἐστιν, ὅτι τρία γίνεται ἐξ αὐτῆς; ἃ πάντα τὰ ἀνθρώπινα συνέχει) Περὶ ἀνδραγαθίας, ἢ Περὶ ἀρετῆς, Ἀμαλθείας κέρας, Περὶ εὐθυμίας, Ὑπομνημάτων ἢ οἴκων. Ἡ γὰρ Εὐεστὼ οὐχ εὑρίσκεται. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἠθικά. Φυσικὰ δὲ, τάδε· Μέγας Διάκοσμος, ὃν οἱ περὶ Θεόφραστον Λευκίππου φασὶν εἶναι· Μικρὸς Διάκοσμος, Κοσμογραφίη, Περὶ τῶν πλανήτων. Πε-

ρὶ φύσεως πρῶτον. Περὶ ἀνθρώπου φύσεως, ἢ Περὶ σαρκὸς, β'. Περὶ νοῦ. Περὶ αἰσθήσεων. Ταῦτά τινες ὁμοῦ γράφοντες, Περὶ ψυχῆς ἐπιγράφουσι. Περὶ χυμῶν. Περὶ χροῶν. 47. Περὶ τῶν διαφερόντων ῥησμῶν. Περὶ ἀμειψιῤῥυσμιῶν, Κρατυντήρια, ὅπερ ἐστὶν ἐπικρατικὰ τῶν προειρημένων. Περὶ ἑβδόλου, ἢ Περὶ προνοίας. Περὶ λοιμῶν κανὼν, α', β', γ'. Ἀποῤῥημάτων. Ταῦτα καὶ περὶ φύσεως. Τὰ δὲ ἀσύντακτα, ἐστὶ τάδε. Αἰτίαι οὐραγίαι. Αἰτίαι ἀέριοι. Αἰτίαι ἐπίπεδοι. Αἰτίαι περὶ πυρὸς καὶ τῶν ἐν πυρί. Αἰτίαι περὶ φωνῶν. Αἰτίαι περὶ σπερμάτων, καὶ φυτῶν, καὶ καρπῶν. Αἰτίαι περὶ ζώων, γ'. Αἰτίαι σύμμικτοι. Περὶ τῆς λίθου. Ταῦτα καὶ τὰ ἀσύντακτα. Μαθηματικὰ δὲ τάδε. Περὶ διαφορᾶς γνώμης, ἢ Περὶ ψαύσεως κύκλου καὶ σφαίρας, Περὶ γεωμετρίας. Γεωμετρικόν. Ἀριθμοί. Περὶ ἀλόγων γραμμῶν καὶ ναστῶν, β'. Ἐκπετάσματα. 48. Μέγας ἐνιαυτὸς, ἢ ἀστρονομίη. Παράπηγμα. Ἀμίλλα. Κλεψύδρας. Οὐρανογραφίη. Γεωγραφίη. Πολογραφίη. Ἀκτινογραφίη. Ταῦτα καὶ τὰ μαθηματικά. Μουσικὰ δὲ τάδε. Περὶ ῥυθμῶν καὶ ἁρμονίης. Περὶ ποιήσεως. Περὶ καλλοσύνης ἐπέων. Περὶ εὐφώνων καὶ δυσφώνων γραμμάτων. Περὶ Ὁμήρου, ἢ ὀρθοεπείης, καὶ γλώσσεων. Περὶ ἀοιδῆς. Περὶ ῥημάτων. Ὀνομαστικόν. Τοσαῦτα καὶ τὰ μουσικά. Τεχνικὰ δὲ τάδε· Πρόγνωσις. Περὶ διαίτης, ἢ Διαιτητικὸν, ἢ ἰατρικὴ γνώμη. Αἰτίαι περὶ ἀκαιριῶν καὶ ἐπικαιριῶν. Περὶ γεωργίης, ἢ Γεωμετρικόν. Περὶ ζωγραφίης, Τακτικὸν, καὶ Ὁπλομαχικόν. Τοσαῦτα καὶ τάδε. Τάττουσι δέ τινες κατ' ἰδίαν ἐκ τῶν ὑπομνημάτων καὶ ταῦτα. 49. Τὸ Πε-

ρὶ τῶν ἐν Βαβυλῶνι ἱερῶν γραμμάτων. Περὶ τῶν ἐν Μερόῃ ἱερῶν γραμμάτων. Περὶ ἱστορίης. Χαλδαϊκὸς λόγος. Φρύγιος λόγος. Περὶ πυρετοῦ, καὶ τῶν ἀπὸ νόσου βησσόντων, Νομικὰ αἴτια, Χερνικὰ, ἢ Προβλήματα. Τὰ δ' ἄλλα ὅσα τινὲς ἀναφέρουσιν εἰς αὐτὸν, τὰ μὲν ἐκ τῶν αὐτοῦ διεσκεύασται, τὰ δ' ὁμολογουμένως ἐστὶν ἀλλότρια. Ταῦτα καὶ περὶ τῶν βιβλίων αὐτοῦ, καὶ τοσαῦτα.

XIV. Γεγόνασι δὲ Δημόκριτοι ἕξ. Πρῶτος, αὐτὸς οὗτος. Δεύτερος, Χῖος μουσικὸς, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. Τρίτος, ἀνδριαντοποιὸς, οὗ μέμνηται Ἀντίγονος. Τέταρτος, περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Ἐφέσῳ γεγραφὼς, καὶ τῆς πόλεως Σαμοθρᾴκης. Πέμπτος, ποιητὴς ἐπιγραμμάτων σαφὴς καὶ ἀνθηρός. Ἕκτος, Περγαμηνὸς, ἀπὸ ῥητορικῶν λόγων.

CAPUT VIII.

PROTAGORAS.

I. 50. Πρωταγόρας Ἀρτέμωνος, ἢ (ὡς Ἀπολλόδωρος καὶ Δίνων ἐν Περσικοῖς) Μαιανδρίου, Ἀβδηρίτης, καθά φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τοῖς περὶ νόμων· (ὃς καὶ Θουρίοις νόμους γράψαι φησὶν αὐτὸν) ὡς δ' Εὔπολις ἐν Κόλαξι, Τήϊος. Φησὶ γάρ,

Ἔνδοθι μέν ἐστι Πρωταγόρας ὁ Τήϊος.

Οὗτος καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος λόγους ἀναγινώσκοντες ἠρανίζοντο· καὶ Πλάτων ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ φησὶ, βαρύφωνον εἶναι τὸν Πρόδικον.

II. Διήκουσε δὲ ὁ Πρωταγόρας Δημοκρίτου,

ἐκαλεῖτο τε σοφία; ὡς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ.

III. 51. Πρῶτος ἔφη δύο λόγους εἶναι περὶ παντὸς πράγματος, ἀντικειμένους ἀλλήλοις· οἷς καὶ συνηρώτα, πρῶτος τοῦτο πράξας. Ἀλλὰ καὶ ἤρξατό που τοῦτον τὸν τρόπον· Πάντων χρημάτων μέτρον, ἄνθρωπος· τῶν μὲν ὄντων, ὡς ἔστι· τῶν δὲ οὐκ ὄντων, ὡς οὐκ ἔστιν. Ἔλεγέ τε μηδὲν εἶναι ψυχὴν παρὰ τὰς αἰσθήσεις (καθὰ καὶ Πλάτων φησὶν ἐν Θεαιτήτῳ) καὶ πάντα εἶναι ἀληθῆ. Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ τοῦτον ἤρξατο τὸν τρόπον, Περὶ μὲν θεῶν οὐκ ἔχω εἰδέναι, εἴθ' ὡς εἰσὶν, εἴθ' ὡς οὐκ εἰσὶν. Πολλὰ γὰρ τὰ κωλύοντα εἰδέναι, ἥ τε ἀδηλότης, καὶ βραχὺς ὢν ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου. 52. Διὰ ταύτην δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ συγγράμματος ἐξεβλήθη πρὸς Ἀθηναίων· καὶ τὰ βιβλία αὐτοῦ κατέκαυσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὑπὸ κήρυκα ἀναλεξάμενοι παρ' ἑκάστου τῶν κεκτημένων.

IV. Οὗτος πρῶτος μισθὸν εἰσεπράξατο μνᾶς ἑκατόν· καὶ πρῶτος μέρη χρόνου διώρισε, καὶ καιροῦ δύναμιν ἐξέθετο, καὶ λόγων ἀγῶνας ἐποιήσατο, καὶ σόφισμα τοῖς πραγματολογοῦσι προσήγαγε. Καὶ τὴν διάνοιαν ἀφεὶς, πρὸς τοὔνομα διελέχθη, καὶ τὸ νῦν ἐπιπόλαιον γένος τῶν ἐριστικῶν ἐγέννησεν. Ἵνα καὶ Τίμων φησὶ περὶ αὐτοῦ,

Πρωταγόρης τ' ἐπίμικτος ἐριζέμεναι εὖ εἰδώς.

53. Οὗτος καὶ τὸ Σωκρατικὸν εἶδος τῶν λόγων πρῶτος ἐκίνησε, καὶ τὸν Ἀντισθένους λόγον, τὸν πειρώμενον ἀποδεικνύειν, ὡς οὐκ ἔστιν ἀντιλέγειν, οὗτος πρῶτος διείλεκται, καθά φησι Πλάτων ἐν Εὐθυδήμῳ. Καὶ πρῶτος κατέδειξε τὰς πρὸς τὰς θέσεις ἐπι-

χειρήσεις, ὥς φησιν Ἀρτεμίδωρος ὁ διαλεκτικὸς ἐν τῷ πρὸς Χρύσιππον. Καὶ πρῶτος τὴν καλουμένην τύλην, ἐφ' ἧς τὰ φορτία βαστάζουσιν, εὗρεν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ παιδείας. Φορμοφόρος γὰρ ἦν, ὡς καὶ Ἐπίκουρός που φησί. Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἤρθη πρὸς Δημόκριτον, ξύλα δεδεκὼς ὀφθείς. Διεῖλέ τε τὸν λόγον πρῶτος εἰς τέτταρα· εὐχωλήν, ἐρώτησιν, ἀπόκρισιν, ἐντολήν. 54. Οἱ δὲ, εἰς ἑπτά· διήγησιν, ἐρώτησιν, ἀπόκρισιν, ἐντολὴν, ἀπαγγελίαν, εὐχωλὴν, κλῆσιν, οὓς καὶ πυθμένας εἶπε λόγων. Ἀλκιδάμας δὲ τέτταρας λόγους φησί· φάσιν, ἀπόφασιν, ἐρώτησιν, προσαγόρευσιν.

V. Πρῶτον δὲ τῶν λόγων ἑαυτοῦ ἀνέγνω τὸν περὶ θεῶν, οὗ τὴν ἀρχὴν ἄνω παρεθέμεθα. Ἀνέγνω δὲ Ἀθήνησιν ἐν τῇ Εὐριπίδου οἰκίᾳ, ἢ (ὥς τινες) ἐν τῇ Μεγακλείδου· ἄλλοι, ἐν Λυκείῳ, μαθητοῦ τὴν φωνὴν αὐτῷ χρήσαντος Ἀρχαγόρου τοῦ Θεοδότου. Κατηγόρησε δὲ αὐτοῦ Πυθόδωρος Πολυζήλου, εἷς τῶν τετρακοσίων. Ἀριστοτέλης δ' Εὐαθλόν φησιν.

VI. 55. Ἔστι δὲ τὰ σωζόμενα αὐτοῦ βιβλία τάδε. Τέχνη ἐριστικῶν. Περὶ πάλης. Περὶ τῶν μαθημάτων. Περὶ πολιτείας. Περὶ φιλοτιμίας. Περὶ ἀρετῶν. Περὶ τῆς ἐν ἀρχῇ καταστάσεως. Περὶ τῶν ἐν ᾅδου. Περὶ τῶν οὐκ ὀρθῶς τοῖς ἀνθρώποις πρασσομένων. Προτακτικός. Δίκη ὑπὲρ μισθοῦ. Ἀντιλογιῶν δύο. Καὶ ταῦτα μὲν αὐτῷ τὰ βιβλία. Ἔγγραφε δὲ καὶ Πλάτων εἰς αὐτὸν διάλογον.

VII. Φησὶ δὲ Φιλόχορος, πλέοντος αὐτοῦ ἐς Σικελίαν, τὴν ναῦν καταποντισθῆναι, καὶ τοῦτο αἰνίττεσθαι Εὐριπίδην ἐν τῷ Ἰξίονι. Ἔνιοι κατὰ τὴν

ἀδὸν τελευτῆσαι αὐτὸν, βιώσαντα ἔτη πρὸς τὰ ἑνενήκοντα. 56. Ἀπολλόδωρος δὲ φησιν ἑβδομήκοντα· σοφιστεῦσαι δὲ τεσσαράκοντα ἔτη, καὶ ἀκμάζειν κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. Ἔστι καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν οὕτως ἔχον,

Καίσου, Πρωταγόρη, φάτιν ἔκλυον, ὡς ἄρ' Ἀθηνῶν
Ἐκ ποτ' ἰὼν, καθ' ὁδὸν, πρῆσβυς ἐὼν, ἔθανες.
Εἵλετο γάρ σε φυγεῖν Κέκροπος πόλις. Ἀλλὰ αὖ μέν που
Παλλάδος ἄστυ φύγες, Πλουτέα δ' οὐκ ἔφυγες.

VIII. Λέγεται δὲ πότε αὐτὸν ἀπαιτοῦντα τὸν μισθὸν Εὔαθλον τῶν μαθητὴν, ἐκείνου εἰπόντος, Ἀλλ' οὐδέπω νενίκηκα, εἰπεῖν, Ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἂν νικήσω, ὅτι ἐγὼ ἐνίκησα, λαβεῖν με ἔδει· ἐὰν δὲ σὺ, ὅτι σύ.

IX. Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Πρωταγόρας, ἀστρολόγος, εἰς ὃν καὶ Εὐφορίων ἐπικήδειον ἔγραψε· καὶ τρίτος, Στωϊκὸς φιλόσοφος.

CAPUT IX.

DIOGENES APOLLONIATES.

I. 57. Διογένης, Ἀπολλοθέμιδος, Ἀπολλωνιάτης, ἀνὴρ φυσικὸς καὶ ἄγαν ἐλλόγιμος. Ἤκουσε δὲ (φησὶν Ἀντισθένης) Ἀναξιμένους. Ἦν δὲ ἐν τοῖς χρόνοις κατὰ Ἀναξαγόραν. Τοῦτόν φησιν ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ, διὰ μέγαν φθόνον μικροῦ κινδυνεῦσαι Ἀθήνηισιν.

II. Ἔδοξε δὲ αὐτῷ τάδε· Στοιχεῖον εἶναι τὸν ἀέρα· κόσμους ἀπείρους· καὶ κενὸν ἄπειρον. Τόν

τε ἀέρα, πυκνούμενον καὶ ἀραιούμενον, γεννητικὸν εἶναι τῶν κόσμων. Οὐδὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίνεσθαι, οὐδὲ εἰς τὸ μὴ ὂν φθείρεσθαι. Τὴν γῆν, στρογγύλην, ἠρηρεισμένην ἐν τῷ μέσῳ, τὴν σύστασιν εἰληφυῖαν κατὰ τὴν ἐκ τοῦ θερμοῦ περιφοράν, καὶ πῆξιν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ. Ἀρχὴ δὲ αὐτῷ τοῦ συγγράμματος ἥδε, Λόγου παντὸς ἀρχόμενον, δοκεῖ μοι χρεὼν εἶναι τὴν ἀρχὴν ἀναμφισβήτητον παρίχεσθαι· τὴν δὲ ἑρμηνείαν, ἁπλῆν καὶ σεμνήν.

CAPUT X.

ANAXARCHUS.

I. 58. Ἀνάξαρχος, Ἀβδηρίτης. Οὗτος διήκουσε Διομένους τοῦ Σμυρναίου· οἱ δὲ, Μητροδώρου τοῦ Χίου, ὃς ἔλεγε μηδὲ αὐτὸ τοῦτο εἰδέναι ὅτι οὐδὲν οἶδε. Μητρόδωρος δὲ, Νέσσαι τοῦ Χίου, οἱ δὲ Δημοκρίτου φασὶν ἀκοῦσαι.

II. Ὁ δ' οὖν Ἀνάξαρχος καὶ Ἀλεξάνδρῳ συνῆν, καὶ ἤκμαζε κατὰ τὴν δεκάτην καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα, καὶ εἶχεν ἐχθρὸν Νικοκρέοντα, τὸν Κύπρου τύραννον. Καί ποτε ἐν συμποσίῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐρωτήσαντος αὐτὸν, τί ἄρα δοκεῖ τὸ δεῖπνον; εἰπεῖν φασιν, Ὦ βασιλεῦ, πάντα πολυτελῶς· ἓν δὲ λοιπὸν κεφαλὴν σατράπου τινὸς παρατεθεῖσθαι· ἀποῤῥίπτειν πρὸς τὸν Νικοκρέοντα. 59. Ὁ δὲ, μνησικακήσας, μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ βασιλέως, ὅτε πλέων ἀκουσίως προσηνέχθη τῇ Κύπρῳ ὁ Ἀνάξαρχος, συλλαβὼν αὐτὸν καὶ εἰς ὅλμον βαλὼν, ἐκέλευσε σιδηροῖς ὑπέροις

τύπτεσθαι. Τὸν δὲ, οὐ φροντίσαντα τῆς τιμωρίας, εἰπεῖν ἐκεῖνο δὴ τὸ περιφερόμενον, Πτίσσε τὸν Ἀναξάρχου θύλακον, Ἀνάξαρχον δὲ οὐ πλήττεις. Κελεύσαντος δὲ τοῦ Νικοκρέοντος καὶ τὴν γλῶτταν αὐτοῦ ἐκτμηθῆναι, λόγος ἀποτραγόντα ἐμπτύσαι αὐτῷ. Καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως,

Πτίσσετε μᾶλλον, ἔτι καὶ μᾶλλον· θύλακός ἐστι·
Πτίσσετ᾽· Ἀνάξαρχος δ᾽ ἐν Διός ἐστι πάλαι.
Καί σε διαστεῖλαι λιγέως δυσνεφὴ τάδε λέξει
Ῥήματα Περσεφόνη, ἔῤῥε, μυλωθρὲ κακέ.

III. 60. Οὗτος διὰ τὴν ἀπάθειαν καὶ εὐκολίαν τοῦ βίου, Εὐθυμονικὸς ἐκαλεῖτο· καὶ ἦν ἐκ τοῦ ῥᾴστου δυνατὸς σωφρονίζειν. Τὸν γοῦν Ἀλέξανδρον, οἰόμενον εἶναι θεὸν, ἐπέτρεψεν. Ἐπειδὴ γὰρ ἔκ τινος πληγῆς εἶδεν αὐτῷ καταῤῥέον αἷμα, δείξας τῇ χειρὶ πρὸς αὐτόν φησι, Τουτὶ μὲν αἷμα, καὶ οὐχ ἰχὼρ,

— — — [illegible]ς πέρ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσι.

Πλούταρχος δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τοῦτο λέξαι πρὸς τοὺς φίλους φησίν. Ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε προπίνοντα αὐτῷ τὸν Ἀνάξαρχον, δεῖξαι τὴν κύλικα, καὶ εἰπεῖν,

Βληθήσεταί τις θεῶν βροτησίᾳ χερί.

CAPUT XI.

PYRRHO.

I. 61. Πύῤῥων, Ἠλεῖος, Πλειστάρχου μὲν ἦν υἱὸς, καθὰ καὶ Διοκλῆς ἱστορεῖ.

II. Ὡς φησι δὲ Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς, πρότερον ἦν ζωγράφος, καὶ ἤκουσε Δρύσωνος τοῦ Στίλπωνος, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς. Εἶτα Ἀναξάρχῳ

ξυνακολουθῶν παντάχοῦ, ὥστε καὶ τοῖς Γυμνοσοφισταῖς ἐν Ἰνδίᾳ συμμίξαι, καὶ τοῖς Μάγοις.

III. Ὅθεν γενναιότατα δοκεῖ φιλοσοφῆσαι, τὸ τῆς ἀκαταληψίας καὶ ἐποχῆς εἶδος εἰσαγαγών· ὡς Ἀσκάνιος ὁ Ἀβδηρίτης φησίν. Οὐδὲν γὰρ ἔφασκεν οὔτε καλὸν, οὔτε αἰσχρὸν, οὔτε δίκαιον, οὔτε ἄδικον. Καὶ ὁμοίως ἐπὶ πάντων, μηδὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, νόμῳ δὲ καὶ ἔθει πάντα τοὺς ἀνθρώπους πράττειν· οὐ γὰρ μᾶλλον τόδε ἢ τόδε εἶναι ἕκαστον. 62. Ἀκόλουθος δ' ἦν καὶ τῷ βίῳ, μηδὲν ἐκτρεπόμενος, μηδὲν φυλαττόμενος, ἅπαντα ὑφιστάμενος, ἁμάξας, εἰ τύχοι, καὶ κρημνοὺς, καὶ κύνας, καὶ ὅσα τοιαῦτα, μηδὲν ταῖς αἰσθήσεσιν ἐπιτρέπων. Σάζεσθαι μέντοι (καθά φασιν οἱ περὶ τὸν Καρύστιον Ἀντίγονον) ὑπὸ τῶν γνωρίμων παρακολουθούντων. Αἰνεσίδημος δέ φησι φιλοσοφεῖν μὲν αὐτὸν κατὰ τὸν τῆς ἐποχῆς λόγον, μὴ μέντοι γε ἀπροοράτως ἕκαστα πράττ[illegible] Ὁ δὲ πρὸς τὰ ἐνεγκόντα ἔτη κατεβίω.

IV. Ἀντίγονος δέ φησιν ὁ Καρύστιος, ἐν τῷ περὶ Πύρρωνος, τάδε περὶ αὐτοῦ· ὅτι τὴν ἀρχὴν ἄδοξός τε ἦν καὶ πένης, καὶ ζωγράφος· σώζεσθαί τε αὐτοῦ ἐν Ἤλιδι ἐν τῷ γυμνασίῳ λαμπαδιστὰς, μετρίως ἔχοντας. 63. Ἐκπατεῖν τε αὐτὸν, καὶ ἐρημάζειν, σπανίως ποτὲ ἐπιφαινόμενον τοῖς οἰκοι. Τοῦτο δὲ ποιεῖν, ἀκούσαντα Ἰνδοῦ τινος ὀνειδίζοντος Ἀναξάρχῳ, ὡς οὐκ ἂν ἕτερόν τινα διδάξαι σῦτος ἀγαθὸν, αὐτὸς αὐλὰς βασιλικὰς θεραπεύων. Ἀεί τε εἶναι ἐν τῷ αὐτῷ καταστήματι· ὥστε εἰ καί τις αὐτὸν καταλίποι μεταξὺ λέγοντα, αὐτὸν διαπεραίνειν τὸν λόγον· καίτοι κεκινημένον ὄντα ἐν νεότητι. Πολλάκις (φησὶ)

καὶ ἀπεδήμει, μηδενὶ προσιπὼν, καὶ συνεπορεύετο οἷς τυχὸν ἤθελεν. Καί ποτε Ἀναξάρχου ἐς τέλμα ἐμπεσόντος, παρῆλθεν οὐ βοηθήσας. Τινῶν δὲ αἰτιωμένων, αὐτὸς Ἀνάξαρχος ἐπῄνει τὸ ἀδιάφορον καὶ ἄστοργον αὐτοῦ. 64. Καταληφθεὶς δέ ποτε καὶ ἑαυτῷ λαλῶν, καὶ ἐρωτηθεὶς τὴν αἰτίαν, ἔφη, μελετᾶν χρηστὸς εἶναι. Ἦν τε ταῖς ζητήσεσιν ὑπ' οὐδενὸς καταφρονέεσθαι, διὰ τὸ ἐξοδικῶς λέγειν καὶ πρὸς ἐρώτησιν. Ὅθεν καὶ Ναυσιφάνην, ἤδη νεανίσκον ὄντα, θηραθῆναι. Ἔφασκε γοῦν γίνεσθαι δεῖν τῆς μὲν διαθέσεως τῆς Πυῤῥωνείου· τῶν δὲ λόγων, τῶν ἑαυτοῦ. Ἔλεγέ τε πολλάκις καὶ Ἐπίκουρον θαυμάζοντα τὴν Πυῤῥώνος ἀναστροφὴν, συνεχὲς αὐτοῦ πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ.

V. Οὕτω δὲ αὐτὸν ὑπὸ τῆς πατρίδος τιμηθῆναι, ὥστε καὶ ἀρχιερέα καταστῆσαι αὐτὸν, καὶ δι' ἐκεῖνον πᾶσι τοῖς φιλοσόφοις ἀτέλειαν ψηφίσασθαι. Καὶ δὴ καὶ ζηλωτὰς εἶχε πολλοὺς τῆς ἀπραγμοσύνης. Ὅθεν καὶ ὁ Τίμων περὶ αὐτοῦ φησιν οὕτως ἐν τῷ Πύθωνι, καὶ ἐν τοῖς Σίλλοις,

65. Ὦ γέρον, ὦ Πύῤῥων, πῶς ἢ πόθεν ἔκδυσαν εὗρες
Λατρείης, δοξῶν τε κενοφροσύνης τε σοφιστῶν,
Καὶ πάσης ἀπάτης, πειθοῦς τ' ἀπελύσαο δεσμά,
Οὐδὲ μέλει σοι ταῦτα μεταλλήσειν, τίνος αὖραι
Ἑλλάδ' ἔχουσι, πόθεν τε καὶ εἰς ὃ κυρεῖ τὰ ἕκαστα,
Καὶ πάλιν ἐν τοῖς Ἰνδαλμοῖς,
Τοῦτό μοι, ὦ Πύῤῥων, ἱμείρεται ἦτορ ἀκοῦσαι,
Πῶς ποτ' ἀνὴρ ἔτ' ἄγεις ῥᾷστα μετ' ἡσυχίας,
Μοῦνος ἐν ἀνθρώποισι θεοῦ τρόπον ἡγεμονεύων;

Ἀθηναῖοι δὲ καὶ πολιτείᾳ αὐτὸν ἐτίμησαν, (καθά φησι Διοκλῆς) ἐπὶ τῷ Κότυν τὸν Θρᾷκα διαχρήσασθαι.

VI. 66. Εὐσεβῶς δὲ καὶ τῇ ἀδελφῇ συνεβίω, μαίᾳ οὔσῃ, καθά φησιν Ἐρατοσθένης ἐν τῷ περὶ πλούτου καὶ πενίας, ὅτι καὶ οὗτος φέρων εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπίπρασκεν ὀρνίθια, εἰ τύχοι, καὶ χοιρίδια· καὶ τὰ ἐπὶ τῆς οἰκίας καθάροι ἀδιαφόρως. Λέγεται δὲ καὶ δέλφακα λούειν αὐτὸς ὑπὸ ἀδιαφορίας. Καὶ χολήσας τι περὶ τῆς ἀδελφῆς, (Φιλίστα δὲ ἐκαλεῖτο) πρὸς τὸν λαβόμενον εἰπεῖν, ὡς οὐκ ἐν γυναίῳ ἡ ἐπίδειξις τῆς ἀδιαφορίας. Καὶ κυνός ποτε ἐπενεχθέντος διασοβηθέντα, εἰπεῖν πρὸς τὸν αἰτιασάμενον, ὡς χαλεπὸν εἴη ὁλοσχερῶς ἐκδῦναι ἄνθρωπον· διαγωνίζεσθαι δὲ ὡς οἷόν τε, πρῶτον μὲν τοῖς ἔργοις πρὸς τὰ πράγματα· εἰ δὲ μή, τῷ γε λόγῳ. 67. Φασὶ δὲ καὶ σηπτικῶν φαρμάκων, καὶ τομῶν, καὶ καύσεων ἐπί τινος ἥκοντος αὐτῷ προσενεχθέντων, ἀλλὰ μηδὲ τὰς ὀφρῦς συναγαγεῖν. Καὶ ὁ Τίμων δὲ διασαφεῖ τὴν διάθεσιν αὐτοῦ, ἐν οἷς πρὸς Πύθωνα διέξεισιν. Ἀλλὰ καὶ Φίλων ὁ Ἀθηναῖος, γνώριμος αὐτοῦ γεγονὼς, ἔλεγεν ὡς ἐμέμνητο μάλιστα μὲν Δημοκρίτου, εἶτα δὲ καὶ Ὁμήρου, θαυμάζων αὐτόν, καὶ συνεχὲς λέγων,

Οἵη περ φύλλων γενεὴ, τοιήδε καὶ ἀνδρῶν.

Καὶ ὅτι φησὶ καὶ μυίαις καὶ ὀρνέοις εἰκάζει τοὺς ἀνθρώπους. Προσφέρεσθαι δὲ καὶ ταῦτα,

Ἀλλὰ φίλος, θάνε καὶ σύ. Τίη ὀλοφύρεαι αὔτως;
Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.

68. Καὶ ὅσα συντείνει εἰς τὸ ἀσέβαιον, καὶ κενό-

σπουδον ἅμα καὶ παιδαριώδες τῶν ἀνθρώπων. Ποσειδώνιος δὲ καὶ τοιοῦτό τι διέξεισι περὶ αὐτοῦ. Τῶν γὰρ ἐμπλεόντων ἐσκυθρωπακότων ὑπὸ χειμῶνος, αὐτὸς γαληνὸς ὢν ἀνέῤῥωσε τὴν ψυχὴν, δείξας ἐν τῷ πλοίῳ χοιρίδιον ἐσθίον, καὶ εἰπὼν, ὡς χρὴ τὸν σοφὸν ἐν τοιαύτῃ καθεστάναι ἀταραξίᾳ. Μόνος δὲ Νουμήνιος καὶ δογματίσαι φησὶν αὐτόν.

VII. Τούτου πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ μαθηταὶ γεγόνασιν ἐλλόγιμοι· ὧν Εὐρύλοχος· οὗ φέρεται ἑλάσσωμα τόδε. Φασὶ γὰρ ὡς οὕτω παρωξύνθη ποτὲ, ὥστε τὸν ὀβελίσκον ἅρας μετὰ τῶν κρεῶν, ἕως τῆς ἀγορᾶς ἐδίωκε τὸν μάγειρον. 69. Καὶ ἐν Ἤλιδι καταπονούμενος ὑπὸ τῶν ζητούντων ἐν τοῖς λόγοις, ἀποῤῥήξας θοιμάτιον, διενήξατο τὸν Ἀλφειόν. Ἦν οὖν πολεμιώτατος τοῖς σοφισταῖς, ὥς καὶ Τίμωνά φασιν. Ὁ δὲ Φίλων τὰ πλεῖστα διελέγετο· ὅθεν καὶ περὶ τούτου φησὶν οὕτως,

Ἤτὸν ἀπάνθρωπον, καὶ ἀπόσχολον, αὐτολαλητόν,
Οὐκ ἐμπαζόμενον δόξης ἐρίδων τε, Φίλωνα.

Πρὸς τούτοις, διήκουσε τοῦ Πυῤῥώνος Ἐκαταῖός τε ὁ Ἀβδηρίτης, Καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος ὁ τοὺς σίλλους πεποιηκὼς, περὶ οὗ λέξομεν. Ἔτι τε Ναυσιφάνης Τήϊος, οὗ φασί τινες ἀκοῦσαι Ἐπίκουρον.

VIII. Οὗτοι πάντες Πυῤῥώνειοι μὲν ἀπὸ τοῦ διδασκάλου, ἀπορητικοὶ δὲ καὶ σκεπτικοὶ, καὶ ἔτι ἐφεκτικοὶ, καὶ ζητητικοὶ, ἀπὸ τοῦ οἷον δόγματος προσηγορεύοντο. 70. Ζητητικὴ μὲν οὖν φιλοσοφία, ἀπὸ τοῦ πάντοτε ζητεῖν τὴν ἀλήθειαν· σκεπτικὴ δὲ, ἀπὸ τοῦ σκέπτεσθαι ἀεὶ, καὶ μηδέποτε εὑρίσκειν· ἐφεκτικὴ δὲ, ἀπὸ τοῦ μετὰ τὴν ζήτησιν πάθους, λέγω δὲ

τὴν ἐποχήν· ἀπορητικὴ δέ, ἀπὸ τοῦ τοὺς δογματικοὺς ἀπορεῖν καὶ αὐτούς. Πυῤῥώνειοι δέ, ἀπὸ Πύῤῥωνος. Θεοδόσιος δὲ ἐν τοῖς σκηπτικοῖς κεφαλαίοις, οὗ φησι δεῖν Πυῤῥώνειον καλεῖσθαι τὴν σκεπτικήν. Εἰ γὰρ τὸ καθ' ἑκάτερον κίνημα τῆς διανοίας ἁληπτόν ἐστιν, οὐκ εἰσόμεθα τὴν Πύῤῥωνος διάθεσιν: Μὴ εἰδότες δέ, οὐ Πυῤῥώνειοι καλοίμεθ' ἄν· πρὸς τὸ μηδὲ πρῶτον εὑρηκέναι τὴν σκεπτικὴν Πύῤῥωνα, μηδὲ ἔχειν τι δόγμα. Λέγοιτο δ' ἂν Πυῤῥώνειος ὁμοτρόπως. 71. Ταύτης δὲ τῆς αἱρέσεως ἔνιοί φασιν Ὅμηρον κατάρξαι, ἐπεὶ περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων παρ' ὁντιν' ἄλλοτε ἄλλως ἀποφαίνεται, καὶ οὐδὲν ὁρικῶς δογματίζει περὶ τὴν ἀπόφασιν. Ἐπεὶ καὶ τὰ τῶν ἑπτὰ σοφῶν, σκεπτικὰ εἶναι· οἷον τὸ, Μηδὲν ἄγαν· καὶ, Ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα. Δηλοῦσθαι τῷ βεβαίως καὶ πεπεισμένως διεγγυωμένῳ ἐπακολουθεῖν ἄτην. Ἀλλὰ καὶ Ἀρχίλοχον καὶ Εὐριπίδην σκεπτικῶς ἔχειν, ἐν οἷς Ἀρχίλοχος μέν φησι,

Τοῖος ἀνθρώποισι νοῦς, Γλαῦκε, Λεπτίνεω παῖ,
Γίνεται θνητοῖς, ὁποίην Ζεὺς ἐφ' ἡμέρην ἄγει.

Εὐριπίδης δὲ,

Τί δῆτα τούτους τοὺς παλαιπώρους φθονεῖν
Βροτοὺς λέγουσι; σοῦ γὰρ ἐξηρτήμεθα,
Ἀρῶμέν τε τοιαῦθ' ἃ σύ γε τυγχάνεις θέλων.

72. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ξενοφάνης, καὶ Ζήνων ὁ Ἐλεάτης, καὶ Δημόκριτος, κατ' αὐτοὺς σκεπτικοὶ τυγχάνουσιν. Ἐν οἷς Ξενοφάνης μέν φησι,

Καὶ τὸ μὲν οὖν σαφὲς οὔτις ἀνὴρ ἴδεν, οὐδέ τις ἔσται
Εἰδώς.

Ζήνων δὲ τὴν κίνησιν ἀναιρεῖ, λέγων· Τὸ κινούμενον οὔτε ἐν ᾧ ἐστι τόπῳ κινεῖται, οὔτε ἐν ᾧ μή ἐστι. Δημόκριτος δὲ τὰς ποιότητας ἐκβαλὼν· ἵνα φησὶ, Νόμῳ ψυχρὸν, νόμῳ θερμόν· αἰτίη δὲ ἄτομα καὶ κενόν. Καὶ πάλιν, Αἰτίη δὲ οὐδὲν ἔδμεν· ἐν βυθῷ γὰρ ἡ ἀλήθεια. Καὶ Πλάτωνα τὸ μὲν ἀληθὲς θεοῖς τε καὶ θεῶν παισὶν ἐκχωρεῖν· τὸν δὲ εἰκότα λόγον ζητεῖν. Καὶ Εὐριπίδην λέγειν,

73. Τίς δ' οἶδεν, εἰ τὸ ζῆν μέν ἐστι κατθανεῖν,
Τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν νομίζεται βροτοῖς;

Ἀλλὰ καὶ Ἐμπεδοκλέα οὕτως· Ἐπεὶ οὐδ' ἱρκτὰ τάδ' ἀνδράσιν, οὔτ' ἐπακουστὰ, οὔτε νόῳ περιληπτά. Καὶ ἐπάνω, Αὐτὸ μέγαν πεισθὲν τῷ προσήκοντι ἕκαστος. Ἔτι μὴν Ἡράκλειτον, Μὴ εἰκῇ περὶ τῶν μεγίστων συμβαλώμεθα. Καὶ Ἱπποκράτην ἔπειτα ἐνδοιαστικῶς καὶ ἀνθρωπίνως ἀποφαίνεσθαι. Καὶ πρὶν Ὅμηρον,

Σιρηπὴ δὲ γλῶσσ' ἐστὶ βροτῶν, πολλὲς δ' ἔνι μῦθοι.

Καὶ,

— — — ἐπίων δὲ πολὺς νόμος ἔνθα καὶ ἔνθα.

Καὶ,

Ὁπποῖόν κ' εἴπησθα ἔπος, τοῖόν κ' ἐπακούσαις.

74. τὴν ἰσοσθένειαν λέγων καὶ ἀντίθεσιν τῶν λόγων. Διατείλων δὲ οἱ σκεπτικοὶ τὰ τῶν αἱρέσεων δόγματα πάντα ἀναιρέποντες, αὐτοὶ δὲ οὐδὲν ἀποφαίνοντες δογματικῶς· ἕως δὲ τοῦ προφέρεσθαι τὰ τῶν ἄλλων, καὶ διηγεῖσθαι, μηδὲν ὁρίζοντες, μηδ' αὐτὸ τοῦτο. Ὥστε καὶ τὸ μὴ ὁρίζειν ἀνῄρουν, λέγοντες· οἷον, Οὐδὲν ὁρίζομεν, (ἐπεὶ ὥριζον ἄν) προφερόμεθα δὲ (φασὶ) τὰς ἀποφάσεις εἰς μήνυσιν

τῆς ἀπροπτωσίας. Ὡς εἰ καὶ νεύσαντας τοῦτο, ἐνεδέχετο δηλῶσαι. Διὰ τῆς οὖν Οὐδὲν ὁρίζομεν φωνῆς, τὸ τῆς ἀῤῥεψίας πάθος δηλοῦται· ὁμοίως δὲ καὶ διὰ τῆς Οὐδὲν μᾶλλον, καὶ διὰ τῆς Παντὶ λόγῳ λόγος ἀντίκειται, καὶ ταῖς ὁμοίαις. 75. Λέγεται δὲ τὸ Οὐδὲν μᾶλλον, καὶ θετικῶς, ὡς ὁμοίων τινῶν ὄντων, οἷον, Οὐδὲν μᾶλλον ὁ πειρατὴς κακός ἐστιν ἢ ὁ ψεύστης· ὑπὸ δὲ τῶν σκεπτικῶν οὐ θετικῶς ἀλλ' ἀναιρετικῶς λέγεται. Ὡς ὑπὸ τοῦ ἀνασκευάζοντος καὶ λέγοντος, Οὐ μᾶλλον ἡ Σκύλλα γέγονεν ἢ ἡ Χίμαιρα. Αὐτὸ δὲ τὸ μᾶλλον, ποτὲ μὲν συγκριτικῶς ἐκφέρεται, ὡς ὅταν φῶμεν, Μᾶλλον τὸ μέλι γλυκὺ ἢ τὴν σταφίδα· ποτὲ δὲ θετικῶς καὶ ἀναιρετικῶς, ὡς ὅταν φῶμεν, Μᾶλλον ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ ἢ βλάπτει. Σημαίνομεν γὰρ ὅτι ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ, βλάπτει δ' οὔ. 76. Ἀναιροῦσι δὲ οἱ σκεπτικοὶ καὶ αὐτὴν τὴν Οὐδὲν μᾶλλον φωνήν. Ὡς γὰρ οὐ μᾶλλόν ἐστι πρόνοια ἢ οὐκ ἔστιν, οὕτω καὶ τὸ Οὐδὲν μᾶλλον, οὐ μᾶλλόν ἐστιν ἢ οὐκ ἔστι. Σημαίνει οὖν ἡ φωνὴ (καθά φησι καὶ Τίμων ἐν τῷ Πύθωνι) τὸ μηδὲν ὁρίζειν, ἀλλὰ ἀπροσθετεῖν. Ἡ δὲ Παντὶ λόγῳ φωνὴ, καὶ αὕτη συνάγει τὴν ἐποχήν. Τῶν μὲν γὰρ πραγμάτων διαφωνούντων, τῶν δὲ λόγων ἰσοσθενούντων, ἀγνωσία τῆς ἀληθείας ἐπακολουθεῖ· καὶ αὐτῷ δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ λόγος ἀντίκειται· ὃς καὶ οὗτος μετὰ τὸ ἀνελεῖν τοὺς ἄλλους, αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ περιτραπεὶς ἀπόλλυται· κατ' ἴσον τοῖς καθαρτικοῖς, ἃ τὴν ὕλην προεκκρίναντα, καὶ αὐτὰ ὑπεκκρίνεται καὶ ἐξαπόλλυται. 77. Πρὸς ἃ φασιν οἱ δογματικοὶ, μὴ αἴρειν τὸν λόγον, ἀλλὰ προσεπισχυρίζειν. Μόνον οὖν διακόνοις ἐχρῶν-

το τοῖς λόγοις. Οὐ γὰρ οἷόν τε ἦν μὴ λόγῳ λόγον ἀνελεῖν. Καθ' ὃν τρόπον εἰώθαμεν λέγειν, τόπον μὴ εἶναι, καὶ δεῖ πάντως τὸν τόπον εἰπεῖν. Ἀλλ' οὐ δογματικῶς, ἀποδεικτικῶς δέ. Καὶ μηδὲν γίνεσθαι κατ' ἀνάγκην, καὶ δεῖ τὴν ἀνάγκην εἰπεῖν. Τοιούτῳ τινὶ τρόπῳ τῆς ἑρμηνείας ἐχρῶντο· οἷα γὰρ φαίνεται τὰ πράγματα, μὴ τοιαῦτα εἶναι τῇ φύσει, ἀλλὰ μόνον φαίνεσθαι. Ζητεῖν τε ἔλεγον οὐχ ἅπερ νοοῦσιν (ὅ τι γὰρ νοεῖται, δῆλον) ἀλλ' ὧν ταῖς αἰσθήσεσι μὴ ἔχουσιν. 78. Ἔστιν οὖν ὁ Πυῤῥώνειος λόγος, μνήμη τις τῶν φαινομένων, ἢ τῶν ὁπωσοῦν νοουμένων, καθ' ἣν πάντα πᾶσι συμβάλλεται, καὶ συγκρινόμενα, πολλὴν ἀνωφέλειαν καὶ ταραχὴν ἔχοντα εὑρίσκεται, καθά φησιν Αἰνεσίδημος ἐν τῇ εἰς τὰ Πυῤῥώνεια ὑποτυπώσει. Πρὸς δὲ τὰς ἐν ταῖς σκέψεσιν ἀντιθέσεις, προαποδεικνύντες καθ' οὓς τρόπους πείθει τὰ πράγματα, κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἀνῄρουν τὴν περὶ αὐτῶν πίστιν. Πείθειν γὰρ τάδε κατ' αἴσθησιν συμφώνως ἔχοντα, καὶ τὰ μηδέποτε ἢ σπανίως γοῦν μεταπίπτοντα, τά τε συνήθη καὶ τὰ νόμοις διεσταλμένα καὶ τέρποντα καὶ τὰ θαυμαζόμενα. 79. Ἐδείκνυσαν οὖν ἀπὸ τῶν ἐναντίων τοῖς πείθουσιν, ὅσας τὰς πιθανότητας.

IX. Αἱ δ' ἀπορίαι κατὰ τὰς συμφωνίας τῶν φαινομένων ἢ νοουμένων, ἃς ἀπεδίδοσαν, ἦσαν κατὰ δέκα τρόπους, καθ' οὓς τὰ ὑποκείμενα παραλλάττοντα ἐφαίνετο. Τούτους δὲ τοὺς δέκα τρόπους καθ' οὓς τίθησιν, εἷς πρῶτος, ὁ παρὰ τὰς διαφορὰς τῶν ζώων πρὸς ἡδονήν, καὶ ἀλγηδόνα, καὶ βλάβην καὶ ὠφέλειαν. Συνάγεται δὲ διὰ αὐτοῦ, τὸ μὴ τὰς αὐτὰς

ἀπὸ τῶν αὐτῶν προσπίπτειν φαντασίας, καὶ τὸ διότι τῇ τοιαύτῃ μάχῃ ἀκολουθεῖ τὸ ἐπίσχειν. Τῶν γὰρ ζώων τὰ μὲν χωρὶς μίξεως γίνεσθαι, ὡς τὰ πυρίβια, καὶ ἃ Ἀράβιος φοίνιξ, καὶ εὐλαί· τὰ δ' ἐξ ἐπιπλοκῆς, ὡς ἄνθρωποι, καὶ τὰ ἄλλα. 80. Καὶ τὰ μὲν οὕτως, τὰ δ' οὐτως συγκέκριται. Διὸ καὶ τῇ αἰσθήσει διαφέρει, ὡς πόροι μὲν, ὀξύτατοι· κύνες δὲ, ὀσφρητικώτατοι. Εὔλογον οὖν τοῖς διαφόροις τοὺς ὀφθαλμοὺς, διάφορα καὶ τὰ φαντάσματα προσπίπτειν. Καὶ τῇ μὲν αἰγὶ τὸν θαλλὸν εἶναι ἐδώδιμον, ἀνθρώπῳ δὲ, πικρόν· καὶ τὸ κώνειον ὄρτυγι μὲν τρόφιμον, ἀνθρώπῳ δὲ θανάσιμον· καὶ ὁ ἀπόπατος ὑὶ μὲν ἐδώδιμος, ἵππῳ δὲ οὔ. Δεύτερος, ὁ παρὰ τὰς τῶν ἀνθρώπων φύσεις, κατὰ ἔθνη καὶ συγκρίσεις. Δημοφῶν γ' οὖν ὁ Ἀλεξάνδρου τραπεζοκόμος, ἐν σκιᾷ ἐθάλπετο, ἐν ἡλίῳ δὲ ἐψύχετο. 81. Ἄνδρων δὲ ὁ Ἀργεῖος (ὥς φησιν Ἀριστοτέλης) διὰ τῆς ἀνύδρου Λιβύης ὥδευεν ἄποτος. Καὶ ὁ μὲν ἰατρικῆς, ὁ δὲ γεωργίας, ἄλλος ἐμπορείας ὀρέγεται· καὶ ταὐτὰ οὓς μὲν βλάπτει, οὓς δὲ ὠφελεῖ· ὅθεν ἐφεκτέον. Τρίτος, παρὰ τὰς τῶν αἰσθητικῶν πόρων διαφοράς. Τὸ γοῦν μῆλον, ὁρᾶσει μὲν ὠχρὸν, γεύσει δὲ γλυκὺ, ὀσφρήσει δὲ εὐῶδες ὑποπίπτει. Καὶ ἡ αὐτὴ δὲ μορφὴ παρὰ τὰς διαφορὰς τῶν κατόπτρων ἀλλοία θεωρεῖται. Ἀκολουθεῖ οὖν μὴ μᾶλλον εἶναι τοῖον τὸ φαινόμενον, ἢ ἄλλοῖον. 82. Τέταρτος, ὁ παρὰ τὰς διαθέσεις, καὶ κοινῶς, παραλλαγάς· οἷον, ὑγίειαν, νόσον, ὕπνον, ἐγρήγορσιν, χαρὰν, λύπην, νεότητα, γῆρας, θάρσος, φόβον, ἔνδειαν, πλήρωσιν, μῖσος, φιλίαν, θερμασίαν, φύξιν· παρὰ τὸ πνεῦν, παρὰ τὸ πεισθῆναι τοὺς πόρους.

Ἄλλοῖα οὖν φαίνεται τὰ προσπίπτοντα παρὰ τὰς ποιὰς διαθέσεις. Οὐδὲ γὰρ οἱ μαινόμενοι παρὰ φύσιν ἔχουσι. Τί γὰρ μᾶλλον ἐκεῖνοι ἢ ἡμεῖς; Καὶ γὰρ ἡμεῖς τὸν ἥλιον ὡς ἑστῶτα βλέπομεν. Θέων δὲ ὁ Τιθωρεὺς ὁ Στωϊκὸς, κοιμώμενος περιεπάτει ἐν τῷ ὕπνῳ, καὶ Περικλέους δοῦλος ἐπὶ τοῦ στέγους ἄκρου. 83. Πέμπτος, παρὰ τὰς ἀγωγὰς, καὶ τοὺς νόμους, καὶ τὰς μυθικὰς πίστεις, καὶ τεχνικὰς συνθήκας, καὶ δογματικὰς ὑπολήψεις. Ἐν τούτῳ περιέχεται τὰ περὶ καλῶν καὶ αἰσχρῶν, περὶ ἀληθῶν καὶ ψευδῶν, περὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν, περὶ θεῶν, καὶ γενέσεως, καὶ φθορᾶς τῶν φαινομένων πάντων. Τὸ γοῦν αὐτὸ παρ' οἷς μὲν δίκαιον, παρ' οἷς δὲ ἄδικον· καὶ ἄλλοις μὲν ἀγαθὸν, ἄλλοις δὲ κακόν. Πέρσαι μὲν γὰρ οὐκ ἄτοπον ἡγοῦνται, θυγατρὶ μίγνυσθαι· Ἕλληνες δὲ, ἔκθετον· καὶ Μασσαγέται μὲν (ὥς φησι καὶ Εὔδοξος ἐν τῇ πρώτῃ τῆς περιόδου) κοινὰς ἔχουσι τὰς γυναῖκας· Ἕλληνες δὲ, οὔ. 84. Κίλικές τε ληστεῖα ἔχαιρον, ἀλλ' οὐχ Ἕλληνες. Θεούς τε ἄλλοι ἄλλους ἡγοῦνται· καὶ οἱ μὲν προνοεῖσθαι, οἱ δ' οὔ. Θάπτουσι δὲ Αἰγύπτιοι μὲν, ταριχεύοντες· Ῥωμαῖοι δὲ, καίοντες· Παίονες δὲ, εἰς τὰς λίμνας ῥίπτοῦντες· ὅθεν περὶ ταλήθοῦς ἡ ἐποχή. Ἔκτος, ὁ παρὰ τὰς μίξεις καὶ κοινωνίας, καθ' ὃν εἰλικρινῶς οὐδὲν καθ' αὑτὸ φαίνεται, ἀλλὰ σὺν ἀέρι, σὺν φωτὶ, σὺν ὑγρῷ, σὺν στερεῷ, θερμότητι, ψυχρότητι, κινήσει, ἀναθυμιάσεσιν, ἄλλαις δυνάμεσιν. Ἡ γοῦν πορφύρα διάφορον ὑποφαίνει χρῶμα ἐν ἡλίῳ, καὶ σελήνῃ, καὶ λύχνῳ· καὶ τὸ ἡμέτερον χρῶμα, ἄλλοῖον ὑπὸ τῇ μεσημβρίᾳ φαίνεται, καὶ ὁ ἥλιος. 85. Καὶ ὁ ἐν ἀέρι ὑπὸ δυοῖν κουφι-

ζόμενος λίθος· ἐν ὕδατι ῥᾳδίως μετατίθεται· ἤτοι βαρὺς ὢν καὶ ὑπὸ τοῦ ὕδατος κουφιζόμενος, ἢ ἐλαφρὸς ὢν καὶ ὑπὸ τοῦ ἀέρος βαρυνόμενος. Ἀγνοοῦμεν οὖν τὸ κατ' ἰδίαν, ὡς ἔλαιον ἐν μύρῳ. Ἕβδομος, ὁ παρὰ τὰς ὑποστάσεις καὶ ποιὰς θέσεις, καὶ τοὺς τόπους, καὶ τὰ ἐν τοῖς τόποις. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον τὰ δοκοῦντα εἶναι μεγάλα, μικρὰ φαίνεται· τὰ τετράγωνα, στρογγύλα· τὰ ὁμαλὰ, ἐξοχὰς ἔχοντα· τὰ ὀρθὰ, κεκλασμένα· τὰ ὠχρὰ, ἑτερόχροα. Ὁ γοῦν ἥλιος παρὰ τὸ διάστημα πόῤῥωθεν φαίνεται· καὶ τὰ ὄρη πόῤῥωθεν ἀεροειδῆ καὶ λεῖα, ἐγγύθεν δὲ τραχέα. 86. Ἔτι ὁ ἥλιος ἀνίσχων μὲν, ἀλλοῖος· μεσουρανῶν δὲ, οὐχ ὅμοιος. Καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα ἐν μὲν ἄλσει, ἀλλοῖον· ἐν δὲ ψιλῇ γῇ, ἕτερον. Καὶ ἡ εἰκὼν παρὰ τὴν ποιὰν θέσιν· ὅ τε τῆς περιστερᾶς τράχηλος, παρὰ τὴν στροφήν. Ἐπεὶ οὖν οὐκ ἔνι ἔξω τόπων καὶ θέσεων ταῦτα κατανοῆσαι, ἀγνοεῖται ἡ φύσις αὐτῶν. Ὄγδοος, ὁ παρὰ τὰς ποσότητας αὐτῶν, ἢ θερμότητας ἢ ψυχρότητας, ἢ ταχύτητας ἢ βραδύτητας, ἢ ὠχρότητας, ἢ ἑτεροχροιότητας. Ὁ γοῦν οἶνος, μέτριος μὲν ληφθεὶς ῥώννυσι, πλείων δὲ παρίησιν· ὁμοίως καὶ ἡ τροφὴ, καὶ ὅμοια. 87. Ἔνατος, ὁ παρὰ τὸ ἐνδελεχὲς, ἢ ξένον, ἢ σπάνιον. Οἱ γοῦν σεισμοὶ παρ' οἷς συνεχῶς ἀποτελοῦνται, οὐ θαυμάζονται· οὐδ' ὁ ἥλιος, ὅτι καθ' ἡμέραν ὁρᾶται. Τὸν ἔνατον Φαβωρῖνος ὄγδοον· Σέξτος δὲ καὶ Αἰνεσίδημος, δέκατον. Ἀλλὰ καὶ τὸν δέκατον Σέξτος ὄγδοόν φησι· Φαβωρῖνος δὲ ἔνατον. Δέκατος, ὁ κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα σύμβλησιν· καθάπερ τὸ κοῦφον, παρὰ τὸ βαρύ· τὸ ἰσχυρὸν, παρὰ τὸ ἀσθενές·

τὸ μεῖζον, παρὰ τὸ ἔλαττον· τὸ ἄνω, παρὰ τὸ κάτω. Τὸ γοῦν δεξιὸν, φύσει μὲν οὐκ ἔστι δεξιὸν, κατὰ δὲ τὴν ὡς πρὸς τὸ ἕτερον σχέσιν νοεῖται. Μετατεθέντος γοῦν ἐκείνου. 88. Ὁμοίως καὶ πατὴρ καὶ ἀδελφὸς, ὡς πρός τι· καὶ ἡμέρα, ὡς πρὸς τὸν ἥλιον· καὶ πάντα ὡς πρὸς τὴν διάνοιαν. Ἄγνωστα οὖν τὰ πρός τι ὡς καθ' ἑαυτά. Καὶ οὗτοι μὲν οἱ δέκα τρόποι.

X. Οἱ δὲ περὶ Ἀγρίππαν τούτοις ἄλλους πέντε προσεισάγουσι· τόν τε ἀπὸ τῆς διαφωνίας, καὶ τὸν εἰς ἄπειρον ἐκβάλλοντα, καὶ τὸν πρός τι, καὶ τὸν ἐξ ὑποθέσεως, καὶ τὸν δι' ἀλλήλων. Ὁ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς διαφωνίας, ὃ ἂν προτεθῇ ζήτημα παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ἢ τῇ συνηθείᾳ, πλείστης μάχης καὶ ταραχῆς πλῆρες ἀποδεικνύει· ὁ δὲ εἰς ἄπειρον ἐκβάλλων, οὐκ ἐᾷ βεβαιοῦσθαι τὸ ζητούμενον, διὰ τὸ ἄλλο ἀπ' ἄλλου τὴν πίστιν λαμβάνειν, καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον. 89. Ὁ δὲ πρός τι, οὐδὲν φησι καθ' ἑαυτὸ λαμβάνεσθαι, ἀλλὰ μεθ' ἑτέρου· ὅθεν ἄγνωστα εἶναι. Ὁ δ' ἐξ ὑποθέσεως τρόπος συνίσταται, οἰομένων τινῶν τὰ πρῶτα τῶν πραγμάτων αὐτόθεν δεῖν λαμβάνειν ὡς πιστὰ, καὶ μὴ αἰτεῖσθαι· (ὅ ἐστι μάταιον· τὸ ἐναντίον γάρ τις ὑποθήσεται.) Ὁ δὲ δι' ἀλλήλων τρόπος συνίσταται, ὅταν τὸ ὀφεῖλον τοῦ ζητουμένου πράγματος εἶναι βεβαιωτικὸν, χρείαν ἔχῃ τῆς ἐκ τοῦ ζητουμένου πίστεως. Οἷον, εἰ τὰ εἶναι πόρους τις βεβαιοῖ, διὰ τὸ ἀποῤῥοίας γίνεσθαι, αὐτὸ παραλαμβάνει πρὸς βεβαίωσιν τὸ ἀποῤῥοίας γίνεσθαι.

XI. 90. Ἀνῄρουν δ' οὗτοι καὶ πᾶσαν ἀπόδειξιν, καὶ κριτήριον, καὶ σημεῖον, καὶ αἴτιον, καὶ κίνησιν, καὶ μάθησιν, καὶ γένεσιν, τὸ φύσει τὶ εἶναι ἀγαθὸν

ἢ κακόν. Πᾶσα γὰρ ἀπόδειξις (φασὶν) ἢ ἐξ ἀποδεδειγμένων σύγκειται χρημάτων, ἢ ἐξ ἀναποδείκτων. Εἰ μὲν οὖν ἐξ ἀποδεδειγμένων, ἀκείνα δεήσεταί τινος ἀποδείξεως, κἀντεῦθεν εἰς ἄπειρον· εἰ δὲ ἐξ ἀναποδείκτων, ἤτοι πάντων, ἢ τινῶν, ἢ καὶ ἑνὸς μόνου διισταζομένου, καὶ τὸ ὅλον εἶναι ἀναπόδεικτον. Εἰ δὲ δοκεῖ (φασὶν) ὑπάρχειν τινὰ, μηδεμιᾶς ἀποδείξεως δεόμενα, θαυμαστοὶ τῆς γνώμης, εἰ μὴ συνίασιν ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο πρῶτον, ὡς ἄρα ἐξ αὐτῶν ἔχει τὴν πίστιν, ἀποδείξεως χρεία. 91. Οὐδὲ γὰρ τὸ τέτταρα εἶναι τὰ στοιχεῖα, ἐκ τοῦ τέτταρα εἶναι τὰ στοιχεῖα, βεβαιωτέον. Πρὸς τῷ, καὶ τῶν κατὰ μέρος ἀποδείξεων ἀπιστουμένων ἄπιστον εἶναι καὶ τὴν γενικὴν ἀπόδειξιν. Ἵνα τε γνῶμεν ὅτι ἔστιν ἀπόδειξις, κριτηρίου δεῖ· καὶ ὅτι ἐστὶ κριτήριον, ἀποδείξεως δεῖ· ὅθεν ἑκάτερα ἀκατάληπτα ἀναπεμπόμενα ἐπ' ἄλληλα. Πῶς ἂν οὖν καταλαμβάνοιτο τὰ ἄδηλα, τῆς ἀποδείξεως ἀγνοουμένης; Ζητεῖται δὲ οὐκ, εἰ φαίνεται τοιαῦτα, ἀλλ' εἰ καθ' ὑπόστασιν οὕτως ἔχει. Εὐήθεις δὲ τοὺς δογματικοὺς ἀπέφαινον. Τὸ γὰρ ἐξ ὑποθέσεως περαινόμενον, οὐ σκέψεως ἀλλὰ θέσεως ἔχει λόγον· τοιούτῳ δὲ λόγῳ καὶ ὑπὲρ ἀδυνάτων ἐστὶν ἐπιχειρεῖν. 92. Τοὺς δὲ οἰομένους μὴ δεῖν ἐκ τῶν κατὰ περίστασιν κρίνειν τἀληθὲς, μηδ' ἐκ τῶν κατὰ φύσιν νομοθετεῖν, ἔλεγον αὐτοῖς μέτρα τῶν πάντων ὁρίζειν, οὐχ ὁρῶντες ὅτι πᾶν τὸ φαινόμενον, κατὰ ἀντιπερίστασιν καὶ διάθεσιν φαίνεται. Ἤτοι γοῦν πάντα ἀληθῆ ῥητέον, ἢ πάντα ψευδῆ. Εἰ δ' ἔνια ἐστιν ἀληθῆ, τίνι διακριτέον; Οὔτε γὰρ αἰσθήσει τὰ κατὰ αἴσθησιν, πάντων ἴσων αὐτῇ φαινομένων, οὔτε νοΐ-

σει, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Ἄλλη δὲ παρὰ ταύτας εἰς ἐπίκρισιν δύναμις οὐχ ὁρᾶται. Ὁ οὖν (φασὶ) περί τινος διαβεβαιούμενος αἰσθητοῦ ἢ νοητοῦ, πρότερον ὀφείλει τὰς περὶ τούτων δόξας καταστῆσαι, Οἱ μὲν γὰρ ταῦτα, οἱ δὲ ταῦτα ἀνῃρήκασι. 93. Δεῖ δὲ ἢ δι' αἰσθητοῦ ἢ νοητοῦ κριθῆναι. Ἑκάτερα δὲ ἀμφισβητεῖται. Οὐ τοίνυν δυνατὸν τὰς περὶ αἰσθητῶν ἢ νοητῶν ἐπικρῖναι δόξας, εἴτε διὰ τὴν ἐν ταῖς νοήσεσι μάχην ἀπαιτητέον, πᾶσιν ἀναιρεθήσεται τὸ μέτρον, ᾧ δοκεῖ τὰ πάντα διακριβοῦσθαι. Πᾶν οὖν ἴσον ἡγήσονται. Ἔτι φησὶν ὁ συζητῶν ἡμῖν, Τὸ φαινόμενον πιστόν ἐστιν, ἢ οὔ· εἰ μὲν οὖν πιστόν ἐστιν, οὐδὲν ἔξει λέγειν πρὸς τὸν ᾧ φαίνεται τοὐναντίον· ὡς γὰρ αὐτὸς πιστὸς τὸ φαινόμενον λέγων, οὕτω καὶ ὁ ἐναντίος. Εἰ δ' ἄπιστον, καὶ αὐτὸς ἀπιστηθήσεται, τὸ φαινόμενον λέγων. 94. Τό τε πεῖθον οὐχ ὑπολῃπτέον ἀληθὲς ὑπάρχειν. Οὐ γὰρ πάντας τὸ αὐτὸ πείθειν, οὐδὲ τοὺς αὐτοὺς συνεχές. Γίνεται δὲ καὶ παρὰ τὸ ἐκτὸς ἡ πιθανότης, παρὰ τὸ ἔνδοξον τοῦ λέγοντος, ἢ παρὰ τὸ φρονιμώτερον, ἢ παρὰ τὸ αἰμύλον, ἢ παρὰ τὸ σύνηθες, ἢ παρὰ τὸ κεχαρισμένον. Δηλοῦν δὲ καὶ τὸ κριτήριον, λόγῳ τοιῷδε. Ἤτοι κέκριται καὶ τὸ κριτήριον, ἢ ἄκριτόν ἐστιν. Ἀλλ' εἰ μὲν ἄκριτόν ἐστιν, ἄπιστον καθέστηκε, καὶ διημάρτηκε τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ψεύδους· εἰ δὲ κέκριται, ἓν τῶν κατὰ μέρος γενήσεται κρινόμενον· ὥστ' ἂν τὸ αὐτὸ καὶ κρίνειν, καὶ κρίνεσθαι, τὸ κεκρικὸς τὸ κριτήριον ὑφ' ἑτέρου κριθήσεται, κἀκεῖνο ὑπὸ ἄλλου, καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον. 95. Πρὸς τῷ καὶ διαφωνεῖσθαι τὸ κριτήριον· τῶν μέν, τὸν ἄνθρωπον κριτήριον λέ-

ναι λεγόντων, τῶν δὲ, τὰς αἰσθήσεις· ἄλλων, τὸν λόγον· ἐνίων, τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν. Καὶ ὁ μὲν ἄνθρωπος καὶ πρὸς αὐτὸν διαφωνεῖται, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους· ὡς δῆλον ἐκ τῶν διαφόρων νόμων καὶ ἐθῶν. Αἱ δὲ αἰσθήσεις ψεύδονται· ὁ δὲ λόγος, διάφωνος. Ἡ δὲ καταληπτικὴ φαντασία ὑπὸ νοῦ κρίνεται, καὶ ὁ νοῦς ποικίλως τρέπεται. Ἄγνωστον οὖν ἐστι τὸ κριτήριον, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἀλήθεια. 96. Σημεῖόν τε οὐκ εἶναι. Εἰ γάρ ἐστι (φασὶ) σημεῖον, ἤτοι αἰσθητόν ἐστιν, ἢ νοητόν. Αἰσθητὸν μὲν οὖν οὐκ ἔστιν· ἐπεὶ τὸ αἰσθητὸν κοινόν ἐστι· τὸ δὲ σημεῖον, ἴδιον. Καὶ τὸ μὲν αἰσθητὸν κατὰ διαφοράν· τὸ δὲ σημεῖον, τῶν πρός τι. Νοητὸν δὲ οὐκ ἔστιν· ἐπεὶ εἴ ἐστι νοητὸν, ἤτοι φαινόμενόν ἐστι φαινομένου, ἢ ἀφανὲς ἀφανοῦς, ἢ ἀφανὲς φαινομένου, ἢ φαινόμενον ἀφανοῦς. Οὐδὲν δὲ τούτων ἐστίν· οὐκ ἄρα ἐστὶ σημεῖον. Φαινόμενον μὲν οὖν φαινομένου οὐκ ἔστιν, ἐπεὶ τὸ φαινόμενον οὐ δεῖται σημείου· ἀφανὲς δὲ ἀφανοῦς οὐκ ἔστιν, ἐπειδὴ δεῖ φαίνεσθαι τὸ ἐκκαλυπτόμενον ὑπό τινος. 97. Ἀφανὲς δὲ φαινομένου οὐ δύναται, καθότι δεῖ φαίνεσθαι τῷ ἑτέρῳ, παρέξον ἀφορμὴν ἀποκαλύψεως. Φαινόμενον δὲ ἀφανοῦς οὐκ ἔστιν, ὅτι τὸ σημεῖον, τῶν πρός τι ὄν, συγκαταλαμβάνεσθαι ὀφείλει τῷ οὗ ἐστι σημεῖον· τὸ δὲ μὴ ἔστιν. Οὐδὲν ἄρα τῶν ἀδήλων ἂν καταλαμβάνοιτο· διὰ γὰρ τῶν σημείων λέγεται τὰ ἄδηλα καταλαμβάνεσθαι. Ἀναιροῦσι δὲ τὸ αἴτιον ὧδε· τὸ αἴτιον τῶν πρός τι ἔστι· πρὸς γὰρ τῷ αἰτιατῷ ἐστι· τὰ δὲ πρός τι ἐπινοεῖται μόνον, ὑπάρχει δὲ οὔ. Καὶ τὸ αἴτιον οὖν ἐπινοοῖτο ἂν μόνον. 98. Ἐπεὶ εἶπερ

ἔστιν αἴτιον, ὀφείλει ἔχειν τὸ οὗ λέγεται αἴτιον, ἐπεὶ οὐκ ἔσται αἴτιον. Καὶ ὥσπερ ὁ πατὴρ, μὴ παρόντος τοῦ πρὸς ὃν λέγεται πατὴρ, οὐκ ἂν εἴη πατὴρ, οὕτωσὶ δὲ καὶ τὸ αἴτιον. Οὐ πάρεστι δὲ πρὸς ὃ νοεῖται τὸ αἴτιον· (οὔτε γὰρ γενέσει, οὔτε φθορᾷ, οὔτε ἄλλῳ τινὶ) οὐκ ἄρα ἐστὶν αἴτιον. Καὶ μὴν εἰ ἔστιν αἴτιον, ἤτοι σῶμα σώματός ἐστιν αἴτιον, ἢ ἀσώματον ἀσωμάτου· οὐδὲν δὲ τούτων· οὐκ ἄρα ἐστὶν αἴτιον. Σῶμα μὲν οὖν σώματος οὐκ ἂν εἴη αἴτιον, ἐπείπερ ἀμφότερα τὴν αὐτὴν ἔχει φύσιν. Καὶ εἰ τὸ ἕτερον αἴτιον λέγεται, παρ' ὅσον ἐστὶ σῶμα, καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα ὄν, αἴτιον γενήσεται. 99. Κοινῶς δὲ ἀμφοτέρων αἰτίων ὄντων, οὐδὲν ἔσται τὸ πάσχον. Ἀσώματον δὲ ἀσωμάτου οὐκ ἂν εἴη αἴτιον, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Ἀσώματον δὲ σώματος οὐκ ἔστιν αἴτιον· ἐπεὶ οὐδὲν ἀσώματον ποιεῖ σῶμα. Σῶμα δὲ ἀσωμάτου οὐκ ἂν εἴη αἴτιον· ὅτι τὸ γενόμενον, τῆς πασχούσης ὕλης ὀφείλει εἶναι. Μηδὲν δὲ πάσχον, διὰ τὸ ἀσώματον εἶναι, οὐδ' ἂν ὑπό τινος γένοιτο. Οὐκ ἔστι τοίνυν αἴτιον. Ὧι συνεισάγεται τὸ ἀνυποστάτους εἶναι τὰς τῶν ὅλων ἀρχάς. Δεῖ γὰρ εἶναί τι τὸ ποιοῦν καὶ ὁρῶν. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κίνησίς ἐστι. Τὸ γὰρ κινούμενον, ἤτοι ἐν ᾧ ἐστι τόπῳ κινεῖται, ἢ ἐν ᾧ μὴ ἔστιν. Καὶ ἐν ᾧ μέν ἐστι τόπῳ οὐ κινεῖται· ἐν ᾧ δὲ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ κινεῖται. Οὐκ ἔστιν οὖν κίνησις. 100. Ἀνήρουν δὲ καὶ μάθησιν. Εἴπερ (φασὶ) διδάσκεταί τι, ἤτοι τὸ ὂν τῷ εἶναι διδάσκεται· ἢ τὸ μὴ ὄν, τῷ μὴ εἶναι. Οὔτε δὲ τὸ ὂν τῷ εἶναι διδάσκεται· (ἡ γὰρ τῶν ὄντων φύσις πᾶσι φαίνεται καὶ γινώσκεται) οὔτε τὸ μὴ ὄν, τῷ μὴ ὄντι. Τῷ γὰρ

μὴ ὄντι οὐδὲν συμβέβηκεν. Ὥστε οὔτε τὸ διδάσκεσθαι. Οὐδὲ μὴν γένεσίς ἐστι, φασὶν. Οὔτε γὰρ τὸ ὂν γίνεται· (ἔστι γὰρ) οὔτε τὸ μὴ ὄν· (οὐδὲ γὰρ ὑφέστηκε) τὸ δὲ μὴ ὑφεστὼς, μηδὲ ὄν, οὐδὲ τὸ γίνεσθαι εὐτύχηκε. 101. Φύσει τε μὴ εἶναι ἀγαθὸν ἢ κακόν. Εἰ γάρ τι ἐστὶ φύσει ἀγαθὸν καὶ κακὸν, πᾶσιν ὀφείλει ἀγαθὸν ἢ κακὸν ὑπάρχειν, ὥσπερ ἡ χιὼν πᾶσι ψυχρόν. Κοινὸν δὲ οὐδὲν πάντων ἀγαθὸν ἢ κακόν ἐστιν. Οὐκ ἄρα ἐστὶ φύσει ἀγαθὸν ἢ κακόν. Ἤτοι γὰρ πᾶν τὸ ὑπό τινος δοξαζόμενον ῥητέον ἀγαθὸν, ἢ οὐ πᾶν. Καὶ πᾶν μὲν οὐ ῥητέον, ἐπεὶ τὸ αὐτὸ ὑφ' οὗ μὲν δοξάζεται ἀγαθὸν ὡς ἡ ἡδονὴ ὑπὸ Ἐπικούρου· ὑφ' οὗ δὲ κακὸν, ὡς ὑπὸ Ἀντισθένους. Συμβήσεται τοίνυν τὸ αὐτὸ, ἀγαθόν τε εἶναι καὶ κακόν. Εἰ δ' οὐ πᾶν λέγοιμεν τὸ ὑπό τινος δοξαζόμενον ἀγαθὸν, δεήσει ἡμᾶς διακρίνειν τὰς δόξας. Ὅπερ οὐκ ἐνδεχόμενόν ἐστι, διὰ τὴν ἰσοσθένειαν τῶν λόγων. Ἄγνωστον οὖν τὸ φύσει ἀγαθόν. 102. Ἔστι δὲ καὶ τὸν ὅλον τῆς συναγωγῆς αὐτῶν τρόπον συνιδεῖν ἐκ τῶν ἀπολειφθεισῶν συντάξεων.

XII. Αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ Πύῤῥων οὐδὲν ἀπέλιπεν, οἱ μέντοι συνήθεις αὐτοῦ, Τίμων καὶ Αἰνεσίδημος καὶ Νουμήνιος καὶ Ναυσιφάνης, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι.

XIII. Οἷς ἀντιλέγοντες οἱ δογματικοὶ φασιν, αὐτοὺς καταλαμβάνεσθαι καὶ δογματίζειν· ἐν ᾧ γὰρ δοκοῦσι διελέγχειν, καταλαμβάνονται. Καὶ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ κρατύνουσι καὶ δογματίζουσι. Καὶ γὰρ ὅτε φασὶ μηδὲν ὁρίζειν, καὶ παντὶ λόγῳ λόγον ἀντικεῖσθαι, αὐτὰ ταῦτα καὶ ὁρίζονται καὶ δογματίζουσι.

Πρὸς οὓς ἀποκρίνονται· 103. Περὶ μὲν ὧν ὡς ἄνθρωποι πάσχομεν, ὁμολογοῦμεν. Καὶ γὰρ ὅτι ἡμέρα ἐστὶ, καὶ ὅτι ζῶμεν, καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν ἐν τῷ βίῳ φαινομένων, διαγινώσκομεν· περὶ δὲ ὧν οἱ δογματικοὶ διαβεβαιοῦνται τῷ λόγῳ, φάμενοι κατειληφθαι, ἐπέχομεν περὶ τούτων ὡς ἀδήλων· μόνα δὲ τὰ πάθη γινώσκομεν. Τὸ μὲν γὰρ ὅτι ὁρῶμεν, ὁμολογοῦμεν, καὶ τὸ ὅτι τόδε νοοῦμεν, γιγώσκομεν· πῶς δὲ ὁρῶμεν, ἢ πῶς νοοῦμεν, ἀγνοοῦμεν. Καὶ ὅτι τόδε λευκὸν φαίνεται, διηγηματικῶς λέγομεν, οὐ διαβεβαιούμενοι εἰ καὶ ὄντως ἐστί. 104. Περὶ δὲ τῆς Οὐδὲν ὁρίζω φωνῆς, καὶ τῶν ὁμοίων, λέγομεν ὡς οὐ δογμάτων· οὐ γάρ εἰσιν ὅμοια τῷ λέγειν ὅτι σφαιροειδής ἐστιν ὁ κόσμος. Ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν, ἄδηλον· αἱ δὲ, ἐξομολογήσεις εἰσί. Ἐν ᾧ οὖν λέγομεν μηδὲν ὁρίζειν, οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ὁριζόμεθα. Πάλιν οἱ δογματικοί φασι καὶ τὸν βίον αὐτοὺς ἀναιρεῖν, ἐν ᾧ πάντα ἐκβάλλουσιν, ἐξ ὧν ὁ βίος συνέστηκεν. Οἱ δὲ ψεύδεσθαί φασιν αὐτούς. Οὐ γὰρ τὸ ὁρᾶν ἀναιρεῖν, ἀλλὰ τὸ πῶς ὁρᾶν ἀγνοεῖν. Καὶ γὰρ τὸ φαινόμενον τιθέμεθα, οὐχ ὡς καὶ τοιοῦτον ὄν· καὶ ὅτι πῦρ καίει αἰσθανόμεθα· εἰ δὲ φύσιν ἔχει καυστικὴν, ἐπέχομεν. 105. Καὶ ὅτι κινεῖταί τις βλέπομεν, καὶ ὅτι φθείρεται· πῶς δὲ ταῦτα γίνεται, οὐκ ἴσμεν. Μόνον οὖν (φαῦλν) ἀνθιστάμεθα πρὸς τὰ παρυφιστάμενα τοῖς φαινομένοις ἄδηλα. Καὶ γὰρ ὅτε τὴν εἰκόνα ἐξοχὰς λέγομεν ἔχειν, τὸ φαινόμενον διασαφοῦμεν· ὅταν δὲ εἴπωμεν μὴ ἔχειν αὐτὴν ἐξοχὰς, οὐπω ἔτι ὃ φαίνεται, ἕτερον δὲ λέγομεν· ὅθεν καὶ ὁ Τί-

μων ἐν τῷ Πύθωνί φησι, μὴ ἐκβεβηκέναι τὴν συνήθειαν. Καὶ ἐν τοῖς ἐνδελεχεῖς οὕτω λέγει,

Ἀλλὰ τὸ φαινόμενον παντὶ σθένει οὑπερ ἂν ἔλθῃ.

Καὶ ἐν τοῖς περὶ αἰσθήσεών φησι, Τὸ μὲν ὅτι ἐστὶ γλυκὺ, οὐ τίθημι· τὸ δὲ ὅτι φαίνεται, ὁμολογῶ. 106. Καὶ Αἰνεσίδημος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Πυῤῥωνείων λόγων οὐδὲν φησιν ὁρίζειν τὸν Πύῤῥωνα δογματικῶς, διὰ τὴν ἀντιλογίαν, τοῖς δὲ φαινομένοις ἀκολουθεῖν. Ταὐτὰ δὲ λέγει καὶ τῷ κατὰ σοφίας, καὶ τῷ περὶ ζητήσεως. Ἀλλὰ καὶ Ζεῦξις ὁ Αἰνεσιδήμου γνώριμος ἐν τῷ περὶ διττῶν λόγων, καὶ Ἀντίοχος ὁ Λαοδικεὺς καὶ Ἀπελλᾶς ἐν τῷ Ἀγρίππᾳ, τιθέασι τὰ φαινόμενα μόνα. Ἔστιν οὖν κριτήριον κατὰ τοὺς σκεπτικοὺς τὸ φαινόμενον, ὡς καὶ Αἰνεσίδημός φησιν. Οὕτω δὲ καὶ Ἐπίκουρος. Δημόκριτος δὲ, μηδὲν εἶναι τῶν φαινομένων· τὰ δὲ, μὴ εἶναι. 107. Πρὸς τοῦτο τὸ κριτήριον τῶν φαινομένων οἱ δογματικοί φασιν, ὅτι ὅτε ἀπὸ τῶν αὐτῶν διάφοροι προσπίπτουσι φαντασίαι, ὡς ἀπὸ τοῦ πύργου ἢ στρογγύλου, ἢ τετραγώνου, ὁ σκεπτικὸς εἰ οὐδετέραν προκρίνῃ, ἀπρακτήσει· εἰ δὲ τῇ ἑτέρᾳ κατακολουθήσει, οὐκέτι τὸ ἰσοσθενὲς (φασὶ) τοῖς φαινομένοις ἀποδώσει. Πρὸς οὓς οἱ σκεπτικοί φασιν, ὅτι ὅτε προσπίπτουσιν ἀλλοῖαι φαντασίαι, ἑκατέρας ἐροῦμεν φαίνεσθαι· καὶ διὰ τοῦτο τὰ φαινόμενα τιθέναι ὅτι φαίνεται. Τέλος δὲ οἱ σκεπτικοί φασι τὴν ἐποχὴν, ἣ σκιᾶς τρόπον ἐπακολουθεῖ ἡ ἀταραξία, ὡς φασιν οἵ τε περὶ τὸν Τίμωνα καὶ Αἰνεσίδημον. 108. Οὔτε γὰρ τάδε ἁλοίμεθα, ἢ τωὔτα φευξοίμεθα ὅσα περὶ ἡμᾶς ἐστι. Τὰ δὲ ὅσα περὶ ἡμᾶς οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ

κατ' ἀνάγκην, οὐ δυνάμεθα φεύγειν· ὡς τὸ πιεῖν, διψῆν, ἀλγεῖν· οὐκ ἔστι γὰρ λόγῳ περιελεῖν ταῦτα. Λεγόντων δὲ τῶν δογματικῶν, πῶς δυνήσεται βιοῦν ὁ σκεπτικὸς μὴ φεύγων τὰ, εἰ καὶ κελευσθείη, κρεουργεῖν τὸν πατέρα; φασὶν οἱ σκεπτικοὶ περὶ τῶν δογματικῶν, πῶς δυνήσεται βιοῦν δογματικὸς ζητήσεων ἀπέχων, οὐ περὶ τῶν βιωτικῶν καὶ τηρητικῶν; Ὥστε καὶ αἱρούμεθά τι κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ φεύγομεν; καὶ νόμοις χρώμεθα. Τινὲς δὲ, καὶ τὴν ἀπάθειαν, ἄλλοι δὲ τὴν πραότητα τέλος εἰπεῖν φασι τοὺς σκεπτικούς.

CAPUT XII.

TIMON.

I. 109. Ἀπολλωνίδης ὁ Νικαεὺς, ὁ παρ' ἡμῶν, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν εἰς τοὺς Σίλλους ὑπομνημάτων, ἃ προσφωνεῖ Τιβερίῳ Καίσαρι, φησὶ τὸν Τίμωνα εἶναι πατρὸς μὲν Τιμάρχου, Φλιάσιον δὲ τὸ γένος· νέον δὲ καταλειφθέντα, χορεύειν, ἔπειτα καταγιόντα, ἀποδημῆσαι εἰς Μέγαρα πρὸς Στίλπωνα· κἀκείνῳ συνδιατρίψαντα αὖθις ἐπαγελθεῖν οἴκαδε καὶ γῆμαι· εἶτα πρὸς Πύρρωνα εἰς Ἦλιν ἀποδημῆσαι μετὰ γυναικός, κἀκεῖ διατρίβειν, ἕως αὐτῷ παῖδες ἐγένοντο· ὧν τὸν μὲν πρεσβύτερον, Ξάνθον ἐκάλεσε, καὶ ἰατρικὴν ἐδίδαξε, καὶ διάδοχον τοῦ βίου κατέλιπεν. 110. Ὁ δὲ Τίμων ἐλλόγιμος ἦν, ὡς καὶ Σωτίων ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ φησίν. Ἀπορῶν μέντοι τροφῶν, ἀπῆρεν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ τὴν Προποντίδα· ἐν Χαλκηδόνι τε σοφιστεύων ἐπιπλέον ἀποδοχῆς ἠξιώθη· ἐντεῦθέν τε

πορισάμενος, ἀπῆρεν εἰς Ἀθήνας· κἀκεῖ διέτριβε μέχρι καὶ τελευτῆς, ὀλίγον χρόνον εἰς Θήβας διαδραμών. Ἐγνώσθη δὲ καὶ Ἀντιγόνῳ τῷ βασιλεῖ, καὶ Πτολεμαίῳ τῷ Φιλαδέλφῳ, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ἰάμβοις αὐτοῦ μαρτυρεῖ.

II. Ἦν δὲ (φησὶν Ἀντίγονος) καὶ φιλοπότης, καὶ ἀπὸ τῶν φιλοσόφων ἐσχόλαζε. Καὶ γὰρ ποιήματα συνέγραφε, καὶ ἔπη, καὶ τραγῳδίας, καὶ σατύρους, καὶ δράματα κωμικὰ τριάκοντα, τραγικὰ δὲ ἑξήκοντα, Σίλλους τε καὶ κιναίδους. 111. Φέρεται δὲ αὐτοῦ καὶ καταλογάδην βιβλία, εἰς ἐπῶν τείνοντα μυριάδας δύο, ὧν καὶ Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος μέμνηται, ἀναγεγραφὼς αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸν βίον. Τῶν δὲ Σίλλων τρία ἐστίν· ἐν οἷς, ὡς ἂν σκεπτικὸς ὤν, πάντας λοιδορεῖ καὶ σιλλαίνει τοὺς δογματικούς, ἐν παρῳδίας εἴδει. Ὧν τὸ μὲν πρῶτον αὐτοδιήγητον ἔχει τὴν ἑρμηνείαν· τὸ δὲ δεύτερον καὶ τρίτον ἐν διαλόγου σχήματι. Φαίνεται γοῦν ἀνακρίνων Ξενοφάνην τὸν Κολοφώνιον περὶ ἑκάστων· ὃ δὴ, αὐτοδιηγούμενός ἐστι. Καὶ ἐν μὲν τῷ δευτέρῳ, περὶ τῶν ἀρχαιοτέρων· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, περὶ τῶν ὑστέρων. Ὅθεν δή αὐτῷ τινες καὶ ἐπίλογον ἐπέγραψαν. 112. Τὸ δὲ πρῶτον ταῦτα περιέχει πράγματα, πλὴν ὅτι μονοπρόσωπός ἐστιν ἡ ποίησις. Ἀρχὴ δὲ αὐτῷ ἥδε,

Ἕσπετέ νύν μοι ὅσοι πολυπράγμονες ἐστὲ σοφισταί.

III. Ἐτελεύτησε δὲ ἐγγὺς ἐτῶν ἐνενήκοντα, ὥς φησιν ὁ Ἀντίγονος, καὶ Σωτίων ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ. Τοῦτον ἐγὼ καὶ ἑτερόφθαλμον ἤκουσα, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς αὐτὸν Κύκλωπα ἐκάλει.

IV. Γέγονε δὲ καὶ ἕτερος Τίμων, ὁ μισάνθρωπος.

V. Ὁ δ' οὖν φιλόσοφος καὶ φιλόκηπος ἦν σφόδρα καὶ ἰδιοπράγμων, ὡς καὶ Ἀντίγονός φησι. Λόγος γοῦν εἰπεῖν Ἱερώνυμον τὸν περιπατητικὸν ἐπ' αὐτοῦ, ὡς παρὰ τοῖς Σκύθαις καὶ οἱ φεύγοντες τοξεύουσι καὶ οἱ διώκοντες· οὕτω τῶν φιλοσόφων οἱ μὲν διώκοντες θηρῶσι τοὺς μαθητάς, οἱ δὲ φεύγοντες, καθάπερ καὶ ὁ Τίμων.

VI. 113. Ἦν δὲ καὶ ὀξὺς νοῆσαι, καὶ διαμυκτηρίσαι· φιλογράμματός τε, καὶ τοῖς ποιηταῖς μύθους γράψαι ἱκανὸς, καὶ δράματα συνδιατιθέναι. Μετεδίδου δὲ τῶν τραγῳδιῶν Ἀλεξάνδρῳ καὶ Ὁμήρῳ. Θορυβούμενός τε ὑπὸ τῶν θεραπαινῶν καὶ κυνῶν, ἐποίει μηδὲν, σπουδάζων περὶ τὸ ἠρέμα ζῆν. Φασὶ δὲ καὶ Ἄρατον πυθέσθαι αὐτοῦ πῶς τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀσφαλῶς κτήσαιτο; τὸν δὲ εἰπεῖν, Εἰ τοῖς ἀρχαίοις ἀντιγράφοις ἐντυγχάνοι, καὶ μὴ τοῖς ἤδη διωρθωμένοις. Εἰκῇ τε αὐτῷ ἔκειτο τὰ ποιήματα, ἐνίοτε ἡμίβρωτα. 114. Ὥστε καὶ Ζωπύρῳ τῷ ῥήτορι ἀναγινώσκοντι ἐπιτυλίττειν, καὶ κατὰ τὸ ἐπελθὸν διεξιέναι· ἐλθόντα τε ἐφ' ἡμισείας, οὕτως εὑρεῖν τὸ ἀπόσπασμα, τέως ἀγνοοῦντα. Τοσοῦτον ἦν ἀδιάφορος· ἀλλὰ καὶ εὔρως, ὡς μηδὲ ἀριστᾶν συγχωρεῖν. Φασὶ δὲ αὐτὸν Ἀρκεσίλαον θεασάμενον διὰ τῶν Κερκώπων ἰόντα, εἰπεῖν, Τί σὺ δεῦρο, ἔνθα περ ἡμεῖς οἱ ἐλεύθεροι; Συνεχές τε ἐπιλέγειν εἰώθει πρὸς τοὺς, τὰς αἰσθήσεις μετ' ἐπιμαρτυροῦντος τοῦ νοῦ ἐγκρίνοντας, Συνῆλθεν Ἀτταγᾶς τε καὶ Νουμήνιος. Εἰώθει δὲ καὶ παίζειν τοιαῦτα. Πρὸς οὖν τὸν θαυμάζοντα πάντα, ἔφη, Τί δ' οὐ θαυμάζεις ὅτι τρεῖς ὄντες τέτταρας ἔχομεν ὀφθαλμούς; Ἦν δὲ αὐτὸς ἑτερόφθαλμος, καὶ

ὁ Διοσκουρίδης, μαθητὴς αὐτοῦ· καὶ ὁ πρὸς ὃν ἔλεγεν, ὑγιής. 115. Ἐρωτηθεὶς δέ ποτε ὑπὸ Ἀρκεσιλάου, διὰ τί παρείη ἐκ Θηβῶν; ἔφη, Ἵνα ὑμᾶς ἀναπεπταμένους ὁρῶν γελῶ. Ὅμως δὲ καθαπτόμενος Ἀρκεσιλάου ἐν τοῖς Σίλλοις ἐπήνεσεν αὐτὸν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἀρκεσιλάου περὶ δείπνου.

VII. Τούτου διάδοχος (ὡς μὲν Μηνόδοτός φησι) γέγονεν οὐδείς· ἀλλὰ διέλιπεν ἡ ἀγωγὴ, ἕως αὐτὴν Πτολεμαῖος ὁ Κυρηναῖος ἀνεκτήσατο. Ὡς δὲ Ἱππόβοτός φησι καὶ Σωτίων, διήκουσαν αὐτοῦ Διοσκουρίδης Κύπριος, καὶ Νικόλοχος Ῥόδιος, καὶ Εὐφράνωρ Σελευκεὺς; Ἡραῦλος τε ἀπὸ Τρωάδος· ὃς οὕτω καρτερικὸς ἐγένετο, καθά φησι Φύλαρχος ἱστορῶν, ὥστε ἀδίκως ὑπομεῖναι ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ κολασθῆναι, μηδὲ λόγου τοὺς πολίτας καταξιώσας. 116. Εὐφράνορος δὲ διήκουσεν Εὔβουλος Ἀλεξανδρεύς· οὗ Πτολεμαῖος, οὗ Σαρπηδών, καὶ Ἡρακλείδης. Ἡρακλείδου δὲ Αἰνεσίδημος Κνώσσιος, ὃς καὶ Πυῤῥώνειον λόγων ὀκτὼ συνέγραψε βιβλία· οὗ Ζεῦξιππος ὁ Πολίτης, οὗ Ζεῦξις ὁ Ἰωνιόπους, οὗ Ἀντίοχος Λαοδικεὺς ἀπὸ Λύκου. Τούτου δὲ Μηνόδοτος ὁ Νικομηδεὺς, ἰατρὸς ἐμπειρικὸς, καὶ Θεώνδας Λαοδικεύς. Μηνοδότου δὲ, Ἡρόδοτος Ἀριέως Ταρσεύς· Ἡροδότου δὲ διήκουσε Σέξτος ὁ ἐμπειρικὸς, οὗ καὶ τὰ δέκα τῶν σκεπτικῶν, καὶ ἄλλα κάλλιστα. Σέξτου δὲ διήκουσε Σατορνῖνος ὁ Κυθηνᾶς, ἐμπειρικὸς καὶ αὐτός.

LIBER DECIMUS.

CAPUT I.

EPICURUS.

I. 1. Ἐπίκουρος Νεοκλέους καὶ Χαιρεστράτης, Ἀθηναῖος, τὸν δῆμον Γαργήττιος, γένους τοῦ τῶν Φιλαϊδῶν, ὥς φησι Μητρόδωρος ἐν τῷ περὶ εὐγενείας. Τοῦτον φασὶν ἄλλοι τε καὶ Ἡρακλείδης ἐν τῇ Σωτίωνος ἐπιτομῇ, κληρουχησάντων Ἀθηναίων τὴν Σάμον, ἐκεῖ τραφῆναι· ὀκτωκαιδεκαέτη δὲ ἐλθεῖν εἰς Ἀθήνας, Ξενοκράτους μὲν ἐν Ἀκαδημίᾳ, Ἀριστοτέλους δ' ἐν Χαλκίδι διατρίβοντος. Τελευτήσαντος δὲ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐκπεσόντων ὑπὸ Περδίκκου, μεταλθεῖν εἰς Κολοφῶνα πρὸς τὸν πατέρα.

II. 2. Χρόνον δέ τινα διατρίψαντα αὐτόθι καὶ μαθητὰς ἀθροίσαντα, πάλιν ἐπανελθεῖν εἰς Ἀθήνας, ἐπὶ Ἀναξικράτους· καὶ μέχρι μέν τινος κατ' ἐπιμιξίαν τοῖς ἄλλοις φιλοσοφεῖν, ἔπειτα ἰδίᾳ πως τὴν ἀπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν αἵρεσιν συστήσαντα. Ἐφάψασθαί τε φιλοσοφίας αὐτός φησιν, ἔτη γεγονὼς τέτταρα καὶ δέκα. Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Ἐπικούρου βίου, φησὶν ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπὶ φιλοσοφίαν καταγνόντα τῶν σοφιστῶν καὶ γραμματιστῶν, ἐπειδὴ μὴ ἐδυνήθησαν ἑρμηνεῦσαι αὐτῷ τὰ περὶ τοῦ παρ' Ἡσιόδῳ χάους. Φησὶ δὲ Ἕρμιππος

γραμματοδιδάσκαλον αὐτὸν γεγενῆσθαι. Ἔπειτα μέντοι περιτυχόντα τοῖς Δημοκρίτου βιβλίοις, ἐπὶ φιλοσοφίαν ἆξαι. 3. Διὸ καὶ τὸν Τίμωνα φάσκειν περὶ αὐτοῦ,

Τύτατος αὖ φυσικῶν καὶ κύντατος, ἐκ Σάμου ἐλθών,
Γραμμαδιδασκαλίδης, ἀναγωγότατος ζωόντων.

Συνεφιλοσόφουν δὲ αὐτῷ προτρεψαμένῳ καὶ οἱ ἀδελφοὶ τρεῖς ὄντες, Νεοκλῆς, Χαιρέδημος, Ἀριστόβουλος· καθά φησι Φιλόδημος. ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς τῶν φιλοσόφων συντάξεως. Ἀλλὰ καὶ δοῦλος Μῦς ὄνομα, καθά φησι Μυρωνιανὸς ἐν τοῖς ἱστορικοῖς κεφαλαίοις.

III. Διότιμος δὲ ὁ Στωϊκὸς δυσμενῶς ἔχων πρὸς αὐτὸν, πικρότατα αὐτὸν διαβέβληκεν, ἐπιστολὰς φέρων πεντήκοντα ἀσελγεῖς, ὡς Ἐπικούρου· καὶ τὰ εἰς Χρύσιππον ἀναφερόμενα ἐπιστόλια, ὡς Ἐπικούρου συντάξας. 4. Ἀλλὰ καὶ οἱ περὶ Ποσειδώνιον τὸν Στωϊκὸν, καὶ Νικόλαος, καὶ Σωτίων ἐν τῷ δωδεκάτῳ τῶν ἐπιγραφομένων Διωκλείων ἐλέγχων, ὅς ἐστι περὶ τῆς κδ· κα. Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεύς. Καὶ γὰρ σὺν τῇ μητρὶ περιϊόντα αὐτὸν ἐς τὰ οἰκίδια, καθαρμοὺς ἀναγινώσκειν· καὶ σὺν τῷ πατρὶ γράμματα διδάσκειν λυπροῦ τινος μισθαρίου. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἀδελφῶν ἕνα προαγωγεύειν, Λεοντίῳ τε συνεῖναι τῇ ἑταίρᾳ· τὰ δὲ Δημοκρίτου περὶ τῶν ἀτόμων, καὶ Ἀριστίππου περὶ τῆς ἡδονῆς, ὡς ἴδια λέγειν. Μὴ εἶναί τε γνησίως ἀστὸν, ὡς Τιμοκράτης φησὶ, καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῷ περὶ Ἐπικούρου ἐφηβείας. Μίθρην τε αἰσχρῶς κολακεύειν, τὸν Λυσιμάχου διοικητὴν, ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς Παιᾶνα καὶ ἄνακτα καλοῦντα. 5. Ἀλ-

λᾶ καὶ Ἰδομενέα καὶ Ἡρόδοτον καὶ Τιμοκράτην, τοὺς ἔκπυστα αὐτοῦ τὰ κρύφια ποιήσαντας, ἐγκωμιάζειν καὶ κολακεύειν. Αὐτὸ τοῦτο ἔν τε ταῖς ἐπιστολαῖς, πρὸς μὲν Λεόντιον, Παιὰν ἄναξ, φίλον Λεοντάριον, οἷον κρυπτοθορύβου ἡμᾶς ἐνέπλησεν ἀναγγόντας σου τὸ ἐπιστόλιον; Πρὸς δὲ Θεμίσταν τὴν Λέοντος γυναῖκα, Οἷός τε, φησὶν, εἰμὶ, ἐὰν μὴ ὑμεῖς πρός με ἀφίκησθε, αὐτὸς τρικύλιστος, ὅπου ἂν ὑμεῖς καὶ Θεμίστα παρακαλῆτε, ὠθεῖσθαι. Πρὸς δὲ Πυθοκλέα ὠραῖον ὄντα, Καθεδοῦμαι, φησὶ, προσδοκῶν τὴν ἱμερτὴν καὶ ἰσόθεόν σου εἴσοδον. Καὶ πάλιν πρὸς Θεμίσταν γράφων, νομίζει αὐτῇ παραινεῖν, καθά φησι Θεόδοτος, ὡς ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν πρὸς Ἐπίκουρον. 6. Καὶ ἄλλαις δὲ πολλαῖς ἑταίραις γράφειν, καὶ μάλιστα Λεοντίῳ, ἧς καὶ Μητρόδωρον ἐρασθῆναι. Ἔν τε τῷ περὶ τέλους γράφειν οὕτως, Οὐ γὰρ ἔγωγε ἔχω τί νοήσω τἀγαθὸν, ἀφαιρῶν μὲν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονὰς, ἀφαιρῶν δὲ καὶ τὰς δι' ἀφροδισίων, καὶ τὰς δι' ἀκροαμάτων, καὶ τὰς διὰ μορφᾶς. Ἔν-τε τῇ πρὸς Πυθοκλέα ἐπιστολῇ γράφειν, Παιδείαν δὲ πᾶσαν, μακάριοι, φεύγετε. Ἐπίκτητός τε κιναιδολόγον αὐτὸν καλεῖ, καὶ τὰ μάλιστα λοιδορεῖ. Καὶ μὴν καὶ Τιμοκράτης, ὁ Μητροδώρου μὲν ἀδελφὸς, μαθητὴς δὲ αὐτοῦ, τῆς σχολῆς ἐκποιτήσας, ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις εὐφραντοῖς, φησὶν, αὐτὸν δὶς τῆς ἡμέρας ἐμεῖν ὑπὸ τρυφῆς. Ἑαυτόν τε διηγεῖται μόγις ἐκφυγεῖν ἰσχύσαι τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας φιλοσοφίας, καὶ τὴν μυστικὴν ἐκείνην συναγωγήν. 7. Τόν τε Ἐπίκουρον πολλὰ κατὰ τὸν λόγον ἠγνοηκέναι, καὶ πολὺ μᾶλλον κατὰ τὸν βίον, τό τε σῶμα ἀσθενῶς διακεῖσθαι,

ὡς πολλῶν ἐτῶν μὴ δύνασθαι ἀπὸ τοῦ φορείου διαναστῆναι· μνᾶν τε ἀναλίσκειν ἡμερησίαν εἰς τὴν τράπεζαν, ὡς αὐτὸς ἐν τῇ πρὸς Λεόντιον ἐπιστολῇ γράφει, καὶ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς ἐν Μιτυλήνῃ φιλοσόφους. Συνεῖναί τε αὐτῷ τε καὶ Μητροδώρῳ ἑταίρας καὶ ἄλλας, Μαρμάριον καὶ Ἡδεῖαν, καὶ Ἐρώτιον, καὶ Νικίδιον.

IV. Καὶ ἐν ταῖς ἑπτὰ καὶ τριάκοντα βίβλοις ταῖς περὶ φύσεως, τὰ πλεῖστα ταῦτα λέγειν, καὶ ἀντιγράφειν ἐν αὐταῖς, ἄλλοις τε καὶ Ναυσιφάνει τὰ πλεῖστα, καὶ αὐτῇ λέξει φάσκειν οὕτως, Ἀλλ' εἴ τις ἄλλος, εἶχε κἀκεῖνος, ὠδίνων τὴν ἀπὸ τοῦ στόματος καύχησιν, τὴν σοφιστικήν, καθάπερ καὶ ἄλλοι τῶν ἀνδραπόδων. 8. Καὶ αὐτὸν Ἐπίκουρον ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς περὶ Ναυσιφάνους λέγειν· ταῦτα ἤγαγεν αὐτὸν εἰς ἔκστασιν τοιαύτην, ὥστε μοι λοιδορεῖσθαι, καὶ ἀποκαλεῖν διδάσκαλον. Πλεύμονά τε αὐτὸν ἐκάλει, καὶ ἀγρέμματον, καὶ ἀπατεῶνα, καὶ πόρνον· τούς τε περὶ Πλάτωνα, Διονυσοκόλακας, καὶ αὐτὸν Πλάτωνα, χρυσοῦν· καὶ Ἀριστοτέλην, ἄσωτον, καταφαγόντα τὴν πατρῴαν οὐσίαν, στρατεύεσθαι, καὶ φαρμακοπωλεῖν· φορμοφόρον τε Πρωταγόραν, καὶ γραφέα Δημοκρίτου, καὶ ἐν κώμαις γράμματα διδάσκειν· Ἡράκλειτόν τε, κυκητήν· καὶ Δημόκριτον, Ληρόκριτον· καὶ Ἀντίδωρον, Σαννίδωρον· τοὺς δὲ Κυρηναϊκοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἑλλάδος· καὶ τοὺς διαλεκτικούς, πολυφθονερούς· Πύῤῥωνα δὲ, ἀμαθῆ καὶ ἀπαίδευτον.

V. Μεμῆνασι δὲ οὗτοι. 9. Τοῦ δ' ἀνδρὸς μάρτυρες ἱκανοὶ τῆς ἀνυπερβλήτου πρὸς πάντας εὐγνω-

μοσύνης, ἥ τε πατρὶς χαλκαῖς εἰκόσι τιμήσασα, οἵ τε φίλοι, τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὡς μηδ' ἂν πόλεσιν ὅλαις μετρεῖσθαι δύνασθαι· οἵ τε γνώριμοι πάντες, ταῖς δογματικαῖς αὐτοῦ σειρῆσι προκατασχεθέντες, πλὴν Μητροδώρου τοῦ Στρατονικέως πρὸς Καρνεάδην ἀποχωρήσαντος, τάχα βαρυνθέντος ταῖς ἀνυπερβλήτοις αὐτοῦ χρηστότησιν· ἥ τε διαδοχή, πασῶν σχεδὸν ἐκλιπουσῶν τῶν ἄλλων, ἐσαεὶ διαμένουσα, καὶ ἀνηρίθμους ἀρχὰς ἀποκύουσα, ἄλλην ἐξ ἄλλης, τῶν γνωρίμων. 10. Ἥ τε πρὸς τοὺς γονέας εὐχαριστία, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εὐποιΐα, πρός τε τοὺς οἰκέτας ἡμερότης, ὡς δῆλον κἀκ τῶν διαθηκῶν αὐτοῦ· καὶ ὅτι αὐτοὶ συνεφιλοσόφουν αὐτῷ, ὧν ἦν ἐνδοξότατος ὁ προειρημένος Μῦς· καθόλου δὲ ἡ πρὸς πάντας αὐτοῦ φιλανθρωπία. Τῆς μὲν γὰρ πρὸς θεοὺς ὁσιότητος, καὶ πρὸς πατρίδα φιλίας, ἄλεκτος ἡ διάθεσις. Ὑπερβολὴ γὰρ ἐπιεικείας, οὐδὲ πολιτείας ἥψατο. Καὶ χαλεπωτάτων δὲ καιρῶν κατασχόντων τηνικαῦτα τὴν Ἑλλάδα, αὐτόθι καταβιῶναι, δὶς ἢ καὶ τρὶς ἐπὶ τοὺς περὶ τὴν Ἰωνίαν τόπους διαδραμόντα πρὸς τοὺς φίλους, οἳ καὶ πανταχόθεν πρὸς αὐτὸν ἀφικνοῦντο, καὶ συνεβίουν αὐτῷ ἐν τῷ κήπῳ, καθά φησι καὶ Ἀπολλόδωρος· ὃν καὶ ὀγδοήκοντα μνῶν πρίασθαι.

VI. 11. Διοκλῆς δὲ ἐν τῇ τρίτῃ τῆς ἐπιδρομῆς φησιν εὐτελέστατα καὶ λιτότατα διαιτώμενοι. Κοτύλῃ γοῦν (φησὶν) οἰνιδίου ἠρκοῦντο· τὸ δὲ πᾶν ὕδωρ ἦν αὐτοῖς ποτόν. Τόν τε Ἐπίκουρον μὴ ἄξιοῦν εἰς τὸ κοινὸν κατατίθεσθαι τὰς οὐσίας, καθάπερ τὸν Πυθαγόραν, κοινὰ τὰ τῶν φίλων λέγοντα. Ἀπιστούντων γὰρ εἶναι τὸ τοιοῦτον· εἰ δ' ἀπίστων, οὐ-

δὲ φίλων. Αὐτός τε φησὶν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς, ὕδατι μόνον ἀρκεῖσθαι, καὶ ἄρτῳ λιτῷ. Καὶ, πέμψον μοι τυροῦ (φησὶ) κυθρίδου, ἵν' ὅταν βούλωμαι πολυτελέσασθαι, δύνωμαι. Τοιοῦτος ἦν ὁ τὴν ἡδονὴν εἶναι τέλος δογματίζων. Ὃν καὶ Ἀθήναιος δι' ἐπιγράμματος οὕτως ὑμνεῖ,

12. Ἄνθρωποι μοχθεῖτε τί χείρονα, καὶ διὰ κέρδος
Ἄπληστον νεικῶν ἄρχετε καὶ πολέμων;
Τᾶς φύσιος δ' ὁ πλοῦτος ὅρον τινὰ βαιὸν ἐπίσχει·
Αἱ δὲ κεναὶ κρίσιες τὰν ἀπέραντον ὁδόν.
Τοῦτο Νεοκλῆος πινυτὸν τέκος, ἢ παρὰ Μουσῶν
Ἔκλυεν, ἢ Πυθοῦς ἐξ ἱερῶν τριπόδων.

Ἑσόμεθα δὲ καὶ μᾶλλον προϊόντες, ἔκ τε τῶν δογμάτων, ἔκ τε τῶν ῥημάτων αὐτοῦ.

VII. Μάλιστα δὲ ἀπεδέχετο (φησὶ Διοκλῆς) τῶν ἀρχαίων Ἀναξαγόραν, (καίτοι ἔν τισιν ἀντειρηκὼς αὐτῷ) καὶ Ἀρχέλαον τὸν Σωκράτους διδάσκαλον. Ἐγύμναζε δὲ (φησὶ) τοὺς γνωρίμους, καὶ διὰ μνήμης ἔχειν τὰ ἑαυτοῦ συγγράμματα. 13. Τοῦτον, Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς, Λυσιφάνους ἀκοῦσαι φησὶ καὶ Πραξιφάνους· αὐτὸς δὲ οὔ φησιν, ἀλλ' ἑαυτοῦ, ἐν τῇ πρὸς Εὐρύδικον ἐπιστολῇ. Ἀλλ' οὐδὲ Λεύκιππόν τινα γεγενῆσθαι φησὶ φιλόσοφον, οὔτ' αὐτὸς οὔθ' Ἕρμαχος. Ὃν ἔνιοί φασι, καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἐπικούρειος, διδάσκαλον Δημοκρίτου γεγενῆσθαι. Δημήτριος δὲ φησιν ὁ Μάγνης, καὶ Ξενοκράτους αὐτὸν ἀκοῦσαι.

VIII. Κέχρηται δὲ λέξει κυρίᾳ κατὰ τῶν πραγμάτων, ἣν, ὅτι ἰδιωτάτη ἐστὶν, Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικὸς αἰτιᾶται. Σαφὴς δ' ἦν οὕτως, ὡς καὶ ἐν

τῷ περὶ τῆς ῥητορικῆς ἀξιοῖ, μηδὲν ἄλλο ἢ σαφήνειαν ἀπαιτεῖν. 14. Καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἀντὶ τοῦ Χαίρειν, Εὖ πράττειν· καὶ, Σπουδαίως ζῆν ἄριστον. Οἱ δέ φασιν ἐν τῷ Ἐπικούρου βίῳ, τὸν κανόνα γράψαι αὐτὸν ἐκ τοῦ Ναυσιφάνους τρίποδος, οὗ καὶ ἀκοῦσαι φασὶν αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ Παμφίλου τοῦ Πλατωνικοῦ ἐν Σάμῳ.

IX. Ἄρξασθαί τε φιλοσοφεῖν ἐτῶν ὑπάρχοντα δυοκαίδεκα· ἀφηγήσασθαι δὲ τῆς σχολῆς, ἐτῶν ὄντα δύο πρὸς τοῖς τριάκοντα. Ἐγεννήθη δὲ (φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς) κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἐνάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἐπὶ Σωσιγένους ἄρχοντος, μηνὸς Γαμηλιῶνος ἑβδόμῃ, ἔτεσιν ὕστερον τῆς Πλάτωνος τελευτῆς ἑπτά. 15. Ὑπάρχοντα δὲ αὐτὸν ἐτῶν δύο καὶ τριάκοντα, ἐν Μιτυλήνῃ καὶ Λαμψάκῳ, πρῶτον συστήσασθαι σχολὴν ἐπὶ ἔτη πέντε· ἔπειθ' οὕτως εἰς Ἀθήνας μετελθεῖν, καὶ τελευτῆσαι κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἑβδομήκοντα, καὶ εἰκοστῆς, καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἐπὶ Πυθαράτου, ἔτη βιώσαντα δύο πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα· τήν τε σχολὴν διαδέξασθαι Ἕρμαχον Ἀγεμάρχου Μιτυληναῖον. Τελευτῆσαι δὲ αὐτὸν λίθῳ τῶν οὖρων ἐπισχεθέντων, (ὡς φησι καὶ Ἕρμαχος ἐν ἐπιστολαῖς) ἡμέρας νοσήσαντα τεσσαρακαίδεκα. Ὅτε καί φησιν Ἕρμιππος ἐμβάντα αὐτὸν εἰς πύελον χαλκῆν, κεκραμένην ὕδατι θερμῷ, καὶ αἰτήσαντα ἄκρατον, ῥοφῆσαι. 16. Τοῖς τε φίλοις παραγγείλαντα τῶν δογμάτων μεμνῆσθαι, οὕτω τελευτῆσαι. Καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως,

Χαίρετε, καὶ μέμνησθε τὰ δόγματα. Τοῦτ' Ἐπίκουρος
Ἔστατον εἶπε φίλοις οἷσιν ἀποφθίμενος.
Θερμὴν ἐς πύελον γὰρ ἐσήλυθε, καὶ τὸν ἄκρατον
Ἔσπασεν, εἶτ' ἀΐδην ψυχρὸν ἐπεσπάσατο.
Οὗτος μὲν ὁ βίος τἀνδρός, ἧδε δὲ ἡ τελευτή.

X. Καὶ διέθετο ὧδε· Κατὰ τάδε δίδωμι τὰ ἐμαυτοῦ πάντα Ἀμυνομάχῳ Φιλοκράτους Βατῆθεν, καὶ Τιμοκράτει Δημητρίου Ποταμίῳ, κατὰ τὴν ἐν τῷ Μητρῴῳ ἀναγεγραμμένην ἑκατέρῳ δόσιν, 17. ἐφ' ᾧ τε τὸν μὲν κῆπον καὶ τὰ προσόντα αὐτῷ παρέξουσιν Ἑρμάχῳ Ἀγεμάρχου Μιτυληναίῳ, καὶ τοῖς συμφιλοσοφοῦσιν αὐτῷ, καὶ οἷς ἂν Ἑρμαχος καταλίπῃ διαδόχοις τῆς φιλοσοφίας, ἐνδιατρίβειν κατὰ φιλοσοφίαν. Καὶ ἀεὶ δὲ τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἀπὸ ἡμῶν, ὅπως ἂν συνδιασώσωσιν Ἀμυνομάχῳ καὶ Τιμοκράτει κατὰ τὸ δυνατὸν τὴν ἐν τῷ κήπῳ διατριβήν, παρακατατίθημαι· τοῖς τ' αὐτῶν κληρονόμοις, ἐν ᾧ ἂν τρόπῳ ἀσφαλέστατον ᾖ, ὅπως ἂν κηπίνοι διατηρεῖεν τὸν κῆπον, καθάπερ καὶ αὐτοὶ, οἷς ἂν οἱ ἀπὸ ἡμῶν φιλοσοφοῦντες παραδιδῶσι. Τὴν δὲ οἰκίαν τὴν ἐν Μελίτῃ παρεχέτωσαν Ἀμυνόμαχος καὶ Τιμοκράτης ἐνοικεῖν Ἑρμάχῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ φιλοσοφοῦσιν, ἕως ἂν Ἑρμαχος ζῇ. 18. Ἐκ δὲ τῶν γινομένων προσόδων τῶν δεδομένων ἀφ' ἡμῶν Ἀμυνομάχῳ καὶ Τιμοκράτει, κατὰ τὸ δυνατὸν μεριζέσθωσαν μεθ' Ἑρμάχου σκοπούμενοι, εἴς τε τὰ ἐναγίσματα τῷ τε πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ ἡμῖν εἰς τὴν εἰθισμένην ἄγεσθαι γενέθλιον ἡμέραν, ἑκάστου ἔτους τῇ προτέρᾳ δεκάτῃ τοῦ Γαμηλιῶνος. Ἔτι δὲ

καὶ εἰς τὴν γινομένην σύνοδον ἑκάστου μηνὸς ταῖς εἰκάσι, τῶν συμφιλοσοφούντων ἡμῖν, εἰς τὴν ἡμῶν τε καὶ Μητροδώρου μνήμην κατατεταγμένην. Συντελείτωσαν δὲ καὶ τὴν τῶν ἀδελφῶν ἡμέραν τοῦ Ποσειδεῶνος, καθάπερ καὶ ἡμεῖς. Συντελείτωσαν δὲ καὶ τὴν Πολυαίνου, τοῦ Μεταγειτνιῶντος. 19. Ἐπιμελείσθω δὲ καὶ Ἀμυνόμαχος καὶ Τιμοκράτης τοῦ υἱοῦ τοῦ Μητροδώρου Ἐπικούρου, καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Πολυαίνου, φιλοσοφούντων αὐτῶν, καὶ συζώντων μεθ' Ἑρμάχου. Ὡσαύτως δὲ τῆς θυγατρὸς τῆς Μητροδώρου τὴν ἐπιμέλειαν ποιείσθωσαν· καὶ εἰς ἡλικίαν ἐλθοῦσαν ἐκδότωσαν ᾧ ἂν Ἕρμαχος ἕληται τῶν φιλοσοφούντων μετ' αὐτοῦ, οὔσης αὐτῆς εὐτάκτου, καὶ πειθαρχούσης Ἑρμάχῳ. Διδότωσαν δὲ Ἀμυνόμαχος καὶ Τιμοκράτης ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν ἡμῖν προσόδων, εἰς τροφὴν τούτοις, ὅτι ἂν αὐτοῖς κατ' ἐνιαυτὸν ἐπιδέχεσθαι δοκῇ, σκοπούμενοι μεθ' Ἑρμάχου. 20. Ποιείσθωσαν δὲ μεθ' ἑαυτῶν καὶ Ἕρμαχον κύριον τῶν προσόδων, ἵνα μετ' αὐτοῦ, συγκαταγεγηρακότος ἡμῖν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ καταλελειμμένου ἡγεμόνος τῶν συμφιλοσοφούντων ἡμῖν, ἕκαστα γένηται. Τὴν δὲ προῖκα τῷ θήλει παιδίῳ, ἐπειδὰν εἰς ἡλικίαν ἔλθῃ, μερισάτωσαν Ἀμυνόμαχος καὶ Τιμοκράτης, ὅσον ἂν ἐπιδέχηται ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ἀφαιροῦντες, μετὰ τῆς Ἑρμάχου γνώμης· ἐπιμελείσθωσαν δὲ καὶ Νικάνορος, καθάπερ καὶ ἡμεῖς, ἵν' ὅσοι τῶν συμφιλοσοφούντων ἡμῖν χρείαν ἐν τοῖς ἰδίοις παρεσχημένοι, καὶ τὴν πᾶσαν οἰκειότητα ἐνδεδειγμένοι, συγκαταγηράσκειν μεθ' ἡμῶν προείλοντο ἐν φιλοσοφίᾳ, μηδενὸς τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς καθεστήκωσιν κατὰ

τὴν ἡμετέραν δύναμιν. 21. Δοῦναι δὲ τὰ βιβλία τὰ ὑπάρχοντα ἡμῖν πάντα Ἑρμάχῳ· ἐὰν δέ τι τῶν ἀνθρωπίνων περὶ Ἕρμαχον γίνηται, πρὸ τοῦ τὰ Μητροδώρου παιδία εἰς ἡλικίαν ἐλθεῖν, δοῦναι Ἀμυνόμαχον καὶ Τιμοκράτην, ὅπως ἂν εὐτακτούντων αὐτῶν ἕκαστα γένηται τῶν ἀναγκαίων, κατὰ τὸ δυνατόν, ἀπὸ τῶν καταλελειμμένων ὑφ' ἡμῶν προσόδων. Καὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων ὡς συντετάχαμεν ἐπιμελείσθωσαν, ὅπως δὴ κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἕκαστα γίγνηται. Ἀφίημι δὲ τῶν παίδων ἐλεύθερον Μῦν, Νικίαν, Λύκωνα. Ἀφίημι δὲ καὶ Φαίδριον ἐλεύθεραν. 22. Ἤδη δὲ τελευτῶν γράφει πρὸς Ἰδομενέα τήνδε ἐπιστολήν. Τὴν μακαρίαν ἄγοντες καὶ ἅμα τελευτῶντες ἡμέραν τοῦ βίου, ἐγράφομεν ὑμῖν ταυτί· στραγγουρία τε παρηκολουθήκει, καὶ δυσεντερικὰ πάθη, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείποντα τοῦ ἐν ἑαυτοῖς μεγέθους. Ἀντιπαρετάττετο δὲ πᾶσι τούτοις τὸ κατὰ ψυχὴν χαῖρον ἐπὶ τῇ τῶν γεγονότων ἡμῖν διωλογισμῶν μνήμῃ. Σὺ δὲ ἄξιος τῆς ἐκ μειρακίου παραστάσεως πρὸς ἐμὲ καὶ φιλοσοφίαν, ἐπιμελοῦ τῶν παίδων Μητροδώρου. Καὶ διέθετο μὲν ὧδε.

XI. Μαθητὰς δὲ ἔσχε πολλοὺς μέν, σφόδρα δὲ ὀλογίμους, Μητρόδωρον, καὶ Ἀθήναιον, καὶ Τιμοκράτην, καὶ Σάνδην Λαμψακηνόν· ὃς ἀφ' οὗ τὸν ἄνδρα ἔγνω, οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ πλὴν ἐξ μηνῶν εἰς τὴν οἰκίαν, ἔπειτα ἐπανῆλθε. 23. Γέγονε δὲ ἀγαθὸς κατὰ πάντα, καθὰ καὶ Ἐπίκουρος ἐν προηγουμέναις γράφει. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἐν τῷ τρίτῳ Τιμοκράτης. Τοιοῦτος δὲ ὤν, καὶ τὴν ἀδελφὴν Βατίδα ἐξέδοτο Ἰδομενεῖ, καὶ Λεόντιον τὴν Ἀττικὴν

ἑταῖραν ἀναλαβών, εἶχε παλλακήν. Ἦν δὲ καὶ ἀπατάπληκτος πρός τε τὰς ὀχλήσεις καὶ τὸν θάνατον, ὡς Ἐπίκουρος ἐν τῷ πρώτῳ Μητροδώρῳ φησί. Φασὶ δὲ καὶ πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν αὐτοῦ τελευτῆσαι, πεντηκοστὸν τρίτον ἔτος ἄγοντα. Καὶ αὐτὸς Ἐπίκουρος ἐν τισὶ προειρημέναις διαθήκαις, ὡς προαποθνήσκοντος αὐτοῦ δηλονότι, ἐπισκήπτει περὶ τῆς ἐπιμελείας αὐτοῦ τῶν παίδων. Ἔσχε δὲ καὶ τὸν προειρημένον οἰκεῖόν τινα, ἀδελφὸν τοῦ Μητροδώρου, Τιμοκράτην. 24. Βιβλία δ' ἐστὶ τοῦ Μητροδώρου τάδε. Πρὸς τοὺς ἰατρούς, τρία. Περὶ αἰσθήσεων, πρὸς Τιμοκράτην. Περὶ μεγαλοψυχίας. Περὶ τῆς Ἐπικούρου ἀϊδιότητος. Πρὸς τοὺς διαλεκτικούς. Πρὸς τοὺς σοφιστὰς ἐννέα. Περὶ τῆς ἐπὶ σοφίαν πορείας. Περὶ τῆς μεταβολῆς. Περὶ πλούτου. Πρὸς Δημόκριτον. Περὶ εὐγενείας.

XII. Ἦν καὶ Ἡολύαινος, Ἀθηνοδώρου Λαμψακηνός, ἐπιεικὴς καὶ φιλικὸς, ὡς οἱ περὶ Φιλόδημόν φασι.

XIII. Καὶ ὁ διαδεξάμενος αὐτὸν Ἕρμαχος Ἀγεμάρχου, Μιτυληναῖος ἀνὴρ, πατρὸς μὲν πένητος, τὰς δὲ ἀρχὰς προσίσχων ῥητορικοῖς. Φέρεται καὶ τούτου βιβλία κάλλιστα τάδε. 25. Ἐπιστολικὰ περὶ Ἐμπεδοκλέους κβ'. Περὶ τῶν μαθημάτων, πρὸς Πλάτωνα, πρὸς Ἀριστοτέλην. Ἐτελεύτα δὲ παρὰ Λυσίᾳ, γενόμενος ἱκανὸς ἀνήρ.

XIV. Λεοντεύς τε Λαμψακηνὸς ὁμοίως, καὶ ἡ τούτου γυνὴ Θεμίστα, πρὸς ἣν καὶ γέγραφεν ὁ Ἐπίκουρος.

XV. Ἔτι τε Κολώτης, καὶ Ἰδομενεύς, καὶ αὐτοὶ Λαμψακηνοί. Καὶ οὗτοι μὲν ἐλλόγιμοι, ὧν ἦν καὶ

Πολύστρατος, ὁ διαδεξάμενος Ἕρμαχον· ὃν διεδέξατο Διονύσιος, ὃν Βασιλίδης. Καὶ Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ Κηποτύραννος, γέγονεν ἐλλόγιμος, ὃς ὑπὲρ τετρακόσια συνέγραψε βιβλία. Δύο τε Πτολεμαῖοι Ἀλεξανδρεῖς, ὅ τε Μίλας καὶ ὁ Λευκός· Ζήνων τε ὁ Σιδώνιος, ἀκροατὴς Ἀπολλοδώρου, πολυγράφος ἀνήρ· 26. καὶ Δημήτριος ὁ ἐπικληθεὶς Λάκων· Διογένης τε ὁ Ταρσεύς, ὁ τὰς ἐπιλέκτους σχολὰς συγγράψας· καὶ Ὠρίων, καὶ ἄλλοι οὓς οἱ γνήσιοι Ἐπικούρειοι σοφιστὰς ἀποκαλοῦσιν.

XVI. Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλοι Ἐπίκουροι τρεῖς, ὅ τε Λεοντέως υἱὸς καὶ Θεμίστας. Ἕτερος, Μάγνης· τέταρτος, ὁπλομάχος.

XVII. Γέγονε δὲ πολυγραφώτατος ὁ Ἐπίκουρος, πάντας ὑπερβαλλόμενος πλήθει βιβλίων. Κύλινδροι μὲν γὰρ πρὸς τριακοσίους εἰσί. Γέγραπται δὲ μαρτύριον ἔξωθεν ἐν αὐτοῖς οὐδέν· ἀλλ' αὗται εἰσὶν Ἐπικούρου φωναί. Ἐζήλου δὲ αὐτὸν Χρύσιππος ἐν πολυγραφίᾳ· καθά φησι Καρνεάδης, παράσιτον αὐτοῦ τῶν βιβλίων ἀποκαλῶν. Εἰ γάρ τι γράψαι ὁ Ἐπίκουρος, ἐφιλονείκει τοσοῦτο γράψαι ὁ Χρύσιππος. 27. Καὶ διὰ τοῦτο καὶ πολλάκις ταὐτὰ γέγραφε, τῷ μὴ ἐπελθεῖν· καὶ ἀδιόρθωτα εἶλκε, τῷ ἐπείγεσθαι. Καὶ τὰ μαρτύρια τοσαῦτα ἐστὶν, ὡς ἐκείνων μόνων γέμειν τὰ βιβλία· καθάπερ καὶ παρὰ Ζήνωνί ἐστιν εὑρεῖν, καὶ παρὰ Ἀριστοτέλει. Καὶ τὰ συγγράμματα μὲν Ἐπικούρῳ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα, ὧν τὰ βέλτιστά ἐστι τάδε. Περὶ φύσεως, λζ'. Περὶ ἀτόμων καὶ κενοῦ. Περὶ ἔρωτος. Ἐπιτομὴ τῶν πρὸς τοὺς φυσικούς. Πρὸς τοὺς Μεγαρικοὺς διαπορίαι.

Κύριαι δόξαι. Περὶ αἱρέσεων. Περὶ φυτῶν. Περὶ τέλους. Περὶ κριτηρίου, ἢ κανών. Χαιρέδημος, ἢ Περὶ θεῶν. Περὶ ὁσιότητος, ἢ Ἡγησίαναξ. Περὶ βίων, δ'. 28. Περὶ δικαιοπραγίας. Νεοκλῆς πρὸς Θεμίσταν. Συμπόσιον. Εὐρύλοχος. Πρὸς Μητρόδωρον. Περὶ τοῦ ὁρᾶν. Περὶ τῆς ἐν τῇ ἀτόμῳ γωνίας. Περὶ ἁφῆς. Περὶ εἱμαρμένης. Περὶ παθῶν δόξαι, πρὸς Τιμοκράτην. Προγνωστικόν. Προτρεπτικός. Περὶ εἰδώλων. Περὶ φαντασίας. Ἀριστόβουλος. Περὶ μουσικῆς. Περὶ δικαιοσύνης, καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν. Περὶ δώρων καὶ χάριτος. Πολυμήδης. Τιμοκράτης, γ'. Μητρόδωρος, ε'. Ἀντίδωρος, β'. Περὶ νόσων δόξαι, πρὸς Μίθρην. Καλλιστόλας. Περὶ βασιλείας. Ἀναξιμένης. Ἐπιστολαί.

XVIII. Ἐπιτομὴν δὲ αὐτῶν, τίνα δοκεῖ ἐν αὐτοῖς, ἐκθέσθαι πειράσομαι, τρεῖς ἐπιστολὰς αὐτοῦ παραθέμενος, ἐν αἷς πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ φιλοσοφίαν ἐπιτέτμηται. 29. Θήσομαι δὲ καὶ τὰς κυρίας αὐτοῦ δόξας, καὶ εἴτι ἔδοξεν ἐκλογῆς ἀξίως ἀνενθέγχθαι. Ὥστε οὐ πανταχόθεν καταμωθεῖν τὸν ἄνδρα, πρὶν κρίνειν, εἰ οἶδα κρίνειν. Τὴν μὲν οὖν πρώτην ἐπιστολὴν γράφει πρὸς Ἡρόδοτον, περὶ τῶν φυσικῶν· δευτέραν, πρὸς Πυθοκλέα, ἣ τις ἐστὶ περὶ μετεωρίσεων· τὴν τρίτην, πρὸς Μενοικέα· ἔστι δ' ἐν αὐτῇ τὰ περὶ βίων. Ἀρκτέον δὴ ἀπὸ τῆς πρώτης, ὀλίγα προεκθέντα περὶ τῆς διαιρέσεως τῆς καὶ αὐτὸν φιλοσοφίας.

XIX. Διαιρεῖται τοίνυν εἰς τρία· τό τε κανονικόν, καὶ φυσικόν, καὶ ἠθικόν. 30. Τὸ μὲν οὖν κανονικὸν ἐφόδους ἐπὶ τὴν πραγματείαν ἔχει, καὶ ἔστιν

ἓν ἐνὶ τῷ ἐπιγραφομένῳ κανόνι. Τὸ δὲ φυσικὸν, τὴν περὶ φύσεως θεωρίαν πᾶσαν, καὶ ἔστιν ἐν ταῖς περὶ φύσεως βίβλοις λζ', καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς κατὰ στοιχεῖον. Τὸ δὲ ἠθικὸν, τὰ περὶ αἱρέσεως καὶ φυγῆς. Ἔστι δὲ καὶ ἐν ταῖς περὶ βίων βίβλοις, καὶ ἐν ἐπιστολαῖς, καὶ ἐν τῷ περὶ τέλους. Εἰώθασι μέντοι τὸ κανονικὸν ὁμοῦ τῷ φυσικῷ συντάττειν. Καλοῦσι δὲ αὐτὸ Περὶ κριτηρίου, καὶ ἀρχῆς, καὶ στοιχειωτικόν· τὸ δὲ φυσικὸν, Περὶ γενέσεως, καὶ φθορᾶς, καὶ περὶ φύσεως· τὸ δὲ ἠθικὸν, Περὶ αἱρετῶν καὶ φευκτῶν, καὶ περὶ βίων, καὶ τέλους.

XX. 31. Τὴν διαλεκτικὴν δὲ ὡς παρέλκουσαν ἀποδοκιμάζουσιν. Ἀρκεῖν γὰρ τοὺς φυσικοὺς χωρεῖν κατὰ τοὺς τῶν πραγμάτων φθόγγους. Ἐν τοίνυν τῷ κανόνι λέγει ὁ Ἐπίκουρος, κριτήρια τῆς ἀληθείας εἶναι τὰς αἰσθήσεις, καὶ τὰς προλήψεις, καὶ τὰ πάθη· οἵ δ' Ἐπικούρειοι, καὶ τὰς φανταστικὰς ἐπιβολὰς τῆς διανοίας. Λέγει δὲ καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἡρόδοτον ἐπιτομῇ, καὶ ἐν ταῖς κυρίαις δόξαις. Πᾶσα γὰρ (φησὶν) αἴσθησις ἄλογός ἐστι, καὶ μνήμης οὐδεμιᾶς δεκτική· οὔτε γὰρ ὑφ' αὑτῆς κινεῖται, οὔτε ὑφ' ἑτέρου κινηθεῖσα, δύναταί τι προσθεῖναι ἢ ἀφελεῖν. Οὐδ' ἔστι τὸ δυνάμενον αὐτὰς διελέγξαι. 32. Θέτε γὰρ ἡ ὁμοιογενὴς αἴσθησις τὴν ὁμοιογενῆ, διὰ τὴν ἰσοσθένειαν· οὔθ' ἡ ἀνομοιογενὴς τὴν ἀνομοιογενῆ. Οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν εἰσι κριτικαί. Οὔθ' ἡ ἑτέρα τὴν ἑτέραν· πάσαις γὰρ προσέχομεν. Οὔτε μὴν ὁ λόγος· πᾶς γὰρ λόγος ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων κρίνεται. Καὶ τὰ τὰ ἐπαισθήματα δὲ ὑφεστάναι, πιστοῦται τὴν τῶν αἰσθήσεων ἀλήθειαν. Ὑφέστηκε

δὲ τό, τε ὁρᾶν ἡμᾶς καὶ ἀκούειν, ὥσπερ τὸ ὀλίγειν. Ὅθεν καὶ περὶ τῶν ἀδήλων ἀπὸ τῶν φαινομένων χρὴ σημειοῦσθαι. Καὶ γὰρ καὶ ἐπίνοιαι πᾶσαι ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων γεγόνασι κατά τε περίπτωσιν καὶ ἀναλογίαν, καὶ ὁμοιότητα, καὶ σύνθεσιν, συμβαλλομένου τι καὶ τοῦ λογισμοῦ. Τά τε τῶν μαινομένων φαντάσματα, καὶ τὰ κατ' ὄναρ, ἀληθῆ· κινεῖ γάρ· τὸ δὲ μὴ ὂν, οὐ κινεῖ.

XXI. 33. Τὴν δὲ πρόληψιν λέγουσιν οἱονεὶ κατάληψιν, ἢ δόξαν ὀρθὴν, ἢ ἔννοιαν, ἢ καθολικὴν νόησιν ἐναποκειμένην, τουτέστι μνήμην τοῦ πολλάκις ἔξωθεν φανέντος· οἷον τὸ, Τοιοῦτον ἐστὶν ἄνθρωπος. Ἅμα γὰρ τῷ ῥηθῆναι ἄνθρωπος, εὐθὺς κατὰ πρόληψιν καὶ ὁ τύπος αὐτοῦ νοεῖται, προηγουμένων τῶν αἰσθήσεων. Πᾶν οὖν πρᾶγμα ὀνόματι τῷ πρώτως ἐπιτεταγμένῳ, ἐναργὲς ἐστι. Καὶ οὐκ ἂν ἐζητήσαμεν τὸ ζητούμενον, εἰ μὴ πρότερον ἐγνώκειμεν αὐτό. Οἷον, Τὸ πάρδω ἐστὸς, ἵππος ἐστὶν ἢ βοῦς. Δεῖ γὰρ κατὰ πρόληψιν ἐγνωκέναι ποτὲ ἵππου καὶ βοὸς μορφήν. Οὐδ' ἂν ὀνομάσαιμέν τι, μὴ πρότερον αὐτοῦ κατὰ πρόληψιν τὸν τύπον μαθόντες. Ἐναργεῖς οὖν εἰσὶν αἱ προλήψεις.

XXII. Καὶ τὸ δοξαστὸν, ἀπὸ προτέρου τινὸς ἐναργοῦς ἤρτηται. Ἐφ' ᾧ ἀναφέροντες λέγομεν· οἷον, Πόθεν ἴσμεν εἰ τοῦτό ἐστιν ἄνθρωπος; 34. Τὴν δὲ δόξαν, καὶ ὑπόληψιν λέγουσιν. Ἀληθῆ τε φασι καὶ ψευδῆ· ἂν μὲν γὰρ ἐπιμαρτυρῆται, ἢ μὴ ἀντιμαρτυρῆται, ἀληθῆ εἶναι· ἐὰν δὲ μὴ ἐπιμαρτυρῆται ἢ ἀντιμαρτυρῆται, ψευδῆ τυγχάνειν. Ὅθεν τὸ προσμένον εἰσήχθη· οἷον, τὸ προσμεῖναι καὶ ἐγ-

γὺς γενέσθαι τῷ πύργῳ, καὶ μαθεῖν ὀπαῖος ἐγγὺς φαίνεται.

XXIII. Πάθη δὲ λέγουσιν εἶναι δύο, ἡδονὴν καὶ ἀλγηδόνα· ἱστάμενα περὶ πᾶν ζῷον. Καὶ τὴν μὲν, οἰκεῖον· τὴν δὲ, ἀλλότριον· δι' ὧν κρίνεσθαι τάς αἱρέσεις καὶ φυγάς. Τῶν τε ζητήσεων εἶναι τὰς μὲν περὶ τῶν πραγμάτων· τὰς δὲ, περὶ ψιλὴν τὴν φωνήν. Καὶ ταῦτα δὲ περὶ τῆς διαιρέσεως, καὶ τοῦ κριτηρίου στοιχειωδῶς.

XXIV. Ἀνιτέον δὲ ἐπὶ τὴν ἐπιστολήν·

Ἐπίκουρος Ἡροδότῳ χαίρειν.

35. Τοῖς μὴ δυναμένοις, ὦ Ἡρόδοτε, ἕκαστα τῶν περὶ φύσεως ἡμῖν ἀναγεγραμμένων ἐξακριβοῦν, μηδὲ τὰς μείζους τῶν συντεταγμένων βίβλων διαθρεῖν, ἐπιτομὴν τῆς ὅλης πραγματείας, εἰς τὸ καταχεῖν τῶν ἁλοσχερεστάτων δοξῶν τὴν μνήμην ἱκανῶς, αὐτοῖς παρεσκεύασα· ἵνα παρ' ἑκάστους τῶν καιρῶν ἐν τοῖς κυριωτάτοις βοηθεῖν αὐτοῖς δύναιντο, καθ' ὅσον ἂν ἐφάπτωνται τῆς περὶ φύσεως θεωρίας. Καὶ τοὺς προβεβηκότας δὲ ἱκανῶς ἐν τῇ τῶν ὅλων ἐπιβλέψει, τὸν τύπον τῆς ὅλης πραγματείας τὸν κατεστοιχειωμένον δεῖ μνημονεύειν. Τῆς γὰρ ἀθρόας ἐπιβολῆς πυκνὸν δεόμεθα· τῆς δὲ κατὰ μέρος, οὐχ ὁμοίως.

36. Βαδιστέον μὲν οὖν καὶ ἐπ' ἐκεῖνα, καὶ συνεχῶς ἐν τῇ μνήμῃ τοσοῦτον ποιητέον, ἀφ' οὗ ἥ τε κυριωτέρα τῆς ἐπιβολὴ ἐπὶ τὰ πράγματα ἔσται, καὶ δὴ καὶ τὸ κατὰ μέρος ἀκρίβωμα πᾶν ἐξευρεθήσεται, τῶν ὁλοσχερεστάτων τύπων ἐμπεριειλημμένων, καὶ μνημονευομένων· ἐπεὶ καὶ τοῦ τετελεσιουργημένου τοῦτο κυριώτατον τοῦ παντὸς ἀκριβωμένου γίνεται, τὸ ταῖς

ἐπιβολαῖς ὀξέως δύνασθαι χρῆσθαι. καὶ πρὸς ἁπλᾶ στοιχειώματα καὶ φωνὰς συναγομένων. Οὐ γὰρ οἷόν τε τὸ πύκνωμα τῆς συνεχοῦς τῶν ὅλων περιοδείας εἰδέναι, μὴ δυνάμενον διὰ βραχέων φωνῶν ἅπαν ἐμπεριλαβεῖν ἐν αὐτῷ ὂν καὶ κατὰ μέρος πρότερον ἐξακριβωθέν. 37. Ὅθεν δὴ πᾶσι χρησίμης οὔσης, τοῖς ᾠκειωμένοις φυσιολογίᾳ, τῆς τοιαύτης ὁδοῦ, παρεγγυώντων συνεχὲς ἐνεργημα ἐν φυσιολογίᾳ, καὶ τῶν μάλιστα τούτῳ ἐγγαληνιζώντων τῷ βίῳ, ποιήσασθαι δεῖ καὶ τοιαύτην τινὰ ἐπιτομὴν καὶ στοιχείωσιν τῶν ὅλων δοξῶν. Πρῶτον μὲν οὖν τὰ ὑποτεταγμένα τοῖς φθόγγοις (ὦ Ἡρόδοτε) δεῖ εἰληφέναι, ὅπως ἂν τὰ δοξαζόμενα, ἢ ζητούμενα, ἢ ἀπορούμενα ἔχωμεν εἰς ὃ ἀνάγοντες ἐπικρίνειν, καὶ μὴ ἄκριτα πάντα ἡμῖν εἰς ἄπειρον ἀποδεικνύωσιν, ἢ κενοὺς φθόγγους ἔχωμεν. 38. Ἀνάγκη γὰρ τὸ πρῶτον ἐνόημα καθ' ἕκαστον φθόγγον βλέπεσθαι, καὶ μηθὲν ἀποδείξεως προσδεῖσθαι, εἴπερ ἔξομεν τὸ ζητούμενον, ἢ ἀπορούμενον, καὶ δοξαζόμενον ἐφ' ὃ ἀνάξομεν. Εἶγε κατὰ τὰς αἰσθήσεις δεῖ πάντα τηρεῖν, καὶ ἁπλῶς κατὰ τὰς παρούσας ἐπιβολὰς, εἴτε διανοίας, εἴθ' ὁτουδήποτε τῶν κριτηρίων. Ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ὑπάρχοντα πάθη· ὅπως ἂν καὶ τὸ προσμένον καὶ τὸ ἄδηλον ἔχωμεν οἷς σημειωσόμεθα. Ταῦτα δὲ διαλαβόντες συνορᾶν ἤδη δεῖ περὶ τῶν ἀδήλων. Πρῶτον μέν, ὅτι οὐδὲν γίνεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. Πᾶν γὰρ ἐκ παντὸς ἐγίνετ' ἄν, σπερμάτων γε οὐδὲν προσδεόμενον. 39. Καὶ εἰ ἐφθείρετο δὲ τὸ ἀφανιζόμενον εἰς τὸ μὴ ὄν, πάντα ἂν ἀπολώλει τὰ πράγματα, οὐκ ὄντων τῶν εἰς ἃ διελύετο. Καὶ μὴν καὶ τὸ πᾶν

ἀεὶ τοιοῦτον ἦν οἷον νῦν ἐστι, καὶ ἀεὶ τοιοῦτον ἔσται. Οὐθὲν γάρ ἐστιν εἰς ὃ μεταβάλλει. Παρὰ γὰρ τὸ πᾶν οὐθέν ἐστιν, εἰς ὃ ἂν εἰσελθὸν αὐτὸ τὴν μεταβολὴν ποιήσαιτο. Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτο καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐπιτομῇ φησι κατ' ἀρχήν· καὶ ἐν τῇ πρώτῃ περὶ φύσεως. Τὸ πᾶν ἐστι σῶμα· τὰ μὲν γὰρ σώματα ὡς ἔστιν, καὶ αὐτὴ ἡ αἴσθησις ἐπὶ πάντων μαρτυρεῖ, καθ' ἣν ἀναγκαῖον τὸ ἄδηλον τῷ λογισμῷ τεκμαίρεσθαι, ὥσπερ προεῖπον τὸ πρόσθεν· 40. εἰ μὴ ἦν ὃ κενὸν καὶ χώραν καὶ ἀναφῆ φύσιν ὀνομάζομεν, οὐκ ἂν εἶχε τὰ σώματα ὅπου ἦν, οὐδὲ δι' οὗ ἐκινεῖτο, καθάπερ φαίνεται κινούμενα. Παρὰ δὲ ταῦτα οὐθὲν οὔτε ἐπινοηθῆναι δύναται, οὔτε περιληπτῶς οὔτε ἀναλόγως τοῖς περιληπτοῖς, ὡς καθ' ὅλας φύσεις λαμβανόμενα, καὶ μὴ ὡς τὰ τούτων συμπτώματα, ἢ συμβεβηκότα, λεγόμενα. Καὶ μὴν καὶ ταὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῇ πρώτῃ περὶ φύσεώς φησι, καὶ ἐν τῇ τετταρακαιδεκάτῃ καὶ πεντεκαιδεκάτῃ, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐπιτομῇ. Τῶν σωμάτων τὰ μέν ἐστι συγκρίσεις, τὰ δ' ἐξ ὧν αἱ συγκρίσεις πεποίηνται. 41. Ταῦτα δέ ἐστιν ἄτομα καὶ ἀμετάβλητα, εἴπερ μὴ μέλλει πάντα εἰς τὸ μὴ ὂν φθαρήσεσθαι· ἀλλ' ἰσχύοντα ὑπομένειν, ἐν ταῖς διαλύσεσι τῶν συγκρίσεων, πλήρη τὴν φύσιν ὄντα, καὶ οὐκ ἔχοντα ὅπῃ ἢ ὅπως διαλυθήσεται. Ὥστε τὰς ἀρχὰς, ἀτόμους ἀναγκαῖον εἶναι σωμάτων φύσεις. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ πᾶν, ἄπειρόν ἐστι. Τὸ γὰρ πεπερασμένον, ἄκρον ἔχει· τὸ δὲ ἄκρον, παρ' ἕτερόν τι θεωρεῖται· ὥστε τὸ οὐκ ἔχον ἄκρον, πέρας οὐκ ἔχει· πέρας δὲ οὐκ ἔχον, ἄπειρον ἂν εἴη, καὶ οὐ πεπερασμένον. Καὶ μὴν καὶ τῷ πλή-

θει τῶν σωμάτων ἄπειρόν ἐστι τὸ πᾶν, καὶ τῷ μεγέθει τοῦ κενοῦ. 42. Εἴτε γὰρ ἦν τὸ κενὸν ἄπειρον, τὰ δὲ σώματα ὡρισμένα, οὐδαμοῦ ἂν ἔμεκε τὰ σώματα, ἀλλ' ἐφέρετο κατὰ τὸ ἄπειρον κενὸν διεσπαρμένα, οὐκ ἔχοντα τὰ ὑπερείδοντα καὶ στέλλοντα κατὰ τὰς ἀντικοπάς. Εἴτε τὸ κενὸν ἦν ὡρισμένον, τὰ δὲ σώματα ἄπειρα· οὐκ ἂν εἶχε τὰ ἄπειρα σώματα ὅπου ἂν ἔστη. Πρός τε τούτοις, τὰ ἄτομα τῶν σωμάτων καὶ μεστά, ἐξ ὧν καὶ αἱ συγκρίσεις γίνονται, καὶ εἰς ἃ διαλύονται, ἀπερίληπτά ἐστι ταῖς διαφοραῖς τῶν σχημάτων· οὐ γὰρ δυνατὸν γενέσθαι τὰς τοσαύτας διαφορὰς τῶν σχημάτων ἐκ τῶν ἀτόμων περιειλημμένων. Καὶ καθ' ἑκάστην δὲ σχημάτιαν ἁπλῶς ἄπειροί εἰσιν ἄτομοι, ταῖς δὲ διαφοραῖς οὐχ ἁπλῶς ἄπειροι, ἀλλὰ μόνον ἀπερίληπτοι. 43. Οὐδὲ γάρ, φησιν ἐνδοτέρω, εἰς ἄπειρον τὴν ταμὴν τυγχάνειν. Λέγει δέ, ἐπειδὴ αἱ ποιότητες μεταβάλλονται, εἰ μέλλει τις μὴ καὶ τοῖς μεγέθεσιν ἁπλῶς εἰς ἄπειρον αὐτὰς ἐκβάλλειν. Κινοῦνται τε συνεχῶς αἱ ἄτομοι. Φησὶ δὲ ἐνδοτέρω, καὶ ἰσοταχῶς αὐτὰς κινεῖσθαι, τοῦ κενοῦ τὴν ἴξιν ὁμοίαν παρεχομένου καὶ τῇ κουφοτάτῃ καὶ τῇ βαρυτάτῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ αἱ μὲν, εἰς μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων διίστανται· αἱ δὲ, αὐτὰν τὸν παλμὸν ἴσχουσιν, ὅταν τύχωσιν ἐπὶ τὴν περιπλοκὴν κεκλιμέναι, ἢ στεγαζόμεναι παρὰ τῶν πλεκτικῶν. 44. Ἥ τε γὰρ τοῦ κενοῦ φύσις, ἡ διορίζουσα ἑκάστην ἄτομον, ταὐτὸ παρασκευάζει, τὴν ὑπέρεισιν οὐχ οἷά τε οὖσα ποιεῖσθαι· ἥ τε στερεότης ἡ ὑπάρχουσα αὐταῖς κατὰ τὴν σύγκρουσιν, τὸν ἀποπαλμὸν ποιεῖ, ἐφ' ὁπόσον ἂν ἡ περιπλοκὴ τὴν ἀποκατάστασιν ἐκ τῆς συγ-

κρούσεως διδῷ. Ἀρχὴ δὲ τούτων οὐκ ἔστιν, αἰτίων τῶν ἀτόμων οὐσῶν καὶ τοῦ κενοῦ. Φησὶ δ' ἐνδοτέρω, μηδὲ ποιότητά τινα περὶ τὰς ἀτόμους εἶναι, πλὴν σχήματος, καὶ μεγέθους, καὶ βάρους· τὸ δὲ χρῶμα παρὰ τὴν θέσιν τῶν ἀτόμων ἀλλάττεσθαι, ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν στοιχειώσεων φησι. Πᾶν τε μέγεθος μὴ εἶναι περὶ αὐτάς· οὐδέποτε γοῦν ἄτομος ὤφθη αἰσθήσει. 45. Αὕτη δ' ἡ φωνὴ, τούτων πάντων μνημονευομένων, τὸν ἱκανὸν τύπον ὑποβάλλει τῆς τῶν ὄντων φύσεως ἐπινοίαις. Ἀλλὰ μὴν καὶ κόσμοι ἄπειροι εἰσὶν, εἴθ' ὅμοιοι τούτῳ, εἴτ' ἀνόμοιοι. Αἱ τε γὰρ ἄτομοι ἄπειροι οὖσαι (ὡς ἄρτι ἀπεδείχθη) φέρονται καὶ πορρώτατω. Οὐ γὰρ κατηνάλωνται αἱ τοιαῦται ἄτομοι, ἐξ ὧν ἂν γένοιτο κόσμος, ἢ ὑφ' ὧν ἂν ποιηθείη, οὔτ' εἰς ἕνα, οὔτ' εἰς πεπερασμένους, οὔθ' ὅσοι τοιοῦτοι, οὔθ' ὅσοι διάφοροι τούτῳ. Ὥστε οὐδὲν τὸ ἐμποδίζον ἐστὶ πρὸς τὴν ἀπειρίαν τῶν τοιούτων κόσμων. 46. Καὶ μὴν καὶ τύποι ὁμοιοσχήμονες τοῖς στερεμνίοις εἰσὶ, λεπτότησιν ἀπέχοντες μακρὰν τῶν φαινομένων. Οὔτε γὰρ ἀποστάσεις ἀδυνατοῦσιν ἐν τῷ περιέχοντι γίνεσθαι τοιαῦται, οὔτε ἐπιτηδειότητες, κατὰ τὰς κατεργασίας τῶν κοιλωμάτων καὶ λεπτοτήτων γίνεσθαι, οὔτε ἀπόρροιαι τὴν ἐξῆς θέσιν καὶ βάσιν διατηροῦσαι, ἥνπερ καὶ ἐν τοῖς στερεμνίοις εἶχον. Τούτους δὲ τοὺς τύπους εἴδωλα προσαγορεύομεν. Καὶ μὴν καὶ ἡ διὰ τοῦ κενοῦ φορὰ κατὰ μηδεμίαν ἀπάντησιν τῶν ἀντικοψάντων γινομένη, πᾶν μῆκος περιληπτὸν ἐν ἀπερινοήτῳ χρόνῳ συντελεῖ. Βραδύτητος γὰρ καὶ τάχους ἀντικοπὴ καὶ οὐκ ἀντικοπὴ, ὁμοίωμα λαμβάνει. 47. Οὐ μὴν

οὐδὲ ἅμα κατὰ τοὺς διὰ λόγου θεωρητοὺς χρόνους τὸ κάτω φερόμενον σῶμα ἐπὶ τοὺς πλείους τόπους ἀφικνεῖται (ἀδιανόητον γὰρ καὶ τοῦτο) συναφικνούμενον ἐν αἰσθητῷ χρόνῳ ὅθεν δήποθεν τοῦ ἀπείρου, οὐκ ἐξ οὗ ἂν περιλάβωμεν τὴν φορὰν τόπου ἔσται ἀφιστάμενον. Ἀντικοπῇ γὰρ ὅμοιον ἔσται, κἂν μέχρι τοσούτου τὸ τάχος τῆς φορᾶς μὴ ἀντικοπτόμενον καταλίπωμεν. Χρήσιμον δὴ καὶ τοῦτο κατασχεῖν τὸ στοιχεῖον, εἰθ' ὅτι τὰ χρηστὰ εἴδωλα ταῖς λεπτότηταν ἀνυπερβλήτοις κέχρηται. Ὧι μηθὲν ἀντιμαρτυρεῖ τῶν φαινομένων, ὅθεν καὶ τάχη ἀνυπέρβλητα ἔχει, πάντα πόρον σύμμετρον ἔχοντα· πρὸς τῷ τῷ ἀπείρῳ αὐτῶν μηθὲν ἀντικόπτειν, ἢ ὀλίγα ἀντικόπτειν, πολλαῖς δὲ καὶ ἀπείροις εὐθὺς ἀντικόπτειν τι.

48. Πρός τε τούτοις, ὅτι ἡ γένεσις τῶν εἰδώλων ἅμα νοήματι συμβαίνει. Καὶ γὰρ ῥεῦσις ἀπὸ τῆς τῶν σωμάτων ἐπιπολῆς συνεχὴς συμβαίνει, οὐκ ἐπίδηλος αἰσθήσει διὰ τὴν ἀντανακλήρωσιν, σώζουσα τὴν ἐπὶ τοῦ στερεμνίου θέσιν καὶ τάξιν τῶν ἀτόμων ἐπὶ πολὺν χρόνον· εἰ καὶ ἐνίοτε συγχεομένη ὑπάρχει. Καὶ συστάσεις ἐν τῷ περιέχοντι ὀξεῖαι, διὰ τὸ μὴ δεῖν κατὰ βάθος τὸ συμπλήρωμα γίνεσθαι. Καὶ ἄλλοι δὲ τρόποι τινὲς γεννητικοὶ τῶν τοιούτων φύσεών εἰσιν. Οὐθὲν γὰρ τούτων ἀντιμαρτυρεῖ ταῖς αἰσθήσεσιν, ἂν βλέπῃ τις, τίνα τρόπον τὰς ἐνεργείας τὰ εἴδωλα ποιεῖται, ἵνα καὶ τὰς συμπαθείας ἀπὸ τῶν ἔξωθεν πρὸς ἡμᾶς ἀνοίσῃ. 49. Δεῖ δὲ καὶ νομίζειν, ἐπεισιόντος τινὸς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, τὰς μορφὰς ὁρᾶν ἡμᾶς καὶ διανοεῖσθαι. Οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ἀποσφραγίσαιτο τὰ ἔξωθεν τὴν ἑαυτῶν φύσιν, τοῦ τε χρώμα-

τος καὶ τῆς μορφῆς, ἢ διὰ τοῦ ἀέρος τοῦ μεταξὺ ἡμῶν τε κἀκείνων, καὶ διὰ τῶν ἀντίνων, ἢ οἵων δή ποτε ῥευμάτων, ἀφ' ἡμῶν πρὸς ἐκεῖνα παραγινομένων. Ὥστε ὁρᾶν ἡμᾶς, τύπων τινῶν ἐπεισιόντων ἡμῖν ἀπὸ τῶν πραγμάτων, ἀπὸ χροῶν τε καὶ ὁμοιομόρφων, κατὰ τὸ ἐναρμόττον μέγεθος, εἰς τὴν ὄψιν ἢ τὴν διάνοιαν, ὡσπερ ταῖς φοραῖς χρωμένων. 50. Εἶτα διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοῦ ἑνὸς καὶ συνεχοῦς τὴν φαντασίαν ἀποδιδόντες, καὶ τὴν συμπάθειαν ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου σώζοντες κατὰ τὸν ἐκεῖθεν σύμμετρον ἐπερεισμόν, ἐκ τῆς κατὰ βάθος ἐν τῷ στερεμνίῳ τῶν ἀτόμων πλάσεως, καὶ ἣν ἂν λάβωμεν φαντασίαν, ἐπιβληπικῶς τῇ διανοίᾳ ἢ τοῖς αἰσθητηρίοις, εἴτε μορφῆς, εἴτε συμβεβηκότων. Μορφὴ δέ ἐστιν αὕτη τοῦ στερεμνίου, γινομένη κατὰ τὸ ἑξῆς πύκνωμα, ἢ ἐγκατάλειμμα τοῦ εἰδώλου. Τὸ δὲ ψεῦδος καὶ τὸ διημαρτημένον, ἐν τῷ προσδοξαζομένῳ ἀεί ἐστιν ἐπιμαρτυρηθήσεσθαι, ἢ μὴ ἀντιμαρτυρηθήσεσθαι. Εἰ οὖν ἐπιμαρτυρουμένου κατὰ τὴν κίνησιν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς συνημμένην τῇ φαντασικῇ ἐπιβολῇ, διάλειψιν δὲ ἔχούσῃ, καθ' ἣν τὸ ψεῦδος γίνεται. 51. Ἥ τε γὰρ ὁμοιότης τῶν φαντασμάτων οἵονεὶ ἐν εἰκόνι λαμβανομένων, ἢ καθ' ὕπνους γινομένων, ἢ κατ' ἄλλας τινὰς ἐπιβολὰς νῆς διανοίας, ἢ τῶν λοιπῶν κριτηρίων, οὐκ ἂν ποτε ὑπῆρχε τοῖς οὖσί τε καὶ ἀληθέσι προσαγορευομένοις, εἰ μὴ ἦν τινα καὶ ταῦτα πρὸς ὃ βάλλομεν. Τὸ δὲ διημαρτημένον οὐκ ἂν ὑπῆρχεν, εἰ μὴ ἐλαμβάνομεν καὶ ἄλλην τινὰ κίνησιν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, συνημμένην μὲν, διάλειψιν δὲ ἔχουσαν. Κατὰ δὲ ταύτην τὴν συνημμένην τῇ φαντασικῇ ἐπιβολῇ,

διάλειψιν δὲ ἔχουσαν, ἐὰν μὲν μὴ ἐπιμαρτυρηθῇ ἢ ἀντιμαρτυρηθῇ, τὸ ψεῦδος γίνεται· ἐὰν δὲ ἐπιμαρτυρηθῇ ἢ μὴ ἀντιμαρτυρηθῇ, τὸ ἀληθές. 52. Καὶ ταύτην οὖν σφόδρα γε δεῖ τὴν δόξαν κατέχειν, ἵνα μήτε τὰ κριτήρια ἀναιρῆται τὰ κατὰ τὰς ἐναργείας, μήτε τὸ διημαρτημένον ὁμοίως βεβαιούμενον πάντα συνταράττῃ. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀκούειν γίνεται, πνεύματός τινος φερομένου ἀπὸ τοῦ φωνοῦντος, ἢ ἠχοῦντος, ἢ ψοφοῦντος, ἢ ὅπως δή ποτε ἀκουστικὸν πάθος παρασκευάζοντος. Τὸ δὲ ῥεῦμα τοῦτο εἰς ὁμοιομερεῖς ὄγκους διαπείρεται, ἅμα τινὰ διασώζοντας συμπάθειαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἑνότητα ἰδιότροπον διατείνουσαν πρὸς ὃ ἀποστέλλεται, καὶ τὴν ἐπισθησιν τὴν ἀπ' ἐκείνου εἰς τὰ πολλὰ πομπεύσαν· εἰ δὲ μή γε, τὸ ἔξωθεν μόνον ἔνδηλον παρασκευάζουσαν. 53. Ἄνευ γὰρ ἀναφερομένης τινὸς ἐκεῖθεν συμπαθείας, οὐκ ἂν γίνοιτο ἡ τοιαύτη ἐπαίσθησις. Οὐκ αὐτὸν οὖν δεῖ νομίζειν τὸν ἀέρα ὑπὸ τῆς προϊεμένης φωνῆς, ἢ καὶ τῶν ὁμογενῶν, σχηματίζεσθαι. Πολλὴν γὰρ ἔνδειαν ἕξει τοῦτο πάσχειν ἀπ' ἐκείνης· ἀλλ' εὐθὺς τὴν γινομένην πληγὴν ἐν ἡμῖν ὅταν φωνὴν ἀφίωμεν, τοιαύτην ἔκ τινων ὄγκων ῥεύματος πνευματώδους ἀποτελεστικῶν ποιεῖσθαι, ἢ τὸ πάθος τὸ ἀκουστικὸν ἡμῖν παρασκευάζει. Καὶ μὴν καὶ τὴν ὀσμὴν νομιστέον, ὥσπερ καὶ τὴν ἀκοήν, οὐκ ἄν ποτε πάθος οὐδὲν ἐργάσασθαι, εἰ μὴ ὄγκοι τινὲς ἦσαν ἀπὸ τοῦ πράγματος ἀποφερόμενοι, σύμμετροι πρὸς τὸ τοῦτο τὸ αἰσθητήριον κινεῖν· οἱ μὲν τοῖοι, τεταραγμένως καὶ ἀλλοτρίως· οἱ δὲ τοῖοι, ἀταράχως καὶ οἰκείως ἔχοντες. 54. Καὶ μὴν καὶ τὰς ἁτόμους νομιστέον

μηδεμίαν ποιότητα τῶν φαινομένων προσφέρεσθαι, πλὴν σχήματος, καὶ βάρους, καὶ μεγέθους, καὶ ὅσα ἐξ ἀνάγκης σχήματος συμφυῆ ἐστι. Ποιότης γὰρ πᾶσα μεταβάλλει· αἱ δὲ ἄτομοι, οὐδὲν μεταβάλλουσιν. Ἐπειδήπερ δέ τι ὑπομένειν ἐν ταῖς διαλύσεσι τῶν συγκρίσεων στερεὸν καὶ ἀδιάλυτον, ὃ τὰς μεταβολὰς οὐκ εἰς τὸ μὴ ὂν ποιήσεται, οὐδ' ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλὰ κατὰ μεταθέσεις ἐν πολλοῖς· ἐπὶ τινῶν δὲ, κατὰ προσόδους καὶ ἀφόδους. Ὅθεν ἀναγκαῖον εἶναι μὴ μετατιθέμενα ἄφθαρτα εἶναι, καὶ τὴν τοῦ μεταβάλλοντος φύσιν οὐκ ἔχοντα, ὄγκους δὲ καὶ σχηματισμοὺς ἰδίους· τοῦτο γὰρ καὶ ἀναγκαῖον ὑπομένειν. 55. Καὶ γὰρ ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν μετασχηματιζομένοις κατὰ τὴν προαίρεσιν τὸ σχῆμα ἐνυπάρχον λαμβάνεται· αἱ δὲ ποιότητες, αἱ οὐκ ἐνυπάρχουσαι ἐν τῷ μεταβάλλοντι, οὐχ ὥσπερ ἐκεῖνο καταλείπονται, ἀλλ' ἐξ ὅλου τοῦ σώματος ἀπόλλυνται. Ἱκανὰ οὖν τὰ ὑπολειπόμενα τοιαῦτα τὰς τῶν συγκρίσεων διαφορὰς ποιεῖν· ἐπειδήπερ ὑπολείπεσθαί γέ τινα ἀναγκαῖον, καὶ μὴ εἰς τὸ μὴ ὂν πάντα φθείρεσθαι. Ἀλλὰ μηδὲ δεῖ νομίζειν, πᾶν μέγεθος ἐν ταῖς ἀτόμοις ὑπάρχειν ἵνα μὴ τὰ φαινόμενα ἀντιμαρτυρῇ· παραλλαγὰς δέ τινας μεγεθῶν νομιστέον εἶναι. Βέλτιον γὰρ, καὶ τούτου προσόντος, τὰ κατὰ τὰ πάθη καὶ τὰς αἰσθήσεις γινόμενα, ἀποδόθήσεται. 56. Πᾶν δὲ μέγεθος ἐνυπάρχον, οὔτε χρήσιμόν ἐστι πρὸς τὰς τῶν ποιοτήτων διαφορὰς, ἁφῖχθαί τε ἀμέλει καὶ πρὸς ἡμᾶς ὁρατὰς ἀτόμους· ὃ οὐ θεωρεῖται γινόμενον, οὐδ' ὅπως ἂν γένοιτο ὁρατὴ ἄτομος, ἐστὶν ἐπινοῆσαι. Πρὸς δὲ τούτοις οὐ δεῖ νομίζειν ἐν τῷ ὡρισμένῳ σώ-

ματι ἀπείρους ὄγκους εἶναι, οὐδ' ὁπηλικουσοῦν· ὥστε οὐ μόνον τὴν εἰς ἄπειρον τομὴν ἐπὶ τοὔλαττον ἀναιρετέον (ἵνα μὴ πάντα ἀσθενῆ ποιῶμεν, καὶ ὡς ταῖς περιλήψεσι τῶν ἀθρόων εἰς τὸ μὴ ὂν ἀναγκαζόμεθα τὰ ὄντα, θλίβοντες, καταναλίσκειν) ἀλλὰ καὶ τὴν μετάβασιν μὴ νομιστέον γενέσθαι ἐν τοῖς ὡρισμένοις εἰς ἄπειρον, μηδὲ ἐπὶ τοὔλαττον. 57. Οὔτε γὰρ σαφῶς, ἐπειδὰν ἅπαξ τις εἴπῃ ὅτι ἄπειροι ὄγκοι ἔν τινι ὑπάρχουσιν, ἢ ὁπηλικοιοῦν, ἐστὶ νοῆσαι πῶς τ' ἂν ἔτι πεπερασμένον τοῦτο εἴη τὸ μέγεθος. Ηηλίκοι γὰρ τινές, δῆλον ὡς οὐκ ἄπειροί εἰσιν ὄγκοι· καὶ τοὐναντίον ἐξ ὧν ὁπηλίκοι ἂν ποτε ὦσιν, ἄπειρον ἂν ἦν καὶ τὸ μέγεθος, ἄπορον τε ἔχοντες τὸ ὑπὸ πεπερασμένου διαληπτόν. Εἰ μὴ καὶ καθ' ἑαυτὸ θεωρητέον, οὐκ ἔστι μὴ καὶ τὸ ἑξῆς τούτου τοιοῦτον νοεῖν. Καὶ οὕτω κατὰ τὸ ἑξῆς εἰς τὸ ἔμπροσθεν βαδίζοντα, εἰς τὸ ἄπειρον ὑπάρχειν κατὰ τοιοῦτον ἀφικνεῖσθαι τῇ ἐννοίᾳ. 58. Τότε ἐλάχιστον τὸ ἐν τῇ αἰσθήσει δεῖ κατανοεῖν, ὅτι οὔτε τοιοῦτόν ἐστιν οἷον τὸ τὰς μεταβάσεις ἔχον, οὔτε πάντῃ πάντων ἀνόμοιον, ἀλλ' ἔχον μέν τινα κοινότητα τῶν μεταβάντων, διάλειψιν δὲ μερῶν οὐκ ἔχον. Ἀλλ' ὅτε διὰ τὴν τῆς κοινότητος προσεμφέρειαν εἰηθῶμεν διωλήψεσθαί τι αὐτοῦ, τὸ μὲν ἐπὶ τάδε, τὸ δὲ ἐπ' ἐκεῖνα, τὸ ἴσον ἡμῖν δεῖ προσπίπτειν. Ἐξῆς τε θεωροῦμεν ταῦτα ἀπὸ τοῦ πρώτου καταρχόμενοι. Καὶ οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ, οὐδὲ μέρεσι μερῶν ἐπτόμενα, ἀλλὰ ἐν τῇ ἰδιότητι τῇ ἑαυτῶν, τὰ μεγέθη καταμετροῦντα, τὰ πλείω πλεῖον, καὶ τὰ ἐλάττω ἔλαττον. Ταύτῃ τῇ ἀναλογίᾳ νομιστέον καὶ τὸ ἐν τῇ ἀτόμῳ ἐλάχιστον νενοῆσθαι. 59. Μικρότητι

γὰρ ἐκεῖνο δῆλον ὡς διαφέρει τοῦ κατὰ τὴν αἴσθησιν θεωρουμένου, ἀναλογίᾳ δὲ τῇ αὐτῇ κεχρῆσθαι. Ἐπείπερ καὶ ὅτι μέγεθος ἔχει ἡ ἄτομος κατὰ τὴν ἐνταῦθα ἀναλογίαν κατηγορήσαμεν, μικρὸν τι μόνον, μακρὸν ἐπιβάλλοντες. Ἔτι τε τὰ ἐλάχιστα καὶ ὁμοῦ πέρατα δεῖ νομίζειν τῶν μικρῶν εἶναι τὸ καταμίτρημα ἐξ αὐτῶν πρῶτον τοῖς μείζοσι καὶ ἐλάττοσι πυρασκευάζοντα τῇ διὰ λόγου θεωρίᾳ ἐπὶ τῶν ἀοράτων. Ἡ γὰρ ποικίλης ἡ ὑπάρχουσα αὐτοῖς πρὸς τὰ ἀμετάβολα, ἱκανὴ τὸ μέχρι τούτου συντελέσαι. Συμφάρηση δὲ ἐκ τούτων κίνησιν ἐχόντων οὐχ οἷόν τε γενέσθαι. 60. Καὶ μὴν κατὰ τοῦ ἀπείρου, ὃς μὲν ἀνωτάτω ἢ κατωτάτω, οὐ δεῖ κατηγορεῖν τὸ ὕπω ἢ κάτω· ἴσμεν τοι τὸ ὑπὲρ κεφαλῆς, ὅθεν ἂν θῶμεν εἰς ἄπειρον ἄγειν ὄν, μηδέποτε φανεῖσθαι τοῦτο ἡμῖν· ἢ τὸ ὑποκάτω τοῦ νοηθέντος, εἰς ἄπειρον ἅμα ἄνω τε εἶναι καὶ κάτω πρὸς τὸ αὐτό· τοῦτο γὰρ ἀδύνατον διανοηθῆναι. Ὥστ᾽ ἔστι μίαν λαβεῖν φορὰν, τὴν ἄνω νοουμένην εἰς ἄπειρον· καὶ μίαν τὴν κάτω. Ἂν καὶ μυριάκις πρὸς τοὺς πόδας τῶν ἐπάνω τὸ παρ᾽ ἡμῶν φερόμενον ἐπὶ τοὺς ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν τόπους ἀφικνῆται, ἢ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῶν ὑποκάτω τὸ παρ᾽ ἡμῶν κάτω φερόμενον. Ἡ γὰρ ὅλη φορὰ οὐθὲν ἧττον ἑκατέρα ἑκατέρᾳ ἀντικειμένη ἐπ᾽ ἄπειρον νοεῖται. 61. Καὶ μὴν καὶ ἰσοταγεῖς ἀναγκαῖον τὰς ἀτόμους εἶναι, ὅταν διὰ τοῦ κενοῦ εἰσφέρωνται, μηδενὸς ἀντικόπτοντος. Οὔτε γὰρ τὰ βαρέα θᾶττον οἰσθήσεται τῶν μικρῶν καὶ κούφων, ὅταν γε δὴ μηδὲν ἀπαντᾷ αὐτοῖς· οὔτε τὰ μικρὰ τῶν μεγάλων, πάντα πόρον σύμμετρον ἔχοντα, ὅταν μηθὲν μηδὲ ἐκείνοις ἀντικόπτῃ. Οὔθ᾽ ἡ εἰς

τὸ πλάγιον διὰ τῶν χρούσεων φορά, οὔθ' ἡ κάτω διὰ τῶν ἰδίων βαρῶν. Ἐφ' ὁπόσον γὰρ ἂν κατίσχῃ ἑκάτερα ἑκατέρων, ἐπὶ τοσοῦτον ἅμα νοήματι τὴν φορὰν σχήσειν, ἕως ἂν μηδὲν ἀντικόψῃ, ἢ ἐκ τοῦ ἰδίου βάρους, πρὸς τὴν τοῦ πλήξαντος δύναμιν. 62. Ἀλλὰ μηδὲ κατὰ τὰς συγκρίσεις θάττων ἑτέρας αἰσθήσεται, τῶν ἀτόμων ἰσοταχῶν οὐσῶν, τῷ ἐφ' ἕνα τόπον φέρεσθαι τὰς ἐν τοῖς ἀθροίσμασιν ἀτόμους, καὶ κατὰ τὸν ἐλάχιστον συνεχῆ χρόνον· εἰ δὲ μὴ ἐφ' ἕνα τόπον, κατὰ τοὺς λόγῳ θεωρητοὺς χρόνους, ἐὰν πυκνὸν ἀντικόπτωσιν, ἕως ἂν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν τὸ συνεχὲς τῆς φορᾶς γένηται. Τὸ γὰρ προσδοξαζόμενον περὶ τοῦ ἀοράτου, ὡς ἄρα καὶ οἱ διὰ λόγου θεωρητοὶ χρόνοι τὸ συνεχὲς τῆς φορᾶς ἔχουσιν, οὐκ ἀληθές ἐστιν ἐπὶ τῶν τοιούτων· ἐπεὶ τό γε θεωρούμενον πᾶν, ἢ κατ' ἐπιβολὴν λαμβανόμενον τῇ διανοίᾳ, ἀληθές ἐστιν. 63. Μετὰ δὲ ταῦτα δεῖ συνορᾶν περὶ τῆς ψυχῆς, ἀναφέροντα ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰ πάθη. Οὕτω γὰρ ἡ βεβαιοτάτη πίστις ἔσται, ὅτι ἡ ψυχὴ σῶμά ἐστι λεπτομερές, παρ' ὅλον τὸ ἄθροισμα παρεσπαρμένον· προσεμφερέστατον δὲ πνεύματι, θερμοῦ τινὰ κρᾶσιν ἔχοντι. Καὶ πῇ μὲν, τούτῳ προσεμφερές, πῇ δὲ, ἐκείνῳ. Ἔστι δὲ κατὰ μέρος πολλὴν παραλλαγὴν εἰληφὸς τῇ λεπτομερείᾳ καὶ αὐτῶν τούτων· συμπαθὲς δὲ τούτῳ μᾶλλον καὶ τῷ λοιπῷ ἀθροίσματι· τοῦτο δὲ πᾶν αἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς δηλοῦσι, καὶ τὰ πάθη, καὶ αἱ εὐκινησίαι, καὶ αἱ διανοήσεις, καὶ ὧν στερούμενοι θνήσκομεν. Καὶ μὴν καὶ ὅτι ἔχει ἡ ψυχὴ τῆς αἰσθήσεως τὴν πλείστην αἰτίαν, δῆλ κατέχειν. 64. Οὐ μὴν εἰλήφει ἂν ταύτην, εἰ μὴ ὑπὸ

τοῦ λοιποῦ ἀθροίσματος ἑστεγάζετό πως. Τὸ δὲ λοιπὸν ἄθροισμα παρασκευάσαν ἐκείνη τὴν αἰτίαν ταύτην, μετείληφε καὶ αὐτὸ τοιούτου συμπτώματος παρ' ἐκείνης, οὗ μέντοι πάντων ὧν ἐκείνη κέκτηται· διὸ ἀπαλλαγείσης τῆς ψυχῆς, οὐκ ἔχει τὴν αἴσθησιν. Οὐ γὰρ αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ ταύτην ἐκέκτητο τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἑτέρῳ ἅμα συγγεγενημένῳ αὐτὴν ἡ φύσις παρεσκεύαζεν, ὃ διὰ τῆς συντελεσθείσης περὶ αὐτῷ δυνάμεως, κατὰ τὴν κίνησιν σύμπτωμα αἰσθητικὸν εὐθὺς ἀποτελοῦν ἑαυτῷ, ἀπεδίδου κατὰ τὴν ὁμούρυσιν καὶ συμπάθειαν, καὶ ἐκείνῳ, καθάπερ εἶπον. 65. Διὸ δὴ καὶ ἐνυπαρχούσης τῆς ψυχῆς οὐδέποτε ἄλλου τινὸς μέρους ἀπηλλαγμένου, παναισθησία· ἀλλὰ κἂν αὕτη ξυναπόληται τοῦ στεγάζοντος λυθέντος, εἴθ' ὅλου εἴτε καὶ μέρους τινός, οὗ ἂν περ διαμένῃ τὸ ὀξὺ κατὰ τὴν αἴσθησιν. Τὸ δὲ λοιπὸν ἄθροισμα διαμένον, καὶ ὅλον καὶ κατὰ μέρος, οὐκ ἔχει τὴν αἴσθησιν ἐκείνης ἀπηλλαγμένης, ὅσον ποτέ ἐστι τὸ συντεῖνον τῶν ἀτόμων πλῆθος εἰς τὴν τῆς ψυχῆς φύσιν. Καὶ μὴν καὶ λυομένου τοῦ ὅλου ἀθροίσματος, ἡ ψυχὴ διασπείρεται, καὶ οὐκέτι ἔχει τὰς αὐτὰς δυνάμεις, οὐδὲ κινεῖται· ὥστ' οὐδ' αἴσθησιν κέκτηται. 66. Οὐ γὰρ οἷόν τε νοεῖν αὐτὴν αἰσθανομένην, μὴ ἐν τούτῳ τῷ συστήματι ταῖς κινήσεσι ταύταις χρωμένην, ὅταν τὰ στεγάζοντα καὶ περιέχοντα μὴ τοιαῦτα ᾖ, οἷα ἐν οἷς νῦν οὖσα ἔχει ταύτας τὰς κινήσεις. Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε λέγει ἐν ἄλλοις, καὶ ἐξ ἀτόμων αὐτὴν συγκεῖσθαι λειοτάτων καὶ στρογγυλοτάτων, πολλῷ τινι διαφερουσῶν τῶν τοῦ πυρός· καὶ τὸ μέντοι αὐτῆς ἄλογον εἶναι, ᾧ τῷ λοιπῷ παρεσπάρη σώματι· τὸ δὲ

λογικὸν, ὃ ἐν τῷ θώρακι, ὡς δῆλον ἔκ τε τῶν φόβων καὶ τῆς χαρᾶς. Ὕπνόν τε γίνεσθαι πονουμένων τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν τῶν παρ' ὅλην τὴν σύγκρισιν παρεσπαρμένων, ἢ ἐγκατεχομένων, ἢ διαφορουμένων, εἶτα συμπιπτόντων σὺν τοῖς ἐσπαρμένοις. 67. Τό, τε σπέρμα ἀφ' ὅλων τῶν σωμάτων φέρεσθαι. Ὅ γε δεῖ προσκατανοεῖν ὅτι οὐκ ἀσώματον· λέγει γὰρ κατὰ τὴν πλείστην ὁμιλίαν τοῦ ὀνόματος, καὶ μὴ ἐπὶ τοῦ καθ' ἑαυτὸ νοηθέντος πρῶτον· καθ' ἑαυτὸ δὲ οὐκ ἔστι νοῆσαι τὸ ἀσώματον, πλὴν ἐπὶ τοῦ κενοῦ. Τὸ δὲ κενὸν οὔτε ποιῆσαι, οὔτε παθεῖν δύναται, ἀλλὰ κίνησιν μόνον δι' ἑαυτοῦ τοῖς σώμασι παρέχεται. Ὥσθ' οἱ λέγοντες ἀσώματον εἶναι τὴν ψυχὴν, ματαιάζουσιν. Οὐθὲν γὰρ ἂν ἐδύνατο ποιεῖν, οὔτε πάσχειν, εἰ ἦν τοιαύτη· νῦν δ' ἐναργῶς ἀμφότερα ταῦτα διαλαμβάνομεν περὶ τὴν ψυχὴν τὰ συμπτώματα. 68. Ταῦτα οὖν πάντα τὰ διαλογίσματα περὶ ψυχῆς ἀνάγων τις ἐπὶ τὰ πάθη καὶ τὰς αἰσθήσεις, μνημονεύων τῶν ἐν ἀρχῇ ῥηθέντων, ἱκανῶς κατόψεται τοῖς τύποις ἐμπεριειλημμένα, εἰς τὸ τὰ κατὰ μέρος ἀπὸ τούτων ἐξακριβοῦσθαι βεβαίως. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ σχήματα, καὶ τὰ χρώματα, καὶ τὰ μεγέθη, καὶ τὰ βάρεα, καὶ ὅσα ἄλλα κατηγορεῖται κατὰ τοῦ σώματος, ὡς ἂν εἰς αὐτὸ βεβηκότα, καὶ πᾶσιν ἑνόντα, ἢ τοῖς ὁρατοῖς, καὶ κατὰ τὴν αἴσθησιν αὐτὴν γνωστοῖς, οὔθ' ὡς καθ' ἑαυτάς εἰσι φύσεις, δοξαστέον· (οὐ γὰρ δυνατὸν ἐπινοῆσαι τοῦτο) 69. οὔθ' ὅλως ὡς οὐκ εἰσὶν, οὔθ' ὡς ἕτερα τινὰ προσυπάρχοντα τούτῳ ἀσώματα, οὔθ' ὡς μόρια τούτου, ἀλλ' ὡς τὸ ὅλον μὲν ἐκ τούτων πάντων τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἔχον

ἀΐδιον, οὐχ οἷόν τ' εἶναι συμπεφορημένον· ὥσπερ ὅταν ἐξ αὐτῶν τῶν ὄγκων μεῖζον ἄθροισμα συστῇ, ἤτοι τῶν πρώτων ἢ τῶν τοῦ ὅλου μεγεθῶν, τοῦ δέ τινος ἐλαττόνων· ἀλλὰ μόνον (ὡς λέγω) ἐκ τούτων ἁπάντων τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἔχον ἀΐδιον. Καὶ ἐπιβολὰς μὲν ἔχοντα ἰδίας πάντα ταῦτά ἐστι νοεῖν, καὶ διαλείψεις· συμπαρακολουθοῦντος δὲ τοῦ ἀθρόου, καὶ οὐδαμῆ ἀποσχιζομένου, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀθρόαν ἔννοιαν τοῦ σώματος κατηγορίαν εἰληφότος. 70. Καὶ μὴν καὶ τοῖς σώμασι συμπίπτει πολλάκις καὶ οὐκ ἀΐδιόν τι παρακολουθεῖν, οὔτ' ἐν τοῖς ἀοράτοις, καὶ οὔτε ἀσώματα. Ὥστε δὴ κατὰ τὴν πλείστην φορὰν, τούτῳ τῷ ὀνόματι χρώμενοι, φανερὸν ποιοῦμεν τὰ συμπτώματα οὔτε τὴν τοῦ ὅλου φύσιν ἔχειν, ἣν συλλαβόντες κατὰ τὸ ἀθρόον, σῶμα προσαγορεύομεν· οὔτε τὴν τῶν ἀΐδιον παρακολουθούντων, ὧν ἄνευ, σῶμα οὐ δυνατὸν νοεῖσθαι. Κατ' ἐπιβολὰς δ' ἄν τινας παρακολουθοῦντος τοῦ ἀθρόου, ἕκαστα προσαγορευθείη. 71. Ἀλλ' ὅτε δή ποτε ἕκαστα συμβαίνοντα θεωρεῖται, οὐκ ἀΐδιον τῶν συμπτωμάτων παρακολουθούντων καὶ οὐκ ἐξελατέον ἐκ τοῦ ὄντος ταύτην τὴν ἐνάργειαν, ὅτι οὐκ ἔχει τὴν τοῦ ὅλου φύσιν ᾧ τι συμβαίνει, ὃ δὴ καὶ σῶμα προσαγορεύομεν, οὐδὲ τὴν τῶν ἀΐδιον παρακολουθούντων, οὐδ' αὖ καθ' αὑτὰ ὑφιστάναι νομιστέον. Οὐδὲ γὰρ τοῦτο διανοητέον, οὔτ' ἐπὶ τούτων, οὔτ' ἐπὶ τῶν ἀϊδίων συμβεβηκότων. Ἀλλ' ὅπερ καὶ φαίνεται, συμπτώματα πάντα τὰ σώματα νομιστέον, καὶ οὐκ ἀΐδιον παρακολουθοῦντα, οὐδ' αὖ φύσεως καθ' ἑαυτὰ τάγμα ἔχοντα· ἀλλ' ὃν τρόπον αὐτὴ ἡ αἴσθησις τὴν

ἰδιότητα ποιεῖ, θεωρεῖται. 72. Καὶ μὴν καὶ τόδε γε δεῖ προσκατανοῆσαι σφοδρῶς· τὸν γὰρ δὴ χρόνον οὐ ζητητέον, ὥσπερ καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἐν ὑποκειμένῳ ζητοῦμεν, ἀνάγοντες ἐπὶ τὰς βλεπομένας παρ' ἡμῖν αὐτοῖς προλήψεις· ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἐνέργημα, καθ' ὃ τὸν πολὺν ἢ ὀλίγον χρόνον ἀναφωνοῦμεν, συγγενικῶς τοῦτο περιφέροντες, ἀναλογιστέον. Καὶ οὔτε διαλέκτους, ὡς βελτίους μεταληπτέον, ἀλλ' αὐταῖς ταῖς ὑπαρχούσαις κατ' αὐτοῦ χρηστέον· οὔτε ἄλλο τι καθ' ἑαυτοῦ κατηγορητέον, ὡς τὴν αὐτὴν οὐσίαν ἔχοντος τῷ ἰδιώματι τούτῳ· (καὶ γὰρ τοῦτο ποιοῦσι τινες) ἀλλὰ μόνον ὡς συμπλέκομεν τὸ ἴδιον τούτῳ καὶ παραμετρυῦμεν, μάλιστα ἐπιλογιστέον. 73. Καὶ γὰρ τοῦτο οὐκ ἀποδείξεως προσδεῖται, ἀλλ' ἐπιλογισμοῦ· ὅτι ταῖς ἡμέραις καὶ ταῖς νυξὶ συμπλέκομεν χρόνον, καὶ τοῖς τούτων μέρεσιν. Ὡσαύτως δὲ καὶ τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς ἀπαθείαις, καὶ κινήσεσι, καὶ στάσεσιν, ἴδιόν τι σύμπτωμα περὶ ταῦτα πάλιν αὐτὸ τοῦτο ἐννοοῦντες καθὸ χρόνον ὀνομάζομεν. Φησὶ δὲ καὶ ἐν τῇ β τοῦτο περὶ φύσεως, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐπιτομῇ. Ἐπί τε τοῖς προειρημένοις, Τοὺς κάσμους δεῖν κατὰ πᾶσαν σύγκρισιν πεπερασμένην, τὸ ὁμοειδὲς τοῖς θεωρουμένοις πυκνῶς ἔχουσαν, νομίζειν γεγονέναι ἀπὸ τοῦ ἀπείρου, πάντων τούτων ἐκ συστροφῶν ἰδίων ἀποκεκριμένων, καὶ μειζόνων καὶ ἐλαττόνων· καὶ πάλιν διαλύεσθαι πάντα, τὰ μὲν, θᾶττον, τὰ δὲ, βραδύτερον· καὶ τὰ μὲν ὑπὸ τῶν τοιῶνδε, τὰ δὲ, ὑπὸ τοιῶνδε τοῦτο πάσχοντα. 74. Δῆλον οὖν ὡς καὶ φθαρτοὺς φησι τοὺς κόσμους, μεταβαλλόντων τῶν μερῶν. Καὶ ἐν ἄλλοις, τὴν γῆν τῷ ἀέρι ἐποχεῖσθαι.

Ἔτι δὲ καὶ τοὺς κόσμους οὔτε ἐξ ἀνάγκης δεῖν νομίζειν ἕνα σχηματισμὸν ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ διαφόρους αὐτοὺς, ἐν τῇ ιβ΄ περὶ τούτου φησίν. Οὓς μὲν γὰρ, σφαιροειδεῖς εἶναι, καὶ ὠοειδεῖς ἄλλους, καὶ ἀλλοισχήμονας ἑτέρους· οὐ μέντοι πᾶν σχῆμα ἔχειν. Οὐδὲ ζῶα εἶναι ἀποκριθέντα ἀπὸ τοῦ ἀπείρου. Οὐδὲ γὰρ ἂν ἀποδείξειεν οὐδεὶς, ὡς μὲν τῷ τοιούτῳ κόσμῳ ἐμπεριελήφθη τὰ τοιαῦτα σπέρματα, ἐξ ὧν ζῶά τε καὶ φυτὰ, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα θεωρούμενα συνίσταται· ἐν δὲ τῷ τοιούτῳ, οὐκ ἂν ἐδυνήθη. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐντραφῆναι. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ γῆς νομιστέον. 75. Ἀλλὰ μὴν ὑπολητέον καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν πολλὰ καὶ παντοῖα ὑπὸ τῶν αὐτὴν περιεστώτων πραγμάτων διδαχθῆναί τε καὶ ἀναγκασθῆναι· τὸν δὲ λογισμὸν τὰ ὑπὸ ταύτης παρεγγυηθέντα, καὶ ὕστερον ἐπακριβοῦν· καὶ προσεξευρίσκειν ἐν μέν τισι, θᾶττον· ἐν δέ τισι, βραδύτερον· καὶ ἐν μέν τισι, κατὰ περιόδους καὶ χρόνους μείζους ἀπὸ τῶν τοῦ ἀπείρου· ἐν δὲ τισι, κατ' ἐλάττους. Ὅθεν καὶ τὰ ὀνόματα ἐξ ἀρχῆς μὴ θέσει γενέσθαι, ἀλλ' αὐτὰς τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων, καθ' ἕκαστα ἔθνη ἴδια πασχούσας πάθη, καὶ ἴδια λαμβανούσας φαντάσματα, ἰδίως τὸν ἀέρα ἐκπέμπειν, στελλόμενον ὑφ' ἑκάστων τῶν παθῶν καὶ τῶν φαντασμάτων, ὡς ἂν ποτε καὶ ἡ παρὰ τοὺς τόπους τῶν ἐθνῶν διαφορὰ ᾖ. 76. Ὕστερον δὲ κοινῶς καθ' ἕκαστα ἔθνη τὰ ἴδια τεθῆναι, πρὸς τὸ τὰς δηλώσεις ἧττον ἀμφιβόλους γενέσθαι ἀλλήλοις, καὶ συντομωτέρως δηλουμένας· τινὰ δὲ καὶ οὐ συνορώμενα πράγματα εἰσφέροντας, τοὺς συνειδότας παρεγγυῆσαι τινὰς φθόγγους· ὧν τοὺς

μὲν, ἀναγκασθέντας ἀναφωνῆσαι· τοὺς δὲ, τῷ λογισμῷ ἑλομένους κατὰ τὴν πλείστην αἰτίαν, οὕτως ἑρμηνεῦσαι. Καὶ μὴν ἐν τοῖς μετεώροις, φορὰν καὶ τροπὴν, καὶ ἔκλειψιν, καὶ ἀνατολὴν, καὶ δύσιν, καὶ τὰ σύστοιχα τούτοις, μήτε λειτουργοῦντος τινὸς νομίζειν δεῖ γίνεσθαι, καὶ διατάττοντος, ἢ διατάξαντος, καὶ ἅμα τὴν πᾶσαν μακαριότητα ἔχοντος μετ' ἀφθαρσίας. 77. Οὐ γὰρ συμφωνοῦσι πραγματεῖαι, καὶ φροντίδες, καὶ ὀργαὶ, καὶ χάριτες μακαριότητι, ἀλλ' ἀσθενείᾳ, καὶ φόβῳ, καὶ προσδεήσει τῶν πλησίον ταῦτα γίνεται. Μήτε αὖ πυρώδη τινὰ συνεστραμμένα, τὴν μακαριότητα κεκτημένα, κατὰ βούλησιν τὰς κινήσεις ταύτας λαμβάνειν· ἀλλὰ πᾶν τὸ σεμνωμα τηρεῖν, κατὰ πάντα ὀνόματα φερόμενα ἐπὶ τὰς τοιαύτας ἐννοίας, ἐὰν μηδὲν ὑπεναντίον ἐξ αὐτῶν τῷ σεμνώματι δόξῃ. Εἰ δὲ μὴ, τὸν μέγιστον τάραχον ἐν ταῖς ψυχαῖς αὕτη ὑπεναντιότης παρασκευάσει. Ὅθεν δὴ κατὰ τὰς ἐξ ἀρχῆς ἐναπολήψεις τῶν συστροφῶν τούτων ἐν τῇ τοῦ κόσμου γενέσει, δεῖ δοξάζειν, καὶ τὴν ἀνάγκην ταύτην καὶ περίοδον συντελεῖσθαι. 78. Καὶ μὴν καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κυριωτάτων αἰτίαν ἐξακριβῶσαι, φυσιολογίας ἔργον εἶναι δεῖ νομίζειν, καὶ τὸ μακάριον ἐν τῇ περὶ τῶν μετεώρων γνώσει, ἐνταῦθα πεπτωκέναι. Καὶ ἐν τῷ τίνες φύσεις, αἱ θεωρούμεναι κατὰ τὰ μετέωρα ταυτὶ, καὶ ὅσα συγγενῆ πρὸς τὴν εἰς ταῦτα ἀκρίβειαν. Ἔτι δὲ καὶ τὸ πλεοναχῶς ἐν τοῖς τοιούτοις εἶναι, καὶ τὸ ἐνδεχομένως, καὶ ἄλλως πως ἔχειν, ἀλλ' ἁπλῶς μὴ εἶναι ἐν ἀφθάρτῳ καὶ μακαρίᾳ φύσει τῶν διάκρισιν ὑποβαλλόντων, ἢ τάραχον μηθέν· καὶ τοῦτο καταλαβεῖν τῇ διανοίᾳ ἐστὶν,

ἁπλῶς οὕτως εἶναι. 79. Τὸ δ' ἐν τῇ ἱστορίᾳ πεπτωκὸς τῆς δύσεως καὶ ἀνατολῆς, καὶ τροπῆς καὶ ἐκλείψεως, καὶ ὅσα συγγενῆ τούτοις, μηθὲν ἧττι πρὸς τὸ μακάριον τῆς γνώσεως συντείνειν, ἀλλ' ὁμοίως τοὺς φόβους ἔχειν τοὺς ταῦτα παιδιόντας, τίνες δὲ αἱ φύσεις ἀγνοοῦντας, καὶ τίνες αἱ κυριώταται αἰτίαι· καὶ εἰ μὲν προῄδεισαν ταῦτα, τάχα δὲ καὶ πλείους. Ὅταν τὸ θάμβος ἐκ τῆς τούτων προκατανοήσεως μὴ δύνηται τὴν λύσιν λαμβάνειν, κατὰ τὴν ἐπὶ τῶν κυριωτάτων οἰκονομίαν. Διὸ δὴ καὶ πλείους αἰτίας εὑρίσκομεν τροπῶν, καὶ δύσεων, καὶ ἀνατολῶν, καὶ ἐκλείψεων, καὶ τῶν τοιουτοτρόπων, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς κατὰ μέρος γινομένοις. 80. Καὶ οὐ δεῖ νομίζειν, τὴν ὑπὲρ τούτων χρείας πραγματείαν ἀκριβειαν μὴ ἀπειληφέναι, ὅση πρὸς τὸ ἀτάραχον καὶ μακάριον ἡμῶν συντείνει. Ὥστε μὴ παραθεωροῦντας ποσαχῶς παρ' ἡμῖν τὸ ὅμοιον γίνεται, αἰτιολογητέον ὑπέρ τε τῶν μετεώρων καὶ παντὸς τοῦ ἀδήλου, καταφρονοῦντας τῶν τόδε μοναχῶς ἔχον ἢ γινόμενον γνωριζόντων, οὔτε τὸ πλεοναχῶς συμβαῖνον κατὰ τὴν ἐκ τῶν ἀποστημάτων φαντασίαν παραδιδόντων, ἔτι τε ἀγνοούντων καὶ ἐν ποίοις οὐκ ἔστιν ἀταρακτῆσαι. Ἂν οὖν οἰώμεθα καὶ ὧδί πως ἐνδεχόμενον αὐτὸ γίνεσθαι, καὶ ἐφ' οἷοις ὁμοίως ἐστὶν ἀταρακτῆσαι, αὐτὸ τὸ ὅτι πλεοναχῶς γίνεται γνωρίζοντες, ὥσπερ κἂν ὅτι ὧδί πως γίνεται εἰδῶμεν, ἀταρακτήσομεν. 81. Ἐπὶ δὲ τούτοις ὅλως ἅπασιν, ἐκεῖνο δεῖ κατανοεῖν, ὅτι τάραχος ὁ κυριώτατος ταῖς ἀνθρωπίναις ψυχαῖς γίνεται ἐν τῷ ταῦτα μακάριά τε δοξάζειν καὶ ἄφθαρτα, καὶ ὑπεναντίας ἔχειν τούτοις βουλήσεις ἅμα καὶ πράξεις,

καὶ αἰτίας, καὶ ἐν τῷ αἰώνιόν τι δεινὸν καὶ προσδοκᾶν, καὶ ὑποπτεύειν κατὰ τοὺς μύθους, εἴτε κατὰ ταύτην τὴν ἀναισθησίαν τι ἐν τῷ τεθνάναι φοβουμένους, ὥσπερ οὖσαν τὴν ψυχὴν καθ' αὑτούς, εἴτε καὶ ἐν τῷ μὴ δοξάσαι ταῦτα, πάσχειν δ' ἄλλα ἀλόγῳ γέ τινι παραστάσει· ὅθεν τοὺς μὴ ὁρίζοντας τὸ δεινὸν, τὴν ἴσην ἢ καὶ ἐπιτεταμένην ταραχὴν λαμβάνειν, τοῖς εἰκαίοις οἷ ἐδόξαζον ταῦτα. 82. Ἡ δὲ ἀταραξία, τὸ τούτων πάντων ἀπολελύσθαι, καὶ συνεχῆ μνήμην ἔχειν τῶν ὅλων καὶ κυριωτάτων. Ὅθεν τοῖς πᾶσι προσεκτέον τοῖς παροῦσι, καὶ ταῖς αἰσθήσεσι, κατὰ μὲν τὸ κοινὸν ταῖς κοιναῖς· κατὰ δὲ τὸ ἴδιον, ταῖς ἰδίαις, καὶ πάσῃ τῇ παρούσῃ καθ' ἕκαστον, τῶν κριτηρίων ἐναργείᾳ. Ἂν γὰρ τούτοις προσέχωμεν, τὸ ὅθεν ὁ τάραχος καὶ ὁ φόβος ἐγίνετο, ἐξαιτιολογήσομεν ὀρθῶς καὶ ἀπολύσομεν, ὑπέρ τε μετεώρων αἰτιολογοῦντες, καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἀεὶ παρεμπιπτόντων, καὶ ὅσα φοβεῖ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους ἐσχάτως. Ταῦτά σοι, ὦ Ἡρόδοτε, ἔστι κεφαλαιωδέστατα ὑπὲρ τῆς τῶν ὅλων φύσεως ἐπιτετμημένα. 83. Ὥστε ἂν γένοιτο οὗτος ὁ λόγος δυνατὸς, καὶ κατασχεθείη μετὰ ἀκριβείας, οἶμαι (ἐὰν μὴ καὶ πρὸς ἅπαντα βαδίσῃ τὶς τῶν κατὰ μέρος ἀκριβωμάτων) ἀσύμβλητον αὐτὸν πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους ἀδρότητα λήψεσθαι. Καὶ γὰρ καὶ καθαρὰ ἀφ' ἑαυτοῦ ποιήσει πολλὰ τῶν κατὰ μέρος ἐξηκριβωμένων κατὰ τὴν ὅλην πραγματείαν ἡμῖν, καὶ αὐτὰ ταῦτα ἐν μνήμῃ τιθέμενος, συνεχῶς ἑαυτῷ βοηθήσει. Τοιαῦτα γάρ ἐστιν, ὥστε καὶ τοὺς τὰ κατὰ μέρος ἤδη ἐξακριβώσαντας ἱκανῶς, ἢ καὶ τελείως εἰς τὰς τοιαύτας ἀναλύσαντας

ἐπιβολὰς, τὰς πλείστας τῶν περιοδειῶν ὑπὲρ τῆς ὅλης φύσεως ποιεῖσθαι. Ὅσοι δὲ μὴ παντελῶς αὐτῶν τῶν ἀποτελουμένων ἐκ τούτων εἰσὶν, ἢ κατὰ τὸν ἄνευ φθόγγων τρόπον, τὴν ἅμα νοήματι περιοδείαν τῶν κυριωτάτων πρὸς γαληνισμὸν ποιήσονται. Καὶ ἥδε μέν ἐστιν αὐτῷ ἐπιστολὴ περὶ τῶν φυσικῶν.

XXV. *Περὶ δὲ τῶν μετεώρων ἥδε.*

Ἐπίκουρος Πυθοκλεῖ χαίρειν.

84. Ἤνεγκέ μοι Κλέων ἐπιστολὴν παρὰ σοῦ, ἐν ᾗ φιλοφρονούμενός τε περὶ ἡμᾶς διετέλεις, ἀξίως τῆς ἡμετέρας περὶ σεαυτὸν σπουδῆς, καὶ οὐκ ἀπιθάνως ἐπαιρῶ μνημονεύειν τῶν εἰς μακάριον βίον συντεινόντων διαλογισμῶν. Ἐδέου τε σεαυτῷ περὶ τῶν μετεώρων σύντομον καὶ εὐπερίγραφον διαλογισμὸν ἀποστεῖλαι, ἵνα ῥᾳδίως μνημονεύῃς. Τὰ γὰρ ἐν ἄλλοις ἡμῖν γεγραμμένα, δυσμνημόνευτα εἶναι, καί τοι (ὡς ἔφης) συνεχῶς αὐτὰ βαστάζεις. Ἡμεῖς δὲ ἡδέως τε σοῦ τὴν δέησιν ἀπεδεξάμεθα, καὶ ἐλπίσιν ἡδείαις συνεσχέθημεν. 85. Γράψαντες οὖν τὰ λοιπὰ πάντα συνετελοῦμεν ἅπερ ἠξίωσας, τὰ διαλογίσματα ταῦτα, πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἐσόμενα χρήσιμα, καὶ μάλιστα τοῖς νεωστὶ φυσιολογίας γνησίου γεγευμένοις, καὶ τοῖς εἰς ἀσχολίας βαθυτέρας τῶν ἐγκυκλίων τινὸς ἐμπεπλεγμένοις. Καλῶς δὴ αὐτὰ διάλαβε, καὶ διὰ μνήμης ἔχων, ὀξέως αὐτὰ περιόδευε, μετὰ τῶν λοιπῶν, ὧν ἐν τῇ μικρᾷ ἐπιτομῇ πρὸς Ἡρόδοτον ἀπεστείλαμεν. Πρῶτον μὲν οὖν, μὴ ἄλλο τι τέλος ἐκ τῆς περὶ μετεώρων γνώσεως, εἴτε κατὰ συναφὴν λεγομένων, εἴτε αὐτοτελῶς, νομίζειν δεῖ εἶναι, ἢπερ ἀταραξίαν καὶ πίστιν βέβαιον, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν.

86. Μήτε τὸ ἀδύνατον παραβιάζεσθαι, μήτε ὁμοίαν κατὰ πάντα τὴν θεωρίαν ἔχειν, ἢ τοῖς περὶ βίων λόγοις, ἢ τοῖς κατὰ τὴν θεωρίαν ἔχειν, ἢ τοῖς περὶ βίων λόγοις, ἢ τοῖς κατὰ τὴν τῶν ἄλλων φυσικῶν προβλημάτων κάθαρσιν. Οἷον, ὅτι τὸ πᾶν, σῶμα καὶ ἀναφὴς φύσις ἐστίν· ἢ ὅτι ἄτομα στοιχεῖα, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ἢ ὅσα μοναχὴν ἔχει τοῖς φαινομένοις συμφωνίαν· ὅπερ ἐπὶ τῶν μετεώρων οὐχ ὑπάρχει. Ἀλλὰ ταῦτά γε πλεοναχὴν ἔχει καὶ τῆς γενέσεως αἰτίαν, καὶ τῆς οὐσίας ταῖς αἰσθήσεσι σύμφωνον κατηγορίαν. Οὐ γὰρ κατὰ ἀξιώματα καινὰ καὶ νομοθεσίας φυσιολογητέον, ἀλλ' ὡς τὰ φαινόμενα ἐκκαλεῖται. 87. Οὐ γὰρ ἰδιολογίας καὶ νεηδῆς δόξης ὁ βίος ἡμῶν ἔχει χρείαν, ἀλλὰ τοῦ ἀθορύβως ἡμᾶς ζῆν. Πάντα μὲν οὖν γίνεται ἀσείστως ἐπὶ πάντων μετεώρων κατὰ πλεοναχὸν τρόπον, ἐκκαθαιρομένων συμφώνως τοῖς φαινομένοις, ὅταν τὶς τὸ πιθανολογούμενον ὑπὲρ αὐτῶν δεόντως καταλίπῃ. Ὅταν δέ τις τὸ μὲν ἀπολίπῃ, τὸ δὲ ἐκβάλῃ, ὁμοίως σύμφωνον ὂν τῷ φαινομένῳ, δῆλον ὅτι καὶ ἐκ παντὸς ἐκπίπτει φυσιολογήματος, ἐπὶ δὲ τὸν μῦθον καταῤῥεῖ. Σημεῖα δέ τινα τῶν ἐν τοῖς μετεώροις συντελουμένων φέρειν δεῖ τῶν παρ' ἡμῖν τινα φαινομένων, ἃ θεωρεῖται ἢ ὑπάρχει, καὶ οὐ τὰ ἐν τοῖς μετεώροις φαινόμενα. Ταῦτα γὰρ οὐκ ἐνδέχεται πλεοναχῶς γενέσθαι. 88. Τὸ μέντοι φάντασμα ἑκάστων τηρητέον, καὶ ἐπὶ τὰ συναπτόμενα τούτῳ διαιρετέον. Ἃ οὐκ ἀντιμαρτυρεῖται τοῖς παρ' ἡμῖν γινομένοις πλεοναχῶς συντελεῖσθαι. Κύσμος ἐστὶ περιοχή τις οὐρανοῦ, ἄστρα τε καὶ γῆν καὶ πάντα τὰ φαινόμενα περιέχουσα, ἀπο-

τομὴν ἔχουσα ἀπὸ τοῦ ἀπείρου, καὶ καταλήγουσα ἐν πέρατι, ἢ ἀραιῷ ἢ πυκνῷ· καὶ οὗ λυομένου, πάντα τὰ ἐν αὐτῷ σύγχυσιν λήψεται. Ἡ καταλήγουσα ἢ ἐν περιαγομένῳ, ἢ ἐν στάσιν ἔχοντι, κατὰ στρογγύλην ἢ τρίγωνον ἢ οἵαν δή ποτε περιγραφήν. Πανταχῶς γὰρ ἐνδέχεται· τῶν γὰρ φαινομένων οὐδὲν ἀντιμαρτυρεῖ τῷδε τῷ κόσμῳ, ἐν ᾧ λῆγον οὐκ ἔστι καταλαβεῖν. 89. Ὅτι δὲ καὶ τοιοῦτοι κόσμοι εἰσὶν ἄπειροι τὸ πλῆθος, τῇ διανοίᾳ ἐστὶ καταλαβεῖν. Καὶ ὅτι καὶ ὁ τοιοῦτος δύναται κόσμος γίνεσθαι καὶ ἐν κόσμῳ καὶ μετακοσμίῳ, ὃ λέγομεν μεταξὺ κόσμων διάστημα, ἐν πολυκένῳ τόπῳ, καὶ οὐκ ἐν μεγάλῳ εἰλικρινεῖ καὶ ἀκένῳ. Καθάπερ τινά φασιν ἐπιτηδείων τινῶν σπερμάτων, ῥυέντων ἀφ' ἑνὸς κόσμου ἢ μετακοσμίου, ἢ καὶ ἀπὸ πλειόνων, κατὰ μικρὸν προσθέσεις τε καὶ διαρθρώσεις καὶ μετασάσεις ποιούντων ἐπ' ἄλλον τόπον· ἂν οὕτω τύχῃ, καὶ ἐπαρδεύσεις ἔκ τινων ἐχόντων ἐπιτηδείους, ἕως τελειώσεως καὶ διαμονῆς, ἐφ' ὅσον τὰ ὑποβληθέντα θεμέλια τὴν προσδοχὴν δύναται ποιεῖσθαι. 90. Οὐ γὰρ ἀθροισμὸν δεῖ μόνον γενέσθαι, καὶ δίνησιν ἐν ᾧ ἐνδέχεται κόσμον γίνεσθαι κενῷ κατὰ τὸ δοξαζόμενον ἐξ ἀνάγκης· αὔξεσθαί τε, ἕως ἂν ἑτέρῳ προσπρούσῃ, καθάπερ τῶν φυσικῶν καλουμένων φησί τις. Τοῦτο γὰρ μαχόμενόν ἐστι τοῖς φαινομένοις. Ἥλιόν τε καὶ σελήνην, καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα, οὐ καθ' αὑτὰ γενόμενα, ὕστερον ἐμπεριελαμβάνετο ὑπὸ τοῦ κόσμου. Ὁμοίως δὲ καὶ γῆν καὶ θάλατταν, καὶ ὅσα γε δὴ ζώων ἄλλα εὐθὺς διεπλάττετο, καὶ αὔξησιν ἐλάμβανεν, κατὰ προσκρίσεις καὶ δινήσεις λεπτομερῶν τι-

νων φύσεων, ἤτοι πνευματωδῶν, ἢ πυροειδῶν, ἤτοι συναμφοτέρων. Καὶ γὰρ ταῦτα οὕτως ἡ αἴσθησις ὑποβάλλει. 91. Τὸ δὲ μέγεθος ἡλίου τε καὶ τῶν λοιπῶν ἄστρων, κατὰ μέντοι πρὸς ἡμᾶς, τηλικοῦτόν ἐστιν ἡλίκον ὁπότε φαίνεται. Τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ περὶ φύσεως. Εἰ γὰρ (φησὶ) τὸ μέγεθος διὰ τὸ διάστημα ἀπυβεβλήκει, πολλῷ ἂν μᾶλλον τὴν χρόαν· ἄλλο γὰρ τούτῳ συμμετρώτερον διάστημα οὐθέν ἐστι· κατὰ δὲ τὸ κατ' αὐτὸ, ἤτοι μεῖζον τοῦ ὁρωμένου, ἢ ἔλαττον μικρῷ, ἢ τηλικοῦτον ὡς χ' ὁρᾶται. Οὕτω γὰρ καὶ τὰ παρ' ἡμῖν πυρὰ ἐξ ἀποστήματος θεωρούμενα, κατὰ τὴν αἴσθησιν θεωρεῖται. Καὶ πᾶν δὲ τὸ εἰς τοῦτο τὸ μέρος ἕστημα, ῥᾳδίως διαλυθήσεται, ἐάν τις τοῖς ἐναργήμασι προσέχῃ, ὅπερ ἐν τοῖς περὶ φύσεως βιβλίοις δείκνυμεν. 92. Ἀνατολὰς καὶ δύσεις ἡλίου καὶ σελήνης, καὶ τῶν λοιπῶν ἄστρων, καὶ κατὰ ἄναψιν γινέσθαι δύνασθαι, καὶ κατὰ αἱρέσιν, τοιαύτης οὔσης περιστάσεως. Καὶ καθ' ἑτέρους τινὰς τρόπους, ὡς τὰ προειρημένα, ἀποτελεῖσθαι. Οὐδὲν γὰρ τῶν φαινομένων ἀντιμαρτυρεῖ. Κατ' ἀμφάνειάν τε ὑπὲρ γῆς, καὶ πάλιν ἐπιπροσθέτησιν τὸ προειρημένον δύναιτ' ἂν συντελεῖσθαι· οὐδὲ γάρ τι τῶν φαινομένων ἀντιμαρτυρεῖ. Τάς τε κινήσεις αὐτῶν, οὐκ ἀδύνατον μὲν γίνεσθαι κατὰ τὴν τοῦ ὅλου οὐρανοῦ δίνην, ἢ τούτου μὲν στάσιν, αὐτῶν δὲ δίνην, κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ γενέσει τοῦ κόσμου ἀνάγκην ἀπογεννηθεῖσαν ἐπ' ἀνατολῇ· 93. εἶτα τῇ θερμασίᾳ κατά τινα ἐπινέμησιν τοῦ πυρὸς, ἀεὶ ἐπὶ τοὺς ἑξῆς τόπους ἰόντος. Τροπὰς ἡλίου καὶ σελήνης, ἐνδέχεται μὲν γίνεσθαι κατὰ

λόξωσιν οὐρανοῦ, οὕτω τοῖς χρόνοις κατηναγκασμένου. Ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ ἀέρος ἀντέξωσιν, ἢ καὶ ὕλης ἐπιτηδείας ἀεὶ ἐχομένης, καὶ τῆς μὲν, ἐμπιπραμένης· τῆς δὲ, καταλιπούσης· ἢ καὶ ἐξ ἀρχῆς τοιαύτην δίνην κατειληθῆναι τοῖς ἄστροις τούτοις, ὥσθ' οἷόν τε ἕλικα κινεῖσθαι. Πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα καὶ τὰ τούτοις συγγενῆ, γίνεσθαι ἐνδέχεται, καὶ οὐθὲν τῶν ἐναργημάτων διαφωνεῖ, ἐάν τις ἀεὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων μερῶν, ἐχόμενος τοῦ δυνατοῦ, εἰς τὸ σύμφωνον τοῖς φαινομένοις ἕκαστον τούτων δύνηται ἀπάγειν, μὴ φοβούμενος τὰς ἀνδραποδώδεις τῶν ἀστρολόγων τεχνητείας. 94. Κενώσεις τε σελήνης καὶ πάλιν πληρώσεις, καὶ κατὰ στροφὴν τοῦ σώματος τούτου δύναιντ' ἂν γίνεσθαι, καὶ κατὰ σχηματισμοὺς ἀέρος ὁμοίως· ἔτι τε καὶ κατὰ προσθετήσεις· καὶ κατὰ πάντας τρόπους, καθ' οὓς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν φαινόμενα ἐκκαλεῖται εἰς τὰς τούτου τοῦ εἴδους ἀποδώσεις, ἐὰν μή τις τὸν μοναχῇ τρόπον κατηγαπηκὼς, τοὺς ἄλλους κενῶς ἀποδοκιμάζῃ. Οὔτε θεωρητικὸς τί δυνατὸν ἀνθρώπῳ θεωρῆσαι, καὶ τί ἀδύνατον, καὶ διὰ τοῦτο ἀδύνατα θεωρεῖν ἐπιθυμῶν. Ἔτι τε ἐνδέχεται τὴν σελήνην ἐξ ἑαυτῆς ἔχειν τὸ φῶς· ἐνδέχεται δὲ, ἀπὸ τοῦ ἡλίου. 95. Καὶ γὰρ παρ' ἡμῖν θεωρεῖται πολλὰ μὲν ἐξ ἑαυτῶν ἔχοντα, πολλὰ δὲ ἀφ' ἑτέρων. Καὶ οὐδὲν ἐμποδοστατεῖ τῶν ἐν τοῖς μετεώροις φαινομένων, ἐάν τις τοῦ πλεοναχοῦ τρόπου ἀεὶ μνήμην ἔχῃ, καὶ τὰς ἀκολούθους αὐτοῖς ὑποθέσεις ἅμα καὶ αἰτίας συνθεωρῇ, μὴ ἀναβλέπων εἰς τὰ ἀνακόλουθα ταῦτα, καὶ καταῤῥέπῃ ἄλλο τε ἄλλως ἐπὶ τὸν μοναχὸν τρόπον. Ἡ δὲ ἔμφασις τοῦ

προσώπου ἐν αὐτῇ, δύναται μὲν γίνεσθαι καὶ κατὰ παραλλαγὴν μερῶν, καὶ κατ' ἐπιπροσθέτησιν· καὶ κατὰ πάντας τρόπους, ὅσοι ἂν θεωροῖντο τὸ σύμφωνον τοῖς φαινομένοις κεκτημένοι. 96. Ἐπὶ πάντων γὰρ τῶν μετεώρων τὴν τοιαύτην ἰχνεύειν οὐ προσθετέον. Ἤν γάρ τισι μαχομένοις τοῖς ἐναργήμασιν, οὐδέποτε δυνήσεται ἀταραξίας γνησίου μεταλαβεῖν. Ἔκλειψις ἡλίου καὶ σελήνης δύναται μὲν γίνεσθαι καὶ κατὰ σβέσιν, καθάπερ καὶ παρ' ἡμῖν τοῦτο θεωρεῖται γινόμενον· καὶ ἔτι κατ' ἐπιπροσθέτησιν ἄλλων τινῶν, ἢ γῆς, ἢ οὐρανοῦ, ἢ τινος ἑτέρου τοιούτου. Καὶ ὧδε τοὺς οἰκείους ἀλλήλοις τρόπους συνθεωρητέον, καὶ τὰς ἅμα συγκρίσεις τινῶν ὅτι οὐκ ἀδύνατον γίνεσθαι. Ἐν δὲ τῇ δυωδεκάτῃ περὶ φύσεως ταῦτα λέγει, καὶ τὸν ἥλιον ἐκλείπειν σελήνης ἐπισκοτούσης· σελήνην δὲ, τοῦ τῆς γῆς σκιάσματος ἐμπίπτοντος, ἀλλὰ κατ' ἀναχώρησιν. 97. Τοῦτο δὲ καὶ Διογένης ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἐπιλέκτων. Ἔτι τε τάξις περιόδου, καθάπερ ἔνια καὶ παρ' ἡμῖν τῶν τυχόντων γίνεται, λαμβανέσθω, καὶ ἡ θεία φύσις πρὸς ταῦτα μηδαμῇ προσαγέσθω, ἀλλὰ ἀλειτούργητος διατηρείσθω, καὶ ἐν τῇ πάσῃ μακαριότητι. Ὡς, εἰ τοῦτο μὴ πραχθήσεται, ἅπασα ἡ τῶν μετεώρων αἰτιολογία ματαία ἔσται, καθάπερ τισὶν ἤδη ἐγίνετο οὐ δυνατοῦ τρόπου ἐφαψαμένοις, εἷς δὲ τὸ μάταιον ἐκπεσοῦσι, τῷ καθ' ἕνα τρόπον μόνον οἴεσθαι γίνεσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους ἅπαντας τοὺς κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἐκβάλλειν, εἴς τε τὸ ἀδιανόητον φερομένοις· καὶ τὰ φαινόμενα, ἃ δεῖ σημεῖα ἀποδέχεσθαι, μὴ δυναμένης συνθεωρεῖν. 98. Μήκη

νυκτῶν καὶ ἡμερῶν παραλλάττοντα, καὶ παρὰ τὸ ταχείας ἡλίου κινήσεις γίνεσθαι, καὶ πάλιν βραδείας ὑπὲρ γῆς· ἢ παρὰ τὸ μήκη τόπων παραλλάττοντα, καὶ τόπους τινὰς περαιοῦντα τάχιον, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν τάχιον, ἢ καὶ βραδύτερόν τινα θεωρεῖται, οἷς συμφώνως δεῖ λέγειν ἐπὶ τῶν μετεώρων. Οἱ δὲ τὸ ἓν λαμβάνοντες, τοῖς τε φαινομένοις μάχονται, καὶ τοῦ τί δυνατὸν ἀνθρώπῳ θεωρῆσαι, διαπεπτώκασιν. Ἐπισημασίαι δύνανται γενέσθαι καὶ κατὰ συγκυρήσεις καιρῶν, καθάπερ ἐν τοῖς ἐμφανέσι παρ' ἡμῖν ζώοις, καὶ παρ' ἑτέροις, ὥσει ἀέρος καὶ μεταβολῆς. Ἀμφότερα γὰρ ταῦτα οὐ μάχεται τοῖς φαινομένοις. 99. Ἔτι δὲ ποίοις παρὰ τοῦτο ἢ τοῦτο τὸ αἴτιον γίνεται, οὐκ ἔστι συνιδεῖν. Νέφη γίνεσθαι καὶ συνίστασθαι δύναται καὶ παρὰ πιλήσεις ἀέρος, ἢ πνευμάτων συνώσεις· καὶ παρὰ περιπλοκὰς ἀλληλούχων ἀτόμων, καὶ ἐπιτηδείων εἰς τὸ τοῦτο τελέσαι· καὶ κατὰ ῥευμάτων συλλογὴν ἀπό τε γῆς καὶ ὑδάτων, καὶ κατ' ἄλλους δὲ τρόπους πλείους αἷ τῶν τοιούτων συστάσεις οὐκ ἀδυνατοῦσι συντελεῖσθαι. Ἤδη δ' ἐπ' αὐτῶν, ᾗ μὲν, θλιβομένων, ᾗ δὲ, μεταβαλλόντων, ὕδατα δύναται συντελεῖσθαι. 100. Ἔτι τε πνεύματα, κατὰ ἀποφορὰν ἀπὸ ἐπιτηδείων τόπων, καὶ δι' ἀέρος κινουμένων, βιαιοτέρας ἐπαρδεύσεως γινομένης ἀπό τινων ἀθροισμάτων, ἐπιτηδείων εἰς τὰς τοιαύτας ἐπιπέμψεις. Βροντὰς ἐνδέχεται γίνεσθαι, καὶ κατὰ πνεύματος ἐν τοῖς κοιλώμασι τῶν νεφῶν ἀνείλησιν, καθάπερ ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀγγείοις· καὶ παρὰ πυρὸς πεπνευματωμένου βόμβον ἐν αὐτοῖς· καὶ κατὰ ῥήξεις δὲ νεφῶν, καὶ διαστάσεις. Καὶ κατὰ παρα-

τρίψεις δὲ νεφῶν καὶ κατάξεις πῆξιν εἰληφότων κρυσταλλοειδῆ, καὶ τὸ ὅλον καὶ τοῦτο τὸ μέρος πλεοναχῶς γίνεσθαι λέγειν, ἐκκαλεῖται τὰ φαινόμενα. 101. Καὶ ἀστραπαὶ δ' ὡσαύτως γίνονται κατὰ πλείους τρόπους· καὶ γὰρ κατὰ παράτριψιν καὶ σύγκρουσιν νεφῶν ὁ πυρὸς ἀποτελεστικὸς σχηματισμὸς ἐξολισθαίνων ἀστραπὴν γεννᾷ· καὶ κατ' ἐκπιπισμὸν ἐκ τῶν νεφῶν ὑπὸ πνευματωδῶν σωμάτων, ἃ τὴν λαμπηδόνα ταύτην παρασκευάζει, καὶ κατ' ἐκπισμὸν, θλίψεως τῶν νεφῶν γινομένης, εἴθ' ὑπ' ἀλλήλων, εἴθ' ὑπὸ πνευμάτων· καὶ κατὰ ἐμπερίληψιν δὲ τοῦ ἀπὸ τῶν ἄστρων κατεσπειραμένου φωτὸς, εἶτα συνελαυνομένου ὑπὸ τῆς κινήσεως νεφῶν τε καὶ πνευμάτων, καὶ διεκπίπτοντος· διὰ τῶν νεφῶν ἢ κατὰ διήθησιν τῶν νεφῶν τοῦ λεπτομερεστάτου φωτός· ἢ τῷ ὑπὸ τοῦ πυρὸς νέφη συνειλέχθαι, καὶ τὰς βροντὰς ἀποτελεῖσθαι· καὶ κατὰ τὴν τούτου κίνησιν, καὶ κατὰ τὴν τοῦ πνεύματος ἐκπύρωσιν, τὴν γινομένην διά τε συντονίαν φορᾶς, καὶ διὰ σφοδρὰν κατείλησιν. 102. Καὶ κατὰ ῥήξεις δὲ νεφῶν ὑπὸ πνευμάτων, καὶ ἔκπτωσιν τῶν πυρὸς ἀποτελεστικῶν ἀτόμων, καὶ τὸ τῆς ἀστραπῆς φάντασμα ἀποτελουσῶν· καὶ ἄλλους δὲ πλείους τρόπους ῥᾳδίως ἔσται καθορᾶν τὸν ἐχόμενον καὶ τῶν φαινομένων καὶ τὸ τούτοις ὅμοιον δυνάμενον συνθεωρεῖν. Προτερεῖ δὲ ἀστραπὴ βροντῆς, ἐν τοιᾷδέ τινι περιστάσει νεφῶν, διὰ τὸ ἅμα τῷ τὸ πνεῦμα ἐμπίπτειν, ἐξωθεῖσθαι τὸν ἀστραπῆς ἀποτελεστικὸν σχηματισμόν· ὕστερον δὲ τὸ πνεῦμα ἀνειλούμενον, τὸν βόμβον ἀποτελεῖν τοῦτον· καὶ κατ' ἐκπύρωσιν δ' ἀμφοτέρων, ἅμα τῷ τάχει συντονωτέρῳ χεχρῆσθαι

πρὸς ἡμᾶς τὴν ἀσφαπήν. 103. Ῥοτερεῖν δὲ τὴν βροντὴν, καθάπερ ἐπ' ἐνίων ἐξ ἀποστήματος θεωρουμένων, καὶ πληγάς τινας ποιουμένων. Κεραυνοὺς ἐνδέχεται γίνεσθαι, καὶ κατὰ πλείονας πνευμάτων συλλογὰς, καὶ κατ' αὐτῶν ἀνείλησιν, ἰσχυράν τε ἐκπύρωσιν· καὶ κατὰ ῥῆξιν μέρους, καὶ ἔκπτωσιν ἰσχυροτέραν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς κάτω τόπους· τὸ μὲν πολὺ πρὸς ὄρος τι ὑψηλὸν, ἐν ᾧ μάλιστα κεραυνοὶ πίπτουσιν· ἢ τῆς ῥήξεως γινομένης διὰ τὸ τοὺς ἔξης τόπους πυκνοτέρους εἶναι, διὰ πίλησιν τῶν κερῶν, καὶ κατὰ ταύτην δὲ τὴν τοῦ πυρὸς ἔκπτωσιν ἀνειλουμένων. Καθὰ καὶ βροντὴν ἐνδέχεται γίνεσθαι, πλείονος γενομένου πυρὸς καὶ πνευματωθέντος ἰσχυρότερον, καὶ ῥήξαντος τὸ νέφος, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ὑποχωρεῖν εἰς τὰ ἔξῆς, τῷ πίλησιν γίνεσθαι ἀεὶ πρὸς ἄλληλα. 104. Καὶ κατ' ἄλλους δὲ τρόπους πλείονας ἐνδέχεται κεραυνοὺς ἀποτελεῖσθαι. Μόνον ὁ μῦθος ἀπέστω. Ἀπέσται δὲ, ἐάν τις καλῶς τοῖς φαινομένοις ἀκολουθῶν, περὶ τῶν ἀφανῶν σημειῶται. Πρηστῆρας ἐνδέχεται γίνεσθαι καὶ κατὰ θέσιν νέφους εἰς τοὺς κάτω τόπους, ἀλλοιδῶς ὑπὸ πνεύματος ἀθρόου ὠσθέντος· καὶ διὰ τοῦ πνεύματος πολλοῦ φερομένου, ἅμα καὶ τὸ νέφος εἰς τὸ πλησίον ὠθοῦντος τοῦ ἐκτὸς πνεύματος· καὶ κατὰ περίστασιν δὲ πνεύματος εἰς κύκλον ἀέρος τινὸς ἐπισυνωθουμένου ἄνωθεν· καὶ ῥεύσεως πολλῆς πνευμάτων γενομένης, καὶ οὐ δυναμένης εἰς τὰ πλάγια διαῤῥυῆναι, διὰ τὴν πέριξ τοῦ ἀέρος πίλησιν. 105. Καὶ ἕως μὲν γῆς τοῦ πρηστῆρος καθιεμένου, στρόβιλοι γίνονται, ὡς ἂν καὶ ἡ ἀπογέννησις κατὰ

τὴν κίνησιν τοῦ πνεύματος γίνηται· ἕως δὲ θαλάττης, δῖνοι ἀποτελοῦνται. Σεισμοὺς ἐνδέχεται γίνεσθαι, καὶ κατὰ πνεύματος ἐν τῇ γῇ ἀπόληψιν, καὶ παρὰ μικροὺς ὄγκους αὐτῆς παράθεσιν, καὶ συνεχῆ κίνησιν, ὅταν κραδασμὸν τῇ γῇ παρασκευάζῃ, καὶ τὸ πνεῦμα ἔσῦτο ἔξωθεν ἐμπεριλαμβάνῃ· ἢ ἐκ τοῦ πίπτειν εἰς ἐδαφη, ἢ εἰς ἀντροειδεῖς τόπους τῆς γῆς ἐκ πνευμάτων τὸν πεπιλημένον ἀέρα. Κατὰ ταύτην δὲ τὴν διάδοσιν τῆς κινήσεως ἐκ τῶν πτώσεων ἐδαφῶν ἄλλων, καὶ πάλιν ἀνταπόδοσιν ὅταν πυκνώμασι σφοδροτέροις τῆς γῆς ἀπαντήσῃ, ἐνδέχεται σεισμοὺς ἀποτελεῖσθαι. 106. Καὶ κατ' ἄλλους δὲ τρόπους πλείους τὰς κινήσεις ταύτας τῆς γῆς γίνεσθαι. Τὰ δὲ πνεύματα συμβαίνει γίνεσθαι κατὰ χρόνον, ἀλλοφυλίας τινὸς ἀεὶ καὶ κατὰ μικρὸν παρεισδυομένης· καὶ καθ' ὕδατος ἀφθόνου συλλογήν. Τὰ δὲ ὀλίγα πνεύματα γίνεται καὶ ὀλίγων πεσόντων εἰς τὰ πολλὰ κοιλώματα, διαδόσεως τούτων γινομένης. Χάλαζα συντελεῖται μὲν κατὰ πῆξιν ἰσχυροτέραν· πάντοθεν δὲ πνευματωδῶν περίστασιν τινῶν καὶ καταμέρισιν· καὶ κατὰ πῆξιν μετριωτέραν, ὑδατοειδῶν τινῶν ὁμοῦ ῥῆξιν, τήν τε σύνωσιν αὐτῶν ποιουμένων· ἢ καὶ διὰ ῥῆξιν, πρὸς τὸ κατὰ μέρη συνίστασθαι· πηγνύμενα δὲ κατὰ ἀθρόητα. 107. Ἡ δὲ περιφέρεια οὐκ ἀδυνάτως μὲν ἔχει γίνεσθαι, πάντοθεν τῶν ἄκρων ἀποτηκομένων, καὶ ἐν τῇ συστάσει πάντοθεν, ὡς λέγεται, καὶ τὰ μέρη ὁμαλῶς περιϊσταμένων, εἴτε ὑδατοειδῶν τινῶν, εἴτε πνευματωδῶν. Χιόνα δὲ ἐνδέχεται συντελεῖσθαι, καὶ ὕδατος λεπτοῦ ἐκχεομένου ἐκ τῶν νεφῶν διὰ πόρων συμ-

μέτρων· καὶ θλίψεως ἐπιτηδείων νεφῶν, καὶ ὑπὸ πνεύματος σποράς· εἶτα τούτου πῆξιν ἐν τῇ φορᾷ λαμβάνοντος, διά τινα ἰσχυρὰν ἐν τοῖς κατώτερον τόποις τῶν νεφῶν ψυχρασίας περίστασιν. Καὶ κατὰ πῆξιν δ' ἐν τοῖς νέφεσιν, ὁμαλὴν ἀραιότητα ἔχουσιν, τοιαύτη πρόσεις ἐκ τῶν νεφῶν γίνοιτο ἄν, πρὸς ἄλληλα θλιβομένων καὶ ὑδατοειδῶν συμπαρακειμένων· ἃ οἱονεὶ σύνωσιν ποιούμενα, χάλαζαν ἀποτελεῖ. Ὃ μάλιστα γίνεται ἐν τῷ ἀέρι. 108. Καὶ κατὰ τρίψιν δὲ νεφῶν πῆξιν εἰληφότων, ἀποτέλεσιν ἀναλαμβάνει τὸ τῆς χιόνος τοῦτο ἄθροισμα. Καὶ κατ' ἄλλους δὲ τρόπους ἐνδέχεται χιόνα συντελεῖσθαι. Δρόσος συντελεῖται καὶ κατὰ σύνοδον πρὸς ἄλληλα ἐκ τοῦ ἀέρος τῶν τοιούτων, ἃ τῆς τοιαύτης ὑγρασίας ἀποτελεστικὰ γίνεται· καὶ κατὰ φορὰν δὲ, ἢ ἀπὸ νοτερῶν τόπων, ἢ ὕδατα κεκτημένων, ἐν οἷς τόποις μάλιστα δρόσος συντελεῖται· εἶτα σύνοδον τούτων εἰς τὸ αὐτὸ λαβόντων, καὶ ἀποτέλεσιν ὑγρασίας, καὶ πάλιν φορὰν ἐπὶ τοὺς κάτω τόπους, (καθάπερ ὁμοίως καὶ παρ' ἡμῖν ἐπὶ πλειόνων συντελεῖται τοιαῦτά τινα.) 109. Πάχνη δὲ συντελεῖται, τῶν δρόσων τούτων πῆξιν τινὰ ποιὰν λαβόντων διὰ περίστασιν τινὰ ἀέρος ψυχροῦ. Κρύσταλλος συντελεῖται, καὶ κατ' ἔκθλιψιν μὲν τοῦ περιφεροῦς σχηματισμοῦ ἐκ τοῦ ὕδατος, σύνωσιν δὲ τῶν σκαληνῶν καὶ ὀξυγωνίων τῶν ἐν τῷ ὕδατι ὑπαρχόντων· καὶ κατὰ τὰ ἔξωθεν δὲ τῶν τοιούτων πρόσκρισιν, ἃ συνελασθέντα πῆξιν τῷ ὕδατι παρεσκεύασε, πρὸς τῶν περιφερῶν ἐκθλίψαντα. Ἶρις γίνεται κατὰ πρόσλαμψιν ὑπὸ τοῦ ἡλίου πρὸς ἀέρα ὑδατοειδῆ· ἢ κατά τινα φύσιν ἰδίαν τοῦ

τε φωτὸς καὶ τοῦ ἀέρος, ἢ τὰ τῶν χρωμάτων τούτων ἰδιώματα ποιήσει, εἴτε πάντα, εἴτε μονοειδές· ἀφ' οὗ πάλιν ἀπολάμποντος τὰ ὁμοροῦντα τοῦ ἀέρος χρῶσιν ταύτην λήψεται, οἵαν θεωροῦμεν κατὰ πρόσλαμψιν πρὸς τὰ μέρη. 110. Τὸ δὲ τῆς περιφερείας τοῦτο φάντασμα γίνεται, διὰ τὸ διάστημα πάντοθεν ἴσον ὑπὸ τῆς ὄψεως θεωρεῖσθαι· ἢ σύνωσιν τοιαύτην λαμβανουσῶν τῶν ἐν τῷ ἀέρι ἀτόμων· ἢ ἐν τοῖς νέφεσιν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀέρος προσφερομένου πρὸς τὴν σελήνην, ἀποφερομένων ἀτόμων, περιφέρειάν τινα καθίσθαι εἰς τὴν σύγκρισιν ταύτην. Ἄλως περὶ τὴν σελήνην γίνεται, καὶ παρὰ πυρὸς πάντοθεν προσφερομένου πρὸς τὴν σελήνην. Καὶ τὰ ἀπ' αὐτῆς ἀποφερόμενα ῥεύματα ὁμαλῶς ἀναστέλλοντος ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφ' ὅσον κύκλῳ περιστήσῃ τὸ νεφοειδὲς τοῦτο, καὶ μὴ τὸ παράπαν διακρίνῃ· ἢ καὶ τὸ πέριξ ἀέρα αὐτῆς ἀναστέλλοντος συμμέτρως πάντοθεν, εἰς τὸ τὸ περιφερὲς περὶ αὐτὴν καὶ παχυμερὲς περιστῆσαι. 111. Ὁ γίνεται κατὰ μέρη τινά, ἤτοι ἔξωθεν βιασαμένου τινὸς ῥεύματος, ἢ τῆς θερμασίας ἐπιτηδείων πνευμάτων ἐπιλαμβανομένης, εἰς τὸ τοῦτο ἀπεργάσασθαι. Κομῆται ἀστέρες γίνονται, ἤτοι πυρὸς ἐν τόποις τισὶ διὰ χρόνων τινῶν ἐν τοῖς μετεώροις συστρεφομένου· ἢ καὶ περιστάσεως γινομένης, ἰδίαν τινὰ κίνησιν διὰ χρόνων τοῦ οὐρανοῦ ἔχοντος ὑπὲρ ἡμᾶς, ὥστε τὰ τοιαῦτα ἄστρα ἀναφανῆναι· ἢ αὐτὰ ἐν χρόνοις τισὶν ὁρμῆσαι διά τινα περίστασιν, καὶ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς τόπους ἐλθεῖν καὶ ἐκφανῆ γενέσθαι. Τήν τε ἀφάνισιν τούτων γίνεσθαι παρὰ τὰς ἀντικειμένας ταύταις αἰτίας, ὅτε τινὰ ἀναστρό-

φεται αὐτῶν. 112. Ὃ συμβαίνει, οὐ μόνον τῷ τὸ μέρος τοῦτο τοῦ κόσμου ἑστάναι, περὶ ὃ τὸ λοιπὸν περιστρέφεται, (καθάπερ τινὲς φασὶν) ἀλλὰ καὶ τῷ δίνην ἀέρος ἔγκυκλον αὐτῷ περιστάναι, ἢ κωλυτικὴ γίνεται τοῦ περιπολεῖν, ὡς καὶ τὰ ἄλλα· ἢ καὶ διὰ τὸ ἐξῆς μὲν αὐτῆς ὕλην ἐπιτηδείαν μὴ εἶναι, ἐν δὲ τούτῳ τῷ τόπῳ ἐν ᾧ κείμενα θεωρεῖται. Καὶ κατ' ἄλλους πλείονας τρόπους τοῦτο δυνατὸν συντελεῖσθαι, ἐάν τις δύνηται τὸ σύμφωνον τοῖς φαινομένοις συλλογίζεσθαι. Τινὰ τῶν ἄστρων πλανᾶσθαι, εἰ οὕτω ταῖς κινήσεσι χρώμενα συμβαίνει, τινὰ δὲ μὴ κινεῖσθαι. 113. Ἐνδέχεται μὲν καὶ παρὰ τὰ κύκλῳ κινούμενα ἐξ ἀρχῆς οὕτω κατηναγκάσθαι, ὥστε τὰ μὲν κατὰ τὴν αὐτὴν δίνην φέρεσθαι ὁμαλὴν οὖσαν, τὰ δὲ, κατ' αὐτὴν ἅμα τισὶν ἀνωμαλίαις χρωμένην· ἐνδέχεται δὲ καὶ καθ' οὓς τόπους φέρεται, οὗ μὲν παρεκτάσεις ἀέρος εἶναι ὁμαλὰς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνωθούσας κατὰ τὸ ἐξῆς, ὁμαλῶς τε ἐκκαούσας· οὗ δὲ ἀνωμάλους οὕτως, ὥστε τὰς θεωρουμένας παραλλαγὰς συντελεῖσθαι. Τὸ δὲ μίαν αἰτίαν τούτων ἀποδιδόναι, πλεοναχῶς τῶν φαινομένων ἐκπαλυμένων μανικὸν καὶ οὐ καθηκόντως πραττόμενον ὑπὸ τῶν τὴν ματαίαν ἀστρολογίαν ἐζηλωκότων, καὶ εἰς τὸ κενὸν αἰτίας τινῶν ἀποδιδόντων, ὅταν τὴν θείαν φύσιν μηδαμῇ λειτουργιῶν ἀπολύωσι. 114. Τινὰ ἄστρα ἀπολειπόμενα τινῶν θεωρεῖσθαι συμβαίνει, καὶ παρὰ τὸ βραδύτερον συμπεριφέρεσθαι τὸν αὐτὸν κύκλον περιιόντα· καὶ παρὰ τὸ τὴν ἐναντίαν κινεῖσθαι, ἀντισπώμενα ὑπὸ τῆς αὐτῆς δίνης· καὶ παρὰ τὰ περιφέρεσθαι, τὰ μὲν διὰ πλείονος τόπου, τὰ δὲ δι' ἐλάτ-

τονος, τὴν αὐτὴν δίνην περικυκλοῦνται. Τὸ δὲ ἁπλῶς ἀποφαίνεσθαι περὶ τούτων, καθῆκόν ἐστι τοῖς τερατεύεσθαί τι πρὸς τοὺς πολλοὺς βουλομένοις. Οἳ λεγόμενοι ἀστέρες ἐκπίπτειν, καὶ παρὰ μέρος, καὶ παρὰ τρίψιν ἑαυτῶν δύνανται συντελεῖσθαι· καὶ παρᾶ ἔκπτωσιν οὗ ἂν ἡ ἐκπνευμάτωσις γίνεται, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἀστραπῶν ἐλέγομεν. 115. Καὶ κατὰ σύνοδον δὲ ἀτόμων πυρὸς ἀποτελεστικῶν, συμφιλίας γενομένης εἰς τὸ τοῦτο τελέσαι· καὶ κατὰ κίνησιν οὗ ἂν ἡ ὁρμὴ κατὰ τὴν σύνοδον ἐξ ἀρχῆς γένηται· καὶ κατὰ πνεύματος δὲ συλλογὴν ἐν πυκνώμασί τισιν ὁμιχλοειδέσι, κατ' ἐκπύρωσιν τούτων, διὰ τὴν κατείλησιν· εἶτ' ἐπέκρηξιν τῶν περιεχόντων, καὶ ἐφ' ὃν ἂν τόπον ἡ ὁρμὴ γένηται, τῆς φορᾶς εἰς τοῦτον φερομένης. Καὶ ἄλλοι δὲ τρόποι εἰς τὸ τοῦτο τελέσαι ἀμύθητοί εἰσιν. Αἳ δ' ἐπισημασίαι αἳ γινόμεναι ἐπί τισι ζώσις, κατὰ συγκύρημα γίνονται τοῦ καιροῦ. Οὐ γὰρ τὰ ζῶα ἀνάγκην τινὰ προσφέρεται τοῦ ἀποτελεσθῆναι χειμῶνα· οὐδὲ κάθηταί τις θεία φύσις παρατηροῦσα τὰς τῶν ζώων τούτων ἐξόδους, κἄπειτα τὰς ἐπισημασίας ταύτας ἀποτελεῖ. 116. Οὐδὲ γὰρ τὸ τυχὸν ζῶον, κἂν μικρῷ χαριέστερον ᾖ, εἰς τοιαύτην μωρίαν ἐκπίσῃ, μὴ ὅτι τὸ παντελῆ εὐδαιμονίαν κεκτημένον. Ταῦτα δὴ πάντα, ὦ Πυθόκλεις, μνημόνευσον. Κατὰ πολύ τε γὰρ τοῦ μύθου ἐκβήσῃ, καὶ τὰ ὁμογενῆ τούτοις συνορᾶν δυνήσῃ. Μάλιστα δὲ σεαυτὸν ἀπόδος εἰς τὴν τῶν ἀρχῶν, καὶ ἀπειρίας, καὶ τῶν συγγενῶν τούτοις θεωρίαν· ἔτι δὲ κριτηρίων καὶ παθῶν, καὶ οὗ ἕνεκεν ταῦτα ἐκλογιζόμεθα. Ταῦτα γὰρ μάλιστα συνθεωρούμενα, ῥᾳδίως τὰς ὑπὲρ

τῶν κατὰ μέρος αἰτίας συνορᾷν ποιήσει. Οἱ δὲ ταῦτα μὴ καταγαπήσαντες, ἢ μὴ μάλιστα; οὔτε αὐτὰ ταῦτα καλῶς συνθεωρήσαιεν ἄν, οὔτε οὗ ἕνεκεν δεῖ θεωρεῖν ταῦτα περιεποιήσαντο. Ταῦτα αὐτῷ καὶ περὶ τῶν μετεώρων δοκεῖ.

XXVI. 117. Περὶ δὲ τῶν βιωτικῶν, καὶ ὅπως χρὴ τὰ μὲν ἡμᾶς ἐκφεύγειν, τὰ δ' αἱρεῖσθαι, οὕτως γράφει. Πρότερον δὲ διέλθωμεν ἃ τε αὐτῷ δοκεῖ περὶ τοῦ σοφοῦ, καὶ τοῖς ἀπ' αὐτοῦ. Βλάβας ἐξ ἀνθρώπων, ἢ διὰ μῖσος, ἢ διὰ φθόνον, ἢ διὰ καταφρόνησιν γίνεσθαι· ὧν τὸν σοφὸν λογισμῷ περιγίνεσθαι· ἀλλὰ καὶ τὸν ἅπαξ γενόμενον σοφὸν, μηκέτι τὴν ἐναντίαν λαμβάνειν διάθεσιν, μηδ' ἐπαλλάττειν ἐκόντα. Πάθεσι μέλλειν συσχεθήσεσθαι· οὐδὲν ἐμποδισθήσεσθαι πρὸς τὴν σοφίαν. Οὐδὲ μὴν ἐκ πάσης σώματος ἕξεως σοφὸν γενήσεσθαι· οὐδ' ἐν παντὶ ἔθνει. 118. Κἂν στρεβλωθῇ δ' ὁ σοφὸς, εἶναι αὐτὸν εὐδαίμονα. Μόνον τε χάριν ἕξειν τὸν σοφὸν, φίλοις καὶ παροῦσι, καὶ ἀπούσιν ὁμοίως. Διά τε ὁδοῦ ὅτε μέν τις στρεβλοῦται, ἔνθα καὶ μύξει καὶ οἰμώξει. Γυναικί τε οὐ μιγήσεσθαι τὸν σοφὸν ἥ τε οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσιν, ὡς φησι Διογένης ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν Ἐπικούρου ἠθικῶν δογμάτων. Οὔτε κολάσειν οἰκέτας, ἐλεήσειν μέν τοι, καὶ συγγνώμην τινὶ ξέειν τῶν σπουδαίων. Ἐρασθήσεσθαι τὸν σοφὸν οὐ δοκεῖ αὐτοῖς. Οὐδὲ ταφῆς φροντιεῖν. Οὐδὲ θεόπεμπτον εἶναι τὸν ἔρωτα, ὡς Διογένης ἐν τῷ ιβ' φησίν. Οὐδὲ ῥητορεύσειν καλῶς. Συνουσίᾳ δὲ, φασὶν, ὤνησε μὲν οὐδέποτε· ἀγαπητὸν δὲ, εἰ μὴ καὶ ἔβλαψεν. 119. Καὶ μὴν καὶ γαμήσειν καὶ τεκνοποιή-

δεῖν τὸν σοφὸν, ὡς Ἐπίκουρος ἐν ταῖς διαπορίαις, καὶ ἐν ταῖς περὶ φύσεως. Κατὰ περίστασιν δέ ποτε βιωσεῖ γαμήσειν, καὶ διατραπήσεσθαί τινας. Οὐδὲ μῆνιν τηρήσειν ἐν μέθῃ, φησὶν ὁ Ἐπίκουρος ἐν τῷ συμποσίῳ· οὐδὲ πολιτεύσεσθαι, ὡς ἐν τῇ πρώτῃ περὶ βίων· οὐδὲ τυραννεύσειν· οὐδὲ πωγωνεῖν· ὡς ἐν τῇ δευτέρᾳ περὶ βίων· οὐδὲ πτωχεύσειν· ἀλλὰ καὶ πληρωθεὶς τὰς ὄψεις, μεθέξειν αὐτὸν τοῦ βίου, ὡς ἐν τῇ αὐτῇ φησι· καὶ λυπηθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν, ὡς ὁ Διογένης ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἐπιλέκτων, καὶ δικάσεσθαι, καὶ συγγράμματα καταλείψειν· οὐ παγηγυριεῖν δέ. 120. Κτήσεως προνοήσεσθαι, καὶ τοῦ μέλλοντος. Φιλαργήσειν, τύχῃ τε ἀντιτάξεσθαι, φίλον τε οὐδένα κτήσεσθαι. Εὐδοξίας ἐπὶ τοσοῦτον προνοήσεσθαι, ἐφ' ὅσον μὴ καταφρονηθήσεσθαι. Μᾶλλόν τε εὐφρανθήσεσθαι τῶν ἄλλων ἐν ταῖς θωρηίαις. Ἁμαρτήματα ἴσα εἶναι. Καὶ τὴν ὑγίειαν τισὶ μὲν, ἀγαθὸν, τισὶ δὲ ἀδιάφορον. Τὴν δὲ ἀνδρείαν φύσει μὴ γίνεσθαι· λογισμῷ τε τοῦ συμφέροντος καὶ τὴν φιλίαν διὰ τὰς χρείας. Δεῖν μέν τοι προκατάρχεσθαι (καὶ γὰρ τὴν γῆν σπείρομεν) συνίστασθαι δὲ αὐτὴν κατὰ κοινωνίαν ἐν ταῖς ἡδοναῖς. 121. Τὴν εὐδαιμονίαν διχῇ νοεῖσθαι, τήν τε ἀκροτάτην, οἷα ἐστὶ περὶ τὸν θεὸν, ἐπίτασιν οὐκ ἔχουσαν· καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, ἔχουσαν προσθήκην καὶ ἀφαίρεσιν ἡδονῶν. Κίνονας τε ἀναθήσειν εἰ ἔχοι· ἀδιαφόρως ἕξειν ἂν μὴ σχοίη. Μόνον τε τὸν σοφὸν ὀρθῶς ἂν περί τε μουσικῆς καὶ ποιητικῆς διαλέξασθαι. Ποιήματά τε ἐν[illegible]ν, οὐκ ἂν ποιῆσαι. Οὐ κινεῖσθαί τε ἕτερον ἑτέρου [illegible]σφώτερον. Χρηματίσεσθαί τε, ἀλλ'

ἀπὸ μόνης σοφίας ἀποῤῥήσαντα. Καὶ μόναρχον ἐν καιρῷ θεραπεύειν. Καὶ ἐπιχαρίσεσθαί τινι ἐπὶ τῷ διορθώματι. Καὶ σχολὴν κατασκευάσειν· ἀλλ' οὐχ ὥστε ὀχλαγωγῆσαι· καὶ ἀναγνώσεσθαι ἐν πλήθει, ἀλλ' οὐχ ἑκόντα· δογματιεῖν τε, καὶ οὐκ ἀποῤῥήσειν. Καὶ καθ' ὕπνους ὅμοιον ἔσεσθαι, καὶ ὑπὲρ φίλου ποτὲ τεθνήξεσθαι. Ταῦτα δοκεῖ αὐτοῖς περὶ τοῦ σοφοῦ.

XXVII. *Μετιτέον δὲ ἐπὶ τὴν ἐπιστολήν.*

Ἐπίκουρος Μενοικεῖ χαίρειν.

122. Μήτε νέος τὶς ὢν μελλέτω φιλοσοφεῖν· μήτε γέρων ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν. Οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδείς ἐστιν, οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαίνειν. Ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν, ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὅμοιός ἐστι τῷ λέγοντι, πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μὴ παρεῖναι τὴν ὥραν, ἢ μηκέτι εἶναι. Ὥστε φιλοσοφητέον καὶ γέροντι καὶ νέῳ· τῷ μὲν; ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς, διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων. τῷ δὲ, ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ᾖ, διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιοῦντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς, πάντα ἔχομεν· ἀπούσης δὲ, πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν. 123. Ἃ δέ σοι συνεχῶς παρήγγελον, ταῦτα καὶ πράττε καὶ μελέτα, στοιχεῖα τοῦ καλῶς ζῆν ταῦτ' εἶναι διαλαμβάνων· πρῶτον μὲν, τὸν θεὸν, ζῶον ἄφθαρτον καὶ μακάριον νομίζων, ὡς ἡ κοινὴ τοῦ θεοῦ νόησις ὑπεγράφη· μηδὲν μήτε τῆς ἀφθαρσίας ἀλλότριον, μήτε τῆς μακαριότητος ἀνοίκειον αὐτῷ προσάπτε· πᾶν δὲ τὸ φυλάττειν αὐτοῦ δυνάμενον τὰ μετὰ ἀφθαρ-

σίας μακαριότητα, περὶ αὐτὸν δόξαζε. Θεοὶ μὲν γάρ εἰσιν. Ἐναργὴς μὲν γάρ ἐστιν αὐτῶν ἡ γνῶσις. Οἵους δ' αὐτοὺς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, οὐκ εἰσίν· οὐ γὰρ φυλάττουσιν αὐτοὺς οἵους νομίζουσιν. Ἀσεβὴς δὲ, οὐχ ὁ τοὺς τῶν πολλῶν θεοὺς ἀναιρῶν, ἀλλ' ὁ τὰς τῶν πολλῶν δόξας θεοῖς προσάπτων. 124. Οὐ γὰρ προλήψεις εἰσὶν, ἀλλ' ὑπολήψεις ψευδεῖς αἱ τῶν πολλῶν ὑπὲρ θεῶν ἀποφάσεις· ἔνθεν αἱ μέγισται βλάβαι, αἴτιαι τοῖς κακοῖς ἐκ θεῶν ἐπάγονται· καὶ ὠφέλειαι, τοῖς ἀγαθοῖς. Ταῖς γὰρ ἰδίαις οἰκειούμενοι διὰ παντὸς ἀρεταῖς τοὺς ὁμοίους ἀποδέχονται, πᾶν τὸ μὴ τοιοῦτον, ὡς ἀλλότριον νομίζοντες. Συνέθιζε δὲ ἐν τῷ νομίζειν μηδὲν πρὸς ἡμᾶς εἶναι τὸν θάνατον· ἐπεὶ πᾶν ἀγαθὸν καὶ κακὸν ἐν αἰσθήσει· στέρησις δέ ἐστιν αἰσθήσεως, ὁ θάνατος. Ὅθεν γνῶσις ὀρθὴ τοῦ μηθὲν εἶναι πρὸς ἡμᾶς τὸν θάνατον, ἀπολαυστὸν ποιεῖ τὸ τῆς ζωῆς θνητόν· οὐκ ἄπειρον προσεπιθεῖσα χρόνον, ἀλλὰ τὸν τῆς ἀθανασίας ἀφελομένη πόθον. 125. Οὐδὲν γάρ ἐστιν ἐν τῷ ζῆν δεινὸν, τῷ κατειληφότι γνησίως τὸ μηδὲν ὑπάρχειν ἐν τῷ μὴ ζῆν δεινόν. Ὥστε μάταιος ὁ λέγων δεδιέναι τὸν θάνατον, οὐχ ὅτι λυπήσει παρὼν, ἀλλ' ὅτι λυπεῖ μέλλων. Ὃ γὰρ παρὸν, οὐκ ἐνοχλεῖ· προσδοκώμενον, κενῶς λυπεῖ. Τὸ φρικωδέστατον οὖν τῶν κακῶν ὁ θάνατος, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· ἐπειδήπερ ὅταν μὲν ἡμεῖς ὦμεν, ὁ θάνατος οὐ πάρεστιν· ὅταν δὲ ὁ θάνατος παρῇ, τοὐ' ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν. Οὔτε οὖν πρὸς τοὺς ζῶντας ἐστιν, οὔτε πρὸς τοὺς τετελευτηκότας· ἐπειδήπερ περὶ οὓς μὲν, οὐκ ἔστιν· οἱ δ', οὐκέτι εἰσίν. Ἀλλ' οἱ πολλοὶ τὸν θάνατον, ὁτὲ μὲν ὡς μέγι-

στον τῶν κακῶν φεύγουσιν· ὅτε δὲ, ὡς ἀνάπαυσιν τῶν ἐν τῷ ζῆν ζητοῦσιν. 126. Ὁ σοφὸς οὖν οὔτε φοβεῖται τὸ μὴ ζῆν· οὔτε γὰρ αὐτῷ προσίσταται τὸ ζῆν. Οὔτε δοξάζεται κακὸν εἶναι τὸ μὴ ζῆν. Ὥσπερ δὲ τὸ σιτίον οὐ τὸ πλεῖον πάντως, ἀλλὰ τὸ ἡδιστον αἱρεῖται· οὕτω καὶ χρόνον οὐ τὸν μήκιστον, ἀλλὰ τὸν ἥδιστον καρπίζεται. Ὁ δὲ παραγγέλλων τὸν μὲν νέον καλῶς ζῆν, τὸν δὲ γέροντα καλῶς καταστρέφειν, εὐήθης ἐστὶν, οὐ μόνον διὰ τὸ τῆς ζωῆς ἀσπαστὸν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν αὐτὴν εἶναι μελέτην τοῦ καλῶς ζῆν, καὶ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν. Πολὺ δὲ χείρων καὶ ὁ λέγων,

— — — Καλὸν μὲν μὴ φῦναι,
Φύντα δ' ὅπως ὤκιστα πύλας Ἀΐδαο περῆσαι.

127. Εἰ μὲν γὰρ πεποιθὼς τοῦτο φησὶ, πῶς οὐκ ἀπέρχεται ἐκ τοῦ ζῆν; Ἕτοιμα γὰρ αὐτῷ τοῦτ' ἔστιν, εἴπερ ἦν βεβουλευμένον αὐτῷ βεβαίως· εἰ δὲ μωραίνεται, μάταιος ἐν τοῖς οὐκ ἐπιτυγχάνουσι. Μνημονευτέον δὲ ὡς τὸ μέλλον, οὔτε ἡμέτερον, οὔτε πάντως οὐχ ἡμέτερον, ἵνα μήτε πάντως προσμένωμεν αὐτὸ ὡς ἐσόμενον, μήτε ἀπελπίζωμεν ὡς πάντως οὐκ ἐσόμενον. Ἀναλογιστέον δὲ ὡς τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν εἰσὶ φυσικαὶ, αἱ δὲ, κεναί. Καὶ τῶν φυσικῶν αἱ μὲν ἀναγκαῖαι· αἱ δὲ φυσικαὶ μόνον. Τῶν δὲ ἀναγκαίων, αἱ μὲν πρὸς εὐδαιμονίαν εἰσὶν ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ, πρὸς τὴν τοῦ σώματος ἀοχλησίαν· αἱ δὲ, πρὸς αὐτὸ τὸ ζῆν. 128. Τούτων γὰρ ἁπλανὴς θεωρία πᾶσαν αἵρεσιν, καὶ φυγὴν ἐπαναγαγεῖν οἶδεν ἐπὶ τὴν τοῦ σώματος ὑγίειαν, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀταραξίαν. Ἐπεὶ τοῦτο τοῦ μακαρίως ζῆν ἐστὶ τέλος. Τούτου

γὰρ χάριν ἅπαντα πράττομεν, ὅπως μήτε ἀλγῶμεν, μήτε ταρβῶμεν. Ὅταν δὲ ἅπαξ τοῦτο περὶ ἡμᾶς γένηται, λύεται πᾶς ὁ τῆς ψυχῆς χειμών, οὐκ ἔχοντος τοῦ ζώου βαδίζειν ὡς πρὸς ἐνδέον τι, καὶ ζητεῖν ἕτερον ᾧ τὸ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀγαθὸν συμπληρωθήσεται. Τότε γὰρ ἡδονῆς χρείαν ἔχομεν, ὅταν ἐκ τοῦ μὴ παρεῖναι τὴν ἡδονὴν ἀλγῶμεν· ὅταν δὲ μὴ ἀλγῶμεν, οὐκέτι τῆς ἡδονῆς δεόμεθα. Καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἡδονὴν ἀρχὴν καὶ τέλος λέγομεν εἶναι τοῦ μακαρίως ζῆν. 129. Ταύτην γὰρ ἀγαθὸν πρῶτον καὶ συγγενικὸν ἔγνωμεν· καὶ ἀπὸ ταύτης καταρχόμεθα πάσης αἱρέσεως καὶ φυγῆς, καὶ ἐπὶ ταύτην καταντῶμεν, ὡς κανόνι τῷ πάθει πᾶν ἀγαθὸν κρίνοντες. Καὶ ἐπεὶ πρῶτον ἀγαθὸν τοῦτο καὶ σύμφυτον, διὰ τοῦτο καὶ οὐ πᾶσαν ἡδονὴν αἱρούμεθα· ἀλλ' ἔστιν ὅτε πολλὰς ἡδονὰς ὑπερβαίνομεν, ὅταν πλεῖον ἡμῖν τὸ δυσχερὲς ἐκ τούτων ἕπηται· καὶ πολλὰς ἀλγηδόνας ἡδονῶν κρείττους νομίζομεν, ἐπειδὰν μείζων ἡμῖν ἡδονὴ παρακολουθῇ, πολὺν χρόνον ὑπομείνασι τὰς ἀλγηδόνας. Πᾶσα οὖν ἡδονὴ διὰ τὸ φύσιν ἔχειν οἰκείαν, ἀγαθόν· οὐ πᾶσα μέν τοι αἱρετή· καθάπερ καὶ ἀλγηδὼν πᾶσα, κακόν· οὐ πᾶσα δὲ ἀεὶ φευκτὴ πεφυκυῖα. 130. Τῇ μέν τοι συμμετρήσει, καὶ συμφερόντων καὶ ἀσυμφόρων βλέψει, ταῦτα πάντα κρίνειν καθήκει. Χρώμεθα γὰρ τῷ μὲν ἀγαθῷ, κατά τινας χρόνους, ὡς κακῷ· τῷ δὲ κακῷ, τὸ ἔμπαλιν, ὡς ἀγαθῷ. Καὶ τὴν αὐτάρκειαν δὲ ἀγαθὸν μέγα νομίζομεν, οὐχ ἵνα πάντως τοῖς ὀλίγοις χρώμεθα· ἀλλ' ὅπως, ἐὰν μὴ ἔχωμεν τὰ πολλά, τοῖς ὀλίγοις χρώμεθα, πεπεισμένοι γνησίως ὅτι ἥδιστα πολυτε-

λείας ἀπολαύουσιν οἱ ἥκιστα ταύτης δεόμενοι. Καὶ ὅτι τὸ μὲν φυσικὸν πᾶν, εὐπόριστόν ἐστι· τὸ δὲ κενὸν, δυσπόριστον. Οἵ τε λιτοὶ χυλοὶ ἴσην πολυτελεῖ διαίτῃ τὴν ἡδονὴν προσφέρουσιν, ὅταν ἅπαν τὸ ἀλγοῦν κατ' ἔνδειαν ἐξαιρεθῇ· 131. καὶ μάζα καὶ ὕδωρ τὴν ἀκροτάτην ἀποδιδοῦσιν ἡδονὴν, ἐπειδὰν ἐνδέων τὶς αὐτὰ προσενέγκηται. Τὸ συνεθίζειν οὖν ἐν ταῖς ἁπλαῖς καὶ οὐ πολυτελέσι διαίταις, καὶ ὑγιείας ἐστὶ συμπληρωτικὸν, καὶ πρὸς τὰς ἀναγκαίας τοῦ βίου χρήσεις ἄοκνον ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ τοῖς πολυτελέσιν ἐκ διαλειμμάτων προσερχομένους, κρείττονας ἡμᾶς διατίθησι, καὶ πρὸς τὴν τύχην ἀφόβους παρασκευάζει. Ὅταν οὖν λέγωμεν ἡδονὴν τέλος ὑπάρχειν, οὐ τὰς τῶν ἀσώτων ἡδονὰς, καὶ τὰς τῶν ἐν ἀπολαύσει κειμένας λέγομεν, ὥς τινες ἀγνοοῦντες καὶ οὐχ ὁμολογοῦντες, ἢ κακῶς ἐνδεχόμενοι, νομίζουσιν, ἀλλὰ τὸ μήτε ἀλγεῖν κατὰ σῶμα, μήτε ταράττεσθαι κατὰ ψυχήν συνείροντες. 132. Οὔ γὰρ πότοι καὶ κῶμοι, οὐδ' ἀπολαύσεις παίδων καὶ γυναικῶν, οὐδ' ἰχθύων καὶ τῶν ἄλλων ὅσα φέρει πολυτελὴς τράπεζα, τὸν ἡδὺν γεννᾷ βίον, ἀλλὰ νήφων λογισμὸς, καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνῶν πάσης αἱρέσεως καὶ φυγῆς, καὶ τὰς δόξας ἐξελαύνων, ἀφ' ὧν πλεῖστος τὰς ψυχὰς καταλαμβάνει θόρυβος. Τούτων δὲ πάντων ἀρχὴ καὶ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν, ἡ φρόνησις. Διὸ καὶ φιλοσοφίας τὸ τιμιώτερον ὑπάρχει ἡ φρόνησις, ἐξ ἧς αἱ λοιπαὶ πᾶσαι πεφύκασιν ἀρεταί· διδάσκουσαι ὡς οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν, ἄνευ τοῦ φρονίμως, καὶ καλῶς, καὶ δικαίως· οὐδὲ φρονίμως, καὶ καλῶς, καὶ δικαίως, ἄνευ τοῦ ἡδέως. Συμπεφύκασι γὰρ αἱ ἀρε-

ταὶ τῷ ζῆν ἡδέως· καὶ τὸ ζῆν ἡδέως τούτων ἐστὶν ἀχώριστον. 133. Ἐπεὶ, τίνα νομίζεις εἶναι κρείττονα τοῦ καὶ περὶ θεῶν ὅσια δοξάζοντος, καὶ περὶ θανάτου διαπαντὸς ἀφόβως ἔχοντος, καὶ τὸ τῆς φύσεως ἐπιλελογισμένου τέλος; Καὶ τὸ μὲν τῶν ἀγαθῶν πέρας, ὡς ἔστιν εὐσυμπλήρωτόν τε καὶ εὐπόριστον, διαλαμβάνοντος· τὸ δὲ τῶν κακῶν, ὡς ἢ χρόνους ἢ πόνους ἔχει βραχεῖς· τὴν δὲ εἱμαρμένην ὑπό τινων δεσπότιν εἰσαγομένην πάντων, ἀγγέλλοντος, μὴ εἶναι· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀπὸ τύχης· τὰ δὲ παῤ ἡμῶν· διὰ τὸ τὴν μὲν ἀνάγκην, ἀνυπεύθυνον εἶναι, τὴν δὲ τύχην, ἄστατον ὁρᾶν. Τὸ δὲ παῤ ἡμῶν, αὐθέσποτον· ᾧ καὶ τὸ μεμπτὸν καὶ τὸ ἐναντίον παρακολουθεῖν πέφυκεν. 134. Ἐπεὶ κρεῖττον ἦν τῷ περὶ θεῶν μύθῳ κατακολουθεῖν, ἢ τῇ τῶν φυσικῶν εἱμαρμένῃ δουλεύειν. Ὁ μὲν γὰρ ἐλπίδα παραιτήσεως ὑπογράφει θεῶν διὰ τιμῆς· ἡ δὲ ἀπαραίτητον ἔχει τὴν ἀνάγκην. Τὴν δὲ τύχην, οὔτε θεὸν, ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ὑπολαμβάνων· (οὐθὲν γὰρ ἀτάκτως θεῷ πράττεται) οὔτε ἀβέβαιον αἰτίαν, (οἴεται μὲν γὰρ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἐξ ταύτης πρὸς τὸ μακαρίως ζῆν ἀνθρώποις μὴ δίδοσθαι) ἀρχὰς μέντοι μεγάλων ἀγαθῶν ἢ κακῶν ὑπὸ ταύτης χορηγεῖσθαι. 135. Κρεῖττον εἶναι νομίζων εὐλογίστως ἀτυχεῖν, ἢ ἀλογίστως εὐτυχεῖν. Βέλτιον γὰρ τὸ κριθὲν ἐν ταῖς πράξεσι καλῶς, μὴ ἐρθωθῆναι διὰ ταύτης. Ταῦτα οὖν καὶ τὰ τούτοις συγγενῆ μελέτα διαπαντὸς, ἡμέρας καὶ νυκτὸς, πρὸς σεαυτὸν, καὶ πρὸς τὸν ὅμοιον σεαυτῷ, καὶ οὐδέποτε οὔθ' ὕπαρ οὔτ' ὄναρ διαταραχθήσῃ, ζήσῃ δὲ ὡς θεὸς ἐν ἀνθρώποις. Οὐθὲν γὰρ ἔοικε θνητῷ ζῴῳ

ζῶν ἄνθρωπος ἐν ἀθανάτοις ἀγαθοῖς. Μαντικὴν δὲ ἄπασαν ἐν ἄλλοις ἀναιρεῖ, ὡς καὶ ἐν τῇ μικρᾷ ἐπιτομῇ. Καί φησι, μαντικὴ ὡς ἀνύπαρκτος· εἰ δὲ καὶ ὑπαρκτή, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς ἡγητέον τὰ γινόμενα. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν βιωτικῶν· καὶ ἐπὶ πλεῖον διείλεκται ἀλλαχόθι.

XXVIII. 136. Διαφέρεται δὲ πρὸς τοὺς Κυρηναϊκοὺς περὶ τῆς ἡδονῆς. Οἱ μὲν γὰρ τὴν καταστηματικὴν οὐκ ἐγκρίνουσι, μόνην δὲ τὴν ἐν κινήσει. Ὁ δὲ, ἀμφοτέραν, ψυχῆς καὶ σώματος, ὥς φησιν ἐν τῷ περὶ αἱρέσεως καὶ φυγῆς, καὶ ἐν τῷ περὶ τέλους, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ βίων, καὶ ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐν Μιτυλήνῃ φίλους ἐπιστολῇ. Ὁμοίως δὲ καὶ Διογένης ἐν τῇ ἑπτακαιδεκάτῃ τῶν ἐπιλέκτων, καὶ Μητρόδωρος ἐν τῷ Τιμοκράτει, λέγουσιν οὕτως· νοουμένης δὲ ἡδονῆς τῆς τε κατὰ κίνησιν καὶ τῆς καταστηματικῆς. Ὁ δ' Ἐπίκουρος ἐν τῷ περὶ αἱρέσεων οὕτω λέγει· Ἡ μὲν γὰρ ἀταραξία καὶ ἀπονία, καταστηματικαί εἰσιν ἡδοναί· ἡ δὲ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη, κατὰ κίνησιν ἐνεργείᾳ βλέπονται.

XXIX. 137. Ἔτι πρὸς τοὺς Κυρηναϊκοὺς διαφέρεται. Οἱ μὲν γὰρ, χείρους τὰς σωματικὰς ἀλγηδόνας λέγουσι τῶν ψυχικῶν· (κολάζεσθαι γοῦν τοὺς ἁμαρτάνοντας σώματι) ὁ δὲ, τὰς ψυχικάς. Τὴν γοῦν σάρκα διὰ τὸ παρὸν μόνον χειμάζειν· τὴν δὲ ψυχὴν, καὶ διὰ τὸ παρελθόν, καὶ τὸ παρὸν, καὶ τὸ μέλλον. Οὕτως οὖν καὶ μείζονας ἡδονὰς εἶναι τῆς ψυχῆς. Ἀποδείξει δὲ χρῆται τοῦ τέλος εἶναι τὴν ἡδονὴν, τῷ τὰ ζῶα, ἅμα τῷ γεννηθῆναι, τῇ μὲν εὐα-

φεστεῖσθαι, τῷ δὲ πόνῳ προσκρούειν φυσικῶς, καὶ χωρὶς λόγου. Αὐτοπαθῶς οὖν φεύγομεν τὴν ἀλγηδόνα· ἵνα καὶ ὁ Ἡρακλῆς καταβιβρωσκόμενος ὑπὸ τοῦ χιτῶνος,

——— βοᾷ

Δάκνων, ἰύζων· ἀμφὶ δ' ἔστενον πέτραι,
Λοκρῶν τ' ὄρειοι πρῶνες, Εὐβοίας τ' ἄκρα.

XXX. 138. Διὰ δὲ τὴν ἡδονὴν καὶ τὰς ἀρετὰς θεῖν αἱρεῖσθαι, οὐ δι' αὐτάς· ὥσπερ τὴν ἰατρικὴν διὰ τὴν ὑγίειαν· καθά φησι καὶ Διογένης ἐν τῇ εἰκοστῇ τῶν ἐπιλέκτων, ὃς καὶ διαγωγὴν λέγει τὴν ἀρετήν. Ὁ δ' Ἐπίκουρος καὶ ἀχώριστόν φησι τῆς ἡδονῆς τὴν ἀρετὴν μόνην· τὰ δ' ἄλλα χωρίζεσθαι, οἷον βρωτά.

XXXI. Καὶ φέρε οὖν δὴ νῦν τὸν κολοφῶνα (ὡς ἂν εἴπη τις) ἐπιθῶμεν τοῦ παντὸς συγγράμματος, καὶ τοῦ βίου τοῦ φιλοσόφου, τὰς κυρίας αὐτοῦ δόξας παραθέμενοι, καὶ ταύταις τὸ πᾶν σύγγραμμα κατακλείσαντες· τέλει χρησάμενοι τῇ τῆς εὐδαιμονίας ἀρχῇ.

139. α'. Τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον, οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει, οὔτε ἄλλῳ παρέχει· ὥστε σύτε ὀργαῖς, οὔτε χάρισι συνέχεται. Ἐν ἀσθενεῖ γὰρ πᾶν τὸ τοιοῦτον. Ἐν ἄλλοις δέ φησι· τοὺς θεοὺς λόγῳ θεωρητοὺς εἶναι· οὓς μὲν, κατ' ἀριθμὸν ὑφεστῶτας· οὓς δὲ, κατὰ ὁμοειδίαν ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐπιῤῥύσεως τῶν ὁμοίων εἰδώλων ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἀποτετελεσμένους ἀνθρωποειδῶς.

β'. Ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· τὸ γὰρ διαλυθὲν, ἀναισθητεῖ· τὸ δὲ ἀναισθητοῦν, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς.

γ'. Ὅρος τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν, ἡ παντὸς

τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσις. Ὅπου δ' ἂν τὸ ἡδόμενον ἐνῇ, καθ' ὃν ἂν χρόναν ᾖ, οὐκ ἔστι τὸ ἀλγοῦν, ἢ τὸ λυπούμενον, ἢ τὸ συναμφότερον.

140. δ'. Οὐ χρονίζει τὸ ἀλγοῦν συνεχῶς ἐν τῇ σαρκί· ἀλλὰ τὸ μὲν ἄκρον, τὸν ἐλάχιστον χρόνον πάρεστι· τὸ δὲ μόνον ὑπερτεῖνον τὸ ἡδόμενον κατὰ σάρκα, οὐ πολλὰς ἡμέρας συμβαίνει. Αἱ δὲ πολυχρόνιοι τῶν ἀῤῥωστιῶν πλεονάζον ἔχουσι τὸ ἡδόμενον ἐν τῇ σαρκὶ, ἢπερ τὸ ἀλγοῦν.

ε'. Οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν, ἄνευ τοῦ φρονίμως, καὶ καλῶς, καὶ δικαίως· οὐδὲ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως, ἄνευ τοῦ ἡδέως. Ὅτῳ οὖν μὴ ὑπάρχει τὸ ζῆν φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως, οὐκ ἔστι τοῦτον ἡδέως ζῆν.

ς'. Ἕνεκα τοῦ θαῤῥεῖν ἐξ ἀνθρώπων, ἐστὶ κατὰ φύσιν ἀρχὴ καὶ βασιλεία ἀγαθὸν, ἐξ ὧν ἄν ποτε τοῦτό τις οἷός τ' ᾖ παρασκευάζεσθαι.

141. ζ'. Ἔνδοξοι καὶ περίβλεπτοι τινὲς ἐβουλήθησαν γενέσθαι, τὴν ἐξ ἀνθρώπων ἀσφάλειαν οὕτω νομίζοντες περιποιήσεσθαι. Ὥστε εἰ μὲν ἀσφαλὴς ὁ τῶν τοιούτων βίος, ἀπέλαβον τὸ τῆς φύσεως ἀγαθόν· εἰ δὲ μὴ ἀσφαλὴς, οὐκ ἔχουσιν οὗ ἕνεκα ἐξ ἀρχῆς παρὰ τὸ τῆς φύσεως οἰκεῖον ὡρέχθησαν.

η'. Οὐδεμία ἡδονὴ καθ' ἑαυτὴν κακόν· ἀλλὰ τὰ τινῶν ἡδονῶν ποιητικὰ, πολλαπλασίους ἐπιφέρει τὰς ὀχλήσεις τῶν ἡδονῶν.

142. θ'. Εἰ κατεπυκνοῦτο πᾶσα ἡδονὴ, καὶ χρόνῳ κατὰ περίοδον τὸ ἄθροισμα ὑπῆρχεν ἐπὶ τὰ κυριώτατα μέρη τῆς φύσεως, οὐκ ἂν ποτε διέφερον ἀλλήλων αἱ ἡδοναί.

ί. Εἰ τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν ἔλυε τοὺς φόβους τῆς διανοίας, τούς τε περὶ μετεώρων, καὶ θανάτου, ἀλγηδόνων· ἔτι τε τὸ πέρας τῶν ἐπιθυμιῶν ἐδίδασκεν ἂν, καὶ οὐκ ἂν ποτε εἴχομεν ὅ, τι μεμψαίμεθα αὐτοῖς, πανταχόθεν εἰσπληρουμένοις τῶν ἡδονῶν, ὡς οὐδαμόθεν οὔτε τὸ ἀλγοῦν, οὔτε τὸ λυπούμενον, ἔχουσιν, ὅπερ ἐστὶ τὸ κακόν.

ια. Εἰ μηθὲν ἡμᾶς αἱ περὶ τῶν μετεώρων ὑποψίαι ἠνώχλουν, καὶ αἱ περὶ θανάτου, μήποτε πρὸς ἡμᾶς (εἴ τι ἔτι τετόλμηκα νοεῖν τοὺς ὅρους τῶν ἀλγηδόνων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν) οὐκ ἂν προσεδεόμεθα φυσιολογίας.

143. ιβ. Οὐκ ἦν τὸν φοβούμενον ὑπὲρ τῶν κυριωτάτων λύειν, μὴ κατειδότα, τίς ἡ τοῦ σύμπαντος φύσις, ἀλλ' ὑποπτευόμενόν τι τῶν κατὰ τοὺς μύθους. Ὥστε οὐκ ἦν ἄνευ φυσιολογίας, ἀκεραίας τὰς ἡδονὰς ἀπολαμβάνειν.

ιγ. Οὐδὲν ὄφελος ἦν τὴν κατ' ἀνθρώπους ἀσφάλειαν κατασκευάζεσθαι, τῶν ἄνωθεν ὑποπτων καθεστώτων, καὶ τῶν ὑπὸ γῆς, καὶ ἁπλῶς τῶν ἐντῷ ἀπείρῳ.

ιδ. Τῆς ἀσφαλείας, τῆς ἐξ ἀνθρώπων, γινομένης μέχρι τινός· δυνάμει τε ἐξοριστικῇ, καὶ εὐπορίᾳ εἰλικρινεστάτῃ, γίνεται ἡ ἐκ τῆς ἡσυχίας, καὶ ἐκχωρήσεως τῶν πολλῶν ἀσφάλεια.

144. ιε. Ὁ τῆς φύσεως πλοῦτος καὶ ὡρισται, καὶ εὐπόριστός ἐστιν· ὁ δὲ τῶν κενῶν δοξῶν, εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει.

ις. Βραχεῖα σοφῷ τύχη παρεμπίπτει, τὰ δὲ μέγιστα καὶ κυριώτατα ὁ λογισμὸς διώκηκε, καὶ κατὰ τὸν συνεχῆ χρόνον τοῦ βίου διοικεῖ, καὶ διοικήσει.

ιζ'. Ὁ δίκαιος, ἀταραχτότατος· ὁ δ' ἄδικος, πλείστης ταραχῆς γέμων.

ιη'. Οὐκ ἐπαύξεται ἡ ἡδονὴ ἐν τῇ σαρκὶ, ἐπειδὰν ἅπαξ τὸ κατ' ἔνδειαν ἀλγοῦν ἐξαιρεθῇ, ἀλλὰ μόνον ποικίλλεται.

ιθ'. Τῆς δὲ διανοίας τὸ πέρας τὸ κατὰ τὴν ἡδονὴν, ἀπεγέννησεν ἥ τε τούτων αὐτῶν ἐκλόγησις, καὶ τῶν ὁμογενῶν τούτοις, ὅσα τοὺς μεγίστους φόβους παρεσκεύαζε τῇ διανοίᾳ.

145. κ'. Ὁ ἄπειρος χρόνος ἴσην ἔχει τὴν ἡδονὴν καὶ ὁ πεπερασμένος, ἐάν τις αὐτῆς τὰ πέρατα καταμετρήσῃ τῷ λογισμῷ.

κα'. Εἰ μὲν ἡ σὰρξ ἀπέλαβε τὰ πέρατα τῆς ἡδονῆς ἄπειρα, καὶ ἄπειρος ἂν αὐτὴν χρόνος παρεσκεύασεν.

κβ'. Εἰ δὲ ἡ διάνοια τοῦ τῆς σαρκὸς τέλους καὶ πέρατος λαβοῦσα τὸν ἐπιλογισμὸν, καὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ αἰωνίου φόβους ἐκλύσασα, τὸν παντελῆ βίον παρεσκεύασε, καὶ οὐθὲν ἔτι τοῦ ἀπείρου χρόνου προσεδεήθη ἄν· ἀλλ' οὔτε ἔφυγε τὴν ἡδονὴν, οὐδ' ἡνίκα τὴν ἐξαγωγὴν ἐκ τοῦ ζῆν τὰ πράγματα παρεσκεύαζεν, ἀλλ' ὡς ἐλλείπουσά τι τοῦ ἀρίστου βίου κατέστρεφεν.

146. κγ'. Ὁ τὰ πέρατα τοῦ βίου κατειδὼς, οἶδεν, ὡς εὐπόριστόν ἐστι τὸ τὸ ἀλγοῦν κατ' ἔνδειαν ἐξαιροῦν, καὶ τὸ τὸν ὅλον βίον παντελῆ καθιστάν· ὥστε οὐδὲν προσδεῖται πραγμάτων ἀγῶνας κεκτημένων.

κδ'. Τὸ ὑφεστηκὸς δὲ τέλος δεῖ ἐπιλογίζεσθαι, κατὰ πᾶσαν τὴν ἐνέργειαν, ἐφ' ἣν τὰ δοξαζόμενα

ἀνάγομεν· εἰ δὲ μή, πάντα ἀκρισίας καὶ ταραχῆς ἔσται μεστά.

κε'. Εἰ μάχῃ πᾶσαις ταῖς αἰσθήσεσιν, οὐχ ἕξεις οὐδ' ἃς ἂν αὐτῶν φῇς διεψεῦσθαι, οὐδὲ πρός τι, ποιούμενος τὴν ἀναγωγήν, κρίνῃς.

147. κς'. Εἴ τινα ἐκβάλλῃς ἁπλῶς αἴσθησιν, καὶ μὴ διαιρῇς εἰς τὸ δοξαζόμενον, κατὰ τὸ προσμενόμενον, καὶ τὸ παρὸν ἤδη κατὰ τὴν αἴσθησιν καὶ τὰ πάθη, καὶ πᾶσαν φανταστικὴν ἐπιβολὴν τῆς διανοίας· συνταράξεις καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις τῇ ματαίᾳ δόξῃ, ὥστε τὸ κριτήριον ἅπαν ἐκβαλεῖς.

κζ'. Εἰ δὲ βεβαιώσεις καὶ τὸ προσμενόμενον ἅπαν ἐν ταῖς δοξαστικαῖς ἐννοίαις, καὶ τὸ μὴ τὴν ἐπιμαρτύρησιν ἔχον οὐκ ἐκλείψεις, τὸ διεψευσμένον· ὡς τετηρηκὼς ἔσῃ πᾶσαν ἀμφισβήτησιν καὶ πᾶσαν ἐπίκρισιν τοῦ ὀρθῶς, ἢ μὴ ὀρθῶς.

148. κη'. Εἰ μὴ παρὰ πάντα καιρὸν ἐπανοίσεις ἕκαστον τῶν πραττομένων ἐπὶ τὸ τέλος τῆς φύσεως, ἀλλὰ προαναστρέψεις, εἴτε φυγὴν εἴτε δίωξιν ποιούμενος εἰς ἄλλό τι· οὐκ ἔσονταί σοι τοῖς λόγοις αἱ πράξεις ἀκόλουθοι.

κθ'. Ὧν ἡ σοφία παρασκευάζεται εἰς τὴν τοῦ ὅλου βίου μακαριότητα, πολὺ μέγιστόν ἐστιν ἡ τῆς φιλίας κτῆσις. Καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὡρισμένοις ἀσφάλειαν φιλίας μάλιστα κτήσει δεῖ νομίζειν συντελουμένην.

λ'. Ἡ αὐτὴ γνώμη θαῤῥεῖν τε ἐποίησεν ὑπὲρ τοῦ μηθὲν αἰώνιον εἶναι δεινὸν, μηδὲ πολυχρόνιον.

149. λα'. Τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν εἰσι φυσικαὶ καὶ ἀναγκαῖαι· αἱ δὲ φυσικαὶ καὶ οὐκ ἀναγκαῖαι·

αἱ δὲ, οὔτε φυσικαὶ, οὔτε ἀναγκαῖαι, ἀλλὰ πρὸς κενὴν δόξαν γινόμεναι. Φυσικὰς καὶ ἀναγκαίας ἡγεῖται ὁ Ἐπίκουρος, τὰς ἀλγηδόνας ἀπολυούσας, ὡς ποτῶν ἐπὶ δίψους· φυσικὰς δὲ καὶ οὐκ ἀναγκαίας, τὰς ποικιλλούσας μόνον τὴν ἡδονὴν, μὴ ὑπεξαιρουμένας δὲ τὸ ἄλγημα· ὡς πολυτελῆ σιτία. Οὔτε δὲ φυσικὰς, οὔτε ἀναγκαίας· ὡς στεφάνους, καὶ ἀνδριάντων ἀναθέσεις.

λβ'. Τῶν ἐπιθυμιῶν ὅσαι μὴ ἐπ' ἀλγοῦν ἐπανάγουσιν ἐὰν μὴ συμπληρωθῶσιν, οὐκ εἰσὶν ἀναγκαῖαι, ἀλλ' εὐδιάχυτον τὴν ὄρεξιν ἔχουσιν, ὅταν δυσπόριστοι, ἢ βλάβης ἀπεργαστικαὶ, δόξωσιν εἶναι.

λγ'. Ἐν αἷς τῶν φυσικῶν ἐπιθυμιῶν, μὴ ἐπ' ἀλγοῦν δὲ ἐπαναγουσῶν ἐὰν μὴ συντελεσθῶσιν, ὑπάρχει ἡ ἀπουδὴ σύντονος, πρὸς κενὴν δόξαν αὗται γίνονται, καὶ παρὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν· (οὐ διὰ χρείαν τινὰ, ἀλλὰ πρὸς τὴν τοῦ ἀνθρώπου κενοδοξίαν.)

150. λδ'. Τὸ τῆς φύσεως δίκαιον, ἐστὶ σύμβολον τοῦ συμφέροντος, εἰς τὸ μὴ βλάπτειν ἀλλήλους, μηδὲ βλάπτεσθαι.

λε'. Ὅσα τῶν ζώων μὴ ἠδύνατο συνθήκας ποιεῖσθαι τὰς ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν ἄλληλα, μηδὲ βλάπτεσθαι· πρὸς ταῦτα οὐδὲν ἐστιν οὐδὲ δίκαιον, οὐδὲ ἄδικον. Ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἐθνῶν ὅσα μὴ ἠδύνατο, ἢ μὴ ἐβούλετο τὰς συνθήκας ποιεῖσθαι, τὰς ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν ἀλλήλους, μηδὲ βλάπτεσθαι.

λς'. Οὐκ ἦν τι καθ' ἑαυτὸ δικαιοσύνη, ἀλλ' ἢ ἐν ταῖς μετ' ἀλλήλων συστροφαῖς, καθ' ὁμιλίας δή ποτε ἔδει τόπους συνθήκην τινὰ ποιεῖσθαι ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν, ἢ βλάπτεσθαι.

151. λζ'. Ἡ ἀδικία, οὐ καθ' ἑαυτὴν κακόν, ἀλλ' ἐν τῷ κατὰ τὴν ὑποψίαν φόβῳ, εἰ μὴ λήσει ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἐφεστηκότας κολαστάς.

λη'. Οὐκ ἔστι τὰν λάθρα τὶ ποιοῦντα ὧν συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους, εἰς τὸ μὴ βλάπτειν, μηδὲ βλάπτεσθαι, πιστεύειν ὅτι λήσει, κἂν μυριάκις ἐπὶ τοῦ παρόντος λανθάνῃ. Μέχρι γὰρ καταστροφῆς ἄδηλον εἰ καὶ λήσει.

λθ'. Κατὰ μὲν τὸ κοινὸν, πᾶσι τὸ δίκαιον τὸ αὐτό· (συμφέρον γάρ τι ἦν ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους κοινωνίᾳ) κατὰ δὲ τὸ ἴδιον, χώρας καὶ ὅσων δή ποτε αἰτιῶν, οὐ πᾶσι συνέπεται τὸ αὐτὸ δίκαιον εἶναι.

152. μ'. Τὸ κὲν ἐπιμαρτυρούμενον ὅτι συμφέρει ἐν ταῖς χρείαις τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, τῶν νομισθέντων εἶναι δικαίων ὂν, τοῦτο ἔχει τοῦ δικαίου χώραν, ἐάν τε τὸ αὐτὸ πᾶσι γένηται, ἐάν τε μὴ τὸ αὐτό.

μα'. Ἐὰν νομοτεθῇταί τι, μὴ ἀποβαίνῃ δὲ κατὰ τὸ συμφέρον τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, οὐκέτι τοῦτο τὴν τοῦ δικαίου φύσιν ἔχει. Κἂν μεταπίπτῃ τὸ κατὰ τὸ δίκαιον συμφέρον, χρόνον δέ τινα εἰς τὴν πρόληψιν ἐναρμόττῃ· οὐδὲν ἧττον κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἦν δίκαιον, ὅτε συνέφερεν, τοῖς μὴ φωναῖς κεναῖς ἑαυτοὺς συνταράττουσιν, ἀλλὰ πλεῖστα πράγματα βλέπουσιν.

153. μβ'. Ἔνθα μὴ καινῶν γενομένων τῶν περιεστώτων πραγμάτων, ἀνεφάνη μὴ ἁρμόττοντα εἰς τὴν πρόληψιν τὰ νομισθέντα δίκαια ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων, οὐκ ἦν ταῦτα δίκαια. Ἔνθα δὲ καινῶν γενομένων τῶν περιεστώτων πραγμάτων, οὐκέτι συνέ-

φερε τὰ αὐτὰ δίκαια κείμενα· ἐνταῦθα δὴ τότε μὲν ἦν δίκαια, ὅτε συνέφερεν εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν τῶν συμπολιτευομένων· ὕστερον δὲ οὐκ ἦν ἔτι δίκαια, ὅτε μὴ συνέφερεν.

154. μγ'. Ὁ τὸ μάλιστα θαῤῥοῦν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἄριστα συστησάμενος, οὗτος τὰ μὲν δυνατὰ, ὁμόφυλα κατεσκευάσατο· τὰ δὲ μὴ δυνατὰ, ἀλλόφυλα, οἷς ἀνεπίμικτος ἐγένετο, καὶ ἐξωρίσατο ὅσα τούτων μὴ λυσιτελεῖ πράττειν.

μδ'. Ὅσοι τὴν δύναμιν ἔσχον τοῦ τὸ θαῤῥῶν μάλιστα ἐκ τῶν ὁμορούντων παρασκευάσασθαι· οὗτοι καὶ ἐβίωσαν μετ' ἀλλήλων ἥδιστον, βεβαιότατον πίστωμα ἔχοντες, καὶ πληρεστάτην οἰκειότητα ἀπολαβόντες, οὐκ ὠδύροντο ὡς πρὸς ἔλεον, τὴν τοῦ τελευτήσαντος προκαταστροφήν.

INDEX RERUM.

(Prior numerus tomum, alter paginam praebet.)

A.

Abdera, unde Anaxarchus, Democritus, quos vide.
Academia a quo dicta, I, 131. vetus, I, 7. media, I, 7. nova, I, 7.
Academica secta a quo appellata, I, 146.
Academici philosophi, I, 8.
Academus heros, seu Ecademus, I, 131.
Accipiter Aegyptiis cultus, I, 5.
Achaeus satyricus, I, 123.
Achaicus citatus, I, 293.
Ἀκέφαλοι dialogi, I, 89.
Acron medicus, II, 117.
Acusilaus, I, 19.
Ἀδιαφορίαν quis primus invexerit, II, 18.
Adimantus, Theophrasti amicus, I, 232.
Aegineta: Onesicritus.
Aegyptii omnes medici, I, 131.
Aegyptiorum philosophia, I, 5. sepeliendi mos, II, 170.
Aegyptius palmes, vide Zeno Cittieus.
Aegyptus aditus a Cleobulo, I, 42. Democrito, II, 147. Eudoxo, II, 128. Euripide, I, 130. Platone, ib. Pythagora, II, 91. Solone, I, 20. 23. Thalete, I, 11. 12. 20.
Aenesidemus cit. I, 160. II, 170. 178. ἐν τῷ περὶ ζητήσεως, I, 178. ἐν τῶν Πυῤῥωνείων α', II, 178. ἐν τῇ εἰς τὰ Πυῤῥώνεια ὑποτυπώσει, II, 167.
Aenigma Cleobuli, I, 43.
Aër elementum secundum Diogenem Apollon. II, 157. Empedoclem, II, 122. Platonem, I, 157. 158. 159. Stoicos, II, 59. sq. Anaximenem, I, 62.
Aeschines philosophus, Socratis discipulus, I, 88, eius dialogi, I, 89. citatus, I, 91.

Aeschines octo, I, 90.
Aeschrio, Lysaniae pater, I, 259.
Aeschylus tragicus, I, 81. tertium actorem adiecit, I, 151.
Aesopus floruit circa Ol. quinquagesimam secundam, I, 33.
Aestas quid, II, 66. quando, II, 101.
Aetates anni temporibus accommodatae, II, 94.
Aethalides, quaere Pythagoras.
Aether quid, II, 60. 101.
Aethiops, Aristippi discipulus, I, 99.
Agamemnonius, v. Crates.
Agasyrthus, v. Pittacus.
Agathon, I, 74. 142.
Agesilaus imp., I, 86.
Agrigentum cur amplum, II, 117.
Agrigentinus: Empedocles.
Agrigentinorum delitiae, II, 117.
Agrippa Scepticus, II, 171.
Aiax, I, 22.
Aidoneus, II, 122.
Alcaeus citatus, I, 14. 38.
Alcibiades, I, 71.
Alcidamas cit. ἐν τῷ Φυσικῷ, II, 114.
Alcimus orator, I, 113. 135. eius operis: Τὰ πρὸς Ἀμύνταν, locus, I, 132—135.
Alcmaeon Crotoniata, phil. Pythagoricus, II, 125.
Alexander M. rex Mac. I, 1. eius dictum, I, 263. magnificentia, I, 265. iactantia, I, 275. deum se esse arbitratur, II, 159.
Alexander scriptor, cit. ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων διαδοχαῖς, I, 57. 69. 109. 130. 203. II, 79.
Alexinus Eliensis, Eubulidis discipulus, I, 110.
Alexis Platonis amasius, I, 142.
Alexis poeta cit. Ἀχιλλίωνι, I, 140. Μερόπιδι, ib. Ὀλυμπιοδώρῳ, ib. Παρασίτῳ, ib.
Alexon cit. μυθικῶν Φ', I, 13.
Altaria deo anonymo posita, post Athenarum in peste expiationem factam ab Epimenide, I, 54.
Alter Hercules, v. Cleanthes.
Alyattes rex, I, 39. 40. 45. eius filius, I, 38.
Ἀματαιότης quid, II, 22.
Ambryon cit. ἐν τῷ περὶ Θεοκρίτου, I, 211.
Amici servandi, I, 177.
Amicitia quid Aristoteli, I, 220. quid Pythagorae, II,

94. amicitiae species, I, 161. 220.
Amiphias cit. I, 74.
Amor, quid Diogeni, I, 271.
Amphibolia Stoicorum, II, 28.
Amphiarai fanum, I, 127.
Amphicrates cit. ἐν τῷ περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν, I, 106.
Amphion, Lyconis phil. amicus, I, 238.
Amphis comicus citatur bis, I, 140.
Amyntas, Mac. rex, I, 207.
Ἀναλογητικοί, I, 8.
Anacharsis, I, 49. ei quid mirabile visum apud Graecos, I, 51. eius epistola, ib.
Anaxagoras, a Lino dogma suum sumsit, I, 3. eius vita, I, 63. sqq. cit. ib.
Anaxagorae tres, I, 68.
Anaxandrides comicus cit. I, 139.
Anaxarchus, phil. Abderites, II, 158. sq.
Anaxilas cit. I, 140.
Anaxilaus cit. I, 52.
Anaxilides cit. ἐν τῷ γ' περὶ φιλοσόφων, I, 128.
Anaximander Milesius Thaletis discc. I, 6. eius vita, I, 61.
Anaximenes, I, 62. cit. I, 18.
Anaximenes rhetor, I, 273.
Ancora a quo inventa, I, 51.
Andron citatus, I, 14. 58.
Ἀνελεγξία quid, II, 22.
Ἀνεικαιότης quid, II, 22.
Anima quid Aristoteli, I, 221. Empedocli, II, 122. Epicuro, II, 209. Parmenidi, II, 140. Platoni, I, 156. Protagorae, II, 155. Pythagorae, II, 101. sq. Xenophani, II, 139.
Animae immortalitas, I, 11. partes, I, 165. transmigratio, I, 5. vincula, II, 103. ubi et omnis Pythagorae de anima theoria.
Animarum omnia plena esse dixit Thales, I, 11.
Animae sensus varius, I, 133.
Animalia Aegyptiis loco deorum, I, 5.
Animalis vox quid, II, 25.
Animalium generatio Archelao unde, I, 68.
Animantium genera, I, 159.
Anitus exterminatus, I, 80.
Anni dies, tempora et vicissitudines a quo inventae, I, 12.
Ἀννικέριοι philosophi, I, 99.
Anniceris Platonis redemtor, I, 100.
Antagoras cit. I, 184. 187.
Anticlides cit. II, 95.
Anticipatio naturalis quid, II, 25.
Antigonus rex, I, 193. eius ad Zenonem epistola, II,

4. eius de Zenone mortuo dictum, II, 7.
Antigonus cit. I, 185. II, 154.
Antigonus Carystius cit. I, 124. 127. 237. II, 6. 160. 180. ἐν τοῖς Βίοις, I, 182. ἐν τῷ περὶ Ζήνωνος, I, 156. ἐν τῷ περὶ Πύῤῥωνος, II, 160.
Antileo cit. I, 129.
Antiochus Laodicenus, II, 182. cit. II, 178.
Antipater Tyrius, cit. ἐν τοῖς περὶ Κόσμου, ter, II, 60. 64. ἐν περὶ Οὐσίας, II, 65. ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς, II, 68.
Antipater Cyrenaeus, I, 99.
Antipater Tarsensis, II, 52.
Antipodas, et alia in philosophia quis primus nominaverit, I, 139.
Antipodes esse, II, 101.
Antiphon cit. II, 91.
Antisthenes phil. I, 9. ei. vita, I, 250—258.
Antisthenes cit. II, 149. 157. ἐν ταῖς Διαδοχαῖς, I, 18. 78. 104. 282. 287. II, 74. 133. 143. 147.
Antisthenes Cynicus citat. Ἡρακλεῖ, I, 295. Σάδωνι, I, 143.
Anytus Socratis adversarius, I, 78. 80.
Anus domesticae probrum in Thaletem, I, 15.
Apellas citatus, II, 178.
Apollodorus citatus, I, 62. II, 138. 142. 154. 157. ἐν τῇ Ἠθικῇ, II, 45. 53. 56. ἐν περὶ Νομοθετῶν, I, 26. ἐν τῷ περὶ φιλοσόφων αἱρέσεων, I, 27. ἐν τῇ φυσικῇ κατὰ τὴν ἀρχαίαν, II, 54. 58. 61. ἐν τοῖς Χρονικοῖς, I, 17.
Apollodorus Athen. cit. ἐν συναγωγῇ δογμάτων, II, 80.
Apollodorus Epicur. cit. II, 183. 187. 188. ἐν περὶ τοῦ Ἐπικούρου βίου α', II, 183.
Apollodorus Ephillus cit. II, 19. 25. 29. 37.
Apollodorus Cyzicenus cit. II, 149.
Apollodorus λογιστικὸς cit. I, 11. II, 95.
Apolloniates: Diogenes, Timon.
Apollonius cit. II, 4. 12. 14.
Apologetici, I, 8.
Aporetici, II, 163.
Ἀποροπτωσία quid, II, 22.
Aqua quid Thaleti, I, 12.
Arae sine nomine Athenis, I, 54.
Aratus poeta, I, 122. II, 73. 182.
Arcadia, I, 45.
Arcesilaus phil., mediae Academiae auctor, I, 7. ei. vita, I, 188.—196.
Arcesilaus citatus, I, 225.

Archelaus philosophus, I, 68.
Archedemus cit. II, 19. 31. 37. 39. περὶ στοιχείων, II, 59. περὶ φωνῆς, II, 25.
Archepolis donatio, I, 124.
Archetimus cit. I, 18.
Archilochus cit. II, 164.
Archytas Tarentinus, philosophus Pythagoricus, II, 123. ei. epistola ad Dionysium, I, 137. ad Platonem, II, 124. eius studium et inventum, II, 125.
Areopagus, I, 54. 106. 114. II, 74.
Areta, Aristippi filia, philosophans, I, 94. 99.
Ariarathus, rex Cappad. I, 205. ad quem epistola Carneadis, ib.
Arimanius, Pluto, I, 4.
Aristagoras Milesius, I, 33.
Aristides, I, 73. 113.
Aristippus Cyrenaicus, I, 91 — 99. cit. ἐν τῷ περὶ φυσιολογιῶν, II, 99.
Aristippus μητροδίδακτος, I, 99.
Aristippus cit. II, 115. περὶ τῆς ἡδονῆς, II, 184. περὶ παλαιᾶς τρυφῆς, I, 46. 71. 83. 140. 183. 208. 224.
Aristo Argius palaestrita, I, 129.
Aristo peripateticus, II, 71.
Aristo Chius, Stoicus, I, 296. cit. I, 193. 295.
Aristo Platonis pater, I, 128.
Aristonii philosophi, II, 70.
Aristocratia quid, II, 91.
Aristogiton tyrannicida, II, 143.
Ariston cit. I, 190. II, 132. I, 237.
Aristophanes cit. I, 70. 73. 183. Ἥρωσι, II, 104. Νεφέλαις, I, 69.
Aristophon cit. II, 106.
Aristoteles, I, 207 — 222. Alexandri praeceptor, ib. 208. quando natus, ib. 210. eius sententiae, ib. 214. testamentum, ib. 212. libri ab eo scripti, ib. 216.
Aristoteles citatus, I, 11. 47. 72. 73. 81. 144. 234. II. 98. 104. 112. 117. 143. 156. 168. 194. 221. ἐν Δηλίων πολιτείᾳ, II, 96. ἐν ἐπιτομῇ τῶν ῥητορικῶν, I, 107. ἐν τῶν ἠθικῶν ζ', I, 216. ἐν τῷ περὶ κυάμων, II, 104. ἐν τῷ μαγικῷ, I, 1. περὶ παιδείας, II, 156. ποιητικῆς γ', I, 82. περὶ τῶν ποιητῶν, II, 114. I, 148. σοφιστῇ, II, 114. περὶ φιλοσοφίας, I, 4.
Aristotelis Magicus liber, I, 1.
Aristoteles quidam, cogn. Mythus, I, 90.

Aristoxenus cit. I, 19. 70. 131. 144. II, 90. 93. 123. 125. ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι, II, 150. ἐν παιδευτικῶν νόμων ι', II, 97. ἐν τῷ Πλάτωνος βίῳ, I, 222. ἐν τῷ περὶ Πυθαγόρου καὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ, I, 58. ἐν τοῖς σποράδην, I, 52.
Arius pagus, I, 54.
Ἀῤῥεψία morbus, II, 166.
Artaphernes satrapa, I, 96.
Artemidorus cit. II, 155.
Artium genera, I, 169.
Ascanius cit. II, 160.
Asclepiades, Menedemi amicus, seu Pylades, I, 124.
Asdrubal, v. Clitomachus.
Asia, I, 131.
Assus: unde Cleanthes.
Asteriscus Platonis, I, 155.
Astra, II, 62. sq. II, 101. 146.
Astrapsyci, oriental. philosophi post Magos, I, 2.
Astrologia, I, 5. 163. 280. nautica, opus Phoci Samii, I, 11. astrol. exercuit Thales, ib.
Astydamantis imago posita Athenis, I, 80.
Athenas qui primus Physica invexerit, I, 68. ibi lex de philosophis, I, 223. eas Socratis damnati poenitet, I, 80.
Atheniensium poenitentia, I, 80. de Aenone decretum, II, 5.
Athenienses philosophi: Aeschines, Antisthenes, Archelaus, Crates, Crito, Epicurus, Glaucon, Plato, Polemo, Socrates, Solon, Speusippus, Simon, Xenophon.
Athenaeus citatus, I, 255. II, 15.
Atlas Libys, I, 1.
Atomi infiniti, II, 152. 202.
Attalus rex, I, 202.
Avaritia quid Stoicis, II, 48. sq.
Aures in pedibus quis habuerit, I, 96.
Autodorus cit. I, 248.
Autolycus, I, 188.
Autumnus quid, II, 66.
Ἄξίωμα quid, II, 30.
Axiothea Phliasia audivit Platonem, I, 174

B.

Babylonius dictus quidam, I, 284.
Babylonii, I, 1.
Baculus a quo primum gestus, I, 255. 259.
Barbari, I, 1.
Barbarismus, II, 27.
Bathyllis Arcadis phiala, I, 13.
Batis, Epicurisoror, II, 192.

Baton Ponticus, quaere Menippus.
Beneficentiae genera, I, 167.
Bias Prienaeus, I, 39—42. ei tripus addicitur, I, 39 eius callide factum in obsessa patria, I, 39. negligit tyrannum, I, 40. eius integritas, ib. eius obitus, ib. 40. sententiae, ib. 41. commemoratur in ep. Thaletis ad Solonem, I, 20.
Bion philosophus, Borysthenites, I, 196. eius commentaria, ib. 197. sententiae, ib. obitus, ib. 199.
Biones decem, I, 200.
Boethi iudicia, II, 25. περὶ εἱμαρμένης, II, 65. περὶ φύσεως, II, 64.
Bona omnia paria Stoicis, II, 44.
Bonum quotuplex, I, 170.
Bonorum genera, I, 161.
Borysthenita: Bion.
Bosporus, unde Sphaerus.
Boton philosophus Athen. II, 138.
Byzantium, unde Demetrius, I, 70. 244. unde Theodorus quidam, I, 107.

C

Caduidas, Scytharum rex, Anacharsis frater, I, 49.
Caelum, causa totius generationis Platoni, I, 158. quaere Summas.
Caeneus cit. I, 175.
Callias comicus, cit. I, 69.
Callimachus Cyrenaeus, cit. I, 11. 13. 37. II, 128. 138. 141.
Callisthenes Olynthicus, cognatus Aristotelis, ab hoc Alexandro commendatus, I, 208. propter libertatem regi invisus, ib. 209.
Canon, Epicuri liber, II, 196.
Carneades Cyrenaeus, I, 203.
Carneades alius, poeta frigidus, I, 205.
Carthaginienses: Clitomachus, Herillus.
Cassius, II, 16.
Καθῆκον, quid? II, 12.
Cebes Thebanus, I, 119.
Celtae Druides, I, 1.
Cepas edere iubere, proverbium in summo contemptu, I, 40.
Cephisodorus, mag. equitum sub Agesilao, I, 86.
Ceramicus, locus Athenis, a figulis sic dictus, II, 2.
Cerannium, scribendi signum in philosophiae institutione Platonica, I, 155.
Κερατίνη, argumentatio II, 21. sq. I, 110. 111.

Κερκίδας, poeta Cretensis, in Meliambis, I, 282.
Chabrias dux, I, 138.
Chalcedon, unde Xenocrates.
Chalcis, I, 209. 212. 222. 232. II, 182.
Chaldaei, I, 3. astronomi, ib. 3. eorum *προρρήσεις*, ib.
Chamaeleon cit. I, 147. 248.
Χαριτοβλέφαρος, v. Demetrius Phalereus.
Χαίρειν, I, 153. II, 189.
Χειράδες, I, 38.
Χειρόπους, I, 38.
Chersonesus ab Atheniensibus vindicata, suadente Solone, I, 22.
Chilo philosophus, Lacedaemonius, I, 31—34. eius praecepta, I, 32. obitus, I, 33. eius ad Periandrum epistola, ib. 34. de eo epigramma, I, 19. eius versus, I, 32.
Chilonia brevitas, I, 33.
Chria Aristippi, I, 99.
Choerilus citatus, I, 11.
Chrysippus philosoph. Stoicus, II, 79. eius quinque et septingenta volumina, ib. 80. 84. imago in Ceramico posita, II, 81. *Κρύψιππος* vocatus, ib. eius obitus, ib. 82. interrogatiunculae, ib. 83. Chrysippus cit. II, 31. 35. 37. 39. 40. 45. 55. 56. *περὶ ἀρετῶν*, II, 54. *περὶ ἀρχαίων φυσιολόγων*, II, 83. *περὶ βίων*, II, 52. 56. *περὶ βίου καὶ ποριστικαῖς*, II, 84. *ἐν ταῖς διαλεκτικαῖς*, II, 29. *περὶ δικαιοσύνης*, II, 56. *περὶ δικαίου*, II, 84. *περὶ τῶν μὴ δὲ ἑαυτὰ αἱρετῶν*, II, 84. *περὶ εἱμαρμένης*, II, 64. *περὶ ἔρωτος*, II, 56. *περὶ ἡδονῆς*, II, 45. *περὶ ἠθικῶν ζητημάτων*, II, 52. *περὶ θεῶν*, II, 64. *περὶ τοῦ καλοῦ*, II, 56. *περὶ κενοῦ*, II, 61. *περὶ τοῦ κυρίως κεχρῆσθαι Ζήνωνα ὀνόμασι*, II, 53. *περὶ λόγου*, II, 18. *περὶ μαντικῆς*, II, 65. *περὶ ὅρων*, II, 27. *περὶ παροιμιῶν*, II, 1. *περὶ πολιτείας*, II, 84. *περὶ προνοίας*, II, 60. *περὶ τελῶν*, II. 40. *φυσικῶν*, II, 19. *περὶ ψυχῆς*, II, 23.
Cilicum Iatrocinia, II, 169.
Cittieus: Zeno.
Civilitatis species, I, 161.
Clazomenae, unde Anaxagoras.
Cleanthes phil. Stoicus, II, 74. *φρεάντλης* voc., ib. 78.
Cleanthes cit. II, 37. 39. 40. 55. 60. *ἐν τῷ περὶ τῶν ἀτόμων*, I, 58. *περὶ ἡδονῆς*, II, *περὶ χαλκοῦ*, II, 7.
Clearchus Solensis, I, 5. cit. *ἐν τῷ περὶ παιδείας*, I, 5.

Cleobulina, vates, I, 42.
Cleobulina, Thaletis mater, I, 10.
Cleobulus phil. I, 42 — 45. Aegyptum venit, I, 42. scripsit carmina, ib. eius aenigma de anno, I, 43. eius sententiae, I, 43. sq. mors, I, 44. epistola ad Solonem, I, 44. sq.
Cleomenes cit. ἐν τῷ παιδαγωγικῷ, I, 281.
Cleon, demagogus, a quo Anaxagoras accusatus, I, 66. epistolis inscribebat χαίρειν, I, 153.
Clinomachus, Euclidis Megarensis discipulus, I, 112.
Clitarchus, cit. I, 3.
Clitomachus phil. Carthaginiensis, I, 206. eius volumina, ib.
Cnidus, unde Eudoxus.
Cobriae, philosophi orientalium, I, 2.
Cogitatio quid, II, 27.
Colophon, unde Xenophanes.
Cometae, II, 66.
Comicus quidam cit. I, 110.
Commentaria a quo primum inscripta, I, 83.
Compositio quid, II, 27.
Coniunctio quid Stoicis, II, 26.
Consiliorum genera sec. Platonem, I, 172.
Contentiones philosophorum inter se, I, 82.
Contrariorum genera, I, 171.
Κόραι et nymphae Pythagoricae, II, 95.
Corinthius: Periander.
Corycius mons, I, 58.
Corpus quid Stoicis, II, 25.
Coruscatio quid Stoicis, II, 67.
Cos, unde Epicharmus.
Cotys Thrax, II, 162.
Cranium, gymnasium, I, 282.
Crantor, philosophus Solensis, I, 186. eius commentaria, ib. poemata, ib. obitus, I, 187.
Cratea, impudica femina, I, 46.
Crates, phil. Atheniensis, I, 184. eius libri, I, 185. discipuli, ib.
Crates citatus, I, 119.
Crates, phil. Thebanus, I, 286. eius de vera patria memorabile responsum, I, 290. eius epistol. liber, I, 292.
Cratetes decem, I, 185.
Cratinus poeta, cit. I, 6. Κλεοβουλίναις, I, 42. Πυθαγοριζούσῃ, II, 105. Ταραντίνοις, II, 106. Χείρωσι, I, 28. ψευδυποβολιμαίῳ, I, 140.

Cratylus Heracliticus, quem audivit Plato, I, 130.
Creta, unde Epimenides.
Crinis, cit. II, 28. 31. 32. 34.
Critias, I, 72. 128.
Crito phil. Atheniensis, I, 116. eius dialogi, I, 117.
Croesus, I, 18. 23. 36. 45. ad eum epistola Pittaci, I, 38. Solonis, I, 31. Anacharsidis, I, 51.
Croton cit. II, 135.
Crotoniatae: Alcmaeon, Philolaus.
Ctesippus, I, 116.
Cubus, inventum Archytae, II, 125.
Cumae, I, 35. 249.
Cydon, adversarius Pythagorae, I, 82. II, 111.
Κυκητής, v. Heraclitus.
Cylindri Epicuri, II, 194.
Cylonium scelus, I, 54.
Cynici philosophi, I, 258—296. eorum decreta, I, 295.
Cynismus quid, I, 295.
Κυνοσάργες, gymnasium, I, 255. II, 70.
Cyprus, I, 23. 121. II, 1. 158. 182.
Cypselus, Periandri pater, I, 45.
Cypselus, Periandri filius, I, 18.
Cyrenaici: Antipater, Aristippus, Lacydes, Carneades.
Cyrenaici, I, 8. et 99. eorum opiniones, I, 100.
Cyrus rex, I, 12.
Cyri παιδεία, I, 285.
Cytherae insula, I, 33.
Cyzicus, I, 47. II, 128. 132. 149. 220.

D.

Daedachus Platonicus, I, 14.
Daemones, II, 103.
Damagetus, Chilonis pater, I, 31.
Damasius, Atheniensium princeps, cuius tempore septem sapientes, I, 10.
Damo, Pythagorae filia, II, 108.
Damon, Socratis magister, I, 69.
Damon Cyrenaeus, qui de Philosophis scripsit, cit. I, 18.
Darii regis ad Heraclitum epistola, II, 136.
Decima a Pisistrato Atheniensibus imposita, I, 24.
Deinon cit. I, 4. Περσικά, II, 154.
Decorum quid Stoicis, II, 27.
Deficientia quid Stoicis, II, 29.
Definitio quid Stoicis, II, 27.
Delius natator, I, 71.

Delphi urbs, I, 13. 18. 84, bis. 209. 258. II, 99. 121.
Demarati consilium, I, 33.
Demetrii XX, I, 244.
Demetrius Magnesius, citatus, I, 85. 86. 87. 285. II, 148. 188. ἐν τοῖς περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν τε καὶ συγγραφέων, I, 17. 37. 56. 208. 241. 247. 283. 287. II, 15. 74. 82. 83. 126. 127. 137. 143. 147.
Demetrius Byzantius cit. I, 70.
Demetrius Phalereus, I, 241. eius imagines, una excepta deiectae, I, 242. mors, ib. opera, I, 243. cit. I, 81. ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων ἀναγραφῇ, I, 10. 64. περὶ γήρως, I, 67. 139. Σωκράτους ἀπολογία, II, 137. 157.
Democritus, phil. Milesius, II, 147. πένταθλος in philosophia, II, 148. eius obitus, II, 151. Democritus citatus, I, 10. II, 164. 178. περὶ ἀτόμων, II, 184. μικρῷ διακόσμῳ II, 150.
Democriti sex, II, 154.
Demodicus Alerius, I, 40.
Demonstratio quid, II, 21.
Demophon, Alexandri mensis praefectus, II, 168.
Demosthenis volubilitas, I, 110. qualis obitus, I, 211.
Descriptio quid Stoicis, II, 27.
Deus Platoni qualis, I, 158. qualis Aristoteli, I, 221. qualis Stoicis, II, 63.
Dei effigies Aegyptiis incognita, I, 5.
Deorum proprium, I, 296.
Dialectica a quo coepit, I, 8. ei quid proprium, ib. ea quid sit, II, 20. quotuplex, ib. Stoicis quid, II, 28.
Διαλεκτικοί, I, 8.
Diacosmus magnus, II, 149.
Diacosmus parvus, II, 150.
Dialogus unde compositus, I, 148.
Dialogos quis primus introduxerit, I, 138.
Dicaearchus citatus, I, 18. 144. 147. II, 107. ἐν περὶ βίων, I, 130.
Dicere ac pronunciare quid differant, II, 26.
Dictio quid Stoicis, II, 26.
Dictionis elementa quot, II, 26.
Didymus citatus, I, 241.
Dieuchidas cit. I, 25.
Dii ut plurimum ignei, I, 159.
Dii verendi, I, 55.
Dimylus princeps, I, 66.
Dinarchus cit. I, 85.
Diochaetas Pythagoricus, II, 140.
Diocles citatus, I, 254. 255.

258. 264. 287. 289. 293. 295. II, 73. 79. 81. 159. 162. 188. ἐν τοῖς βίοις τῶν φιλοσόφων, I, 85. 98. Diocles Magnesius, ἐν τῇ ἐπιδρομῇ τῶν φιλοσόφων, II, 22. 70. 187.
Diodorus, philosophus, Iaseus, Cronus cognominatus, I, 111.
Diodorus citatus, I, 175. II, 119.
Diodotus citatus, II, 135.
Diogenes Apolloniates, philosophus, II, 157.
Diogenes citatus, II, 37. 39. Babylonius, II, 19. 25. 26. 32. Epicureus, II, 223. 232.
Diogenes Sinopensis, Cynicus, I, 258. eius perseverantia, ib. pallium duplicatum, I, 259. pera, ib. baculus, ib. dolium, ib. laborum tolerantia, ib. acre iudicium in despiciendis aliis, I, 260. sq. cur in faciem sepeliri voluerit, I, 263. canis laudatorum, ib. eius vilitas II, 265. ratiocinatio, ib. parasiti, I, 266. canis a Platone vocatus, ib. qualis canis, I, 273. cur canis, II, 275. eius auditores, I, 281. ei. obitus, ib. sepulcrum, I, 282. statuae, ib. volumina, I, 283. discipuli, I, 285.
Diogenes Sin. citatus, II, 57. I, 258.
Diogenes quinque, I, 284.
Diomedon, v. Nearchus.
Dion, I, 129. 132. 136. 137. 138. 139. 141. 147. II, 127.
Dionysius Metathemenus, II, 12. 18. eius vita, II, 73. idem citatus, I, 249.
Dionysius Syracusanus, senior, I, 89. 90. 91. 93. 132. 138. 142. 174. II, 127. 186.
Dionysius Syrac. iunior, I, 137. 179. 274. scribit ad Speusippum, I, 174. ad eum Archytas, I, 137. II, 124.
Dionysius cit. II, 111.
Dionysius Halic. cit. II, 184.
Dionysius Carthag. cit. I, 109.
Dionysius Spintharus cit. I, 249.
Dionysius Stoicus cit. I, 268.
Dionysius Corinthi, proverb. I, 142.
Dionysodorus cit. I, 80.
Dioscorides, I, 29.
Diotimus cit. II, 184.
Diphylus, I, 133. 245.
Disciplina quid quibuslibet Diogeni, I, 278.
Disciplinae species, I, 162.
Dividua, I, 172.
De divinis rebus primus auctor Pherecydes, I, 20.
Divitiae, bonum Platoni, I,

161. caecae Demetrio, I, 244. causae malorum Socrati, I, 75.
Doctus quomodo differat ab indocto, I, 93. 215. nihil perdit, I, 114.
Dogma Academicorum, vide Plato et Platonici. Epicureorum, v. Epicurus. Peripateticorum, v. Peripatetici. Stoicorum, v. Stoici, etc.
Dogmata quae vocantur, I, 149.
Dogmatici philosophi, I, 7.
Dogmatistae quid proprium, I, 149.
Dolor secundum Cyrenaicos, I, 100. sq. Epicurum, I, 101. II, 238. Hegesiacos, I, 103. Stoicos, II, 51.
Doricus modus in musica, I, 183.
Druides Celtarum, I, 1. 3.
Duces asinarii, I, 289.
Duris cit. I, 10.

E.

Ebrios ex Pittaci lege duplici incommodo esse afficiendos, I, 35.
Ecademia antiquitus scriptum, I, 131.
Echecles Ephesius, I, 291.
Eclectici, I, 9.
Educatio qualis Diogeni, I, 262. Lycoui, I, 236.
Elea, hinc Phaedo, Parmenides, Leucippus, Pyrrho.
Electra, modus argumentandi, I, 110.
Elementa vocalia quot, II, 26.
Elementum quid, II, 59.
Elenchus artium Speusippi, I, 176.
Elenctice, I, 9.
Elenctici, I, 8.
Eleusinia sacra, I, 208.
Eliaci philosophi, I, 108.
Elienses philosophi, I, 8.
Elpquentiam tantum valere in republica, quantum in bello ferrum, I, 244.
Empedocles philosoph. Agrigentinus, II, 112. Κωλυσανέμας dictus, II, 115. eius iactantia et amor sui, II, 118. eius placita, II, 122. versus scripsit ultra quinque millia, II, 123.
Empedocles citatus, II, 113. 122. 165.
Encomium, I, 167.
Ἕνη καὶ νέα, I, 26.
Ens quotuplex, I, 172. II, 44.
Ἐντελέχεια, I, 221.
Epaminondas, I, 86.
Ephectica philosophia, II, 168.
Ephectici, I, 7.
Ephesus, unde Heraclitus.
Ephorus cit. I, 46. 47. 86.

Epicharmus Cous, philosophus Pythagoraeus, II, 123.
Epicharmus comicus, cuius locum v. I, 132.
Epictetus citatus, II, 185.
Epicurea secta, I, 9.
Epicurus philosophus Atheniensis, II, 183. eius scorta, ib. 186. dogmaticae Sirenes, ib. 187. natalis, ib. 189. schola, ib. obitus, vita, finis, testamentum, ib. et 190. epistola ad Idomeneum, II, 192. discipuli, ib. monumenta, 193. ex eius schola nobiliores, ib. optima et praeclara volumina, 194. eius philosophiae divisio, 195. eius epistolae tres, in quibus de philosophia sua ipse exponit, II, 198. 218. 234—240. Quibus in rebus differat a Cyrenaicis, II, 240. sq. Dogmata Epicuri exponit Diogenes, II, 241 — 248.
Epicurus citatus, II, 156. 178. ἐν τῷ περὶ αἱρέσεων, II, 240. sq. ἐν τῷ περὶ αἱρέσεων καὶ φυγῆς, ib. περὶ βίων, II, 233. ἐν ταῖς διαπορίαις, II, 233. ἐν ἐπιστολαῖς, II, 3. 5. 186. πρὸς Εὐρύδικον, II, 188. πρὸς Θεμίσταν, II, 185. πρὸς Ἰδομενέα, II, 192. πρὸς Λεόντιον, II, 185. πρὸς τοὺς ἐν Μιτυλήνῃ φιλοσόφους, II, 186. πρὸς Πυθοκλέα, II, 185. ἐν ἐπιτομῇ πρὸς Ἡρόδοτον, II, 196. ἐν ἐπιστολῇ μεγάλῃ, II, 198. sq. ἐν ἐπιστολῇ μικρῷ, II, 218. 234. ἐν τῷ κανόνι, II, 196. ἐν ταῖς κυρίαις δόξαις, ib. ἐν Μετροδώρῳ, II, 193. ἐν στοιχειώσεων ιβ', in epist. ad Herodotum, II, 198. sqq. ἐν τῷ συμποσίῳ, II, 233. ἐν τῷ περὶ τέλους, Sect. 3, 28. ἐν Τιμοκράτης γ', Sect. 11. περὶ φύσεως, II, 233.
Epicurei philosophi, I, 8. eorum dogmata, II, 195. sqq.
Epimenides, philos. Cnossius, I, 53. eius opera, I, 54. epistola ad Solonem, I, 55. Aeacus dictus, I, 56. Cretensibus instar dei, ib. Curetis appellatione honoratus, ib.
Epimenides alii tres, I, 57.
Erasistratus cit. II, 83.
Eratosthenes cit. I, 58. 288. II, 110. περὶ ἀρχαίας κωμῳδίας, II, 3. πρὸς Βάτωνα, II, 129. ὀλυμπιονίκαις, II, 112. περὶ πλούτου καὶ πενίας, II, 162.
Eresii: Theophrastus, Phanias.
Eretrici, I, 8. a quo dicti, I, 108.

Eretriensis: Menedemus.
Eristhenea, I, 45.
Eristici phil. I, 109.
Eruditio quid praestet, I, 205.
Ethice a quo inventa, I, 7. 10. eius sectae, I, 8. quid ei proprium, ib. eius phil. propria nomina quaere in Summis.
Ethici philosophi, I, 8.
Evagoras, Cleobuli pater, I, 42.
Evander, I, 202.
Evanthes cit. I, 13.
Euanthes Milesius, I, 13.
Evathlus, II, 156. 157.
Eubulides Milesius, I, 110. Aristotelis adversarius, ib. eius auditores, I, 111.
Eubulides citatus, I, 80. 258.
Eubulus cit. I, 262.
Euclides philosophus, I, 109.
Eudaemonici philos., I, 8.
Eudemus Rhodius cit. I, 5.
Εὖ διάγειν Epicurus proposuit epistolis, I, 153.
Eudoxus Gnidius, philosophus Pythagoricus, II, 128. eius opus, II, 129. obitus, II, 130. ἔνδοξος appellatus ib.
Eudoxi quatuor, II, 129.
Eudoxus cit. I, 4. 13. II, 129. 169.
Eudromus cit. II, 19.
Evidentia, quid Stoicis, II, 25.
Eumelus cit. I, 209.
Eumolpus, Musaei pater, I, 2.
Euphantus cit. I, 126.
Euphorbus Phryx, I, 11. v. Pythagoras.
Euphorion cit. I, 144.
Euphorus cit. I, 18.
Euphranor, Timonis discipulus, II, 182.
Εὖ πράττειν, I, 153. Epicuri, II, 189.
Εὐθυμία quid Democrito, II, 152.
Euripides cit. I, 26. II, 11. 165. *Ἀνδρομέδῃ*, I, 188. *Αὐγῇ*, I, 76. *Βελλεροφόντῃ*, I, 187. *Ἰξίονι*, II, 156. *Δυκιμνίῳ*, I, 154. *Παλαμήδει*, I, 81. *Φαέθοντι*, I, 65.
Euthyphro cit. I, 52.
Examnius, Thaletis pater, I, 10.
Execestidas, Solonis pater, I, 21.
Exercitatio quotuplex Diogeni, I, 278.

F.

Fabis cur abstinendum, II, 104.
Facile quid Thaleti, I, 16.
Faculae, II, 66.
Fantasia quid? II, 23. eius genera, ib.

Fantasma quid? II, 23.
Fatum quid? II, 64. 101.
Felicitas quotuplex, I, 169. quid Aristoteli, I, 220.
Figuli rota a quo inventa, I, 51.
Finis bonorum, I, 160. finis rerum quotuplex, I, 168.
Fixae stellae, II, 62.
Fortitudo, I, 3. 166. 199. II, 55.
Fortuna, I, 44. 47. 244.
Frigidum, I, 68. II, 144.

G.

Galatarum Druidae, I, 1.
Galli gallinacei Midae, I, 75.
Gastro, v. Pittacus.
Γαύρις Pittacus, I, 38.
Genera philosophiae, II, 19.
Genitivus casus, II, 29.
Genus quid Stoicis, II, 27.
Geometria, I, 6. 13. 76. 163. 280. 295. II, 95.
Glaucon, Platonis frater, I, 74. 129.
Glauconis phil. Athen. dialogi, I, 118.
Glaucus cit. II, 112.
Glaucus Rheginus cit. II, 149.
Glycon, v. Lycon.
Gnomon a quo inventus, I, 61.
Gnurus Scytha, pater Anacharsis, I, 49.
Gorgias Leontinus, I, 83. 90. 250. II, 114.
Graeci primo parvis, subinde maioribus poculis potantes, I, 50.
Graecorum intemperantia, I, 274. item temperantia, II, 169.
Graecismus quid Stoicis, II, 26.
Grammaticae vim primus speculatus Plato, I, 139.
Grammaticalia Stoicorum, II, 29. sqq.
Gratiae vestitae in arce Athenarum, opus Socratis, I, 70.
Gratiarum signa a Speusippo in Academia dicata, I, 174.
Grylli honesta mors, I, 86.
Gymnosophistae, I, 1. 3. mortis contemtores, I, 3.

H.

Halicarnassus, unde Heraclitus poeta, elegiarum scriptor, II, 138.
Halys fluvius, I, 17.
Harmonia Pythagorae, II, 102. 103. 104. Philolai, II, 127. Platoni, I, 163.
Hecataeus cit. I, 5.
Hecaton cit. II, 1. 40. 81. περὶ ἀγαθῶν, II, 44. 45. 55. περὶ ἀρετῶν II, 55. περὶ παθῶν, II, 48. περὶ πα-

ραδόξων, II, 53. περὶ τελῶν, II, 45. ἐν ταῖς χρείαις, I, 251. 263. 291. II, 13. 76.
Hegesaeus, I, 286. discipulus Diogenis, ib.
Hegesias πεισιθάνατος, I, 99.
Hegesiaci philosophi, I, 99.
Hegesinus Pergamenus, successor Evandri in Academia, et antecessor Carneadis, I, 203.
Hegesipolis, I, 122.
Helena rapta, I, 14.
Heliotropium Pherecydis, I, 58.
Hephaestus, filius Nili, auctor philosophiae, I, 1. quot anni ab hoc ad Alexandrum, ib.
Heraclidae, e quibus ortus Periander, I, 45.
Heraclides Ponticus, philosophus, I, 6. 45. eius vita, I, 246. Pompicus dictus Atticis, ib. eius monumenta, ib. eius draco seu impostura, I, 247. obitus, I, 248. Heraclides citatus, I, 12. 47. 80. 112. 116. 125. 127. 139. II, 91. 93. 114. ἐν τῇ περὶ ὕπνου, I, 6. II, 118. περὶ ἀρχῆς, I, 45. ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν Σατύρου βίων, II, 107. 143. ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν τοῦ Σωτίωνος, I, 243. II, 93. 109. 113. 183. περὶ νόμων, II, 154. περὶ ὁσιων, II, 112. 115.
Heraclides Serapionis cit. II, 91. 93. 109. 114. 143. Fortasse tamen idem cum Heraclide Pontico, etsi is Euthyphronis filius dicatur, I, 246.
Heraclides Tarsensis cit. II, 52.
Heraclides alii XIV, I, 249.
Heraclitus Ephesius phil. II, 130. eius obitus, ib. 132. liber, ib. placita, ib. 133. epistola ad Darium, ib. 136.
Heraclitus cit. I, 11. 35. 42. 130. II, 92. 116. 165.
Heracliti quinque, II, 138.
Heraclitii qui, II, 133.
Hercules, I, 39. 251. 270. II, 14. 76. Cleanthes alter Hercules, II, 75. ab Hercule Cleobulus, I, 42. Hercules ex Iove, I, 210.
Herillus philosophus Carthaginiensis, II, 72.
Hermachus Epicur. II, 189. 192. 194. cit. II, 189.
Hermias eunuchus, I, 208.
Hermippus scriptor cit. I, 33. 49. 51. 57. 78. 110. 116. 129. 195. 225. 242. 248. 250. 293. II, 82. 90. 107. 112. 114. 119. 127. 132. 143. 151. 183. 189. de Magis, I, 4. περὶ Ἀριστοτέλους,

I, 207. ἐν τοῖς βίοις, I, 15. 67. 207. περὶ Θεοφράστου, I, 86. περὶ Πυθαγόρου, II, 95. περὶ τῶν σοφῶν, I, 19. II, 129.
Hermodorus cit. I, 2. 109. 130.
Hermogenes, I, 116. 130.
Herodotus, Ariei fil., Tarsensis, II, 182.
Herodotus cit. I, 5. 10. 11. II, 91. 147. περὶ Ἐπικούρου ἐφηβείας II, 184. ἐν τῇ α', I, 31. 46.
Hesiodus, I, 6. 17. 82. 111. 138. 141. 248. II, 131. cit. II, 13. 183.
Hestiaeus, I, 147. II, 123.
Hieronymus Rhodius, cit. I, 12. 73. peripateticus, I, 194. 237. II, 181. citatus, I, 67. 99. 108. 114. 137.
Hipparchia, philosophans femina, Metroclis soror, I, 290.
Hipparchus cit. II, 151.
Hippasus Metapontinus, Pythagoricus, II, 126.
Hippasi duo, II, 126.
Hippias cit. I, 11.
Hippobotos cit. I, 9. 19. 100. 248. 286. 294. II, 12. 18. 108. 112. 119. 132. 149. 182.
Hippocrates, cit. II, 165.
Hipponax cit. I, 40. 42. 52. 202.
Histrio unus inventus a Thespide, alter Aeschyle, tertius Sophocle, I, 151.
Homerus epicus Sophocles, I, 184. Scepticae sectae princeps, II, 164. eius poema de virtute et iustitia, I, 66.
Homerus poeta cit. I, 43. 130. 221. II, 162. 164.
Hominis vox quid, II, 25.
Hominum generatio Archelao qualis, I, 69.
Honesta quae, I, 134.
Horomasdes, I, 4.
Horoscopium inventum ab Anaximandro, I, 61. eius quis usus? I, 295.
Hostanae, Magorum successores, I, 2.
Humanae vitae terminus Soloni quis, I, 25.
Humana aetas secundum Pythagoram distincta, II, 94.
Humanitas quotuplex ex mente Platonis, I, 168.
Hyems, II, 66.
Hyle, II, 144.
Hyperborei, II, 95.
Hyrradius, Pittaci pater, I, 34.

I.

Iactare digitos quis solitus, I, 71.
Iasius: Diodorus.

Icesius, Diogenis pater, trapezita, I, 258.
Ichtyas, ad quem Diogenes librum scripsit, I, 112.
Idea Platonis, I, 134. 155.
Idea, I, 134.
Idomeneus, II, 185. 192. 193. cit. I, 70. 88. 143.
Ἱερομνήμονες, magistratus, I, 268.
Ignis, quid Empedocli, II, 122. Heraclito, II, 134. Parmenidi, II, 140. Platoni, I, 157. Stoicis, II, 59.
Immortalitas animae contenditur Thalete, I, 11.
Indifferentia, I, 269.
Indigentia quid, II, 49.
Individua, I, 173.
Inductio quid et quotuplex, I, 150.
Inductio per consequens quotuplex, I, 150. per contrarium, ib.
Initiati, I, 266. non fuerunt Epaminondas et Agesilaus, ib.
Inquisitionis modum per resolutionem quis primus introduxerit, I, 138.
Intelligibile quid Platoni, I, 132.
Ion cit. I, 59. 71. II, 93.
Ionica philosophia, I, 6. a quo ceperit initium, ib. Ionicorum philosophorum successio, I, 7.
Iphicrates dux I, 75.
Ἱππαρχικὸς Xenophontis, I, 87.
Ipse dixit, proverbium de Pythagora, II, 110.
Iris, II, 66.
Isis, I, 5.
Isidorus cit. II, 16.
Ismenias tibicen, I, 185. II, 54.
Isocrates, cuius disc. Arcas, I, 90. sex annis maior Platone, I, 129. a Platone hospitio acceptus, I, 131.
Istrus cit. I, 88.
Isthmus, ubi ludi, I, 130. 250.
Italica philosophia, I, 6. 7. a quo coepit, II, 90.
Iudaeorum origo, I, 5.
Iudicium quid Chrysippo, II, 25.
Iudicium Scepticorum, II, 178.
Iugulare mortuos, proverb. I, 124.
Iupiter Eliensis, I, 18.
Iupiter Horomasdes Magorum, I, 4.
Iupiter iurator, II, 103.
Iusta quae, I, 134.
Iustitiae genera, I, 162.
Iustus Tiberiensis cit. I, 79.
Iuvenibus quid conveniat, II, 11.

L.

Labor, quibus bonum sit, I, 251.
Lacaena, Helena, I, 14.
Lacedaemonius, Chilo.
Lacydes, philosophus Cyrenaeus, novae auctor Academiae, I, 7. 202. eius lepidum dictum, I, 203. eius obitus, ib.
Lacydium dictum Academia, I, 202.
Lais, scortum, a Xenocrate rejecta, I, 177.
Lamia, amica Demetrii Phalerei, I, 241.
Lampadistae, Pyrrhonis opus pictorium Elide in gymnasio, II, 160.
Lampsacus, unde Strato.
Lapis de coelo cadens, I, 66.
Lastenia vates, I, 174.
Lasus sapiens, I, 19.
Leander Milesius, I, 13.
Leandrius cit. I, 13. 19.
Legislatoris quid proprium, I, 149.
Lemma quid, II, 34.
Lemocritus, v. Democritus.
Leon, Sicyoniorum tyrannus, I, 6.
Leonteus, II, 193.
Leucippus phil. II, 145.
Lex quotuplex, I, 163.
Liberi qui soli Zenoni, II, 16.
Lindus, unde Cleobulus.
Linus sapiens, I, 2. eius opera, ib. mors, I, 3.
Lobon Argivus, I, 16. cit. I, 55.
Loci philosophiae, II, 19.
Locus, maximum Thaleti, I, 16.
Logica, I, 219. II, 18. sq.
Longotropos quid Stoicis, II, 34.
Luna, Aegyptiis dea, I, 5. eius defectus Epicuro, II, 223.
Lupinorum vis, I, 290. natura, II, 13.
Lyceum, I, 207. 211.
Lyco, philos. Troadensis, I, 236. sqq.
Lyco cit. I, 214.
Lycones alii, I, 238.
Lycophron, Periandri f. I, 45.
Lycophron, poeta trag. I, 122.
Lyra Socrati tractata, I, 75.
Lysias, I, 79. 90. 139. cit. ἀπολογίᾳ τοῦ Σωκράτους, I, 79. ἐν τῷ κατὰ Νικίου, I, 25.
Lysis cit. II, 108.
Lysis, Periandri uxor, I, 45.

M.

Magica qui scripsere, cit. I, 4. 5.
Μαγικὸς, Aristot. liber, I. 4.

Magi, I, 1. eorum philosophia et omnis cultus, I, 4.
Magistratus quotuplex, I, 166.
Manes, Diogenis servus, I, 272. Theophrasti, I, 231.
Manethus, scriptor Φυσικῶν, I, 5.
Marathoniae pugnae duces, I, 25.
Massagetarum uxores communes, II, 169.
Mausoli sepulcrum, I, 65.
Medicinae species, I, 163.
Megabyzus, Dianae sacerdos, I, 84.
Megarenses phil.: Euclides, Stilpo.
Megarici philosophi a quo denominati, I, 8.
Melanchrus, Lesbi tyrannus, I, 34.
Melanthius pictor, qui de arte pingendi scripsit, I, 182.
Meleager cit. I, 102.
Melissa, Periandri uxor, I, 45.
Melissus, phil. Samius, II, 142.
Melitus accusator Socratis, I, 78. 79. morte damnatus, I, 80. 253.
Melleus laqueus, I, 271.
Menander comicus cit. I, 285.
Menedemus Coloti, I, 294.
Menedemus, philosophus Eretriens. I, 119. eius gravitas, ib. 120. summa cum Asclepiade coniunctio, ib. 124. imago, I, 122.
Menelaus, I, 14.
Menippus, Cynicus, Phoenix, I, 293. eius scripta, ib. 294.
Menippus cit. I, 262.
Menippi sex, I, 294.
Menodotus, unus e successoribus Timonis philosophi, II, 182. cit. I, 107. II, 182.
Mens velocissimum Thaleti, I, 16.
Mensis, aenigma Pamphilae, I, 43. Mensi sacer gallus, II, 104. mensis ultima dies τριακὰς dicta a Thalete, I, 11.
Metempsychosis Platonis, I, 156. Pythagorae, II, 92.
Meteororum summa, ex Epicuri philosophia, II, 218. sqq.
Metrocles philosoph., Maronites, I, 290. eius obitus, ib. discipuli, ib.
Metrocles cit. I, 263.
Metrodorus Atheniensis, Epicureus, II, 192.
Metrodorus cit. II, 183. 240.
Midae regis epigramma, I, 42.
Midas tonsor, I, 75.

Milesii philosophi: Thales, Anaximander, Anaximenes.
Mimnermo sexagesimus annus fatalis, I, 27.
Mimnermus cit. I, 27.
Minerva Phidiae, I, 114.
Minyes cit. I, 12.
Mithridatis in Platonem honor, I, 139.
Mnesilochus cit. I, 69.
Mnesimachus poeta cit. Alemaeone, II, 106.
Monas Pythagorae, omnium principium, II, 100.
Monimus, philosophus Syracusanus, I, 284. 285.
Mos sepeliendi apud Athenienses, I, 22.
Mundus Aegyptiorum, I, 5. Thaletis, I, 12. patria Theodoro, I, 105. Platonis, I, 157. mundi infiniti Epicuro, II, 202.
Μουνυχία apud Athenienses, I, 56.
Mus, servus Epicuri, philosophiae studiosus, II, 184.
Musaeus, Athenis clarus, I, 2.
Musicae genera, I, 164.
Musici egregii inconcinnis moribus I, 261.
Mutae literae quot, II, 26.
Myronianus citatus, *ἐν τοῖς ἱστορικοῖς κεφαλαίοις*, I, 56. 145. 177. 180. 223. II, 184.
Myson Chenaeus, philosophus, I, 14. eius vita, I, 52. hominum osor, ib.
Mythras, Lysimachi dispensator, I, 106. II, 184.

N.

Natura, II, 64.
Nausiphanes, discipul. Pyrrhonis, praeceptor Epicuri, successor Democriti, I, 7. II, 161. 163. 176. 186.
Nautica astrologia Phoci Samii, I, 11.
Neanthes Cyzicenus, I, 47. II, 120.
Neanthes cit. II, 120.
Nearchus tyrannus, II, 143.
Necessitas, fortissimum, I, 16. 36. omnium directrix, II, 127. 152.
Neleus quidam Thaleti coaevus, I, 10. Nestoris pater, I, 128. Theophrasti amicus, I, 230.
Nestis, aqua, II, 122.
Nicanor, I, 212. sqq. II, 191.
Nice, unde Timon phil.
Nicocreon, Cypri tyrannus, II, 158.
Nicomachus, Aristotelis filius, I, 207. 212. 224. cit. II, 129.
Nicolaus, II, 184.
Nilus Aegyptius, I, I.
Nilus quando excrescit, I, 17.
Nobilitatis species, I, 164.

Noctuam Athenas, prov. I, 148.
Nomen quid Stoicis, II, 26.
Nosce te ipsum, I, 18.
Νοσογνωμική medicina, I, 163.
Nubes unde, ex mente Xenocratis, II, 139.
Numenius cit. II, 163.
Nymphae, vide Κόραι, sub C litera.

O.

Obelus periestigmenus Platonis, I, 155.
Obliqui casus, II, 29.
Ochus Phoenix, I, 1.
Oetaeus vicus, I, 52.
Oleum, vesaniae pharmacum Anaxarchi, I, 50.
Olympiodorus cit. I, 259.
Onesicritus, philosoph. Cynicus, I, 285.
Onetor cit/I, 113. 132.
Opinio quid, I, 149.
Oratio quid Stoicis, II, 25. orationis genera, I, 163. partes secundum Stoicos, II, 26. virtutes, II, 27. vitia, ib.
Orationis rhetoricae divisio, II, 20.
Oratoriae campos qui primi aperuerint, I, 70.
Oratoriae species, I, 166.
Προσοχαί, I, 61.
Orpheus Thrax, I, 3.
Orphica mysteria, I, 251.
Ὀρθογώνιον triangul. quis invenerit, II, 96.
Osiris, I, 5.

P.

Παιὰν ἄναξ, Epicuri, II, 185.
Paeones, qui mortuos habeant, II, 169.
Pallium quis philosophorum primus duplicaverit, I, 255, 259. quis eius simplicis usum primus habuerit, I, 255.
Pamphile, cit. I, 11, 31. 35. 43. 47. 72. 138. 223.
Panaetius Rhodius, II, 19. 245. cit. I, 90. 99. 100. 144. II, 40. 55. 62. 71. 139.
Paraebates Cyrenaicus, I, 100. 123.
Parmenides phil. Eleates, II, 140.
Parmenides cit. II, 96.
Parmenides, orator, II, 141.
Partitio quid Stoicis, II, 28.
Pasiphon, I, 89.
Passionum affectuumque animi vocabula, quaere in singulis Sectis.
Patriae praecipuorum philosophorum, quaere: Atheniense, Abdera, Agrigent. Aegina, Assus, Apolloniates, Bosporus, Borysthenita, Croton, Clazomenae, Chalcedonius, Cittieus, Cyrenaici, Cos, Carthago,

Corinthus, Creta, Cnidus, Colophon, Eretria, Eresius, Elea, Elienses, Ephesus, Iaseus, Lampsacus, Lindus, Miletus, Megarenses, Priene, Phoenix, Phalereus, Pontus, Scythia, Solenses, Sinope, Syracusae, Samius, Stagirae, Syria, Tarsus, Thebani, Tarentum, Troas.
Pausanias Heraclites, II, 137.
Pazatae orientales philosophi, I, 2.
Penelopes proci, I, 97.
Penelopes ancillae, I, 97.
Percontatio, II, 30.
Perdiccas, II, 183.
Perdix, quinquaginta drachmis emta, I, 91.
Perfecta quae Stoicis, II, 29.
Perfectae virtutis species, I, 165.
Periander Corinthius, I, 45. sq. eius uxor ac liberi, I, 45. eius filius ab Corcyraeis necatus, I, 45. mors incerta, I, 45. tyrannis, I, 46. cenotaphium, ib. sententiae, I, 47. epistolae, I, 48.
Periandri duo, I, 47.
Peripatetici philosophi, I, 8. eorum dogmata, v. Aristoteles.
Περίπατος in Lyceo.
Persaeus, cit. I, 89. II, 1. 14. 52.
Persarum regnum ab Alexandro eversum, I, 2.
Persarum intemperantia, II, 169.
Pestis quomodo Athenis expiata, I, 54.
Phaedon, I, 108.
Phaedrus a Platone amatus, I, 141. quid scripserit, I, 144.
Phalantus, II, 69.
Phalereus: Demetrius.
Phanias cit. I, 91.
Phanodicus cit. I, 14. 39.
Phantasia, ex sent. Zenonis, II, 23.
Phavorinus cit. I, 144. 225. II, 144. 170. *ἐν ὑπομνημονεύμασι*, I, 37. 72. 78. 79. 136. 139. 145. 154. 241. 288. II, 95. 117. 130. 140. 141. 221. *ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ*, I, 61. 66. 70. 79. 129. 136. 138. 200. 204. 209. 242. 260. 280. II, 95. 97. 110. 126. 141. 147. 155.
Φαῦλος Platoni quid, I, 154.
Pherecydes, philosoph. Syrius, I, 57. eius libellus, I, 58. incerta mors, I, 58. primus de divinis rebus scripsit, I, 20. ad eum epistola Thaletis, ib.
Pherecydes duo, I, 58.
Phiala Bathyclis, I, 13.
Philaidarum familia, II, 183.

Φιλαλήθεις vocati quidam, I, 8.
Philemon comicus poeta, I, 287. II, 13.
Philippus, Amyntae filius, I, 86.
Philippus citatus, I, 113.
Philiscus, I, 280. 281. 283. 286.
Philista, Pyrrhonis soror, II, 162.
Philo cit. I, 145. II, 162.
Philochorus, I, 81. II, 156.
Philodemus, II, 184. 193.
Philolaus Crotoniata, phil. Pythagoricus, II, 127. affectae tyrannidis suspectus, ib. eius opinio, ib. liber, ib.
Philosophari quid Diogeni, I, 276.
Philosophia a quibus initia sumserit, I, 23. a quo primum ita appellata, I, 6. quid Platoni, I, 154. eius tripartita ratio, II, 19. eius partes, II, 19.
Philosophiam non a barbaris ortam, I, 1. 2. 3. sqq.
Philosophiae partes, I, 8. quot Epicuro, II, 195.
Philosophiae quid proprium, I, 194. eius duplex ratio, I, 219.
Philosophorum duo genera, seu *διαδοχαὶ*, ab Anaximandro et a Pythagora, I, 6.
Philosophorum plures appellationes, I, 8.
Philosophorum historiam primus scripsit Xenophon, I, 83.
Phlego, citatus, I, 54.
Phoenix: Menippus.
Phosphorus, I, 34. i. q. Hesperus, II, 96. 141.
Phryne nobile scortum, tentat Xenocratem, I, 177.
Phrynichus cit. I, 183.
Phrynon Atheniensium dux, I, 35.
Phylarchus cit. II, 182.
Physica et quid ei proprium, I, 8.
Physici philosophi, I, 8.
Physicorum aliquis cit. II, 220.
Physon, v. Pittacus.
Pindarus, cuius adversarius Amphimenes quidam Cous, I, 82. Pindari laus, I, 189.
Πεισιανάκτειος portus, II, 13.
Pisistratus tyrannus, I, 22. 53. 60. eius astutia, I, 30.
Pisistratus Ephesius, scriptor, I, 89.
Pittacus Mitylenaeus, I, 34 — 38. liberat patriam, I, 34. eius in bello factum, I, 34. legislator fit Mitylenaeis, I, 35. eius dictum: *πλέον ἥμισυ παντός*, I, 35. carminis fragmentum, I,

36. de eo versus Callimachi, I, 37. quae ei cognomina indiderit Alcaeus, I, 38. eius uxor superba, I, 38. eius dicta, I, 35. 36. opera, I, 36. mors, I, 37. sententia, I, 37. epistola ad Croesum, I, 38.
Pittacius ager, I, 35.
Pittacus alter legislator, I, 37.
Planetae, I, 158. II, 66. 230.
Plantae animatae Pythagorae, II, 101.
Plato, veteris Academiae auctor, I, 7. eius vita, I, 128—173. discipuli, I, 147. dialogi LVI, I, 152. librorum expositio, I, 155. epigrammata amatoria, I, 141. imago Musis dicata, I, 139. ad Archytam responsum, II, 124. statua, I, 139. librorum notae, I, 155. epistolae, I, 153. mensalitas et cyathitas, I, 271. homo, I, 266. epitaphia, I, 146. testamentum, I, 145.
Plato citatus, I, 10. 47. 74. II, 57. 150. 165. *ἐν Ἀντεραστα*ῖς, I, 129. II, 148. *ἐν Εὐθυδήμῳ*, I, 75. II, 155. *ἐν ἠθικοῖς ὑπομνημονεύμασι*, I, 143. *ἐν Θεαιτήτῳ*, I, 69. II, 155. *ἐν Λύσιδι*, I, 143. *ἐν Μένωνι*, I, 78. *ἐν Παρμενίδῃ*, II, 143. *ἐν Πολιτείᾳ*, II, 125. *ἐν Πρωταγόρᾳ*, I, 19. 36. 53. II, 154. *ἐν τῷ Σοφιστῇ*, II, 143. *ἐν Συμποσίῳ*, I, 74. *ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ*, I, 144. *ἐν Φαίδωνι, ἐν τῷ περὶ ψυχῆς*, I, 143. 144.
Platones alii quatuor, I, 173.
Platonicorum dogmata, I, 156. sq.
Plistanus, Phaedonis successor in Eliaca schola, I, 108.
Plutarchus citatus, II, 159. I, 175.
Pluto Arimanius Magorum, I, 4.
Pocula Graecorum olim parva, v. Graeci etc.
Poema, quid Stoicis, II, 27.
Poesis, quid Stoicis, II, 27.
Pogoniae, ignes meteori, II, 66.
Polemo, philosophus Atheniensis, I, 181. urbanus, adiuncta mira constantia, I, 183. eius obitus, I, 184.
Polemo citatus, I, 107. 147. 202. 245.
Polyaenus, I, 108. II. 191.
Polycrates, Samiorum tyrannus, I, 61.
Posidonius, I, 240. II, 18. 19. 184. cit. II, 19. 28. 39. 45. 55. 60. II, 163. *περὶ εἱμαρμένης*, II, 64. *ἠθικοῦ λόγου α'*, II, 40. *περὶ θεῶν*, II, 60.

64. περὶ καθηκόντων, II, 53. 56. περὶ κόσμου, II, 61. περὶ κριτηρίου, II, 25. περὶ λέξεως εἰσαγωγῆς, I, 27. περὶ μαντικῆς, II, 65. περὶ μετεωρολογικῆς, II, 60. 66. ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς, II, 41. 56. περὶ τελῶν φυσικοῦ λόγου, II, 60. 61. 65. 67.
Potamilla citata, II, 116.
Potamon Alexandrinus, I, 9.
Potidaea, I, 71.
Potentia quotuplex, I, 168.
Πρακτική, I, 219.
Praylus a Troade, II, 182. eius constantia, ib.
Praedicatum quid Stoicis, II, 29.
Praxiphanes cit. I, 131.
Priene, I, 39.
Prienaca causa, I, 40.
Principium Anaxagorae, I, 64. Anaximandri, I, 61. diversum ab elementis Stoicis, II, 58. Platonis, I, 157. Stoicorum, II, 59. Thaletis, I, 12. Zenonis Eleatis, II, 144.
Procleus, Epidauriensium tyrannus, I, 45. ad eum ep. Periandri, I, 48.
Prodicus, II, 154.
Πρόληψις Epicuri, II, 197. Stoicorum, II, 25.
Propositio quid, I, 149.
Protagoras philosophus, II, 154. sapientia vocatus, II, 155. eius philosophia, ib. inventum, II, 156. libri, ib. obitus, ib.
Protagoras cit. I, 144.
Protagorae alii duo, II, 157.
Προσμένειν Epicureorum, II, 197.
Providentia dei, I, 139.
Prudentia, I, 41. 101. 165. 198. 254. II, 40. 5[illegible]
Prytaneum, I, 80.
Prytanaeus: Arcesilaus.
Ptolemaeus, Lagi fil. I, 106.
Ptolemaeus Leucus, Epicureus, II, 194.
Ptolemaeus Melas, Epicureus, II, 194.
Ptolemaeus Philadelphus, I, 233.
Ptolemaeus Philopator, II, 78.
Ptolemaeus Soter, I, 111. 113.
Pueris tria necessaria, I, 215.
Pulcritudinis species, I, 163.
Pulcritudo quid Zenoni, II, 11. quid Platoni, I, 160.
Pylades et Orestes, I, 161.
Pyrrho, philosophus Eleaticus, II, 159. eius commentum, II, 160. philosophia, ib. Pontifex in patria, II, 161. Dei instar inter homines, ib. eius indifferentia, II, 162. discipuli, II,

163. furor, ib. dogmatis sectae, ib. ratio, II, 167.
Pyrrhonii philosophi, I, 9.
Pythagoras, II, 90. eius volumina, II, 93. sententiae, II, 98. victus, ib. vestis, ib. dogmata, II, 99. obitus, II, 109. epistola, II, 111. primus philosophiam appellavit, I, 6.
Pythagoras pugil, II, 111.
Pythagorae alii multi, II, 110.
Pythocles, ab Epicuro adamatus, II, 185. ad eum epistola Epicuri, II, 218.

Q.

Quadrilogia Platonis, I, 152.
Quamdiu philosophandum Cratetis iudicio, I, 289.
Quid eximium habeant philosophi, iudicio Aristippi, I, 92.
Quid facile, quidve difficile I, 16.
Quies, I, 32. 47. 75.
Quis felix, I, 17.

R.

R literam aegre pronuntiabat Eubulides, I, 110.
Recta quae Stoicis, II, 29.
Recte dicere quotuplex, I, 167.
Regnum quotuplex, I, 162.
Reipublicae quinque species, I, 161.
Respublica recta, I, 280.
Retis iactus emtus, I, 13. 14.
Rhetorica quid, II, 20.
Rhetoricae vis et officium, I, 151.
Romanorum sepeliendi mos, II, 169.

S.

Sabinus cit. I, 147.
Sagaris, Homeri aemulus, I, 82.
Samii: Pythagoras, Melissus.
Sanitas, I, 161. II, 45.
Sapientes qui habiti, I, 6, de eorum numero et ordine, I, 6. sapiens primus vocatus Thales, I, 10. sapientes septem, et de eorum numero etc. controversiae apud antiquos, I, 18. sq. ad eos epistola Periandri, I, 48.
Σαφάπους, I, 38.
Satyrus cit. I, 39. 73. 132. II, 115. bis.
Scalena triangula quis invenerit, I, 11.
Scandix quid, I, 106.
Sceptica philosophia quae II, 163. eius cultores, I, 9.
Sceptici quid contenderint, II, 165. sq.
Σκεπτική, I, 9.

Scientia quid, II, 72.
Scirpalus, piratarum princeps, I, 280.
Scorta regum, reginae, Diogeni, I, 276.
Scytha: Anacharsis.
Scythici dialogi, I, 117.
Scythicum dicendi genus, I, 49.
Secta quid, I, 9.
Sectae philosophicae, I, 9.
Σεισάχθεια Solonis, I, 21.
Seleucus grammaticus cit. I, 173. II, 135.
Semen quid, II, 69.
Σεμνόθεοι, I, 1.
Sempiternorum natura, I, 132.
Sensibile quid Platoni, I, 132.
Sensus quid Stoicis, II, 24.
Sermo quotuplex, I, 163. a quo primo definitus, I, 251.
Sextus empiricus, II, 182.
Sextus cit. II. 170.
Silenus cit. I, 66.
Simmias Thebanus phil. I, 118.
Simon phil. Athen. I, 117.
Simones alii tres, I, 118.
Simonides I, 82. cit. I, 36. 43. 196. II, 118.
Simus, quaestor Dionysii, I, 95.
Sinopenses: Diogenes, Hegesseus.
Siren, Aristonis cognomen, II, 69.
Socrates, I, 69. in oratoria acer, I, 70. primus philosophorum damnatus moritur, I, 70. ethices inventor, I, 70. eius iuramentum, II, 16. obitus, I, 80. patientia, I, 71. constantia, I, 72. frugalitas, I, 72. uxores, ib.
Socrates alii quatuor, I, 82.
Socratici philosophi, I, 8.
Socratici sermones, I, 118.
Socratici nobilissimi, I, 82.
Sol, Aegyptiis deus, I, 5. gleba aurea Euripidi, I, 65. ei. defectus quid Epicuro, II, 223. eius magnitudinem mensus Thales, I, 11.
Solenses fuerunt Clearchus et Crantor, et sec. quosdam Chrysippus.
Solii, I, 23.
Soli, civitas, I, 23.
Σολοικίζειν, I, 23. II, 27.
Soloecismus quid Stoicis, II, 27.
Solon, Salaminius, I, 21 — 31. σεισάχθειαν introducit, I, 21. eius insigne de Salamine facinus, I, 21. quibus artibus probaverit Salaminem antiquitus esse Atheniensium, I, 22. Athenienses eum sibi imperare cupiunt, I, 22. Deponit arma ante curiam, I, 23. Abit in Aegyptum, Cyprum, ad Croesum, in Ciliciam, I,

23. ibi condit urbem Solos, I, 23. Scribit ad Athenienses elegos de Pisistrati imperio, I, 23. ad eum Pisistrati epistola, I, 24. ad eum epistola Thaletis, I, 20. leges condidit circa Ol. XLVI. I, 28. responsum Croeso, I, 23. leges, I, 25. sqq. opera, I, 26. mors, I, 28. sententiae, apophthegma, I, 29. eius epistolae, I, 29. 30. 31.
Somnus Epimenidis, I, 53.
Σοφία, I, 6. σοφοί, ib.
Sophilus cit.
Sophistae, sapientes et poetae, I, 6.
Sophocles Homerus tragicus, I, 184.
Sophocles cit. II, 10. I, 191.
Soritae, II, 21.
Sosibius cit. I, 57.
Sosicrates cit. I, 17.
Sotion scriptor, eius Διαδοχή, I, 4.
Species philosophiae, II, 19.
Species quid Stoicis, II, 27.
Spes quid Aristoteli, I, 214.
Speusippus, phil. Athen., I, 174.
Speusippus cit. ἐν τῷ Πλάτωνος περιδείπνῳ, I, 128. περὶ φιλοσόφων, II, 141.
Sphaera Anaximandri, I, 61.
Sphaerus Bosporanus, phil. Stoicus, II, 78.
Stagirites Aristoteles.
Stilpo phil. Megarensis, I, 112. ei. dialogi, I, 116.
Stoici philosophi, I, 8. cur ita vocati, II, 3. eorum dogma, II, 18.
Strato, phil. Lampsacenus, Physicus dictus, I, 233. Ptolem. Philadelphi praeceptor, ib. ei. libri, ib. tenuitas mira, I, 234. testamenta, ib.
Stratones alii, I, 234.
Stylus Platonis quotuplex, I, 148.
Subdivisio quid Stoicis, II, 27.
Summa rerum omnium naturalium secundum Epicureos, II. 198—218.
Summa philosophiae Stoicae, II, 18.
Summa philosophiae Academicae, v. Plato, Platonici.
Summa philosophiae Peripateticae, v. Aristoteles et Peripatetici.
Supina quae Stoicis, II, 29.
Syracusae, unde Monimus.
Syrus: Pherecydes.

T.

Tarentinus: Archytas.
Tarsenses: Antipater, Chrysippus, Herodotus Ariei fil.

Telauges, I, 7. II, 108. cit. II, 113. 221.
Telus Atheniensis, I, 23.
Tempus, I, 158.
Terra, elementum, I, 157. sq. II, 59. 122. 140. rotundam dixit Pythagoras, II, 111. globosam Parmenides, II, 140. item Anaximander, I, 61. fidelem Pittacus, I, 36. tympani similem Leucippus, II, 145. immutabilem Plato, I, 157. in orbem moveri Philolaus dixit, II, 127. circa se verti Leucippus, II, 145.
Teutamus, Biantis pater, I, 39. 42.
Teutamium sacellum, I, 42.
Thales Milesius, I, 10. sqq. eius opiniones et sententiae, I, 11. 12. 16. 17. tripodem dicat Apollini, I, 13. Secundum alios phialam, ib. Non duxit uxorem, I, 12. Vasis oleareis sibi pecuniam parit, I, 12. annum divisit 365 diebus, I, 12. sidera speculaturus incidit in foveam, I, 15. Eius est: Nosce te ipsum, I, 18. quando natus, I, 17. eius mors, I, 18. epistolae, I, 19. 20.
Thaletes alii quinque, I, 17.
Theaetetus poeta cit. I, 186. II, 110.
Theano, Pythagorae uxor philosophans, II, 108.
Thebani: Crates, Cebes, Simmias.
Thelidarum familia, I, 10.
Theocritus Chius cit. I, 211.
Theodorus philosoph., primo ἄθεος, deinde θεὸς vocatus, I, 99. ei. philosoph. I, 104.
Theodori viginti, I, 107.
Theodorus cit. I, 91.
Theodorii philosophi, I, 99. 104.
Theodosius cit. II, 164.
Theodotus cit. II, 185.
Theon Tithoreus, Stoicus, II, 169.
Theopemptus cit. I, 139.
Theophanes cit. I, 107.
Theophrastus, Eresius, I, 222. eius bina auditorum millia, I, 223. sententiae, I, 224. obitus, ib. opera, I, 225. testamentum, I, 229.
Theophrastus cit. II, 111. 113. 133. ἐν τῇ ἐπιτομῇ, II, 140. ἐν τῷ Μεγαρικῷ, I, 259. πρὸς Φανίαν ἐπιστολῇ, I, 223. Φυσικοῖς, II, 140.
Theopompus cit. Φιλιππικα, I, 4. ἐν τοῖς Θαυμασίοις, I, 56. 57. cet. I, 53. 57. 145. 255.
Theopropidarum familia, I, 119.

Theori corrupti, I, 248.
Θεωρητική, I, 219.
Theseis Pythostrati, I, 88.
Thespis, I, 151.
Thrasybulus, Milesiorum tyrannus, I, 12. 14. 46. ei. epistola, I, 48.
Thrasylaus v. Thrasyllus.
Thrasyllus cit. I, 128. 151. 153. II, 148. 149. 152.
Thyrion, Bathyclis fil. I, 13.
Θυωρὸς mensa, I, 58.
Timaeus cit. II, 94. 95. 112. 113. 115. 117. 120. I, 56.
Timocrates cit. II, 1. 185. 192.
Timon Nicaeus, phil. II, 179. eius opera, II, 180. frugalitas, II, 181. unoculus, II, 182. auditores, ib.
Timon citatus, I, 86. 89. 91. 109. 119. 131. 139. 190. 194. 211. 257. II, 8. 70. 75. 118. 133. 138. 141. 142. 150. 155. 163. 178. *ἐν τοῖς περὶ αἰσθήσεων*, II, 178. *Ἀρκεσιλάου περὶ δείπνου*, II, 182. *ἐν τοῖς Ἰάμβοις*, II, 180. *ἐν τοῖς Ἰνδαλμοῖς*, II, 178. *πρὸς Πύθωνα*, II, 178. *Σίλλοις*, I, 16. 63. 70. II, 8. 105. 161. 184.
Timon alius, hominum osor, II, 180.
Timotheus cit. I, 130. 175. 207. II, 1.
Tragoedia consummata, I, 151.
Τριακάς, I, 11.
Tripodis inventi fabula seu historia, I, 12. sqq. de ea re variae sententiae, I, 14.
Triloquia Platonis, I, 153.
Troas, unde Lyco philosophus.
Τύλη ad portanda onera, inventum Pythagorae, II, 155.
Tyranni qui, I, 166.
Tyrannis quando dicatur, I, 162.
Θυρεπανοίκτης, v. Crates Thebanus.
Τυρόβιβια, animalia, II, 168.

V.

Vascula in ventrem tumentia qui fierent, a quo primum inventum, I, 175.
Vellere crines quis solitus, I, 71.
Venus aurea Delphis, I, 275.
Ver, II, 66.
Verbum quid Stoicis, II, 26.
Virtutes orationis quot Stoicis, II, 26.
Virtutis species, I, 165.
Virtutum ac vitiorum propria nomina, v. in dogmatis philosophicis.
Ulysses apud Inferos quid viderit, I, 97.
Voluptas quid Stoicis, II, 50.

Vox quid, I, 69. quotuplex, I, 172. Stoicis, II, 25.
Ursae minoris inventor Thales, I, 11.
Vulcanus, Nili Aegyptii filius, I, 1.

X.

Xanthippe, Socratis uxor morosa, I, 77.
Xanthus Lydius cit. I, 2.
Xanthus, cit. de Empedocle II, 117.
Xenocrates philos., Chalcedonius, I, 176. eius continentia, I, 177. scripta, I, 179. obitus, I, 181.
Xenocrates alii quinque, I, 181.
Xenophanes Colophonius, II, 138. eius opera, ib. philosophia, II, 139. obitus, ib.
Xenophanes cit. I, 11.
Xenophanes poeta, II, 105. 140. 164.
Xenophon Athen. I, 83. ei. obitus, I, 86. opera, I, 87. Musa Attica vocatus, ib.
Xenophon cit. I, 74. 81. ἠθικοῖς ὑπομνημονεύμασι, I, 143. ἐν Κύρου παιδείᾳ, ib. ἐν συμποσίῳ, I, 75. 143. ἐν Σωκρ. ἀπολογίᾳ, ib.
Xenophontes septem, I, 88.
Xerxes, I, 2.

Y.

Ὑπομνηματικοὶ διάλογοι, Speusippi, I, 176.

Z.

Zaleucus legislator, II, 97.
Zamolxis, I, 1. II, 91.
Zeno Citticus, (e Cittio in ins. Cypro) philosophus Stoicae sectae auctor, II, 1—69. eius ad Antigonum epistola, II, 4. sepultura, II, 6. victus, II, 7. obitus, II, 14. epitaphia, ib. iuramentum, II, 16. volumina, II, 17. discipuli, II, 18.
Zenone continentior, prov. II, 14.
Zeno Eleates (e Velia urbe Italiae oriundus) II, 142. dialecticae inventor, II, 143. eius obitus, II, 144. placita, II, 144.
Zeno, Stoicus cit. II, 111. 194. περὶ λόγου, II, 18. περὶ ἀνθρώπου φύσεως, II, 38. περὶ τοῦ ὅλου, II, 59. περὶ οὐσίας, II, 58. περὶ παθῶν, II, 48. ἐν πολιτείᾳ, II, 52.
Zeno Eleates cit. II, 164.
Zeno Tarsensis cit. II, 37.
Zenones octo, II, 17. 144.
Zenonii, v. Stoici.
Zenodotus cit. II, 14.
Zetetica philosoph., II, 163.

Zeuxippus Politès, II, 182.
Zeuxis χωνιόπους, II, 182.
Zeuxis cit. II, 178.
Zopyrus orator, II, 181.
Ζοφοροδορπίδες, I, 38.
Zoroaster Persa, Magorum princeps, I, 2. astrorum cultor, I, 4. ab eo ad Troiae excidium quot anni fuerint, I, 2.